

Universitätsbibliothek Wuppertal

Appianu Alexandreōs Rhōmaika

Continens bellorum civilium libros V. Historiae Celticae ac Illyricae
fragmenta, & excerpta quaedam de legationibus

Appianus

Amstelodami, 1670

De bellis civilibus, liber V

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1215](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1215)

Α Π Π Ι Α Ν Ο Υ
 Α Λ Ε Ξ Α Ν Δ Ρ Ε Ω Σ
 Ρ Ω Μ Α Ι Κ Ω Ν Ἑ Μ -
 Φ Τ Α Ι Ω Ν Ε .

APPIANI ALEXAN- 671
 DRINI ROMANARUM
 HISTORIARUM DE
 BELLIS CIVILIBUS
 LIBER V.

ΜΕΤΑ τὸ Κασίου καὶ
 Βρυττου θάνατον, ὁ μὲν
 Καίσαρ ἐπὶ τῆ Ἰταλίας
 ἦλθε, ὁ δὲ εἰς Ἀνατολὴν εἰς
 τὴν Ἀσίαν ἔβη αὐτὸς συμβαλεῖς
 Κλεοπάτρα βασιλίσσιν Αἰγύπτου, καὶ
 ἐκείνην ὀφθείσασα ἐκείνην. ὁ δὲ ἔβη
 εἰς αὐτὴν τε ἐκείνην εἰς ἕνα τὸν ἕ-
 λικον καὶ καὶ εἰς ἄλλην Αἰγύπτου
 ἐπὶ ἐκείνην ὅθεν ἀντι εἰς Αἰγύπτου
 εἶη τῆσδε τὸ βιβλίου μέρους, ὀλίγον
 τε καὶ οὐκ ἄξιον ἐπιγραφῆς πο, διὸ
 ἢ καὶ τοῖς ἐμφυλίοις πολὺ πλείουσιν
 ἔσιν ἐπίμικτον. ἐγγίνετο ἤδη καὶ
 μετὰ Κασίου τε καὶ Βρυττου ἕτερον
 ἐμφυλίου ὄμοιον, κρατησῶν μὲν ἐδ-
 νός ἦν ἐπὶ πᾶσιν ὡς περ ἐκεί-
 νοις, καὶ μέρους ἢ ἑτέρων, μέλει
 Πομπηίου τε Σέξου ὁ νεώτερος
 παῖς Πομπηίου Μάγνου, λοιπὸς
 ὡς ἐπὶ τῆσδε τῆσδε, τοῖς ἀμφὶ
 τῶν Βρυττου ἐπανηρίθην, ἔπειτα
 ἐξέπεσε ἢ μέγιστος τῆσδε ἡγεμονίας, καὶ
 ἢ Ρωμαίων δὲ καὶ ἄπαντα περὶ ἡλ-
 θην εἰς δύο μέρους Ἀνατολίων τε καὶ
 Κατωτέρων ἐγγίνετο ἢ αὐτῶν ἐκ-
 τὰ αὐτῶν.

ΚΕΤΕΡΟΝ post Cas-
 sium Brutique obitum
 Caesar Italiam petiit,
 Antonius Asiam: ubi
 Cleopatra Aegypti regina cum eo
 congressa primo statim aspectu
 vicit: qui amor&ipfis pernicem;
 & post eos Aegypto universae ar-
 tulit mala plurima: quapropter
 & Aegyptus erit pars hujus volu-
 minis, non tamen tam magna ut
 titulum ei dare debeat, quum ad-
 misceantur multo plura de bellis
 civilibus. Nam & post Cassium
 Brutumque fuerunt alia similia,
 nullo imperatore, qui ut illi, praec-
 esset omnibus, sed alio aliubi
 ductante copias, donec Sex.
 Pompeius Magni filius junior, e-
 jus factionis reliquus, à Cassia-
 nis in fastigio potestatis colloca-
 tus & Lepidus imperio privatus
 est, summa rerum in duorum
 tantum potestatem redacta, Caesaris & Antonii. Ea nunc singu-
 la narrabimus.

Lepidus
 imperio
 privatus.

Z z z Cassius,

Α Π Π Ι Α

Cassius
Parmensis.

Cassius, cognomine Parmensis, Bruto Cassiόque ad bellum profectis, relictus in Asia cum classe ac exercitu, ut pecunias exigeret, post Cassii mortem sperans de Bruto meliora, e Rhodiorum navibus triginta selegit, ratus tot se impleturum sociis navalibus: reliquas incendit excepta sacra, ne civitas posset res novas moliri: quo facto solvit inde cum navibus suis & Rhodiis. Clodius autem a Bruto missus eō cum tredecim navibus, ut vidit rebellantes Rhodios (jam enim & Brutus sublatus erat) deduxit inde praesidium trium millium & cum Parmensi se conjunxit: ad eos venit Torulus cum aliis multis navibus & pecuniis quas a Rhodiis ante defectionem exegerat.

672

Copiaz a
Cassianis
collectaz.

Cicero junior.

Ad hanc classem, ut in qua jam esset aliquid roboris, confluebant quotquot pro variis officiis erant dispersi per Asiam, & imponebant legionarios quantum poterant: remigum quoque delectus faciebant e nexis & mancipiis, & ex insularis ad quos appellebant. Ad eos venit & Cicero junior, & quotquot nobilium e Thaso diffugerant, ita ut brevi frequentis conventus fieret, & classis exercitusque non contemnendus cum suis ducibus. Assumpto deinde Lepido cum alia manu, quae praesidio Bruti Cretam tenebat, ad Murcum & Aenobarbum validis copiis praefectos navigarunt in mare Ionium: ubi divisi, pars cum Murco petiit

Κάσιος ὁ Παρμησίος ἐπικύβητος ὑποπέλασθε μὲν ὑπὸ Κασσίου ἔ Βρούτου ἀφῆλ την Ἀσίαν ἐπὶ ναῦς ἔ στρατῆς, χρημάτων ἐκλήθη Κασσίου ἔ ἀποπέποντο, ἔβλεν ἐλπίζαν ὀμνίου ἐν Βρούτω, Ρῶδιαν ἐπιλέξατο νηὸς τελέωντα, ὅσας ἐὸν μίσε πληρώσθη, καὶ ταῖς λοιπαῖς διεπέρητο χρωεῖς τῆ ἰσθμῆς, ἵνα μὴ διωγντο νεοπερίστω· ἐξ ὁ μὲν ταῦτε πρῶτος, ἀνήγατο ταῖς τε ἰδιότης καὶ ταῖς τελέωντα. Κλωδιος ἔ ἔ ἐν Βρούτου πεμφθεῖς ἐς Ρῶδον ἐπὶ ναῶν τρισηκίδεκα, τῆς Ρῶδιους νεοτελέωντας ἑυρῶν (ἐπετῆνική ἦν ἦδη καὶ ὁ Βρούτος) ἐξήγαγα τῶν φρουρῶν ἔσαν ὀπλιτῶν τετρακλῖων, καὶ ἐς τὴν Παρμησίους ἔχευε· ἀφίκετο δὲ αὐτοῖς καὶ Τορῶντος, ἐτέρας ναῦς ἔχων πολλὰς, ἔ χρημασίαι ὅσα ἀποεξείλακτο ἀπὸ τῆς Ρῶδου. ἐς δὴ τὴ ναυτικῆν τῆστο, ἔς ἐς ἦδη πινὰ ἰαχῶν, συνέθεον ὅσται ἦσαν καὶ μέγα τῆ Ἀσίας ἐπὶ τῆ ὑπορησιῶν, ἔ αὐτοὶ ὀπλιτῶν τε ἐξ ἄν ἐδύναντο ἀνεπλήρωσεν, καὶ ἐρέτας ἐν ἱερωνότων ἦ δεσμοτῶν, ἐπιπλέοντες δὲ ταῖς νηοῖς, καὶ ἀπὸ τῶν νηοιστῶν ἦλθον δὲ ἐς αὐτοῖς ἔ Κικέρων ὁ Κικέρωντος, καὶ ὅσται ἄλλοι τῆ ἐπιφανῶν ἐν τῆ Θάσου διεπεφύλασται, καὶ ταχὺ πλῆθος καὶ, ἔ συντάξεις ἀξιοχρεῖς ἠγεμόνων τε καὶ στρατῆ καὶ νεῶν ἀποσπασθέντες δὲ καὶ Λέπιδου μετῆ ἔτερας δυνάμεις, ἦ Βρούτω κηδίστατο Κρήτην, ὁσῆς Μυρῶν καὶ Δομίτιον Ἀντιβαρῶν ἐπὶ μεγάλης δυνάμεις ὄντας, ἐς τῆ Ἰόνιον διέπλεον, καὶ αὐτῶν οἱ μὲν ἀμὲν τῶν Μοῦρκα διεπλάσσαν ἐς Σικελίαν, ἔ τῶν ἰαχῶν Πομπηῖω Σίξτω συνῆ

scribes
scribes
scribes

scribes

scribes

scribes

ψαν· οἱ δὲ κατέμειναν ὡρῶν Ἀλω-
 βάροσ, καὶ πλὴν ἀγροῦ ἐφ' αὐτῶν
 κηδεύοντο. τοιαυτὸν μὲν ἐκ τῶν λειψά-
 των τὸ παρεσκόδης Κασσίου τε καὶ
 Βρούτου ἀσθενῆσαι συνέβη.

Ὁ δὲ Καίσαρ καὶ Ἀντώνιος ἐπὶ
 τῇ νίκῃ τῇ ἀπὸ Φιλίππου ἐθύον-
 τι λαμπροῦς, καὶ τὸν στρατὸν ἐπή-
 ρεν, καὶ εἰς τὴν δόξαν τῶν ἐπικυρίων,
 ὁ μὲν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐχώρει, τὴν
 τε γῆν αὐτοῖς ἀξιοσημειώσαν, καὶ εἰς
 τοὺς οἰκίας κηδεύοντων. ὡδὲ γὰρ αὐ-
 τὸς ἔλατο ἀξίαν τῶν ἀγροῦσιαν· ὁ δὲ
 Ἀντώνιος εἰς τὰ πέριον ἔθνη, συλ-
 λήξων τὰ κτήνηματα, ὅσα αὐτοῖς
 ὑπέσχετο· διενείκοντο δὲ αὐτῶν,
 ὅσα καὶ ἀσθενῆσαι ἔθνη, καὶ ἐπιλάμ-
 βανον τὰ Λεπίδου· πῆ τε γὰρ Κελ-
 πικίω τὴν οὐτὸς Ἀλπειῶν ἰδοκεῖ Καί-
 σαρτος ἀξιοῦντος αὐτοῖσιν ἀφί-
 νου, γνομένη τὸν ἀσθενῆσαι Καίσα-
 ρος. ὅτι Λεπίδου διεσκέπτο τὰ
 ὡρῶν Πομπηίου ἀσθενῆσαι, καὶ ὡ-
 ρετο εἰ Καίσαρ ψαδὴς ἢ ἀξιο-
 λή φανεῖν, ἔπειτα ἀναδύουσι τὸν Λε-
 πίδα. ἀφίσταν δὲ ἐπὶ στρατηγίας
 τὴν ἐπιπλὴ χρόνον ἐσχετο· ἰδοκεῖ
 οὐκ ἐπιπλὴ χρόνον, ἕως δευτέρου ἐ-
 πιπλὴ χρόνον· οὐσίον δὲ ποδὲξάμμοι
 δόλοιστο, καὶ συνελόχασιν εἰς στρα-
 τηγίας τῶνδε· ὁ δὲ λοιπὸς αὐτοῖς
 στρατὸς ἐβήθη σὺν τοῖς μεταθεμέ-
 νοις ἀπὸ Βρούτου, πῆν περὶ ἑνδε-
 κα, καὶ ἰπασίας μυρία καὶ τετρακί-
 σιλοι· καὶ ἔχον αὐτῶν ὁ μὲν Ἀν-
 τώνιος ἀξίαν τῶν ἀποδημίων ἐξ τῆν,
 καὶ ἰπασίας μυρίους· ὁ δὲ Καίσαρ,
 ἰπασίας τετρακισχιλίων καὶ πῆν πέν-
 τε· καὶ τῶνδε δὲ αὐτῶν Ἀντωνίου ἀν-
 πληφόρησ, ἐκ τῶν ὑπὸ Καλλωφ

addidit, pars cum Ænobarbo
 mansit, & propriam factionem
 constituit: atque ita è reliquiis
 Cassiani apparatus rursum novi
 coiverunt exercitus.

At Cæsar & Antonius pro Phi-
 lippensi victoria sacris operaban-
 tur, & gratias agebant exerciti-
 bus: moxque ad persolvenda
 præmia profectus est imperato-
 rum alter in Italiam, ut agros
 militibus divideret, ipsosque in
 domos ascriberet: hoc enim ele-
 git propter valetudinem. Anto-
 nius verò transmarinas provin-
 cias petiit, collecturus pecunias
 quas eis promiserant: rursum-
 que divisione facta, præter supra-
 dictas provincias, usurpaverunt
 etiam quas Lepidus habuerat.
 nam & ulteriorem Galliam Cæsar
 postulabat liberam ex præscripto
 patris facere: & Lepidus incusa-
 batur, quasi Pompeio favens,
 socios proderet, decreveratque
 Cæsar, si deprehenderetur calu-
 mnia, provincias alias Lepido
 reddere. Emeritos quoque dimi-
 serunt præter octo millia: quos
 rogati ut amplius eis militare li-
 ceat, diviserunt inter se, & co-
 hortēs prætorias ex eis centuria-
 verunt. Supererant annumeratis
 qui à Bruto defecere, legio-
 nes undecim, equitum quatuor-
 decim millia: ex quibus Anto-
 nius propter susseptam expedi-
 tionem sex legiones assumpsit &
 equitum decem millia: Cæsar
 equitum quinque millia, cum
 quatuor legionibus, & pro his

Lepidus
 inculatus.

673

ipsis quas Antonio concesserat, recepturus erat alias, quæ illi sub
 Z z z z Cale-

Caleno militarant, relictae in Italia. Deinde Caesar profectus est versus mare Ionium. Antonius postquam ad Ephesum pervenit, diuæ loci ejus praesidi fecit sacra magnifice, & supplices Cassianos qui in asylum id confugerant absolvit, excepto Petronio, qui con- spirationis in Caesarem conscius fuerat, & Quintio, qui Laodiceæ Dolobellam Cassio prodi- derat. Græcos inde ceterasque nationes quæ circa Pergamum incolunt Asiam, in frequenti legationum de pace conventu, sic pro concione allocutus est,

Petronius
conspira-
tionis in
Caesarem
conscius.
Quintius.

Oratio
Antonii
Ephesi ha-
bita ad
Græcos &
alias nationes.

Vos nobis, viri Græci, Attalus rex vester testamento reliquit, & mox meliores commodioresque nos experti estis quam Attalum: tributa enim quæ illi pendebatis, vobis remisimus, donec exortis & apud nos populi turbatoribus, tributis opus habuimus. Tum verò non pro censu tributa vobis imposuimus, ut ipsi extra periculum exigere- mus, sed quotannis certam fructuum portionem pendere imperavimus, ut ex adversis tempe- statibus commune vobiscum de- trimentum sentiremus. Quin- que publicani plus æquo peten- tes injuriis vos afficerent, C. Caes- sar vobis remisit tertias vestigali- um, cavique ne in posterum injuriæ vobis fierent, vobis enim commisit tributorum exactio- nem ab agricolis, & talem vi- rum boni cives nostri tyrannum appellaverunt, & vos eis con- tulistis multas pecunias, interfecto- ribus hominis optima de vobis

Ἐ Ἀντωνίου καὶ τῶν Ἰταλιῶν ὑπο-
λελειμμένων. ὁ μὲν δὲ Καίσαρ ἐπὶ
τὸ Ἴόνιον ἦλθε, ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐν Ἐ-
φείῳ ἡρώδου, τῆς θεᾶς μεγαλο-
πρεπῆς ἔδου, καὶ τῶν καταφυγόν-
των ἐν τῷ Βερβύτου & Κασίου συμ-
φορῆς ἐς τὸ ἱερὸν ἰκίνας ἀπέλυσε,
ἡρώδης Πετρονίου συνωμοτήτου ἐπὶ
τῶν Φόνων Καίσαρος, & Κοίνου ἀπο-
δόντος ἐν Λαοδικείᾳ Κασίῳ Δολο-
βέλλαν· τῶς δὲ Ἐλλήνας, καὶ ὅσα
ἄλλα ἔδθη τῶν ἀμφὶ τὸ Πέργαμον
Ἀσίαν νέμονται, κατὰ τε προσόμοι-
καυτοῦ ἐπὶ συνδέσει & μείζονε κλη-
ροῦ συναισθητῶν, ἔλεξεν ὡδε,
,, ὙΜΑΣ ἡμεῖν οἱ ἄνδρες Ἐλ-
,, λῶνες, Ἀπάλδος ὁ βασιλεὺς ὑ-
,, μῶν ἐν Διοθήκῃσι ἀπέλιπε, καὶ
,, εὐδὸς ἀμείνωνος ὑμῶν ἡμῶν Ἀττά-
,, λου· ἐς ᾗ ἐπέλιπε Φόρους Ἀτ-
,, τάλου, μετῴκησθαι ὑμῶν μέγιστα,
,, δημοκόπων ἀνδρῶν καὶ παρ᾽ ἡμῶν
,, ἡρώδου, ἐδέησε Φόρον· ἐπεὶ δὲ
,, ἐδέησεν, ἐσπῆς τὰ μὴ μείζονα ὑμῶν
,, ἐπέθηκεν ὑμῶν, ὡς αἰ ἡμεῖς ἀκίνοδου
,, Φόρον ἐκλήροισθαι, ἀλλὰ μέρη Φέ-
,, ρῶν τῶν ἐκαστοῦ κερσῶν ἐπέταξεν ὑμῶν,
,, ἵνα καὶ τῶ ἐπαντίῳ κερσῶν ὑμῶν
,, μῖν τῶν ἑταίρων ἀπὸ τῶν βελῶν
,, μισθωμένων ἐνυθελίζονται ὑμῶν,
,, & πολὺ πλείονα αὐτῶν, Γάμος
,, Καίσαρ τῶν μὴ χρημάτων τὰ τεκ-
,, τὰ ὑμῶν ἀνήκει ἂν ἐκείνοις ἐφέρε-
,, τε, τὰς δὲ ὑμεῖς ἐπιτασσὶ ὑμῶν
,, ᾗ τῶς Φόρος ἐπίσπεψεν ἀγχιερε-
,, τῶν τῶν γεωργουμένων. καὶ τὸνδε
,, τοιοῦτον ὅτι οἱ χρηστῶν ἡμετέρων
,, πολιτῶν τυραννοὶ ἐκείλων· & ὑ-
,, μῶς αὐτοῖς συντελέσει χρημάτων
,, πολλὰ, ὅφρα μὴ τε ἴσιν ὑμῶν
,, τέρου ἐνεργῆται, καὶ κατὰ ἡμῶν
,, τῶν πᾶσι

ἢ πικρανοῦται ἑαίνον. τὸ δὲ δι-
 κρίας τύχης, ἐχ' ὡς ἐβούλεθε, ἀλλ' ὡς ἠὲ ἄξιον, κεραιόσης τ' πά-
 λην, εἰ μὲν ὡς σωμαχωνισαῖς τῶν
 πολεμίων εἶνεi χρεῖα, καλῶστας
 ὑμῖν εἶδει· ἐπει δὲ ἐκόντες πιστεύο-
 μιν ὑμῶς καὶ ἀνάγκη τὰδε πε-
 ποιηκέναι, τῶν μὲν κεραιόσαν ἀφίε-
 ρομῶν, χρεῖματων δὲ ἡμῖν δεῖ &
 γῆς καὶ πόλεων ἐς τὰ κικητέραια τῶν
 στρατῶν· τέλη δὲ ἐστὶν οὐκ ἔτι & εἰ-
 κοστῶν ὀπλιτῶν, ἀ μὲν τῶν σωμα-
 χασομένων εἰσὶ μυριάδες ἀν-
 δρῶν ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα, & τῶν
 τῶν ἀνδρῶν οἱ ἰππέαις, καὶ ἑπτα-
 ροῦ ἑκατὸν ἑτέρων στρατῶν· οὐ μὲν
 δὴ τοῦ πλήθους τῶν ἀνδρῶν τὸ
 πλῆθος τῶν κεραιόσαν σωμαχῶν δὴ-
 κῶδε· τὴν δὲ γῆν καὶ τοὺς πό-
 λεις αὐτοῖς Ἀλαθῶσαν ὁ Καῖ-
 σαρ ἄπεισιν ἐς τὴν Ἰταλίαν,
 εἰ καὶ τῶν λόγων τὸ ἔργον εἴπειν,
 ἀνασίσταν τὴν Ἰταλίαν ὑμῶς
 εἰ ἴνα μὴ γῆς καὶ πόλεων καὶ
 οἰκιῶν καὶ ἱερῶν καὶ πέφαν
 ἀνίστηθε, ἐς τὰ χρεῖματα ἐλο-
 γησάμεθα, οὐδὲ ἐς ἀπαντα
 tum subducta est ratio: nec tamen omnium, nec enim ferre

meriti, idque contra nos qui ejus
 necem ulciscimur. Verum quia
 fortuna justiori cause favens,
 non ut voluistis, sed ut æquum
 erat decrevit, si ut eorum focii
 perseverassetis in armis, puniendi
 veniebatis: quoniam autem li-
 benter credimus hæc coactos fe-
 cisse, graviore pœnas vobis re-
 mittimus, pecuniis tantum & a-
 gris & civitatibus nobis opus est,
 ut persolvantur exercitui victori
 præmia. Sunt autem vigintio-
 cto legiones, quæ cum suis ap-
 pendicibus consistunt clxx viro-
 rum millia, præterque hos equi-
 tes & militaris turba reliqua. Ex
 hac multitudine virorum, quàm
 multis opus habeamus sum-
 ptibus, potestis conjicere. Agros
 & civitates eis divisurus Cæsar
 abit in Italiam, ut verbo dicam,
 commigrare justurus Italiam.
 Vobis, ne migrandum sit ab ru-
 sticis ac urbanis prædiis, ab aris
 focisque, denique à majorum tan-
 monumentis, pecuniarum tantum
 potuif-

674

The δὲ δικρίας τύχης, ἐχ' ὡς ἐβούλεθε, ἀλλ' ὡς ἠὲ ἄξιον, κεραιόσης τ' πίκ-
 λεμιν] Non animadvertit Gelenius, δικρίας titulum haud causæ sed fortu-
 næ dari: ideoque locum hunc ita est interpretatus, Verum, quia fortuna
 justiori causa favens, non ut vol. &c. quum debuerit ita interpretari, Verum,
 quia fortuna, justam se prabens, non ut vol. Nisi quis malit, Verum, quia
 fortuna, justè se gerens, &c. Ideo autem non dico, quæ justa est, (tan-
 quam hæc illi sit perpetua) quoniam videmus eam aliqui injustitiæ pas-
 sim accusari. Quòd si Gelenius δικρίας dici putabat de ea quæ justitiæ fa-
 vet (ut certè hoc ei quæ justa vocatur, convenit) potius tamen dicendum
 erat, justæ causæ favens, quàm justiori causæ. Nam adversariorum causam
 minus justam esse dicens, saltem non omnino injustam esse lateretur. Et
 hoc genus loquendi, εἰ μὲν ὡς σωμαχωνισαῖς τῶν πολεμίων εἶνεi χρεῖα,
 non intellexit Gelenius, sicut nec Candidum (quod minus mitum est) intel-
 lexisse, manifestum est. At rectè, ut opinor, his (aut hujusmodi) verbis
 hunc locum interpretabimur, Siquidem ut adversariorum auxiliares (vel
 auxiliiarii) tractandi essetis, punire vos oporteret, vel, supplicium de vobis fa-
 cere.

Mulcta
Gracis im-
posita.

potuissetis, sed partis modicæ, quam ubi audieritis, contenti opinor abibitis. Quantum nostris inimicis dedistis biennio (dedistis autem decem annorum vestigalia) tantundem nobis sufficere, nisi quod intra annum accipere volumus, quando sic postulat necessitas: gratiam enim agnoscitis; nam fatendum est, vos non multari pro merito.

Sic ille, viginti octo legionibus ostentans gratiam, quum ad Mutinam isto foedere quadraginta tribus integris promiserint præmia: in tantum accisus erat tunc legionum numerus. Nondum extrema verba finierat, quum Græci, humi prostrati, multis exemplis adductis in medium excusabant se, violentiam Bruti Cassique perpeffos, non tam multa dignos quam misericordia: daturos enim libenter benemeritis, exhaustos esse ab hostibus, quibus non pecuniam modò, sed his deficientibus suppellectilem & ornamenta omnia contulerint, inde monetam signatam apud se. Tandem impetrarunt, ut novem annorum tributum penderent intra biennium; regibus, dynastis civitibusque liberis, alia pro cuiusque facultatibus imperata sunt. Obcunctem autem provinciâs Lu-

, (ἔσθ' ἂν γὰρ ἂν δυνάσασθε) ἀλλὰ
, μέρῳ αὐτῶν ἔβραχυτάτων, ὃ
, ἔκ παλαιότερου ἡμῶς ἀγνοήσαν
, εἰόμεν' ἂν γὰρ ἔδοτε τοῖς ἡμετέ-
, ροῖς ἐχθ' ἑοῖς ἐν ἔπει δύο (ἔδοτε
, ὃς ἐφ' ἑοῖς ἂς δέκα ἐτῶν) ἑώρατε
, λαθεῖν δ' ἄρα μῆνα, ἀλλ' ἐπὶ ἐ-
, τας ἐπέθρουσε γὰρ αἱ χρεῖαι
, πωρεῖσι γὰρ τις χρεῖται ἡμῶν
, ποσῶτον γὰρ ἐπέποιμαι, ὅτι μὴ
, δεῖς ἀμαρτήματα ἴσον ἐπιεί-
, μιον ὀρέσεται.

Οἱ μὲν ἔτι εἶπεν, ἐς ἄρα καὶ
εἴησι τέλη πρὸς τὴν χρεῖαν ἀει-
φύρων, ὅτι οἴμαι τελέα ἔπασαρέ-
ησθα ἡμῶν αὐτοῖς, ὅτε ἐν Μουτινῇ
σινηκιάσαστο ἀλλήλοισ, καὶ πρὸς
ὑποχρεώσαστο· ὃ δὲ πόλεμῳ αὐτῶν
ἐς ποσῶτον ὑπερβήσασθε. οἱ δὲ Ἕλλη-
νες, ἐπὶ λέγοντες αὐτῶν ἑώρατε, ἐ-
ρίπασσαν ἑαυτοὺς ἐς τὸ ἑδαφῶν ἀ-
νάγκην καὶ βίαν ἐς αὐτοὺς ἐν Βρέ-
του ἔκαστου ἡγεμονίας ἐπιλέγον-
τες, ὅσα ἐπιτημίαν ἀξίους εἶναι,
ἀλλ' ἐλείψασθε δόσεις ἂν τοῖς ἐν-
γέταις ἐκείναις, ὁποῦν ἄλλοι τοὺς
πολεμίους, οἷς ἔτι χρεῖματ' ἔμε-
νον, ἀλλὰ καὶ τὰ πάλαι καὶ τὰς ἡ-
σμοὺς ἐσπεύγεον ἀπὸ τῶν χρεῖμα-
των, τὰς δὲ αὐτῶν πρὸς σφίσι ἐς
νόμισμα χαλκεύσασθε καὶ τέλη πα-
ρακαλοῦντες ἔτυχον ὀνηία ἐπὶ φέ-
ροσ ἐσπεύγεον ἔπει δύο βασιλευ-
σι δὲ καὶ δυνάσταις ἔκαστον ἐλευ-
θέρως ἀλλὰ ἐς τὴν ἐκείνων δυνα-
μῶν ἐπιτάχῃ. πρὸς ἂν αὐτῶν τὰ
ἔστιν.

Συνεῖσι γὰρ ἂν χρεῖται ἡμῶν ποσῶτον γὰρ ἐπέποιμαι.] Malim συμείπειν
sed & tollenda est stigma post ἡμῶν, & vocula γὰρ post ποσῶτον, in ἂν (ut
opinor) mutanda. Atque ad hos restringit Gelenius in sua interpreta. ione.
quod generaliter de omnibus qui peccarunt dictum ab Antonio fuit.

Κατα-

ἔθην, Ἀδρίκιος τε ὁ Καοσίτου ἀδελ-
 φός, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῷ δεδιότων ἐπι-
 τὴν ἐν Ἐφέσῳ συζητήσας ἐκπύοντο,
 ἰκέσθαι ἀπεσπόμενοι, καὶ ἀπέλυε πάν-
 τας πάλιν τὰς συντηρηκότας ἐπι-
 τὴν Φόνου καὶ Καίσαρος· τότε γὰρ
 δὴ μόνος ἀδιὰ λακτοῦ λυῖ. παρη-
 γόρει δὲ καὶ τῷ πόλειαν τὰς μεγάλας
 θεινάς παύσεως, Λυκίου μὲ ἀτε-
 λῆς φάρον ἀφίεις, καὶ Ζάκθον οἰκί-
 ζειν παραινῶν. Ῥοδίοις δὲ διδὸς Ἀν-
 θρον τε καὶ Τίλων καὶ Νάξου καὶ Μυά-
 δου, ἃς ἐ πολὺ ὑπερῶν ἀφῆρέθη-
 σαν ὡς σκληροτέρων ἀρχόντες. Λαο-
 δικίας δὲ καὶ Ταρσίας ἐλαθέρους ἡ-
 φείει καὶ ἀτελεῖς φάρον, καὶ Ταρσίαν
 τὰς πεπραγμένους ἀπέλυε τῆς δου-
 λείας Ἀραπῶν μακρῶν. Ἀθλων δὲ
 ἐς αὐτὸν ἐλάθουσι καὶ Τίλων Ἀγ-
 νων ἔδωκε, καὶ Ἴκον καὶ Κέαν καὶ Σκία-
 θον καὶ Πεπύρηθον. ἐπιπαραίων δὲ
 Φρυγίαν τε καὶ Μυσίαν καὶ Γαλατίας
 τοὺς ἐν Ἀσίᾳ, Καππαδοκίαν τε
 καὶ Κιλικίαν, καὶ Συρίαν τὴν καί-
 λην, καὶ Παλαμνίαν, καὶ τὴν Τα-
 ρεγίαν, καὶ ὅσα ἄλλα ἔχου Σύρον,
 ἀπαγαγὼν ἐσφορῆς ἐπέσχετο βαρείας·
 καὶ διήγειτο πόλεις καὶ βασιλεύσιν, ἐν
 μὲν Καππαδοκίᾳ Ἀραράθην τε καὶ
 Σισίνην, ὧν τῷ Σισίνῃ συνέπρα-
 ξεν ἐς τὴν βασιλείαν, καλῆς οἱ Φα-
 νείσης τῷ μητρὸς καὶ Σισίνῃ καὶ Γλα-
 φυρῶς· ἐν δὲ Συρίᾳ τὰς καὶ πό-
 λιν ἐξήρει τυραννίδος. καὶ ἐν Κιλικίᾳ
 πρὸς αὐτὸν ἐλάθουσι Κλεοπάτρας,
 ἐμεινῆματο μὲν ὡς ἐ μεταχρήσας τῷ
 ἐπὶ Καίσαρι πόνων, τῷ δὲ καὶ ἀπο-
 λογησθῆναι μὲν ἢ κατελογοζο-
 μῆναι αὐτῆς, ὅτι καὶ τῷ οἱ τίσ-
 σαρα τέλη πρὸς Δολοσίαν αὐτί-

cius, Cassii frater, & alii quot-
 Solis con-
 quot sibi timentes, de exemplo spirationis
 clementiae ad Ephesum edito au- in Caesarem
 dierant, accesserunt supplices, focis non
 quos omnes absolvit prater parit An-
 spirationis conscios: his enim so- tonius.
 lis manebat implacabilis. quin & 675
 civitates gravius oppressas con-
 solatus est, immunitate concessa
 Lyciis, etiam Xanthios hortatus Rhodiis
 ut urbem suam instaurarent. ut urbes da-
 Rhodiis quoque donavit And- tax & cito
 drum, Tenum, Naxum, Myn- ademptæ.
 dumque, quas non multo post
 eis ademit, ut durius imperanti-
 bus. Laodicensibus atque Tar-
 sensis libertatem cum immu-
 nitate concessit publicè, & quot
 quot Tarsenses cives capti veni-
 rant, uno edicto liberavit. Athe-
 niensibus comiter exceptis post
 Tenum Aeginam dono dedit,
 præterque Icon, Ceam, Scia-
 thum, Peperethum. Transiens
 deinde per Phrygiam, Mysiam,
 Gallogræciam, Cappadociam,
 Ciliciam, Cœlesyriam, Palæsti-
 nam, Ituræam, ceterasque Syro-
 rum provincias, omnibus indixit
 tributa gravissima. Discepta-
 tiones quoque civitatum ac re-
 gum ex arbitrio suo composuit,
 Sisinnae Ariarathisque in Cappa-
 docia, prælato Sisinna in Glaphy-
 ræ matris formosæ gratiam. In
 Syria verò tyrannos oppidatim
 sustulit. In Cilicia Cleopatram
 exceptam inculavit, quod non
 fuisset proximo bello Caesaris la-
 borum particeps: illa non tam se
 excusavit, quam ulro impura-
 belli missâ ad Dolobellam: &

vit quatuor legiones inter initia

belli missâ ad Dolobellam: &

quòd post aliam classem paratam impedita sit adversis tempestatibus, casuque Dolobella victi opinione citius: quòdque Cassio bis minaciter imperanti supplicias non tulerit, mediòque bello classe sumptuosa navigarit versus mare Ionium, contempto Cassio Murciæque stationibus, donec hyems præter aliam jacturam ipsam quoque in morbum conjiceret; quamobrem nec postea se reversam in mare, paratam victoria. Tum Antonius ex aspectu mentem faucibus, continuo cœpit eam amare juveniliter, quamvis annum natus quadragesimum, ingenio semper (ut fertur) ad hujusmodi res flexili: in hanc verò jam olim etiam tum puellam conjectis petulantibus oculis, quum Alexandriam sequeretur ducem Gabinium juvenis præfectus equitum. Mox igitur remissâ pristina viri industria, Cleopatraz jussâ omnes exequabantur, nullo jam respectu humani juris aut divini: quando & sororem ipsius Arsinoen, apud Miletum Dianæ Leucophrynes supplicem, Antonius immisisset percussoribus sustulit: & Serapionem præfectum Cypri, quia auxilia Cassio miserat, Tyri supplicem, Tyrios jussit Cleopatraz dedere. similiter & Aradios alium quendam supplicem, qui, quum Ptolemæus Cleopatraz frater navali prælio in Nilo victus à Cæsare nusquam comparuisset amplius, se Aradii vendidit pro Ptolemæo: sacerdotem quo-

Antonius
Cleopatraz
amore cap-
tus, jam
olim ama-
ver.

676

Antonius
acta in
Cleopatraz
gratiam.

κα πέμφει, κα εἶλον ἄλλον ἔπει-
μον ἔχουσα κωλυθῆναι ὑπὸ τῶν ἀνέ-
μου ἔ αὐτῆς Δολοβέλλα παχυτέρας
ἡσυχίας πύκνῃ, Κασσίω τε δις ἀπέ-
λευσεν μὴ συμμαχησάσθαι, κα σφι-
σιν ἐσείκοις πολεμῶσιν ἐς τὸ Ἴονιον,
αὐτὴ τὴ εἶλον ἔχουσα πλείους κα
παραποικίης βασιυῆτης, ἔτε δει-
σισσα Κασσίω, ἔτε φιλαξενίδου
Μουρῆου ναυλοχοῦντα, μέγιστα χη-
μῶν πάτε ἀλλὰ διελευμένης, ἔ αὐ-
τῶν ἐς ἴσον ἐπέβαλεν, ἡς δὴ χεί-
ραν οὐδ' ὑπερῶν ἰπποναρχιδῶν νου-
κηκότων ἦδ' ὃ Ἰ Αντωνίου ἐπὶ τῇ
ὄψει τῶν σκίτων καταπληγῆς,
εὐθύς αὐτῆς μετρηκοῦδος ἐκάλει,
καὶ περ ἔτη πρὸς αὐτῆς γονοῦς,
λεγομένη κα ὑπόγειος ἐς ἑαυτῆς
αἰε φωνῆ, λεγομένη δ' ἐς τῶν-
τῶν ἔ πάλαι παῖδες ἐπ ἔστω ἱε-
ρισμός π δ' ὄψεως λαοῦν, ἔτε ἐπὶ
τῶν Ἀλεξάνδρειαν Γαόνιου στρατεύ-
οντι νῆος ἰπποναρχῶν εἰπέτο. εὐθύς
οὐδ' Αντωνία μὲν ἡ ἀδελφὴ ἀπαιτα-
τίως ἐπιπέλεινα ἀδελφῶν ἡμῶν ὤντων
Κλειοπάτρας δ' ὃ, π πρὸς αὐτῆς
ἰρίγιστο, ἔ ἀγαμέδων ἐπ ἀδελφῶν
ὄσιων ἡ δικαίων ἐπὶ καὶ τῶν ἀ-
δελφῶν αὐτῆς Ἀρσινόην, ἰκέτην ἔ-
σων ἐν Μιλίτω τ' Ἀδουκφρυῆς
Ἀρτέμιδος, πέμφεις ὃ Αντωνίου
ἀνέειλε, κα Σεραπίωνα τὸν ἐν Κύ-
πρῳ στρατηγὸν αὐτῆς συμμαχησάσθαι
Κασσίω, Τυρίων ὅτια ἰκέτην, ἔ-
κέλευσε τὰς Τυρίους ἐκδύνασθαι τῇ
Κλειοπάτρῃ ἐκδύνασθαι κα Ἀρα-
δίους ἔτερον ἰκέτην, ὃν τινὰ, Πτο-
λεμαίου τῶν ἀδελφῶν τῆς Κλειοπά-
τρας, ἀφανοῦς ἐν τῇ ἀδελφῇ Καί-
σαρος κατὰ τὴ Νείλων ναυμαχίᾳ
ἡγεμόνα, οἱ Ἀραδίους εἶχον λέγον-
τα Πτολεμαίων εἶνα κα τὸν ἐν
Ἐφίῳ

Εφέσια ἢ τῷ Ἀρτέμιδι ἱερῶν, ὃν Μεγάλοζον ἠγοῦνται, ὑποδείξαμεν ὅτι ποτε τῷ Ἀρσινόῳ ὡς βασιλίδου, ἀρχιδόμῳ μὲν ἐπέλασαν. Εφέσιον δ' αὐτῆ Κλεοπάτραν ἰκετεύσαντων μετήκεν. ἔτω μὲν ὁ Ἀντωνίου ἑπὶ τῆς τελευτῆς καὶ τὸ παλαιὸν αὐτῶν τῶν δόχῳ καὶ τῆς ἐπιπέτα κλαίων ἐβλήτο. ἀποπλοῦσι σης γὰρ τῷ Κλεοπάτρας ἐς τὰ οἰκία, ὁ Ἀντωνίου ἐπιπέτα τὰς ἰππείας Παλμυραν πόλιν, ἢ μετὰ τὸν ἔσταν δὲ τῷ Ἐγφράτου, Δαρπίστου, μικρὰ μὲν ἐπιπέτων αὐτοῖς, ὅτι Ρωμαίαν καὶ Παρθημίαν ὄντες ἔφοροι, ἐς ἐκατέρωθεν ἐπιπέτως εἶχον ἔμποροι γὰρ ὄντες, κομίζουσι μὲν ἐκ Περσῶν τὰ Ἰνδικὰ ἢ Ἀραβία, Δαρπίστου δ' ἐκ τῆς Ρωμαίαν ἔργα δ' ἐπιπέτων τὰς ἰππείας ἀεισιπλοῦσι. Παλμυρημίαν ἢ ἀεισιπλοῦσιν, καὶ τὰ ἀναγκασίᾳ ἐς τὸ πέρας ἔσταν μετενεγκάντων τε, καὶ ἐπὶ τῷ ὄχθῳ, εἰς ἐπιπέτω, σὺν ἀσπιδίων τοῖς, ἀεισιπλοῦσιν ἐξαιρέτως, οἱ ἰππείας τῶν πόλιν κενῶν κραταλόγους, ὑπέσπραν, ἔτε ἐς χεῖρας ἐλθόντες, εἰς πὲρ λαβόντες καὶ δοκῆ τὸδε τὸ ἔργον Ἀντωνίου τῷ μετ' ἐ πολὺ Παρθημίαν πόλεμον ἐξέσταν, πῶν ἐκ Συρίας τυρανῶν ἐς αὐτὸς συμφυγόντων.

Ἡ γὰρ Συρία μίχρα μὲν ἐπ' Ἀντιόχου τῷ Ἐγφράτῳ, καὶ τῷ Ἐγφράτῳ ἦν Ἀντιόχου ὑπὸ τοῖς ἐκ Σελεύκῳ ἔσταν Νικητοῦ ἐδαπλευέτο, ὡς μετὰ περὶ Συρίαν λέγειν ἐφῆ. Πορπητίς δ' αὐτῆν Ρωμαίοις ἀεισιπλοῦσιν, ἔσταν τῆν αὐτῆ Σκαρόν δὲ τὸδε ἐστάν, ἢ βουλή μὲν Σκαρόν, ἐπεμψεν ἐστάν, καὶ Γαβίνιον τῷ Ἀλεξανδρέσι πολεμῶσιν ἐπὶ τῷ Γαβίνου,

que Ephesia Diana Megabyzum, quod Arsinoen, tanquam reginam, excepisset hospitio, duci iussit: sed Ephesii ipsi Cleopatrae pro eo supplicantibus dimisit hominem. Tam citò mutatus est Antonius, qui affectus initium & finis secutorum malorum ei fuit. Reversa enim domum Cleopatra, Antonius misit equites Palmyram, urbem non longè ab Euphrate sitam, ut eam diriperent, in speciem objecto levi crimine, quòd quum essent in Romanorum & Parthorum confiniis, viderentur ambiguae fidei; quippe qui negotiationibus dediti, è Perside Indicas Arabicasque merces ad Romanos deportant: re autem vera ut hoc modo ditare equi- Palmyrentes. Id quia praesensere Palmyreni, in ulteriorem ripam sua transtulerunt, dispositis qui arcerent sagittariis, quo genere excellunt plurimum: equites autem inventa urbe vacua, inanes & incurenti reversi sunt. Unde postea videtur ortum bellum Parthicum, multis è Syria tyran- Unde ortum bellum Parthicum.

Nam regio haec usque Antiochum Pium, ejusque filium Antiochum, sub regibus fuit Seleuci Nicatoris posteris, ut in rebus Syriacis diximus. Redacta autem Pompeii armis in provinciam, Scaurum accepit praesidem: cui senatus misit successores alios, & in his Gabinius, qui Alexandrinis bellum intulit. Gabinio suc-

ab Antonio infestantur.

Unde ortum bellum Parthicum.

677.

λι, καὶ τοῖς Ἀντωνίου τὰ ρεῖμα-
 ῖμα ἰδέκινε τὸ Ἀντωνίου· οἱ δὲ
 Καλλίων τε αἰσθητικῶς ἀποδύ-
 ναι τὰ δύο τέλη τῆ Καίσαρι, καὶ
 ἐς Λιβύην ἐπέστειλον Σέξτιον Λιβύης
 ἔ τῆ Καίσαρι ἀπολύει· καὶ οἱ μὲν
 ἕτως ἐπίοιον· ὁ δὲ Καῖσαρ ἔβλεν
 ἀνήκεστον ἀμφοτέρων δόξαν Λεπί-
 δου, Λιβύην ἀπὸ τῶν αἰσθητικῶν ἐ-
 δίων ἐνήλιαστος· καὶ τὰ λοιπὰ ἔ-
 ἐπὶ τῆς αἰσθητικῆς δεινότητι
 ναι διαπίπτουσι. κατελέγη δὲ
 αὐτὰ ἔ φρατὸν ἐς τῆς ἀποικίας, ἔ
 τῆ γὰρ ἐπιπέμπειν δυσεργὰς λῶ.
 οἱ τε γὰρ φρατῶτα τὰς πόλεις ἤ-
 τω, καὶ αὐτοῖς ἐπιστάται ἦσαν ἐ-
 πελεγμένας αἰσθητικῶν· ἔ καὶ
 πόλεις ἤξιον τῆς Ρωμαίων ἀπι-
 στω ἐπιπέμπειν τὸ ἔργον, ἢ ἐν ἄλ-
 λαις Ἀφρικῶν, τῆς τε γῆς περὶ
 τῆς ἀποικίας ἦσαν, καὶ ἀγρο-
 ερον ἐστὶ λῶ, ἀλλὰ στωῖοντες ἀνά-
 μέρῃ ἐς τῆς Ρωμαίων οἱ τε νέοι ἔ
 γέροντες, ἢ καὶ γυναικες ἀμφοτέρω
 παιδίοις ἐς τῆς ἀγροῦν ἢ τὰ ἔργα,
 ἐθροῖον, ἔβλεν μὲν ἀδικησῶν λέ-
 γοντες, ἔπιπέμπειν ὅ ἄντες ἀνίστα-
 σται γῆς τε καὶ ἐπίοι οἱ ἀποικη-
 τῶν· ἐφ' οἷς οἱ Ρωμαῖοι στωῖ-
 χροῦν καὶ ἐπεδάκρου, καὶ μάλιστα
 ὅταν ἐνημερῶν ἢ καὶ ὑπὲρ τῆς πό-
 λεις, ἀλλὰ ἐπὶ σφίσι αὐτοῖς καὶ
 τῆ μεταβολῆ τῆ πολιτικῆς τὸν τε
 πόλεμον γέροντα, ἔ τὰ ἐπίοι
 διδοῖμα, ἔ τὰς ἀποικίας στωῖ-
 μῶν, ἔ μὲν δὲ αὐτοῖς ἀνακίβει
 τῆ δημοκρατίαν, παρακισμῶν
 τοῖς ἀρχαῖοις μισοφρόνων, ἐπίοι ἐς

mittente se morbo Urbem in-
 gressus, Antonianis literas im-
 peratoris ipsum exhibuit: qui
 mox & Calenum jussurunt duas
 legiones reddere Caesari, & in
 Africam scripserunt Sextio, ut
 illi provincia decederet. atque ita
 utrumque factum est. Tum
 Caesar absoluto sua sententia Le-
 pido, Africam vice ademptarum
 provinciarum reddidit: &
 quod ex bonis proscriptorum ad-
 huc supererat, divididit. De-
 ducenti autem milites in colo-
 nias, & agros dividendi, magna
 difficultas objecta est: milites enim
 petebant optimam quamque
 urbem rota Italia, ut antè
 bellum selectæ fuerant: contra
 civitates illæ postulabant, ut
 univèrsa Italia divisioni huic adhi-
 beretur, aut sortitò deducerentur
 coloniae: & agrorum pretium
 repetebant ab imperatoribus,
 deficiente arario. Conveniebantque
 agminatim in urbem
 promiscuè juvenes pariter ac se-
 niores, mulierisque cum parvis
 liberis, & per fora templaque
 cœtus faciebant lamentabundi,
 conquerentes nullo suo peccato
 se homines Italici nominis pelli
 agris focusque, tanquam jure belli
 captos. Quapropter populus
 condolebat & illacrymabat eorum
 calamitatibus, præsertim
 dum reputant non pro republica,
 sed pro libidine aliquot civium
 bellum id gestum ad mu-
 tationem status publici, & nunc
 reddi victoriæ præmia, ut dedu-
 ctis coloniis posthac nequeat caput
 attollere respublica, dum
 coloni hac mercede obstricti,
 parati sunt principibus ad omne
 obse-

678

Tumulus
 in urbibus
 datis in vi-
 ctoriæ præ-
 mium.

tionem status publici, & nunc
 reddi victoriæ præmia, ut dedu-
 ctis coloniis posthac nequeat caput
 attollere respublica, dum
 coloni hac mercede obstricti, parati sunt principibus ad omne
 obse-

obsequium. Ibi Cæsar civitatibus necessitatis rationem exponebat, & ne sic quidem satis fore, nec fuit, ita uti vicini opprimerentur à militibus, limites contumaciter transeuntibus, & plus quàm concessa usurpantibus, & potiora præripientibus, dum nec jurgis Cæsaris à maleficio deterrentur, nec deliniuntur aliis largitionibus: quandoquidem principes, ut opis suæ ad confirmandam dominationem egentes, facile contemnebant. Jam enim instabat finis hujus quinquennii, & utrisque ad securitatem opus erat favore mutuo: imperatoribus, ut per milites principatum confirmarent; militibus ut accepta retinerent, manente penes auctores ejus donationis imperio, quos necessaria benevolentia vel propter seipfos prosequerentur. Quin & aliis largitionibus egenos milites solabatur Cæsar, è fanis mutudò fumens pecunias: quo facto conciliavit sibi eorum animos, prompta erga largitorem gratia, cui agros, urbes, pecunias acceptas ferebant, invidiosè occlamantibus qui spoliabantur, illo verò fortiter hoc ferente in gratiam militum.

His animadversis Antonii frater Lucius, tunc cos. & ejusdem uxor Fulvia, & qui absentis bona procurabat Manius, ne Cæsaris videretur totum hoc beneficium, néve foli deberetur gratia, & alter imperator fraudaretur favore militum, vasframentis agebant ut coloniarum dedu-

ὁ, τι χρῆζαιεν. ὃ ἢ Καίσαρ τῶν πό-
λεσιν ἐξελογάτο τὴν ἀνάγκην, καὶ
ἐδοκίμη ὡς ἄνδρα, ὃς ἔδει ἡρ-
κω, ἀλλ' ὁ στρατός ἐ πῶς γείτο-
σιν ἐπέστανε σὺν ὑβρί, πλείονα τε
δεδωμένων σφίσι ἀελαπάρμοι, καὶ
τὸ ἀμεινον ἐκλεγεμένοι, ὃς ἐ ἐπι-
πληροσονται αὐτοῖς καὶ δωροδότη
πολλὰ ἄλλα ἔ Καίσαρ, ἐπαίον-
το, ἐπεὶ καὶ τῶν δροκτῶν ὡς δω-
ροδότη σφῶν ἐς τὸ ἐγκρατὸς ἔ ἀρ-
χῆς κατεφρονου. καὶ γὰρ αὐτοῖς ἡ
πενταετία παρὰ ὅσους, καὶ τὸ ἀσφα-
λὲς ἡ χρεῖα σὺν ἡμῶν ἀμφοτέρους
παρ' ἀλλήλων, τοῖς μὲ ἡμεῖς ἐς
τὴν δροκίαν ὡς ἔδει ἔ στρατός, τὸ ἢ
στρατός ἐς τὴν ἐπικρασίην ἂν ἐλα-
βον, ἡ ἔ δεικνύονταν χρῆσιν παρε-
μένους: ὡς γὰρ αὐτῶν ἐ βροκίως
ἀρχαίεν οἱ δόντες, ἡπερ ἐμῶν ἀπ' ἑ-
νοιίας ἀναγκάει. πολλὰ ἢ καὶ ἀλ-
λα πῶς ἀποδωροδότη αὐτῶν ἐδοκί-
μη δωροδότη σφῶν ἐ ἐπὶ ἑαυτῶν ὁ Καί-
σαρ, ὃ δὲν τὴν γνώμην ὁ στρατός ἐς
αὐτῶν ἐπέστανε, καὶ πλείονα ἡσῶ-
τα χρεῖας, ὡς γὰρ ἄλλα ἐ πόλεος
καὶ χρῆμαται καὶ οἰκηματῶν δωρο-
δότη, καὶ κατὰ ὁμοίωσιν μὲν ἐπι-
φροκίως ὑπὸ ἔ ἀφαιρημένων, φέ-
ροσιν δὲ τὴν ὑβρίν ἐς χρεῖαν τῶν
στρατός.

Ταῦτα δὲ ὁρῶν ὅτε ἀδελφός ὁ
τῶ Ἀντωνίου Λευκός Ἀντώνιος,
ὑπατεύων τότε, καὶ ἡ γυνὴ τῶ
Ἀντωνίου Φουλβία, καὶ ὁ πῶς ἀπο-
δηκίως ἐπιτροπῶν τῶ Ἀντωνίου
Μάνιος, ἵνα μὴ Καίσαρ δὲ δι-
ξῆς τὸ ἔργον ἄπὸν εἶναι, μὴ δὲ
μὲν αὐτὸ τὴν χρεῖαν ἀποφί-
ροσιν, μὴ δὲ ἔργον ὁ Ἀντώνιος
ἰνοιίας στρατωτῶν ἡσῶσιν, τοῖς κατὰ
οἰκίαις

οικίους ἐτέχναζον ἐς τὴν ἐπιδη-
 μίαν Ἀντωνίου ἀλατρίβειν· ἔδου-
 νατοῦ δὲ φαγομάχας ἀφ' ἧς στρατὸν
 ἐπέριπτε, τὰς οἰκίους τῶν Ἀντωνι-
 ον τετλῶν ἠξίου Καιοῦσα τῶν
 σφῶν λαβεῖν, τὸ μὲν οὐδ' ἔθηκες Ἀν-
 τωνίου ἰσθμῶν Καιοῦσα διδούσης, ἐ-
 πιμειφόμενοι δὲ ὡς ἔπερσάνθη
 τῶν Ἀντωνίων, καὶ ἐς τὸ στρατὸν ἀν-
 τὸν τῶν τε Φουλιβίαν περὶ ἄρτους,
 ἔτι περὶ αἰδία τῶν Ἀντωνίου κείλου
 ἐπιφθόους, ἰκέτους, μὴ ἐδει-
 δεῖν Ἀντωνίου ἢ δόξης ἢ χάριτος
 ἢ ἐς αὐτὸς ὑπερηστίας ἀφαρσύνει-
 νοι ἠκμωξίε δὲ ἐν τῶν τότε κείλου
 τὸ κλίμα τὸ Ἀντωνίου καὶ πα-
 ρεῖ τῶν στρατῶν καὶ τῶν τοῖς ἀλλοῖς
 ἀπασιν· τὸ γὰρ ἔργον τὸ ἐν Φιλίπ-
 πῶν ἀφ' ἧς τῶν τότε Καιοῦσα ἀρ-
 ρησιαν ἀπὸν ἠγρωτὸν Ἀντωνίου γέ-
 ρουεναί. ὁ δὲ Καιοῦσα οὐκ ἠγνώσκει
 ἀδικοῦμενοι ἐς τὰ συγκειμένα, εἶ-
 ξε δὲ ἐς χάριν Ἀντωνίου· καὶ οἱ ἄλλοι
 τὰς οἰκίους ἐπὶ τοῖς Ἀντωνίω τελε-
 σιν ἀπέφαινον· οἱ δὲ οἰκίαι τοῖς στρα-
 τῶν, ἵνα πῆ καὶ δοκίμῃ ἐνύστερος
 τῶν Καιοῦσα ἐς αὐτὸς εἶναι, συνε-
 χόρως ἐπὶ τῶν ἀδικεῖν· ἀλλὰ δὲ
 τῶν ἀδικεῖν καὶ ἐτέρων πόλεων, καὶ τῶν
 νημερδῶν γειθόνουσαι τε, καὶ
 πολλὰ πρὸς τῶν στρατῶν ἀδικου-
 ναι, κατέβαν τῶν Καιοῦσα ἀδι-
 κατέρας εἶναι τῶν ἀδικεῖν τῶν
 ἀδικουμένων· τὸ μὲν γὰρ ἐπὶ ἰχθυσίς,
 τὸ δὲ ἐπὶ κηλῶν ἀδικουσι γίνουσα.
 ὁ δὲ Καιοῦσα οὐκ ἠγνώσκει μὲν ἀδικου-
 νους, ἀμύχανα δὲ καὶ αὐτῶν· οὔτε
 γὰρ ἠγνώσκειν καὶ ἐς πρῶτον τῶν γῆς
 διδούσαι τῶν γειθόνων, ἔτι ἀνα-
 τῶν ἀδικεῖν τὰ ἐπικύρια ἀφ' ἧς τὸς ἔ-
 πὶ πολέμους, Πομπηίου μὲν ἐν
 differri propter instantia bella poterat, Pompeio maria tene-

atio differretur in adventum An-
 tonii. Quod quum impossibile
 videretur propter festinationem
 militum, petebant à Caesare ut
 Antonianos ipsi deducerent in
 colonias, quamvis ex pacto id
 munus Antonius soli Caesare ces-
 serat, quod tamen concessum
 negabant: productaque ad exer-
 citum Fulvia cum parvis An-
 tonii liberis, invidiosè supplica-
 bant, ne paterentur illum frau-
 dari sua gloria, simul occasione
 referendæ ipsis gratiæ. Et erat
 tum inclytum Antonii nomen
 & apud milites & apud ceteros:
 nam Philippensis victoria, pro-
 pter adversam Caesaris valetudi-
 nem, tota videbatur unius An-
 tonii. Caesar, quamvis non igna-
 rus pacta violari, cessit tamen in
 gratiam Antonii, atque ita legio-
 nes Antonianæ in colonias dedu-
 ctæ sunt, nimia militum dedu-
 ctorum licentia, dum ne videret-
 ur Caesar beneficentia vincere,
 minus cohentur à maleficiis.
 Fuerunt & aliæ civitates vicinæ
 his, quarum agri militibus divisi
 sunt, multas ab eis injurias pas-
 sæ, quæ clamabant in Caesarem,
 iniquiores coloniarum deductio-
 nes nunc esse, quam proscriptio-
 nes antè fuerant, tunc enim ini-
 micos multatos, nunc verò in-
 noxios. Et Caesar intelligebat
 quidem injuriam, sed mederi
 non poterat: nam neque pecu-
 niam habebat unde pretium ag-
 rorum veteribus possessoribus
 redderet, neque victoriæ merces

Philippen-
 sis victo-
 ria, uni
 Antonio
 tribuitur.

ic &

κῆρον, & ἔρριψαν ἔνθα παρθεύσαν ὁ
 Κάσσερ ἔμειλεν. οἱ μὲν δὲ φίλοι τοῦ
 Καίσαρος περιήκουσαν μὴδὲ ἐπιβῆσαν ἐς
 αὐτοὺς, ἀλλ' ἐκείνηναι μανιωδῶς φο-
 ρῶν· ὁ δὲ ἐπῆκει μὲν, ἀναστρέφειν ἔπι
 μέλλον ἠγροῦντο· τὸ μανιωδὲς αὐ-
 τῶν εἰ μὴ ἀφίκετο, καὶ τὸ Νόνιον
 ἰδὼν, ἐξέκλινεν ὡς ἢ ὀλίγων ἑω-
 πεθεροσύνων ἐπεμήμετο, & ἐς
 τὸ μέλλον ἀλλήλων φείδεσθαι παρήκει,
 & τῶν γλῶσσοις δίνετο, & δωραῖς ἀγ-
 γέλαις τοῖς ἀξίοις ἐπίστευε, καὶ τῶν
 οὐκ ἀξίων ἐπιείκεις ἐδίδουσαν γνώ-
 μων, μέγιστα τὸ πᾶσι δὲ ἐκπλα-
 γῶν αὐτῶν τὸ βαρύνεσθαι, μετῴσει
 καὶ ἡδέτο, & κρητιγισσοῦσαν αὐτῶν,
 καὶ τὸς ἐς τὸν Νόνιον ἀμφοτέρων
 ἡξίον ἀνδραγαθίας κηλασῶν, ὁ δὲ
 καὶ γινώσκων αὐτῶν ἔφη, καὶ κη-
 λασῶν αὐτῶν τῶν σωεδοῦσαν σφῶν μέ-
 γιστα, καὶ τῆ περὶ ὑμῶν κρητιγισσοῦ-
 σαι ἢ συζητήσας τε ὁμοῦ & περὶ καὶ
 διαφῶν ἀξιοῦσας, εὐδὲς αὐτῶν
 ἐμφέρων ἐκ μεταβολῆς· καὶ δύο μὲν
 οἰκονομῶν ἐκ πωλεῶν ἀφῆκεσαν τὸ
 τε δυσταρχίας ἐμπερὶ δὲ λῶν, ὅτι &
 οἱ στρατηγῶν ἀχρηστοῦνται ἤσαν οἱ
 πλείους, ὅς ἐν ἐμφυλίαις, καὶ οἱ
 στρατοὶ αὐτῶν ἐπὶ τοῖς περὶ οἰκονο-
 μῶν ἐκ κρητιγισσοῦσαν σωεδοῦσαν, ἐπὶ
 ἐπὶ χρείας τὸ πατεροῦσαν, ἐπὶ δὲ τῶν
 δημοσίων στρατοῦσαν μάλιστα, ἢ
 τοῖς σωεδοῦσαν αὐτῶν μόναις, ἐ-
 πὶ δὲ τῶν ἐπὶ ἀνάγκη νόμων, ἀλλ'
 ὑποσχίσεσαν ἰδίαις, ἐπὶ δὲ ἐπὶ πολε-
 μίους κηναῖς, ἀλλὰ ἰδίους ἐχθρῶν,
 ἐπὶ δὲ ἐπὶ ξένους, ἀλλὰ πολίτας καὶ
 ἀμφοτέρων· τὰ δὲ ἡδὲ πάντα αὐτοῖς
 τῶν στρατηγικῶν φόβον ἐξέλειπεν, ὅτε
 στρατοῦσαν νομίζουσαν μάλιστα, ἢ

projecerunt quā transeundum e-
 rat Caesari. Quamobrem amici
 monebant ne se furentibus com-
 mitteret; ille tamen ne per ab-
 sentiam suam illorum insaniam
 aleret, prodiit: visoque obiter
 Nonii cadavere, deflexit. Ut ve-
 rò in paucos rejectum est id faci-
 num, iussit ut posthac sibi invi-
 cem parcerent, agros divisit,
 & militaria dona meritis petere
 permisit: deditque nonnullis im-
 meritis etiam praeter animi sen-
 tentiam, donec vulgus admira-
 tum ejus constantiam, poenitentia
 pudorēque respuit, postula-
 vitque ut ad supplicium quaere-
 rentur qui Nonium ad necem ad-
 egerant. Ille notos eos sibi prae-
 fatus, ait se contentum ipsorum
 confessione ac conscientia, de ce-
 tero poenam remittere: qui veni-
 nia simul & praemiis donisque di-
 gnati, ad faustas acclamationes
 subito versi sunt. Haec duo tem-
 porum illorum contumaciae spe-
 cimina è multis selecta sufficiant.
 In causa erant duces plerique si-
 ne legitimis creati suffragiis, ut
 fit in bellis civilibus, quando nec
 exercitus solennibus delectibus
 conscripti fuerant in usum pa-
 triae, nec militabant auspiciis
 S.P.Q.R. sed eorum tantum qui
 ipsos collegerant: ac ne id quiv-
 dem legitime, sed privatis indu-
 cti pollicitationibus: nec adversus
 hostes publicos, sed adversus pec-
 ciliares inimicos: nec contra ex-
 teros, sed contra cives dignita-
 te pares. Haec sunt quae mili-
 tarem disciplinam pessumdederunt, dum quisque oblitus se esse

681

682

militem, privati gratis mavult
 servire atque cupiditatus, dumque
 principes opera subditorum
 abutuntur ad privata commoda.
 & transfugium, apud priſcos
 Romanos crimen inexpiabile, ea
 temporum iniquitate largitioni-
 bus rependitur, non milite mag-
 is venali quàm exercitu: ne il-
 luftribus quidem viris plerifque
 hujufmodi ultro citroque tranſi-
 tiones ad transfugarum ignomi-
 niam criminèque pertinere exiſti-
 mantibus. Adeo tam apud integ-
 ros exercitus, quàm apud non-
 nullos illuftrès viros pro re ludi-
 cra habitum eſt transfugium, fac-
 ile conciliante improbos mo-
 rum fimilitudine. Namque de
 cetero fimiles inter ſe, homines
 alioqui mutabiles, ſolos pro ho-
 ſtibus habebant qui ab imperato-
 ribus ſuis quaſi rem populi agen-
 tibus aliquo prætextu damna-
 bantur pro hoſtibus: itaque im-
 peratores quoque tametiſi nego-
 rium probè intelligentes multa
 ferre coacti ſunt in eis, qui excuſ-
 fa legum reverentia ſolis trah-
 ebantur largitionibus: adeo tum
 ſublata omni diſciplina, ſeditio-
 num incontentores altorèſque re-
 gnabant in exercitibus.

Urbs interim famè laborabat
 impeditis per Pompeium fru-
 mentationibus maritimis: in Ita-
 lia verò præ continuis bellis agricultura neglecta propemodum,
 & ſi quid agri ferrent, abſumente milite. In ipſa quoque urbe
 non ſolum furtorum nocturnorum, verùm etiam violentiæ fuit
 impunitas, dum militibus imputantur etiam aliena facinora.
 Plebs verò clauſis officiis, etiam magiſtratus antiquavit, ut qui-
 bus nihil opus eſſet in egena urbe occupata latrociniiſ. Ceterùm

βοηθεῖν οἰκεία χάριτι ἔγνωμεν, ἔ-
 τες ἀρχόντας ἠγευμένοις ὑπὸ ἀνάγκης
 αὐτῶν εἰς τὰ ἴδια ἐπιδ' εἰδῆ. τὸ
 τε ἀποθροῦν πάλιν Ρωμαίους ἀ-
 διάλλακτον ἂν, τότε ἔδωκεν ἡξίω-
 το, καὶ ἐπερασὸν αὐτοὶ οἱ τε στρατοὶ
 καὶ πόλις, καὶ τ' ἐπιφωτῶν ἀν-
 δρῶν ἔμοι, νομίζοντες ὅσα αὐτομο-
 λίας εἶναι τῶν ἐς τὰ ὄμια μεταβολῶν.
 ὄμια γὰρ ἢ πάντα τῶν, καὶ
 οὐδ' ἔπερα αὐτῶν ἐκχρησθῆναι
 Ρωμαίοις ἀπείκελον, ἢ τὸ στρα-
 τηῶν ὑποκλιθεῖς μία, ὡς ἀπάν-
 των ἐς τὰ συμφέροντα τῆ πατρίδι
 βοηθεῖν, εὐχερέστερον ἐποίησεν ὅσως
 τῶν μεταβολῶν, ὡς πανταχῶς τῆ
 πατρίδι βοηθῶντας. ἢ ἔοι στρα-
 τηῶν συνιέντες ἔφερον, ὡς ἔνομα
 μῶλλον αὐτῶν ἀρχόντες, ἢ τῆς
 δουραῖς. ἔτω μὲν ἐς σούτης τότε πᾶν-
 τες ἔς δὲ δυσαρχίαν τοῖς στρατοῦσιν
 τὰ στρατόποδα ἐτετακτο.

Τῶν δὲ Ρώμῃ λιμὸς ἐπέβη, ἔτε
 τῆς γαλιόσης τὶ αὐτοῖς φερού-
 σης ἀφ' Πομπηίου, ἔτε τῆς Ἰτα-
 λίας ἀφ' τῆς πόλεως γεωργου-
 μένης. ὃ καὶ ἠκούστο, ἐς τὰς στρα-
 τῶν ἰδαιπαιῶν, οὐκ ἀποδύοντες οἱ
 ποῖοι νυκτὸς ἐν τῇ πόλει, ἔκλω-
 πῆς ἐπὶ βιασώμενι λώχλου, καὶ
 λώχλου ἀδελφῶν, καὶ ἡ δόξα εἰς
 τὰς στρατιώτας ἐφίετο. ὃ δὲ λέως
 ἀπέκλειε τὰ ἐργασίαι, καὶ τὰς
 ἀρχαῖς ἐξάνισθη, ὡς ἔτε δεχθῆναι
 ἐπὶ τῆν ἡξίωτον ἐν δόξῃ καὶ
 λησθεύουσα πόλει. Λοκίω δὲ ἔπι
 δημῶν

δημοτικῶν, ἢ δυσχεραίνοντι τῇ τῶν
 πτωχῶν δαχρή, ἐδὲ ἐπὶ τῷ χρόνῳ
 πτωχότατοι κεραιζομένη, αὐτοκτε-
 σμαζοῦσι ἐς τὴν Καίσαρα ἐγγίγνεται, &
 Διαφορῇ μείζους, τὴν τε γαρο-
 ζυῖος οὕτω τῆς γῆς ἀφηρεῖται, ἰκέ-
 ται γυμνοὺς τῶν δυνατῶν ἐκείνου
 μὲν ἰσπεδέχεται, ἢ βοηθήσῃ ὑ-
 πηγνέτω, κἀκείνοι ὑποτρονυμῶσαν
 ἀμύνειν ἐς ὃ κελύσει ὅθεν αὐτὸν ὁ
 στρατὸς ὁ Ἀντωνίου κρατεμέμφοτο, &
 ὁ Κῆσας ὡς ἀντιπρόσκειται Ἀν-
 τωνίῳ, & Φουλβίαν ὡς πολέμοποι-
 σεν ἐν ἀκαίρῳ· μέγιστον Φουλ-
 βίαν ὁ Μάνιος πτωχότατος μετῴ-
 διξεν, ὡς ἐβουλομένης ἔτι Ἰτα-
 λίας ἐπιβρῆν Ἀντωνίου Κλεοπά-
 τρης, πολέμοποιος ἐπὶ ἀφίξει καὶ
 παρῶν. τότε γὰρ δὴ γυμνασμοὶ πω-
 δῆσται ἢ Φαλβία, ἢ Λεύκιον ἐπέ-
 τρεῖται ἐς τὴν Διαφορῶν ἐξίοντο
 δὲ τὸν Καίσαρα ἐς τὴν λοιπὴν τῆ
 κρατοκίσει, ἐπιμπεν ἐφορῶν αὐ-
 τῶν τῶν Ἀντωνίου παίδας ἀμέγα τῶν
 Λούκιον, ὡς μὴδὲν ἐν τῷ ὄψει ὁ
 Καίσαρ ἐν τῷ στρατῷ πλεονέχου
 ἰσπαιον δὲ Καίσαρα ἐκτεχόντων
 ἐπὶ τῶν Βουρτίων ἦσαν, περὶ
 ἰσπαιον ὑπὸ Πομπηίῳ, δόξας ὁ Λεύ-
 κιο ἢ ὑποκλεινόμενον ἐφ' αὐτὸν
 & τὴν Ἀντωνίου παίδας τὸ δὲ ἰπ-
 πικὴν ἀπετάλαι, διέδοξεν ἰσπαιον
 Ἀντωνίου κρατοκίσει, συλλεγόμενον
 φεροντὶ τῶν σώματι, ἢ τὴν Καίσα-
 ρα τῶν στρατῶν διεβουλεῖται ἐς ἀπίσταν
 αὐτοῦ Ἀντωνίου· ὁ δὲ ἀντιπρόσκειται
 αὐτὸς ὅτι αὐτῶν ἰσπαιον καὶ Ἀντωνίου
 πᾶσι τῶν ἐπὶ Φιλίῳ & κρινῶν, Λούκιον
 ἢ ὑπὸ ἐπίρους γνομένης αὐτὸς πολέμο-
 ποιῆν ἐς ἀδελφούς, ἀντιπρόσκειται

Lucius bene affectus erga rem-
 publicam, & infensus triumviro-
 rum potentiae, ultra praefinitum
 tempus ut videbatur mansura,
 offendebat interdum Caesarem
 ad contentiones usque, dum ve-
 teres agrorum possessores sup-
 pliciter ad optimates confugien-
 tes solus excipit, opem pollicens,
 & illi vicissim ad quidvis promit-
 tunt ei suam opem. Quo factum
 est ut & Antoniani milites &
 Caesar incusarent eum tanquam
 adversantem Antonio, itemque
 Fulviam ut bellum excitantem
 alieno tempore: sed prevaluit
 Manii vaftrum consilium, qui
 mulieri persuasit, pacata Italia
 moraturum Antonium apud
 Cleopatram, bello vero turban-
 ta adventurum properet. Tum
 Fulvia muliebri affectu exasper-
 ravit Lucium: & quum Cae-
 sar proficisceretur ad deducen-
 das reliquas colonias, Anto-
 nii liberi comitati sunt eum u-
 na cum Lucio, ne potior ha-
 beretur Caesar, si solus conspi-
 ceretur in exercitu. Quum-
 que Caesaris equites excurrissent
 in Brutiorum littora, ne Pom-
 peius ea vastaret, Lucius, sive
 timens, sive fingens se timere
 ne contra ipsum & Antonii libe-
 ros equitatus ille missus sit, cur-
 sum se contulit ad Antoniano-
 rum colonias, collecturus sibi
 satellitium, Caesarem calumnian-
 do ut perfidum erga Antonium.
 Ille contra docebat integram sibi
 cum eo manere amicitiam, Lu-
 cium vero alia de causa bellum
 inter ipsos ferere, quod infensus

Lucius
 Antonius
 infensus
 triumvira-
 tui.

Manius.

sit triumviratui, per quem novi
 coloni firmam possessionem ha-
 beant; equites verò etiam tum
 in Brutiis esse ac mandata exe-
 qui. His intellectis Antoniano-
 rum duces in Teanensi conven-
 tu cum eo collocuti redierunt in
 gratiam his conditionibus, ut
 consulibus per triumviros liceat
 rempublicam administrare more
 majorum: agros dividant nemi-
 ni præter defunctos Philippenfi
 militia: utque pecuniæ proscrit-
 torum, & agrorum pretia colo-
 niis Antonianis ex æquo distri-
 buantur: néve imperatorum al-
 terutri posthac in iis delectus ha-
 bere liceat: in expeditione con-
 tra Pompeium Cæsari duæ legio-
 nes Antonii militent: Alpes in
 Hispaniam à Cæsare missis ut pa-
 teant, néve Asinius prohibeat.
 utque his conditionibus Lucius
 pacatus satellitium amoveat, &
 securus administret rempublicam.
 Hæc tum fuere conditiones
 renovati fœderis opera ducto-
 rum exercitus; quarum duæ tan-
 tum postremæ ratae fuerunt,
 & Salvidienus inivitis custodibus
 per Alpes transit. Quumque re-
 liqua differrentur, Lucius Præ-
 neste secessit, dicens se timere
 Cæsarem pro magistratu muni-
 tum satellitibus, quum ipse nul-
 los circa se habeat. Secessit &
 Fulvia ad Lepidum, dicens se
 timere suis liberis: nam hunc
 præferabat Cæsari. Et ab utrisque
 scriptæ sunt literæ Antonio, per-
 ferentibus eas amicis, qui certio-
 rem erant facturi de singulis:

Conditio-
 nes trium-
 viris datae.

683

Fulvia ad
 Lepidum
 secessit.

τῆ ἤ τελῶν δεχθῆ, δι' ἃ οἱ στρα-
 τολογῶνται τὰς δυνάμεις ἔχουσι βε-
 βαιοῦς, & τὰς ἰσχυρίας αἰῶν καὶ οὐ
 ἐν Βερούβιαις τὰ ἐπιτεταγμένα φυ-
 λακιστοῦσι. ἀν οἱ ἡγεμόνες ἔσρατῆ
 πτωχολογῶν, δηλοῦσιν αὐτῶ ἐν
 Τεάνῳ, καὶ συνήλλαξαν ἐπὶ τοῖςδε
 τῶν μὲν ὑπατάτους τὰ πύτεια διοι-
 κῶν, μὴ κωλυόμενος ὑπὸ τῶν
 ἀνδρῶν. μηδὲν δὲ γινώσκοντες τοὺς
 στρατολογοῦντας ἐν Φιλίπποις ἐπι-
 νεμοσθῶν τὰ τε χρημάτων τῶν δεδη-
 μοδωμένων, καὶ πρὸς τῶν ἐπιπερα-
 σσομένων, καὶ τῶν στρατῶν Ἀντωνίου
 τοῖς ἀπὸ τῶν Ἰταλιῶν ἐπίσης ἀγα-
 νέμασθῶν. Ἐμὴδέποτε αὐτῶν ἐπι-
 ταλίσθη ἐν τῶν Ἰταλίας στρατολο-
 γῶν ἐπὶ Πομπηίου τῶν Καίσαρος δύο
 συμμαχοῦν τέλη ἡρώδης Ἀντωνίου
 ἀνερχομένων ἢ τὰς Ἀλπίας τοῖς ἀπὸ
 Καίσαρος πεμπομένοις ἐς τὴν Ἰ-
 θηλίαν, καὶ μὴ κωλύειν αὐτοὺς ἐπι-
 Ἀσίον Παλλίαν. Ἀλλοιοὶ δὲ ἐπὶ
 τοῖςδε συνηλασμένοι ἀποδείξω τῶν
 φερουμένων ἔσρατῶν καὶ πολιτικῶν
 ἀδελφῶν. πῶς μὲν ἂν σωθέντες ἀλ-
 λήλοις ἀπὸ τῶν ἡγεμόνων ἔσρατῶν
 ἐπερχομένη μετὰ αὐτῶν δύο μὲν τὰ
 τελευτάται, καὶ Σαλβιδίου ἀκῶν
 αὐτῶν συμπεσόντες τὰς Ἀλπίας. ἢ
 γυρομένων ἢ τῶν ἀκῶν ἢ βερωδιωνί-
 των, ἐς Πραίνετον ἀνεχθῶν ἀλώ-
 κισθῶν, δεδένοντες λέγων Καίσαρος ἀπὸ
 τῶν δεξιῶν δουροφροσύνων, αὐτοὺς
 ἀφωρρητῶν ἂν. ἀνεχθῶν δὲ καὶ
 Φουλβία, Λεπίδον ἐπὶ Λέζουσα πε-
 ςὶ τοῖς τέκνοις δεδένοντες τῶν ἡδ
 ἀπὸ τῶν Καίσαρος ἀπεσπένθαι. καὶ
 πῶς μὲν ἐξελθόντες παρ' ἑκατέρων
 Ἀντωνίου, καὶ φίλοι μετὰ τῶν στρα-
 μόνων ἐς αὐτοὺς ἐπιμποντο, οἱ δι-
 दाξῶν ἑμπεδῶν ἀπὸ ἑκάστων, & ἔχρ
 δὲ οὐ

ὄσον ἰσθμῶν αὐτῶν, ὅτι σαφῶς ἀντ-
 ερραφετο αὐτοῖς. οἱ ἄρα ἔσχεσαν
 ἡγεμόνες συνωμώσαντες κείναι τοῖς
 ἀρχεῦσι αὐτῶν, ὃ δὲ καὶ δικαίον εἴ-
 ναι, καὶ τὸς ἀπειθαυίας ἐς αὐτὸ
 συνωμώσαντες, ἐκάλουν ἐπὶ τῷ
 τῶς τοῦ Λούκιου ἔδεξιαν
 ἢ ἐκείνων, ὃ Καίσαρ ἐπιφθόνος
 αὐτῶν ἐν τοῖς ἡγεμόσι τῶν στρα-
 τῶν, καὶ τῶν τοῖς Ῥωμαίων δόξ-
 ης ἐπιμέμεσθαι. οἱ ἄρα ἐξήδυν ἐς τὸ
 Λούκιον ἔπαρεκάλουν αἰκτεῖρα μὲν
 ἐπὶ τοῖς ἐμφυλίοις τῶν πόλεων καὶ
 τῶν Ἰταλίων, δὲ καὶ τῶν κρημνῶν,
 ὃ τῶν κρημνῶν ἢ ἐπὶ σφῶν ἢ ἐπὶ τῶν
 ἡγεμόνων ἤτοι ἀλλοτρίων ἢ ἐπὶ
 Λούκιου τὰ τε λεγόμενα ἔτις λέ-
 γονται, ὃ Μάνιος μάλιστα ἠρώσας
 ἔφη, Τὸν μὲν Ἀντωνίου ἐδὲν ἀλλ᾽
 ἢ κρημνῶν μόνον ἀγέρον ἐν ξέ-
 ναις ἀνδράσι, τὸν δὲ Καίσαρα καὶ
 τῶν στρατῶν καὶ τὰ ἐπιχειρήματα
 Ἰταλίας τῆς Ἰερουσαλῆμ ὡς κα-
 ταλαρβάνειν τῶν τε καὶ Κελ-
 τῶν Ἀντωνίου ὡς τε ἐπὶ δεδου-
 λῶν ἐλαθροῦν μετ᾽ ἐξαπίτης Ἀν-
 τωνίου, καὶ τῶν Ἰταλίων ἡγεμό-
 νων ἀπασαν ἀπὸ μόνων ἰσχυροῦν
 καὶ πόλεων τοῖς ἐστρατευμένοις κα-
 ταρβάνειν τῶν στρατῶν τε ἔτις τε
 κρημνῶν τελεσῶν ἀπὸ ἰσχυρῶν καὶ εἰρη-
 τῶν συμμοχλοῦσαντων ἐπὶ νῆμα, ἔ-
 γλω μὲν, ἀλλὰ καὶ τῶν καὶ ἐπὶ ἰε-
 ρῶν κρημνῶν, συλλέγονται μὲν ὡς ἐ-
 πὶ Πομπηίου, ἐφ᾽ ὃν ἐδὲν πῶ πα-
 ρουσιῶνται λιμωπίσης ὡς τὸ πό-
 λεως διαχωρῶνται ἐπὶ τοῖς στρατοῖς
 ἐς Ἰερουσαλῆμ καὶ Ἀντωνίου, καὶ τὰ
 δεδημευμένα ἔπαρεκάλουν μὲν
 τοῖς ἰσχυροῦν αὐτοῖς κρημνῶν ἢ,
 εἰ πῶ ὅτι εἰρηλευῖται ἐδὲν, τὸ μὲν
 eis quam donantur. Quod si pacem quaerit serio, debere eum

quarum exemplaria diu quaesita
 invenire non potui. Tum utrius-
 que exercitus proceres conjura-
 runt se ex jure dirempturos hanc
 litem imperatorum, & coacturo-
 ros parere eum qui noluerit, in-
 vitabantque huc & amicos Lucii.
 Quibus renuentibus, Caesar invi-
 diosè eos tum apud primores ex-
 ercitus, tum apud urbanos opti-
 mates incusabat. Moxque con-
 cursus ex Urbe ad Lucium factus
 est, deprecantium ut misere-
 retur Italiae afflictæ bellis civi-
 libus, & adhiberet aliquem, qui
 vel secum, vel cum praefectis mi-
 litum, negotium totum compo-
 neret. Quumque Lucius tum ip-
 sos reveretur, tum ea quæ dice-
 bant, Manius respondit satis
 asperè, Antonium tantum pecunias
 colligere ab exteris, Casarem
 verò & exercitus & oppor-
 tuna loca Italiae praëoccupare,
 conciliatis sibi hominum studiis:
 nam & Galliam quæ prius obve-
 nerat Antonio, nunc in fraudem
 illius liberari, & Italiam propem-
 odum universam pro octodecim
 civitatibus transcribi veteranis:
 praeterea legionibus xxxi i. r.
 non solis xxv i. r. quæ pro suis
 partibus pugnarunt, agros divi-
 di: atque etiam pecuniam è fanis
 desumptam, praetextu quidem
 Pompeiani belli, quod tamen in
 tanta Urbis fame nondum cœp-
 tum sit, re autem vera ut mili-
 tum favor pareret adversus An-
 tonium, dum etiam proscrip-
 torum bona non tam venduntur
 prius

Manius
Caesarem
incusat.

684

prius actorum rationem reddere, & in posterum nihil agere nisi de communi sententia. Hæc fuit arrogans Manii postulatio, ut neque Cæsar quicquam posset arbitrato suo facere, neque rata manerent de quibus cum Antonio conventum fuerat, videlicet ut merum imperium uterque haberet in commissis sibi provinciis, utque alter alterius acta rata haberet. Tum Cæsar videns eos omnino bellum cupere, se quoque parabat.

Ceterum duæ legiones Anconam deductæ, quæ & patri Cæsaris & post Antonio militaverant, postquam bellum parari audiverunt, pro affectu quo utrunque proferebantur, legatos miserunt Roman, qui utroque deprecarentur ut pacem mallent. Et quum Cæsar respondisset, se non Antonium impugnare, sed impugnari à Lucio, legati cum præfectis Antonianorum militum collocti, communem legationem miserunt ad Lucium, postulantes ut controversiam quam habebat cum Cæsare, sineret decerni iudicio: præ se ferentes aufuros aliquid, ni admittat iudicium. Ubi verò id impetrarunt à Lucio, locus iudicio definitus est Gabii, urbs Romam inter & Præneste media: paratùmque est iudicibus confistorium, & in medio suggesta duo, in quibus causa diceretur. Cæsar qui prior venerat, equites misit quæ transiretur erat Lucius, dispecturos num quo fruuantur infidie: hi in Antonianos inciderunt equites, sive præcursoris

Legati ad Cæsarem missi.
Legati ad Lucium missi.

Speculatores Cæsaris & Lucii manus confurunt.

ἤδη διακηρῶσαν ὑπορῶν λόγον, ἐξ ἧ τὸ μέλλον, ἂν ἐν κρινῆ βουλευσόμενοι δοκῆ, μόνον προαγορεύειν. ἔτα μὲν θροασίως ὁ Μάνιος ἤξειον, κινήσει τὴν Καίσαρα πρὸς ἐσθλὴν κινήσειν ἐργον, μήτε τίνων Ἀντωνίου σωθήκη βέβαιον, ὠρισμένον τῶν ἐγκεχρησμένων ἐκείνων ἀντοκρατορευεῖν, & τὸ προαγορεύον ὑπὸ ἀπὸ κλήρον ἐπὶ κύριον. πανταχόθεν οὐδὲ ὁ Καίσαρ ἐώρα πολυμησιόνοισι αὐτὸς, & περισσοδύλλοντο αὐτῶν ἐκείνων.

Δύο δὲ τοῦ στρατοῦ τέλη τὰ ἐς Ἀγκῶνα πόλιν ὠκισμένα, Κάτω εἰς τὴν ὄντα πεπεσῶτα, καὶ ἐπὶ ἀπομένον Ἀντωνίῳ, ὅτι τε ἰδίᾳ αὐτῶν παρεσχεδῶν παρὸν ἄλλοι, καὶ τῆ εἰς ἐκείνων σφῶν οἰκισίτητα ἀποδιδόμενοι, πρὸς ἑσθλῶν ἐπεμψαν ἐς Ρώμην, οἱ ἑμπεδον ἐκείνων ἐς Ἀγγελοῦς δεινσιᾶς. Καίσαρ δὲ αὐτοῖς ἐπέταξε τῷ ὄντι Ἀντωνίῳ πολυμῶν, ἀλλὰ ὑπὸ Ἀδούκην πολυμῶν, συμβαλόντες οἱ πρὸς ὅσους τοῖς ἐκείνων τῶν στρατοῦ, κρινῆ πάντες ἐς Λευκίον ἐπεμποι, ἀξιούτως αὐτὸν ἐς δίκην Καίσαρα στυλῶν, δηλοῖ τε ἡσων ὁ πρὸς ἑσθλῶν ἐμπεδον, εἰ μὴ τίνων κινήσει ὑπὸ κινήσει δεινσιᾶν ἧ τὴν ἀμφὶ τὴν Λευκίον, κινήσει τε ὠριστῶν τῆ δίκῃ Γάβιοι, πόλιν ὡς μίση Ρώμης τε & Πρανέστου, καὶ στυλῶν τοῖς κινήσει ἐκείνων, καὶ στυλῶν ἐν μίση δύο τοῖς ἐκείνων ὡς ἐν δίκῃ. ὡς ἑσθλῶν δὲ ὁ Καίσαρ ἐλθὼν, ἰσπῶν ἐπεμψαν ἐς τὴν πόλιν τῶν Λευκίς, ἐρευνηστικῶν ὡς μὴ πῶ ποθεν ὄρωστο ἐκείνων: καὶ οἱ ἰσπῶν οἱ δὲ ἐτάξις ἰσπῶν τῶν Λευκίς ὡς δεινσιᾶς ὡς, ἧ καὶ τῶν κινήσει

κατάπαις

κίποις, συμβαλόντες, ἔκτριαν πικρὰς αὐτῶν ἢ ἀνεχώρησε δέσποτες ὁ Λεύκιος, ὡς ἔλεγχον, ἐπιβουλῶν κηλοῦρμος τε ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων στρατὸν παραπέμψαντες αὐτὸν ἐπισημοῦντο, ὅτι ἐπὶ ἐπέδειτο. ἔτω μὲν ἦσαν αἱ ἀγαλλύσεις ἀπρακτοί, καὶ πολεμικὴν ἐγνακίαν, καὶ ἀσφαλείαν μασι ἢ ἢ πικρῶς κατ' ἀπὸ πύλων ἐξῆσαντο. στρατὸς δὲ ἡ δούκιον μὲν ὁπλιτῶν ἐξείλη, ὅσα αὐτὸς ἐς τὴν ὑπατείαν ἐλθὼν ἐπράτευσε, καὶ τὰ Ἀιτωνίον ἐνδὲκα ἔπειρα, ὧν ἐπράτηξεν Καλλῶδες, συμπυκνῶν ἑσώτα ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν. Καίσαρ δὲ εὐ μὲν Καπὸν τέσσαρα ἡμίτερον, καὶ πρὸς αὐτὸν αἱ στρατηγίδες, ἐξείλη ἔπειρα Σαλβιδιῶδες ἡμίτερον ἐξ Ἰουδαίας. καὶ ἡγεμόνα ἡ δούκιον μὲν, ἐξείλη ἑθνῶν τῶν ὑπὸ τῶν Ἀιτωνίων ἐπολεμοῦμένων. Καίσαρ δὲ, ἀεὶ ἐλέγχον πάντα χερσὶ Σαρδῶν, ἢ ἐπολεμοῦμετο ὕδρον ἐκ τῶν ἱερῶν ἰδανείζετο, ἡμὲν χερσὶ δόποδον ὑπαγούμενος, ὅπου τε Γώμης ἐκ τῶν Καπιτωλίου, καὶ δόπο Ἀντιοῦ καὶ Λιδανούσιου καὶ Νεμεῶς ἐκ Τιβουρῶν, εὐ αἰς μεγαλίστη πόλεσι καὶ νῦν εἰσι θησαυροὶ ἡγεμότων ἱερῶν θαυμάσιαι. πτωχέοντο δὲ αὐτῶν ἐκ τῶν Ἰταλίας ἔξω. Πομπηῖος δὲ ἐκ τῶν ἀσφαλείων, καὶ κρητικῶν ἐστρατεύοντο, ἐκ τῶν δὲ Λευκίου ἀσφαλείων, ἐπὶ μείζονα δόξης ἐδιωκόμενος ἦτο. οἱ δὲ πρὸς σφῶν δόδοτες, ἢ τὰ ὄντα ἀσφαλείων, ἢ τὴν πολιτικῶν ὄλων ἀσφαλείων, ἐς αὐτὸν ἐξῆσαντο μεγαλίστη, καὶ ἢ ἄλλῃ νεότητι ὀρεκτικῆ ἐστρατεύοντο. ἀλλὰ τὰ κίποις, καὶ οὐδὲν ἡγεμόνοι ἀσφαλείων ἔφ' ὅσα ἐστρατεύοντο. Ρωμαῖος

Lucii, siue speculatores etiam, confertisque manibus occiderunt aliquot. Lucius retrocessit, metu insidiarum, ut dicebat, vocatusque à praefectis exercitus, deducituro se eum pollicentibus, parere amplius noluit. Itaque frustratis pacificatoribus statuerunt bellum gerere, amaru-
 Bellum de-
 cretum in-
 ter Cae-
 sarem & Lu-
 cium.
 Utriusque
 copia.
 Pompeii
 res ut au-
 ctar.
 Lucii, siue speculatores etiam, confertisque manibus occiderunt aliquot. Lucius retrocessit, metu insidiarum, ut dicebat, vocatusque à praefectis exercitus, deducituro se eum pollicentibus, parere amplius noluit. Itaque frustratis pacificatoribus statuerunt bellum gerere, amaru-
 Bellum de-
 cretum in-
 ter Cae-
 sarem & Lu-
 cium.
 Utriusque
 copia.
 Pompeii
 res ut au-
 ctar.
 Lucii, siue speculatores etiam, confertisque manibus occiderunt aliquot. Lucius retrocessit, metu insidiarum, ut dicebat, vocatusque à praefectis exercitus, deducituro se eum pollicentibus, parere amplius noluit. Itaque frustratis pacificatoribus statuerunt bellum gerere, amaru-
 Bellum de-
 cretum in-
 ter Cae-
 sarem & Lu-
 cium.
 Utriusque
 copia.
 Pompeii
 res ut au-
 ctar.
 Lucii, siue speculatores etiam, confertisque manibus occiderunt aliquot. Lucius retrocessit, metu insidiarum, ut dicebat, vocatusque à praefectis exercitus, deducituro se eum pollicentibus, parere amplius noluit. Itaque frustratis pacificatoribus statuerunt bellum gerere, amaru-
 Bellum de-
 cretum in-
 ter Cae-
 sarem & Lu-
 cium.
 Utriusque
 copia.
 Pompeii
 res ut au-
 ctar.
 Lucii, siue speculatores etiam, confertisque manibus occiderunt aliquot. Lucius retrocessit, metu insidiarum, ut dicebat, vocatusque à praefectis exercitus, deducituro se eum pollicentibus, parere amplius noluit. Itaque frustratis pacificatoribus statuerunt bellum gerere, amaru-
 Bellum de-
 cretum in-
 ter Cae-
 sarem & Lu-
 cium.
 Utriusque
 copia.
 Pompeii
 res ut au-
 ctar.

erant, & Pompeii causa videbatur justior. Quin & ex maritimis prædis ditatus fuerat, navisque habebat cum supplemento permultas. Murcus quoque duas ei legiones adduxerat, & quingentos sagittarios, pecunias multas, naves octoginta: & alium exercitum acciverat à Cephalenia. Quapropter sunt qui putent, si tum invasisset Italiam, facile potiturum ea fuisse, quæ fame simul & intestinis dissensionibus afflicta, illum respiciebat: sed Pompeius per imprudentiam sua defendere maluit, quàm aliena invadere, donec sic quoque victus est.

686
Sextius,
Antonii
legatus.

In Africa verò Sextius, legatus Antonii, nuper exercitum à Lucio iussus, Fagioni Cæsaris legato tradiderat: deinde remissus ut eum reciperet, cum Fagione reddere nolente bellum gerebat, collecta emeritorum manu & Afrorum multitudine, regulorumque auxiliis: & quum in utroque cornu profligatus castra quoque amisisset Fagio, ratus id proditione sibi accidisse, seipsum interemit. Ita Sextius iterum utraque Africa provincia potitus est. Bocchus item rex Maurorum à Lucio persuasus, Carinati Hispaniam pro Cæsare curanti bellum intulit. Anobarbus quoque cum septuaginta navibus & duabus legionibus, adjuncta etiam sagittariorum funditorumque manu, & nonnullis velitibus ac gladiatoribus, vagando per mare Ionium vastabat regiones agnoscentes triumvirorum impe-

Fagionis
interitus.

Bocchus
Carinati
contra Cæsarem
bellum inferre.
Anobarbus.

μοίσις πανταχοῦ συστρωτοῦ μύροι, μύροις ἐς τὸν Πομπηϊὸν ἐχωρῶν ὡς δικαιοσύνη ἀγορεύων χρηστό τε καὶ σοφὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας οὐκ ἐλάττω, & καὺς εἶχε πολλὰς, καὶ πηλοῦρα ὄντων Μούρως τε ἀφικτο αὐτῶν δύο ἀγων στρατὸς τέλη, & ποζοτὰς πετακσίους, καὶ χρηματικὰ πολλὰ καὶ καὺς ὀδοῦκοντα, καὶ τὸν ἄλλον στρατὸν ἐκ Κεφαλληνίας μετ' ἐπιμύρῳ ὄθεν ποὶ δεκεὶ τότε ὁ Πομπηϊὸς ἐπιλάων ἐνμαρῶς ἀπὸ τῆς Ἰταλίας κρητισίαν, ἰσὸς τε λιμῶδ' & σάστως διεφθέρων, & ἐς αὐτὸν ἀφορώσης. ἀλλὰ Πομπηϊὸς ἰδὼν ἀφορώσης ἐκ ἐπιχερέων, ἀλλὰ ἀμυνεῖται μόνον ἔδοκει, μέγχε & τῶδε ἦσαν ἐξήστο.

Ἐν τῷ λιθῷ Σίξσιος ὑπαρχὸν Ἀντωνίου, παρεδεδωκε μὲν ἀρτι τῆς στρατὸν ἰσὸς Λευκίου κελευσθέντων Φάξων τῶν Καίσαρος, ἐπισταλὴς δὲ αὐτῆς ἀναλαμῶσεν αὐτὸν, ἐκ δὲ δίδοντα τῶν Φάξων ἐπολέμει, σωμαζων πνας τῶν ἀπὸ στρατευμένων, καὶ λιθῶν παρῆδ' ἄλλο, καὶ ἑτέρας ὄντων τῶν βασιλείων ἠτήθεντων δὲ τῶν κερῶν ἐκτετέραν, καὶ ληφθέντων στρατοπέδων, ὁ Φάξων ἠρῶντο ἐκ περδσίως τῶδε παρῆδ' αὐτὸν διεχρήσαστο. & λιθῶς μὲν αὐτῆς ὁ Σίξσιος ἐκτετέρας ἐκτετέ. Βοχχὸν δὲ τῆς Μαυρουσίαν βασιλέα Λοβκίος ἔπεισε πολεμῆν Καίσαρι τῶν πῶν Ἰσπανίαν ἐπιπορευοῦν τῶν Καίσαρος. Ἀλυοβαρῆς τε ἐδομῆκοντα ναυοὶ & στρατὸς δύο τέλει & ποζοτὰς & σφενδονήτης τισὶ καὶ ψιλῶς & μορμαχοὶς ἀπὸ πῶν τῶν ἰονίω, ἐπορθε τὰ πῶς τερσῶν ἀνδρασι ἰσὸς ἦσαν

ἔς τε τὸ Βρεντέσιον ἐπιπλεύσας, ἦ
 Καίσαρ^Ϟ τειρῶν τὰς ῥ' ἔλε, τὰς
 δὲ οὐπέστη, κὴ τὰς Βρεντέσις ἐς
 τὰ τέχνη κρετέλεισε, κὴ τὴν χῆ-
 ραν παύονομεν. ὁ δὲ Καίσαρ ἐς
 τὴ Βρεντέσιον στρατιῶν τέλ^Ϟ ἔ-
 πιματ, καὶ Σαλβιδίων κὴ σπου-
 δῶν ἐν τ' ἐς Ἰουλιαν ὁδοῦ μετε-
 κλείει τὰς τε στρατολογησῶν σφί-
 σιν ἀνά τὴν Ἰταλίαν ὁ Καίσαρ ἔ-
 ὁ Λεύκι^Ϟ παύεπέμπον πῆρῃ τε
 τῶν τ' ξενῶν ἴσων ἐς ἀγγίλους
 βραχύτερα ἔ μείζους, κὴ οὐδὲν
 πλάκεις ἢ δὲ ἔνοισι τ' Ἰταλῶν
 ἐς τ' Λεύκιον παύε πολλὸ ἐπίσει, ὡς
 ὑπὲρ σφῶν τοῖς κληρονομημένοις
 πολυμῶνται, ἔ ἀρχὴ κὴ καταρχη-
 φάμῃ τὰ στρατῶν πόλεις ἐτι μῶ-
 να, ἀλλ' ἢ Ἰταλία χεδὸν ἀπίστοι
 αἰνίστατο, φοβουμένη τὰ ὄμοια, τὰς
 τε τὰ Καίσαρος χρωμένους ἐν τῶν
 ἱερῶν χρονοῦσαν ἐκβάλλοντες ἐν τ'
 πόλει ἢ ἀνασῶντες, τὰ τέχνη
 σφῶν δὲ χροῦς ἔχον, καὶ παύε
 τ' Λεύκιον ἔχουσαν ἔχουσαν ἢ ἔ-
 οὐ κατωκίζουσαν τ' στρατιῶν ἐς
 τ' Καίσαρα, ὡς ἐς οὐκείον ἦδη πό-
 λειον ὑπὲρ σφῶν ἐκότεροι δὲ ἀμύ-
 ρου. ἔ τῶνδε γυνοῦσαν, ὁ Καί-
 σαρ ὄμοις ἐτι τῶν τε βουλιῶν καὶ
 τὰς κληρονομημένοις ἱππίας σινερα-
 11 τῶν, ἐλεῖν ὄψε, Κατωκίζουσα
 11 καὶ ἔν ἔ οὐκ οὐκ τῶν παύε
 11 Λεύκιον, ὅση ἀμύρῃ^Ϟ ἀν-
 11 τὰς, ἐς ἀδένειαν ἢ ἀπολιαν,

rium: & quum appulisset Brun-
 disium, triremes Caesarianas par-
 tim cepit, partim cremavit, &
 Brundisinis intra moenia com-
 pulsus, agros deprædatus est. Eò
 Caesar legionem unam misit, &
 Salvidienum propere iussit ex
 Hispania: certatimque delectus
 agebantur per totam Italiam,
 tam à Caesarianis quàm ab Anto-
 nianis Lucii ducibus. Interim pu-
 gnatum etiam inter utroſque ali-
 quot vel minoribus vel majori-
 bus praeliis, tum aperto Marte,
 et Salvidienum ex insidiis. Verùm
 Italorum favor erga Lucium erat
 multo propensior, quòd pro ipsis
 contra novos colonos bellum gere-
 ret. Nec solùm civitates, quarum
 agri militibus divisi fuerant, sed
 Italia fermè universa commota
 erat, dum quisque sibi timet ca-
 lamitatem similem: eješisque
 Caesarianis qui mutuabantur sa-
 cram pecuniam, aut occisis e-
 tiam, servabant sua moenia, &
 accedebant ad Lucium. E diver-
 so novi coloni adungebant se
 Caesari, quasi utrique rem pro-
 priam agerent. In eo rerum statu
 Caesari, accito etiam equestri or-
 dine in curiam, ita locutus est,
 Scio me à Lucii factione contem-
 ni ut parum audacem, infirmi-
 tatis conscientia, & eum con-
 temptum

Aliquot
 praelia in-
 ter Caesa-
 rem & Lu-
 cium.

687

Caesaris o-
 ratio habi-
 ta in curia.

Κατωκίζουσα ἢ οὐκ οὐκ τῶν παύε
 τῶν, ἐς ἀδένειαν ἢ ἀπολιαν] Omittit Gelenius interpretationem horum
 verborum, καὶ ἀμύρῃ^Ϟ αὐτοῦ. Sonant autem idem quod οὐκ οὐκ τῶν
 ἀμύρῃ^Ϟ αὐτοῦ. Ceterum quum scriptum sit ἐς ἀδένειαν ἢ ἀπολιαν, i-
 dem locum cum hunc ita vertit ut si scriptum esset, ἐς ἀπολιαν, τῶν δὲ
 ἀσθῆ^Ϟ ταν. vel τῶν ἐξ ἀσθῆ^Ϟ τας, vel (ut omnino Latina ejus verba expri-
 mantur) ἐς ἀπολιαν, τῶν ἐν τῶν ἀσθῆ^Ϟ τας ἰμαυτῶν σινερίδων. Sed non
 Aaaa 4 video

ἢ ὑμῶς δὲ ἔ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἔ
 ἢ ὡς Ἀντώνιον ἀξιώ μάρτυρας εἶ-
 ἢ ναι μοι, καὶ συνταξάξω δὲ τίμω
 ἢ ὑπερβίαν Λευκίου.

Ταῦτ' εἶπει ὁ Καίσαρ καὶ τῶ-
 των οἱ μὲν δὴ πάλιν εἰς τὸ Πραν-
 τὸν ἐξέστρεχον, καὶ ὁ Λευκίος το-
 σοῦδ' εἶπεν, ὅτι καὶ τῶν ἔργων ἥδη
 ἀπελήφασιν ἀμφοτέρω, ἔ ὁ Καί-
 (σαρ ὑπεκρέθη), τίλ' ἄρ' ἐπερι-
 ψας εἰς τὸ Βρεντέσιον, καλοῦν Ἀν-
 τώνιον ἐπινοῶντα. ὃ ἢ Μάνιος καὶ ἐ-
 πιστολῶν ἐδίδκνε τῷ Ἀντώνιον, εἶπε
 παλαστάμω, εἶπε ἀληθῆ, πολε-
 μῆν, εἰάν τις αὐτῶν τῶν ἀξίωσιν
 κηδαιρῆν ἐσμεῖναν ἢ τῷ δὲ βου-
 λης, εἰ κηδαιρῆν τὸ τι τῷ ἀξίωστος
 Ἀντωνίος, ἔ ἀποκλιμαῖων εἰς δι-
 κλον ἀπὸ τῶνδε, ἔπειτα αὐτὸν πολλαί
 ἐσοφίετο ὁ Μάνιος, ἕως οἱ μὲν
 ἀπῆλθον ἀπεκρίβη, καὶ ἐ συνῆλθον
 εἰς τῶν δότικων τῶν Καίσαρος, εἶ-
 τε κηδ' αὐτὸν ἀπαρτίεως ἐκαστῶ,
 εἶπε δὲ ἑτέραν γνώμην, εἶπε ὑπο-
 αἰδῶς. ὃ ἢ πόλεμῶ ἀνέεικτο, καὶ
 ὁ Καίσαρ ἐπ' αὐτὸν ἐξῆε, φύλα-
 κη τ' Ἰώμης Λεπίδου οὐκ δύο τέ-
 λουσι κηταλιπὸν οἱ δὲ πολλοὶ τῶ ἐ-
 πιφανῶν τότε μέλιτι ἐπεδείκνυσον
 εἰκ ἀρέσκειά τῆ τῷ τελῶν ἀρχῆ (εἰς
 τῷ τῷ Λευκίον ἐχώρως,) καὶ ἡ τῶ
 κηφάλαγα τῷ πολέμου τοῦδ' Λευ-
 κίος μὲν δὴ δύο τέλη ἀπὸ Ἀλλῶν
 ἐτασιασῆ, καὶ τὸς ἀρχοντίας ἐκ-
 βαλοῦνται, εἰς δότικων ἐχώρῳ. ἐ-
 περμεῖων δὲ εἰς αὐτὸν Καίσα-
 ρος τε καὶ Λευκίου, φῆται τὸν
 Κησαρῶν ὁ Λευκίος, ἀνείστωτο
 αὐτὸν κηδ' ἐστί τε πολλοῖς ἔ ὑπε-
 ρίεστοι μεγαλεῖς. Φηρμῖς δὲ ἄλ-
 λων σφαιτὸν ἀρῶν τῷ Λευκίῳ,
 μίβισque retinuit fas in officio.

mihī nō solum apud vosmet res-
 stes eritis, sed etiam apud Anto-
 nium, me ad hanc necessitatem
 adactum insolentia Lucii.

Hæc Cæsar: illi rursum Præ-
 neste advolant. Lucius hoc tan-
 tum respondit, utrinque jam
 ventum ad manus præpropere:
 Cæsarem fide agere omnia, qui
 jam Brundisium legionem mise-
 rit, quæ Antonium arceat ab adi-
 tu Italia. Manius verò etiam epi-
 stolam ostendebat Antonii: ve-
 ram an fictam incertum, quæ ju-
 bebat vel bello tueri dignitatem
 ipsius. Quumque legati senatus
 amplius percontarentur, ecquis
 illius dignitatem convelleret, &
 provocarent ea de re ad iudices,
 Manius rursum multa commin-
 iscebatur, donec abierunt rebus
 infectis. Nec tamen legatio res-
 ponsum nuntiavit Cæsari, sive
 quod à singulis rem cognovit, si-
 ve ob pudorem, sive ob causam
 aliam. Jámque manifestum bel-
 lum erat, & Cæsar in expeditionem
 profectus est, præfecto Urbi
 Lepido cum duarum legionum
 præsidio. Quo tempore magnus
 nobilium numerus declaravit si-
 bi non placere triumvirorum po-
 testatem: conferebant enim se
 ad Lucium. Id bellum, ut com-
 pendio dicam, sic gestum est.
 Duæ Lucii legiones apud Albam
 exorta seditione tribunis expul-
 sis ad defectionem spectabant, ad
 eas quum & Cæsar properaret &
 Lucius, hic prior eò pervenit: &
 multis largitionibus pollicitatio-
 Furnio deinde adducente illi a-

Epistola
 Antonii.

688

Triumvir-
 ratus exo-
 fus.
 Bellum
 Lucii &
 Cæsaris.

Furnius.

lium exercitum, Caesar postremum agmen invasit, & Furnium in tumulum quandam compulit. Proxima nocte abeuntem in urbem suae factionis Sentiam, persequi noluit, metuens insidias, sed die sequenti urbem obsedit & exercitum. At Lucius,

Lucius Romam venit.

Romam properans, tria praemisit agmina, quae mira celeritate noctu clam Urbem ingressa sunt: ipse cum exercitus robore, equitatu gladiatoribusque sequebatur: exceptusque a Nonio

Nonius.

portae custode, milites ejus in fidem recepit. Lepidus evasit ad Caesarem. Lucius advocato in

Lucius in concionem populum advocat.

concionem populo spem fecit fore ut Caesar & Lepidus mox poenas dent eorum quae in magistratu violenter egerant: frater vero deponat sponere potestatem illegitimam, consulatum pro ea recepturus, hoc est, magistratum à majoribus traditum, pro dominatione tyrannica. Haec locutus, omnibus laetis, & triumviratum jam antiquatum existimantibus, imperator à populo consalutatus, profectus est contra Caesarem: colligens obiter alium exercitum ex Antonianis coloniis, & ipsas muniens, bene affectas erga Antonium. Interea Barbatius, Antonii quaestor, ab offenso dimissus, sciscitantibus militibus respondit, Eum irasci genitibus bellum contra Caesarem & communem potentiam: quo factum est ut quotquot do-

Barbatius Antonii quaestor.

Ejus doctus.

lum Barbati non senserunt, à Lucio descicerent ad Caesarem.

ὁ Κεῖσαρ ἐξήπτετο τ' ἀρχαίας, ἐς ἃ λαφόν ἀναδραμεῖται τῷ Φιρμῷ, καὶ νυκτὸς ἐς ὀργυζομῆνα πολλὴν ἐπειρηθῆναι Σεντίαν, νυκτὸς μὲν ἔλασπετο ὁ Καῖσαρ, ἐνδραν ἰσοπτοῦσαν, ἡμέρας δ', τῶν τε Σεντιαν ὀργῶν & τοῦ Φιρμίου στρατοπέδου ἐπολιόρκει· Λεύκιος δ' ἐς Ρώμην ἐπειρηθῆναι, τρεῖς μὲν πείξεις ἀποπέμψεν, αἱ νυκτὸς ἐλαθον ἐς τὴν πόλιν ἰσοδραμεύσαι, αὐτὸς δ' οὖν πολλῶν στρατῶν καὶ ἰππέων καὶ μοτορχαῖς ἐπέβη: καὶ αὐτὸν Νωνίου τε φύλακον τ' πολλὰν διεξέμβρου τε, καὶ τὸν ὑφ' αὐτῶν στρατῶν ἐγχερήσαντων, ὁ μὲν Λεπίδου ἐς Καίσαρα ἐβύβη, ὁ δ' Λεύκιος Ρωμαίους ἐδημηγέρει, Καίσαρα μὲν καὶ Λεπίδου αὐτῶν διστῆρ' ἰδὲν δρῶν, καὶ βίβου, τ' δ' ἀδελφῶν αὐτῶν, τῶν ἐκόντων ἀποδῆσθαι, καὶ ἰσπατίαν ἀδικήσασθαι, νομιματέραν ἀρχὴν παρανομῶν, καὶ πατέραν, ἀπὸ τ' τυραννικῆς. καὶ ὁ μὲν πάσῃ εἰπὼν, ἠδομένων αἰπεινῶν, καὶ ἡγευμένων ἤδη λελευθῆναι τῶν τῶν τῶν δρχῶν, ἀντοκροῦντων ὑπὸ τ' δήμου ἀποσπαιροῦσθαι, ἐπὶ τ' Καίσαρα ἔχειν, καὶ στρατὸν ἠδραῖον ἄλλοι οὐκ ἔδοτικίαν Ἀντωνίου πολέων, καὶ αὐτὸς ἐμμεγυῖναιτο· αἱ δ' ἐνομοῖς μὲν ἦσαν Ἀντωνίου. Βαρβάτιος δ' ὁ Ἀντωνίου πεμψίας, Ἀντωνίου π' ἀποσπαινοῦσθαι, καὶ ἡμῶν ζωτ' ἐπιπυῖαν, ἔλεγε πευθάνομους, τ' Ἀντωνίων χαλεπαίνειν τοῖς πολέμοισι τῶν Καίσαρα καὶ τ' κρινῆς σφῶν διωκασίας. Ἐοί μὲν ὅσοι μὴ τ' ἐξοπύτης ἦσαν τ' Βαρβατίου, ἐς τ' Καίσαρα δὴ τ' Ἀδελφίου μεταδεντο· ὁ δ' Λεύκιος ἰαβῶντα Σαλδιδίον· ὁ δ' Λεύκιος ἰαβῶντα Σαλδιδίον.

βιδνώ μετὰ στρατὸν πολλοῦ αἰῶς
 Καισαρὰ ἐκ Κελτῶν ἐπιτιόντι· καὶ
 ἔπειτα τῷ Σαλοῦδῶν Ἀσίνιος τε
 καὶ Οὔεντιδιος, Ἀττικῆς στρατη-
 γοὶ καὶ οἵσφι, κωλύοντες αὐτοὺς ἐπὶ
 αἰῶθεν ἰεναί. Ἀγρίππας δὲ Φιλ-
 πιτῶ Καισαρὰ, δεύρας ἐπὶ τῷ
 Σαλοῦδῶν μὴ κυκλωθῆναι, Σου-
 βελον κρατεράδῃ χρόνον τι χρῆσιμον
 τῷ Λούκιῳ, νομισθεὶς τὸν Λευκίον
 διὰ τῶ Σαλοῦδῶν ἀπειπάσσειν ἐφ-
 ἑαυτὸν, καὶ οἱ τῷ Σαλοῦδῶν Βου-
 λιστὴν κρατοῦν τῷ Λούκιῳ Ἰσοκράτον·
 καὶ πᾶσι μὲν ὡς αἰσθηδὸν ἔχον οἱ Ἀ-
 γρίππας ἐγγίνετο ἀπαντᾶ· ὁ δὲ
 Λευκίος δόπουχον ἂν ἐπιπέσει, αἰῶς
 Ἀσίνιον καὶ Οὔεντιδιον ἦεν, ἐνο-
 χλοῦσθαι αὐτὸν ἐκατέρωθεν Σαλοῦ-
 δῶν τε καὶ Ἀγρίππας, καὶ φυλασ-
 σόσθαι ὅτε μάλιστα ἀπελαθοῖεν ἐν
 πῆσι γενοῖσι· ἐμφανέως δὲ παρὰ αὐ-
 τὰ τῷ ἐπιπέσει, ὁ Λευκίος δὲ παρ-
 ῶν ἀμφοτέρους ἐκατέρωθεν ἔσθαι ἐς
 χείρας ἰεναί, ἐς Περυσίαν περικύ-
 λει ὄχρῳ πολὺν, καὶ παρὰ αὐτῶν
 ἐσχετοῦσι δόσει, τὴν αἰῶ τῷ Οὔεν-
 τιδίῳ ἀθεμέναν. ἔπειτα αὐτὸν τε
 καὶ τῷ Περυσίαν ὁ Ἀγρίππας καὶ ὁ
 Σαλοῦδῶν, καὶ ὁ Καισαρὰ ἐπι-
 γὰν, τρεῖσι στρατοῦσι ἐκκυκλώ-
 σαι, καὶ τῷ αἰῶν στρατὸν ὁ Και-
 σαρὰ ἐαλεῖ πανταχοῦθεν καὶ αἰου-
 δῶν, ὡς ἐπὶ τῷ δὴ κεφάλαιον τῶ
 πολέμου, ἐν ᾧ Λευκίον εἶχε ἀει-
 αλημενεὶ ἀσθενεῖσι δὲ καὶ ἐτέ-
 ρους ἐμποδῶν ἰεναί τοῖς ἀμφὶ τὸν
 Οὔεντιδίῳ ἐπίσθιν· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
 διὰ σφῶν ἀκνοῦ ἐπιελάθον, τὸν τε
 πολέμον ἀποδοκιμάζοντες ὅλως, καὶ
 τῷ Ἀττικῶν γινώσκοντες ὅτι ἐπι-
 κῶν, καὶ τῷ ἡμερῶν τῶ στρα-
 τῶς ἐπιελάθοντες ἀλλήλους, καὶ τῷ

ctus est obviam, cum magnis co-
 piis revertenti ad Caesarem e Gal-
 lia: quem à tergo sequebantur
 Afinius & Ventidius, & ipsi
 duces Antoniani, verantes ne ul-
 terius procederet. Tum Agrippa
 Caesari amicissimus, veritus
 ne Salvidienus circumveniretur,
 Insubres occupavit, regionem
 opportunam Lucio, putans fore
 ut ille à Salvidieno in se aver-
 teretur, & à tergo infestaretur
 ab eo: nec fecellit Agrippam sua
 opinio. Lucius cepto frustratus
 petit Afinium & Ventidium,
 Salvidieno Agrippaque utrinque
 occasionem invadendi captanti-
 bus, & maxime itinerum angus-
 tias observantibus. Ille ubi infi-
 dias sibi parari cognovit, non au-
 sus cum utrinque imminente ho-
 ste manus conferere, ad Peru-
 siam se recepit, urbem muni-
 tam, & ibi castra meratus est,
 expectaturus Ventidium. Mox-
 que Agrippa & Salvidieno ipsò-
 que Caesare supervenientibus,
 obsessus est Perusiae tribus ex-
 ercibus, accitis propeè aliis
 quoque Caesarianis copiis, ne
 Lucius belli caput elaboretur.
 Missi sunt & qui destinerent
 Ventidium Afiniumque, quam-
 vis non admodum properantes,
 quòd nec bellum id probarent,
 & incerti essent de mente Anto-
 nii. Huc accedebat inter ipsos
 duces amulatio, dignitate pares,
 & proinde non sine contentione
 ambientes totius exercitus imper-
 rium. Lucius interim obsessus
 à ξίσθιν ἀόστερ· ὁ δὲ Λευκίος
 nec

689

Agrippa
 Caesari a-
 micissi-
 mus.

Lucius Pe-
 rusiae ob-
 sessus.

δ' ἐς Ἀρμίνον, ὃ δὲ Πλάγκῳ
 ἐς Παλίπον σπιφνεῖον. καὶ ὁ Καί-
 σαρ αὐτῶν ἐκείτω στρατὸν ἐπισή-
 στας, ἵνα μὴ ἄσπας ἀλλήλους σπιλ-
 λοῖεν, ἐς τὴν Περουσίαν ἐπανήλθε,
 & μὴ ἀσουλῆς πῶς πάρος ποτε
 εἶχε, & ἐδὲ παλαιὰ τὸ βασι-
 λικὸν πάλαι, ὡς τρεῖς κροτά ποδῶν
 ἀμφότερα εἶναι, τὸ τε πᾶσι τε
 σμῶ ὑψῶ, καὶ πύργους ἐξ αὐτῶ ζυ-
 λίνης δι' ἐξήκοντα ποδῶν ἴση χλίης
 καὶ πεντακσίου. & ἐπιπέσεις τε ἡ-
 σται αὐτῶ πυκνῶ, καὶ ἡ ἀλλῆ πα-
 ραποδῆ πῆσαι διμέταπῳ ἐς τε-
 τὰς πολιουριουμῶν, & ἐς πῶς ἐξ-
 ἴεν ἐπίοι. ἐγγίητο δὲ τῶπι σπῶ
 πείρας πολλῶν & μῶχαις, ἀκροτί-
 σαι μὲ ἀμφοῖν ὄντων Ἰ Καίσαρ
 συμπαθέσθαι ἢ Ἰ Λόκις μνημο-
 χων, καὶ πολλὰς ἐκτῶν συμπελέ-
 μῶν. ὡς δὲ ἐξέρχασθαι πάντα τὰ
 Καίσαρ, λιγῶς ἠπτεῖ Ἰ Λευκίς,
 καὶ τὸ κηρῶν ἠκμαζῶν ἀδελφῶν, ἄ-
 τε μηδὲν αὐτῶ, μηδὲ τὴ πόλει
 ἀσπαρασκευασμένῶ. ἂν ὁ Καίσαρ
 ἀσπασθῶ, ἀκροτίεσθους πῶς φυ-
 λακῶς ἐποίησεν. νομισίας ἢ ἐπὶ ἐς
 τὴν ἐπιπέσαι ἡμέραν ἕως, φυλάξας
 ὁ Λόκις τὴν ἑορτήν, ὡς ἀμε-
 λείας τοῖς πολέμοις ἁγίαν, ἐξείσορε
 νυκτὸς ἐπὶ τὰς πύλας αὐτῶν, ὡς
 ἐδὲ δικαίωται αὐτῶ, καὶ στρατῶν
 ἐπαξίωται ἐπίον, πολλῶν ἢ ἡ
 αὐτῶ πολλὰ καὶ ταχὺ δὲ Ἰ πῶ
 σίον ἐφῆδρουντο τέλος, καὶ τοῦ
 Καίσαρ αὐτῶ σπῶ τῶν στρατη-
 γίας ἀσπείρας ἐπιδραμῶνται, ὁ
 Λευκίς μῶλα ἀσπείρας ἀγωνι-
 ζῶν ἀπέσθην.

Τῶν δ' αὐτῶν ἡμερῶν ἐν Ρ' ἁμῶ
 Ἰ σίτε πῶς στρατευομένους φυλασ-

alter Ariminum: Plancus verò
 Spoletium se recepit. Caesar op-
 posita cuique parte sui exercitus,
 ne conjungerentur, Perusiam
 rediit, & celeriter fossis vallum
 addidit: ipsas fossas duplo paten-
 tiores fecit, aucta ad triginta pe-
 des tum profunditate tum latitu-
 dine: munitiones quoque altio-
 res, additis m. d. ligneis turri-
 bus sexagenos pedes inter se di-
 stantibus & crebris propugnacu-
 lis, ita ut omnes munitiones es-
 senta ancipites, tam contra exter-
 na auxilia, quàm contra eruptio-
 nes obversa. Interim non semel
 eruptiones tentatæ sunt, Casar-
 ianis melius velitantibus emi-
 nus, & ex adverso gladiatoribus.
 Lucii ingrentibus fe audacious,
 multosque cominus trucidanti-
 bus. Ubi verò perfectum est op-
 us à Casare, James in obfessos
 ingiuit, augebaturque in dies,
 quia nec oppidani nec ipse ullos
 commeatu preparaverant: id
 intelligens Casar, diligentiores
 adhibuit custodias. Nocte autem
 quæ præcessit calendas Janua-
 rias, Lucius ratus id solenne al-
 laturum hostibus negligentiam,
 in ipsam portam eorum fecit im-
 petum, quasi facta eruptione ad-
 missurus alias copias, quas mul-
 tas multis locis habebat: sed cele-
 riter excita legione è propinquis
 excubiis, & Casare unâ cum
 prætorianis succurrente, Lucius
 post acre certamen retro repul-
 sus est.

Per eosdem dies Romæ quum
 frumentum asservaretur in usum
 mili-

tum, plebs bello & contentio-
nibus civilibus exasperata, dis-
currit per privatas aedes frumentum
quarrendo, & quicquid invenit
diripuit. At Vētidiani ignominiosum rati, non subve-
nire laboranti fame Lucio, pro-
fecti sunt omnes ad eum, rejectis
Caesarianis quacunque se oppo-
nerent: sed Agrippa Salvidienoque
adventantibus cum majoribus
copiis, veriti ne circumveni-

Ventidius rentur, deflexerunt Fulginium,
Fulginii castrum centum sexaginta stadiis
obfessus ab à Perusia distitum: ubi ab Agrip-
Agrippa. pa obfessi, nocturnis ignibus
multis accensis significabant Lu-
cio. Ibi in consultatione placebat
proficisci ut decerneretur præ-
lio: Plancus amplius expectan-
dum censebat, ne ingererent se
periculose medios inter Agrippam
& Caesarem: quæ sententia
vifa est potior. Qui Perusiam ob-
sidebantur, ad primum conspe-
ctum ignium gavisii, tardantibus
focis conjectabant eos impediri:
ubi verò ignes cessarunt, deletas
purabant eas copias. Lucius au-
tem fame pressus, rursus à pri-
ma vigilia usque diluculum eru-
ptionem tentavit locis omnibus:
sed undique repulsus, recepit se
Perusiam, & subducta ratione
quantum victualium esset reli-
quum, servis præberi vetuit: ip-
sòsque custodivit, ne transfu-
gendo indicarent eam difficul-
tatem hostibus. Errabant igitur
agminatim passim succumben-
tes malo, vel in urbe, vel in pom-
æcius, herbam sicubi inveni-

Fames Pe-
rusiæ in ca-
stris Lu-
cii.

σφύρου, τὸ πλεθρὸν τὰ πολέμια
ἢ τῆ νίκη φανερώς ἐπιπρώτων, ἢ ἐς
πῶς οἰκίας ἐπέχοντες ἐπὶ ἐρώτη-
σίπτῃ, ὅσα εὐροίην ἤρπειον. οἱ δὲ
ἀμφὶ τὸ Ὀντιδίου ἀνδράσιν κρι-
μοῖνται λιμῶ Ἀσκίων ὄσοιαν, ἐ-
χώρῳ ἐς αὐτὸν ἀπεντες, βιαζέ-
σθαι πῶς Καίσαρ πῶνταχόθεν
αὐτοὺς ὄσκειμένους ἐνοχλοῦ-
ται ἰσπανῶν δὲ αὐτοῖς Ἀγρίπ-
που τε ἢ Σαλοῖδου ἢ διου-
μείας ἐπὶ πλείον, ἐδέσται μὴ κ-
κλωθεῖν, ἢ ἐς Φουλκίον τε χ-
ελον ἐξέκλιαν ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν
σταδίου τὴ Περυσίαν διεστης, ἐ-
τα αὐτὸς τὸ ἀμφὶ τὸ Ἀγρίππῃ
ὄσκειν ἡδρῶν, πρὸς ποταμὸν ἡγε-
σθαι σύμολα τὰ Ἀσκίῳ ἢ γρη-
μῶν ἐποιῶντο Ὀντιδίου μὴ καὶ
Ἀσίνου βαδίζεν ἢ ὡς μεχέμε-
νοι Πλάγκου ἢ ἐσπῶς μέσους Καί-
σαρος τε ἢ Ἀγρίππου, χελῶν
δὲ ἐπὶ κροσσῶν τὰ γρηῶν ἢ
σπορῶν λέγειν ὁ Πλάγκου. οἱ δὲ
ἐν τῇ Περυσίᾳ πῶ μὴ πρὸς ἰδόντες,
ἤδοντο, τὸ δὲ ἀνδρῶν βοσάωνται,
ἐκροσῶν ἐ τρεῖς ἐνοχλείσθαι, καὶ
πρῶτα μῶν τὸ πρὸς διεφάρσθαι
ὁ ἢ Λεύκου τὸ λιμῶ πῶνται,
ἐνοχλοῦσθαι αὐτὸς ἐκ πρῶτης
φυλακῆς ἐς ἑὸν ὄσκειν το π-
εταίχισμα, ἢ ἐ δυνήεις, ἀέ-
θρον αὐτὸς ἐς πῶν Περυσίαν, καὶ
πῶς ἰσπανοὺς συλλογισάμενος ὄ-
σφαις, ἀπέπει διδασθῶν τῶν ἡσπῶ-
σι, ἢ ἐφυλακῶν αὐτὸς μὴ ἐκ-
φυγεῖν, ἵνα μὴ γνωσθῶνται γέ-
νοιτο τοῖς πολεμίοις το δεινὸν ἢ
λῶντο οὐκ οἱ θεράποντες ἢ πῶν-
θου, ἢ μετέπειτα ἐν τῇ αὐτῇ τῇ
πόλει ἢ μέσθαι τὸ σφετέρου ὄσφαι-
χίσμου, πῶν ἐ πῶν εὐροίης, ἢ
φυλακῶν

θυλάδα χλωράν νεμόμενοι, & τὰς
 λυοψυχότας ὁ Δούκιος ἐς τάφρους
 ἐπιπέσεις κατάρουσαι, ἵνα μήτε
 κηρύων, ἐπίδηλον τοῖς ἐχθροῖς
 ᾔσμετο, μή τε σηποῦσαν, ἀτμῶς
 κ' ἴσθη· ἔπει δ' ἔτε ἔ' λιμῶς π
 τεύθη· ἡ δ' ἔτε ἔ' θανάτων, ἀχθό-
 ρμοι τῶς γηροῦμοι οἱ ὀπλίται,
 παρεκάλαν τ' Δευκίον αὐδῆς δόση-
 ρόση τῶν τεύων ὡς Διαιρέφοντες
 αὐτῶ πάντας· ὁ δ' ἔ' τῶν ὀρμῶν δόση
 ,, δέξαιμεν, ΟΥκ ἀξίως, ἔφη,
 ,, πῶσιν τ' περὶ σῆς ἀνάγκης ἡγα-
 ,, νοσάμεν, & νῦν ἡ περὶ δόση
 ,, σφῆς, ἡ τῆτο χεῖρος ἡθρομένως
 ,, θανάτω, μήχραδ' ἕως θανάτω.
 δέξαιμεν δ' ἀποθνήσκων ἀπάντων,
 κ' ἵνα μή τις ὡς ἐν νυκτὶ σφῆ-
 σις γένοιτο, καὶ φῶς ἀγῆρ σφῆς
 κηλεύοντων, ὁ Δευκίος ἡγῆρ ἡ-
 μίους, σιδηρὸν τε τῆρο μίχρον εἶχον
 πολῶ, κ' κλίμακας ἐς ἐδῆ πάν-
 τα διασπασμένας· ἐφῆρτο δὲ κ' ἡ
 τάφρων ἀγγυεῖημα ὄργανα, καὶ
 πύργου πηκτοῖ, σιδηρῶς ἐς τὰ τεύ-
 χη μεδίοντες, κ' βέλη παντοῦτα, κ' ἡ
 λίθους, & γάρρα τοῖς σκολοφῶν ἐπι-
 ριπτεῖαδ' ἀποσπῶντες ἡ μετ' ὀρ-
 μῆς βίαις, τῶν τάφρων ἐνέχουσαν,
 & τὰς σιδηρῶς ὑπερέδουσαν, & τοῖς
 τεύχοι ἀποσπῶντες, οἱ μὲν ὑπῶ-
 ρουσοι, οἱ δὲ τὰς κλίμακας ἐπῆ-
 ρον, οἱ δ' ἡ τὰς πύργους ἐνέχουσαν
 π' ἡμῶν, κ' ἡμῶν ἡ λίθους & το-
 ξειμοῖσι & μαλιβδύνας σὺν πολ-
 λῇ θανάτω κηλεύοντες· κ' τῶν δ'
 ἐγγίετο καὶ μέρη ποικίλα· ἐπειδὴ
 δὲ πῆρας ἐς ποικίλα Διαιρέμενοι τοῖς
 πολέμοις ἀσθενέστερο πάντα ἡ, ὡς
 ἀκλειδῶν δὲ πῆρας σιδηρῶν ἐς τὸ
 τεύχον, βία τότε μέγιστα ἐπικίν-

rent, depascentes, & frondes vi-
 rides: exanimis autem Lucius in
 foveas altas defodiebat, ne rogos
 hostis animadverteret, néve ex
 cadaverum exhalatione pestis gi-
 gneretur. Quumque nec famis
 finis apparet nec funerum, mi-
 lites perterriti rogabant Lucium ut
 rursum tentaret erumpere, quasi
 munimenta omnino perforacturi:
 qui approbato eorum ardore,
 Nuper, inquit, non tam strenuè
 quàm necessitas postulabat cer-
 tavi: nunc aut deditionem
 facite; aut, si hæc morte videtur
 deterior, usque ad mortem pu-
 gnate. Accipientibus conditio-
 nem omnibus, & ne nox ullam
 occasionem ignaviae praberet,
 clara luce signum sibi dare po-
 stulantibus, Lucius duxit eos sub
 diluculum, instructos affatim
 ferramentis & scalis variarum
 formarum, machinis quoque
 quibus fossæ complentur aggere,
 & turribus plicatilibus ex qui-
 bus pontes jaciuntur in moenia:
 adhæc missilia generis omnis ac-
 cedebant, & saxa cratæsq; que
 palis injicerent. Itaque con-
 nixi totis viribus repleta fossæ
 vallum transcendunt: subeun-
 tesque murum alii suffodiebant,
 scalas applicabant alii: quidam
 turres expugnabant magno
 mortis contemptu, quamvis
 arcerentur saxis missilibus, at-
 que glandibus: fuitque non u-
 no loco hæc oppugnatio. Ita
 hostes in diversa distracti resiste-
 bant segnius: alicubi verò jam
 pontibus injectis in moenia summo
 certabatur periculo, Lucianis

592
 Lucii ver-
 ba ad suos.
 Luciani
 erumpere
 ex urbe
 conantur.

de ponte pugnantis, & à lateribus impetitis omni telorum genere. Perruperunt tamen, & in mœnia profilierunt aliquot, mœxque plures sequebantur: & fortassis ut desperati effecissent aliquid, ni cognito non multas esse tales machinas, fortissimi Cesarianorum recentes fessis obiecti essent: qui tum demum deturbarunt eos è mœnibus, & fractis machinis, jam contemptim è sublimi feriebant. Illi perfossis scutis & confauciatis corporibus, voce quoque jam deficiente, durabant tamen acriter: ut verò etiam cadavera eorum qui in mœnibus ceciderant, spoliata viderunt dejici: non tulerunt contumeliam: sed pudore confusi constiterunt paulisper dubii, sicut athletæ interquiescentes. sic affectos miseratus Lucius receptui cecinit. Quumque Cesariani læti comploissent arma ut in victoria, irritati Lucii milites, rursum arreptis scalis (jam enim nullas turres habebant) cum desperatione ruebant in mœnia, sed irritò conatu, quia ladere hostem non poterant. Lucius verò circumcursans eos rogabat ne amplius de vita pugnarent, & gementes ac invitos reduxit. hic fuit acerrimæ oppugnationis exitus. Tum Cæsar ne hostes rursum audent tentare mœnia, post ipsa collocavit stationes militum, docuitque signo dato alios alibi profilire in murum: id quod con-

δυνάτω ἢ τῶν Δολικιῶν ἐπὶ τῆς
 οὐσίας μηχανῶν, & βέλῃ πλάγια
 πύργῳ ἢ ἐς αὐτοὺς ἢ ἀκρόγια,
 εὐδαιμόνῳ ἢ ὅμως, καὶ ἐς τὸ τεῖ-
 χος ἐξήλαντο ὄλιγοι, & αὐτοῖς ἐπι-
 πολεῖ ἔπειροι, καὶ τείχεα ἂν τι ἐξείρ-
 γαστο αὐτοῖς μετὰ δόπουσίας, εἰ μὴ
 γνωθῆντο ἢ ποικίλα εἶναι τὰ τε-
 αὐτὰ μηχανήματα, οἱ ἀείροι τῶν
 Καίσαρος ἐφεδρείων ἀκμήτες ἐπι-
 γρητο κεκμηνοσσι· τότε ἦ δὴ τῶν
 τεχνῶν αὐτοὺς κατήρῃσαν, ἢ τὰ
 μηχανήματα συνῆρῃσαν, ἢ ἐθα-
 λον αἰῶθεν ἤδη συν ἡγεταφρονισσῶ·
 τοῖς ἢ τὰ μὲ ὄπλα & τὰ σώματα
 ἅλα σωκεῖσθαι, καὶ βοή σφῶς
 ἐπιλελοιπῆ, περιέμνον ἢ ὅμως τῆ
 σωθῆναι ὡς ἢ & τὰ νεκρῶ τῶ ἐπι-
 πὶ τοῦ τεχνῶν ἀνηρηθῶν ἐσφυλευ-
 μέλα κῆτα διερίπτειτο, τὴν ὕδαρ
 σὸν ἐφερον, ἀλλὰ ἀεταῖεποντο ὑ-
 πὲρ τῆς ὄψεως, ἢ μικρῶν ἐσῆσαν
 δόπουσιαι, ὡσπερ ἐν τοῖς γυμνι-
 κῶν ἀγῶσιν οἱ διανοητοὶ ἀνδρες. ὡδε
 ἢ αὐτοὺς ἔχοντας ἐλεῶν ὁ Λευκίος,
 ἐκάλει τῆ σάλπιγγι ἀναχωρεῖν, ἠ-
 δένταν ἢ τῶ Καίσαρος ἐπὶ τῶδε,
 & τὰ ὄπλα παταγησῶτων οἷον ἐπι-
 νικῆ, ἐπεδιόκοντες οἱ Ἐλευκίαι,
 τὰς κλίμακας αὐτῶ ἀρπάζοντες
 (ἢ γὰρ ἐπὶ πύργῳ εἶχον) ἔφερον ἐς
 τὰ τεῖχη μετὰ δόπουσίας, οὐδὲν ἐπι-
 βλάπτοντες, ἢ γὰρ ἐδαιμόνῳ πε-
 ρολθῶν ἢ αὐτῶ ὁ Λευκίος, ἐδῆ-
 το μὴ ψυχρομαχεῖν ἐπὶ, καὶ αἰμῶ-
 ζοῖσιν ἀπήγα ἀκρόγια. τὸ μὲ δὴ τῶ
 ἢ τῆσθε τῶ τερομαχίας ἐκδο-
 μῶσθαι ἡνωδρῶν ἐς τῶτο ἐπελευ-
 τῶ ἢ ἢ Καίσαρ ἵνα μὴ αὐτῶ ἐπι-
 τυλμήσθαι οἱ πολέμιοι τοῖς τεχνῶ-
 σσι, τῶ σραπαῖν, ὅση τοῖς γνω-
 μῶν ἐφῆδρῶν, παρῶ αὐτὸ τὸ τεχνῶ ἰδρῶσε, καὶ ἐδιδάξεν ἀναπηθῶν
 ἐς τῶ

ἐς τὸ πῖχθ' ἄλλους ἀλλὰχ' ἡγεταὶ
 σωθῆναι σάλπιγγ' ἔπειθ' ἄλλοι
 ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῶν ἐπείρουτος, ἵνα δι-
 ἀρχὴ τε σφίσι, καὶ φόβος εἴη τοῖς
 πολέμοις· ἀθροῖα δ' ἐπέχε τὸν
 Δευκίου, ἔπειθ' ἐν τῆσι εἰ-
 ἴθι γινέσθ', τὸ Φυλακῆς οἱ Φυλακῆς
 ἡμίλων, οὗ δ' ἔπειθ' ἀμελείας αὐτο-
 κρατίᾳ πολλῶν ἐγίνοντο, καὶ ἔχ' οἱ
 ἀφινεσσοὶ τῆτο μοῖσι, ἀλλὰ ἔπειθ'
 ἡγεμονικῶν πῖνις ἔδρων· ἐνεδίδου τε
 ὁ Δευκίου ἢ ἡδ' ὡς Δελύσεισι ἐ-
 λία ποσσὶσι καλῆθις διαπομπέμεναι,
 ἐχθρῶν δ' πῖνις Καίσαρος πῖνις σφῶν
 δειδῶν, ἐπὶ ἐπέχε· ὡς δ' ὁ Καί-
 σαρ ἄφη τὸν αὐτομέλους Φιλαν-
 δρώπαις ἐνδεχόμενον, ἔπειθ' ἐπὶ
 ὁρμῆ πῖνις ἐς τὰς Δελύσεισι ἐγίνε-
 το, δειδῶν ἢ πῖνις Δευκίου, μὴ
 ἀντιπῖνις ἐκιδεῖν. ἡγεμονικῶν οὐδ'
 πῖνις ἐς τῆτο πείρας ἔπειθ' ἐπὶ
 ἀηδῶν, τὸ σφῶν σφῶν σαυαγαγῶν, ἔ-
 πειθ' ὡς, ΓΝΩΜΗ μὲν ἡ
 μὲν τῶν πῖνις ὑμῖν δειδῶναι
 πολιτείαν ἢ σφῶν πῖνις, τῶν
 ἴδου τὸ τῶν ἀνδρῶν δὲχθῶν ὁρμῆ
 ἔπειθ' ἐπὶ τῶν πῖνις σφῶν
 Κασίαις ἔπειθ' τῶν πῖνις, Δελ-
 λυθῶν· Δειδῶν γὰρ τῶν πῖνις
 τὸ δὲχθῶν ἀφρηθῶν, ἔπειθ' ἔπειθ'
 νῖνις πῖνις τῶν πῖνις σφῶν
 πῖνις, εἰς οὗτ' ἔπειθ' ὡς
 τῶν ἑαυτῶν γνῶμῃ δειδῶναι, πῖνις
 πῖνις Π' οὐκ οὐκ ἀφρηθῶν
 νῖνις ἔπειθ' ἔπειθ' ἔπειθ'
 τῶν ἔπειθ' ἔπειθ' ἔπειθ'
 τῶν ἐπὶ τῶν πῖνις σφῶν
 τῶν πῖνις ἀφρηθῶν, ἐπὶ δὲ
 σφῶν ἔπειθ' ἔπειθ' ἔπειθ'
 τῶν ἔπειθ' ἔπειθ' ἔπειθ'
 ὡς δὲ μετὰ τῶν πῖνις δειδῶναι

tinuè faciebant nemine urgente,
 se exercentes & hostem territan-
 tes pariter. Lucii verò milites
 occupavit mœstitia, &, ut in ta-
 li rerum statu solet fieri, custo-
 dibus remissius agentibus fiebant
 transfugia, non vulgarium tan-
 tum, sed & præfectorum ali-
 quot. Lucius quoque jam ad pa-
 cem fletebatur, pereuntium
 multitudinem miserans: sed u-
 num hoc eum remorabatur,
 quòd Cæsaris inimici sibi time-
 bant. Sed ubi apparuit à Cæsare
 clementer excipi transfugas, om-
 nibus jam ad pacem proniori-
 bus, timor Lucium subiit, ne, si
 solus obstaret, dederetur Cæsa-
 ri: quapropter postquam præ-
 tentari spes affulsit, sic apud mi-
 lites concionatus est, ERAT Lucii ora-
 tio ad mi-
 lites.
 rempublicam reducere ad for-
 mam à majoribus traditam,
 quum viderem triumphatam
 versum in tyrannidem, neque
 post Brutum & Cassium sublato
 cessantem, qui prætextus belli
 fuere. Lepido enim amoto à col-
 legio, Antonio in remotissimis
 provinciis colligente pecunias,
 unus iste arbitrato suo gerebat
 omnia: leges tantum prætextui
 fuerunt & ludibrio. His incom-
 modis ego quærens remedium,
 & cogitans de restituenda repu-
 blica, postulabam ut redditis mi-
 litibus victoriæ præmiis abroga-
 retur unius imperium: quod quia
 impetrare non potui, conatus
 sum pro potestate vel vi efficere,
 tum iste me apud exercitum sal-
 Bbbb sò

694

sò incultavit, quasi obfistam ideo quòd veterum colonorum miscrear: ejus calumniæ diu ignarus, ne tum quidem quum adivi, credidi, sciens & à me designatos qui vobis agros dividerent: sed quia plerique crediderunt calumniæ, profecti sunt ad eum ut bellum contra nos gererent, comperturi tandem susceptam contra sese eam expeditionem. Equidem reffis sum vos potiores partes secutos laborasse pro eis supra vires etiam: victi tamen sumus à fame non ab hostibus, ac proinde à nostris deserti ducibus. Me sanè certantem pro patria decebat experiri fortunam extremam, laudem egregiæ voluntatis percepturum ab exitu: sed non sustineo propter vos, quorum incolunitatem antepono meæ gloriæ. Mittam igitur legatos ad victorem, rogaboque ut à me uno pœnas, vobis omiſſis, quas vult expetat: vobis verò quam mihi non peto, det veniam, civibus suis & quondam etiam militibus, ac ne nunc quidem peccantibus, sed honestas belli causas habentibus, & ne bello quidem victis, sed fame.

Legati à Lucio ad Cæsarem de pace missi.

Hæc locutus continuò misit tres electos ex optimatibus: reliqua multitudo ingemuit vel suam vicem, vel imperatoris, rectè cum eis sentientis, & ut videbatur, amici reipublicæ, succumbentis tamen necessitati ultimæ. Legati ad Cæsa-

καλύειν τὰς κληρονομίας ἐλέω τῶν γεωργῶν, & τῶν ἀλιευστῶν ἐργῶν τὰυτῶν ἠγγρόσαι ἐπὶ πωλείων, ἀλλ' ἐσθὲ ἐπιγρόους, ἐπιστάσαι τινα, ὁρῶν τοὺς οἰκιστὰς καὶ πατρὶ ἐμῶν δεδωδρωτοῦς, οἱ μελεῖν ἐμελλόν ὑμῖν τὰς κληρονομίας ἀλλὰ (ἐπιδημαγωγῆσαι ἢ τινὰς ἢ ἀλιευστῶν λῆ) καὶ σπῆς ἐκείνων ὤχοντο πολεμήσαντες ἡμῖν ὡς νομιζοῦσι, σὺν ἁρῶν δ' εἰσπύοντες στρατοσάμβροιο καὶ ἑαυτοῦς. ὑμῖν δὲ ἐργῶν μετρωτῶν μὲν ἐλοδρωτοῦς τὰ ἀμείνων, καὶ καὶ ὑπερδύναμιον κρησπασθῆσαι ἢ τῆσιν ἢ ἐπὶ τῆσιν ἢ ἐκ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ ἔτι λιμῶν, ὧν δὴ & σπῆς τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν ἐργῶν ἀλλολεμμετα. ἐμοὶ μὲν καὶ λῶς εἶχον ἀγναίσιμας μετρεῖ τῶν τελοσάτων δαίμων ὑπερ τῆσιν πατρῶν (καλὸν γὰρ μοι τὸν ἔπαμον ἐπὶ τῆν γνώμην & τὸ τέλλο ἐποίη) ἐκ ὕφισταμαι ἢ δὲ ὑμῶν, ἐς τῆσιν ἐμῶν σπῆσι τῆσιν ἐνυκλείας πῆμψω δὴ σπῆς τῆσιν κρησπαστα, & δέησμαι ἐμοὶ μὲν ἀντὶ πάντων ὑμῶν εἰς ὃ δέλλο κρησπαστας μόνω, ὑμῖν ἢ ἀντὶ ἐμοὶ ἀμνηστια δαύτω, πολίταισ τε οὖσιν αὐτῶ & στρατιώταισ διδρωτοῦς, & ἐσθὲ νῦν ἀδιδρωτοῦς, ἐσθὲ πολεμήσειν ἀνδρωτοῦς καλῆσ ἀγτίας, ἐδὲ ἡσθημῶν πολεμῶν μετρωτοῦς, ἢ λιμῶν.

Ὁ μὲν ἔστας εἶπε, καὶ εὐθύσ ἐπιμπε τῆσιν ἐπιλεξάμετο εἰ τῶν δρωτοῦς, ἢ ἢ τῶν πλεονῶσ ἀνάμωλον, εἰ μὲν αὐτῶν ἁρῶν, οἱ ἢ ἔσραστησ γνώμην μὲν ὑμῶν σφισιν δρωτοῦς & δημωκρησπαστα φανέντο, καὶ δὲ ἐγάτης ἀνάγκης ἢ τῶν δρωτοῦς. οἱ δὲ τῆσιν ἀντυχάντισ τῶν Καίσαρ, ἀν-

μηνήσασθαι

μίμητοι ἔχρους ἢ στρατηγῶν ἐ-
 νός ἐκατέρωσιν ὄντων, ἔσρατιῶν ὁ-
 μῶν ἡθοῶν, καὶ φιλικίας τῶν ἐπι-
 φανῶν, ἔσρατιῶν ἀσθενῶν, ὅσα ἐς
 ἀνίκανον τὰς Διαφορὰς ἀσθενῶ-
 γόντων, ὅσα τε εἰκός ἐν ἄλλοις ἐπ-
 ἀγωγὰς τέτοις ὄμνισα ἔλεγον. ὁ δὲ
 Καίσαρ εἰδὼς ἢ πολέμιον τὸν μὲν
 ἀπειροπόλεμους ἐπὶ, τὸν δὲ κληρῶ-
 νος μηχανασμένους, ἔφη τεχνιά-
 ζων, τοῖς ἴσῃ Ἀστυνίᾳ στρατοστα-
 τῆρας διδόνει τῶν ἀμνηστῶν, ὡς
 χάσαν ἐκείνων φέρων, τὸν δὲ ἄλ-
 λους ἐπιτρέπειν σφῶνς ἐαυτῶν ἀσθενέ-
 τασε. ταῦτα μὲν εἶπεν ἄπειρος, ἰ-
 δὶα δὲ ἦν ἡ τῶν τετραῶν δόξα τῶν Φέρ-
 νων, ἐς μέγιστα φιλανθρωπίαν ἐπ-
 ἤλπισε τὸν πᾶσι Λόκιον ἔσρατιῶν ἄλ-
 λους, χωρὶς τῶν ἰδίων ἐχθρῶν ἐαυ-
 τῶ. οἱ δὲ εἶναι οἱ ἔσρατιῶν ἐχθροί,
 τῶν ἰδίων ἡθοῶν ἐν τῶν τῶν
 Φουρνίᾳ ἰσοποσοῦτες ἐπὶ σφῶν γε-
 νιάσ, αὐτὸν τε τῶν Φουρνίων ἐλαϊδ-
 ῶν ἐπανελοδοῖα, καὶ τὸν Λεύκιον
 ἡξίωσιν ἢ ἀσθενῶν ἀδύς αὐτῶν ὁ-
 μνίας ἀπειρος, ἢ πολέμιον μίχρα
 τῶν αὐτῶν. ἐ γὰρ ἰδίων τῶν πολέ-
 μων, ἀλλὰ κρινόν ἰσπερ τῶν πατε-
 ρῶν γερνέων. καὶ ὁ Λόκιος ἐπῆ-
 νει μὲν ἐλεῶν ἀνδρῶν ὁμοτίμους, καὶ
 πέμψειν ἐλοθῆν ἐτέρους, οὐδένα δὲ
 εἶπεν ἀμνηστῶν ἐχθρῶν ἐαυτοῦ, εἰδὼς
 ἀπὸ κρυπτῶν ἢ ἐστρατιῶν αὐ-
 τῶ ὄμνισα ἢ ἀπειροπολέμων Καί-
 σαρι κριτέων Λεύκιον ὁδὲ αὐτίκα
 ἰσπῶντα. ἐωρῶντο οὐκ ἀπῆλοισ ἡδη
 μὲν τῶν Φίλων, καὶ πᾶσι φανείς ἦσαν
 ὁδοῖ τῶ ὁμοίαν ἔσρατιῶν ἡσθε-
 τῶν στρατηγικῶν καὶ ὁ Λόκιος ἀ-
 ποδοκίμῶ τὸν φίλους, ἢ ἐσθῶ
 ὁδοῖ τοῦ ἀσθενῶν μοῖας, ἐπιδεικνύς
 ἄμει τῶν γνώμῃ ὁδοῖ τῶ ὁμοίαν

rem admissi memorabant com-
 mune patriam, communem-
 que olim militiam, amicitias
 virorum utriusque partis nobil-
 ium, morem majorum abhor-
 rentium à lethali bus dissensio-
 nibus, & cetera eodem facien-
 tia. Cæsar non ignarus hostium
 exercitum constare è veteranis &
 tironibus, arte usus, ait se An-
 tonianis veniam dare in impe-
 ratoris gratiam, ceteros iussit ut
 se ipsius potestati permitterent.
 Hac publice: seorsum autem
 Furnio uni legatorum ostendit
 spem clementiæ vel in reliquis,
 duntaxat exceptis inimicis pro-
 priis. Illi hoc privatum Furnii
 colloquium suspectum habentem
 Furnii privatum colloquium.
 et à Lucio postularunt ut aut
 eandem omnibus pacem peteret,
 aut bellum internecinum
 gereret: bellum enim hoc non
 propter privatas inimicitias sus-
 ceptum esse: sed pro republica.
 Lucius viros dignitate pares mi-
 feratus laudavit, promisitque se
 missurum legationem aliam: &
 præfatus neminem se invenire
 seipso magis idoneum, mox abs-
 que faciali profectus est, præ-
 currentibus qui nuntiarent Cæ-
 sari, descendere Lucium. ille
 confestim ivit obviam. Perven-
 erunt igitur in conspectum stipi-
 ti amicis, uterque illustri cultu
 imperatorio. Tum Lucius festo-
 tibus amicis, duobus tantum licito-
 ribus comitatus ibat, præ se fe-
 rens quid peteret. Intellexit Cæ-
 sar,

Furnii privatum colloquium.
 695

Lucius ad Cæsarem legatus descendit.

far, & imitatus est ejus modestiam, ut daret signum futuræ benevolentia: ut verò vidit Lucium intra vallum properantem, ut videretur sic quoque in potestate se permittere, ipse prior extra vallum prodiit, ut liberum esset Lucio rebus suis consulere. Hæc dum se invicem accedunt ipsò habitu signa sunt edita. Ut verò ad fossam perventum est, post mutuum salutationem, sic Lucius exorfus est, Si cum exteris bellum hoc gessissem Cæsar, vinci turpe putarem, turpius etiam deditionem facere, & ab hac ignominia facilè meissem eximerem: quoniam autem & cum vive mihi res fuit, & cum pari dignitate prædito, idque pro patria, non existimo turpe talem ob causam à tali viro me vinci. Quod dictum sit, non quia recusum pati quicquid vis, quippe qui sine facili ad tua castra profectus sum: sed ut aliis petam veniam justam & tuis rebus utilem. Quod ut clarius intelligas, separabo causam illorum à mea, ut postquam me solum causam fuisse intellexeris, in me iram effundas, nec putes me velle in-

Lucii & Cæsaris salutationes mutuz.

Lucii oratio ad Cæsarem.

μιμῆστο ἐς δένυγμα & ὅσῃ τ' εἰς τ' Ἀδύκιοι ἐνοίαις ἐσομένης· ὡς ἢ ἀπεύδονται εἰσεῖ τ' Ἀδύκιοι παρελθεῖν ἐς τὸ Καίσαρ· χειροκώμας, ἵνα καὶ τὰδε φαίνοιτο ἐαυτὸν ἐπιτρέπων ἠδὲ ἀσπλαγῶν ὁ Καίσαρ ἐξήλασε τὸ χειροκώματ', ἵνα ἐλευθέρων εἴη τὰ Ἀδύκία βουλευέσθαι τε καὶ κείσθαι ἐπὶ αὐτοῦ τοιαύτῃ ἀλλήλοις ἀσπασίοντες, ὅτι τε τ' εὐλογῆς καὶ τ' ἀχρημάτων ἀσπαρδίκωντο· ὡς δὲ ἐπὶ τῷ ταφῶν ἀφίκοντο, ἀσπασγόνδωσαν τε ἀπληγῆς, & ὁ Ἀδύκιος, ἔφη, Εἰ μὴ εἶν' ὡς ἐπολέμησαι, ὁ Καίσαρ, ἀχρεῶν ἂν τῷ τοιαύτῳ ἦσαν ἠγνούμεν, καὶ ἀχρήματα ἐπὶ τῷ παροῦσθαι, καὶ τῆδε τ' ἀχρημῆς εἶχον ἀπαλαγῶν γλῶσσῳ παρ' ἑμαυτῶν· ἐπὶ ἢ πολίτῃ διλωχθῆναι & ὀργισθῆναι καὶ ὑπὲρ τ' πατέρων, ἐκ ἀχρεῶν ἠγνούμαι μὲν τοιαύτῃ ἀσπασίοντος ὑπὸ τοιαύτῃ ἡσθηδῶν & τὰδε λέγω, ἔπειραται ἔμμενος παθεῖν ὅ, πάλαις (ἄλλ' ἄρα γάρτοι τῶτο ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ σὸν ἄνδρ' ἀποσθῶν ἱεμεῖν) ἀλλ' ἵνα τοῖς ἄλλοις αὐτῶσιν συγγνώμην δικάσῃ τε & τοῖς σοῖς πρῶτα συμφίεραται· δεῖ δὲ με τῶτο ἐπιδικνωται διελεῖν, τ' λόγον ὑπὲρ τε σέων & ὑπὲρ ἑμαυτῶν, ἵνα μήσιν ἐμὲ τ' μερῶσιν τῶν ἀγαθῶν ἐπιγνῆς, εἰς ἐμὲ τὴν ὀργὴν

Καὶ τῆδε τ' ἀχρημῆς εἶχον ἀπαλαγῶν γλῶσσῳ παρ' ἑμαυτῶν.] Gel. (ut videtur) vertit, & ab hac ignominia facilè meissem eximerem. Eodemque sensu dici potuisset liberarem vxo eximerem. Sed quoniam aliquis se eximit seu liberat ignominia in quam incidit, malim reddere, facilè hanc ignominiam vitarem. sive, ad exprimendam vim illarum vocum παρ' ἑμαυτῶν, facilè meissem mihi rationem vitandi hanc ignominiam invenirem. Intelligit autem de illa vitandi ignominiam ratione, ad quam confugiunt qui sibi mortem con-

ἢ γὰρ σαυκαράγης· μὴ νομίσῃς ἃ
 ἢ ἐλεγθῆσαι μὲν παρήσιας (ἀ-
 ἢ κερῶν ἢ) ἀλλὰ μὲν ἀληθείας,
 ἢ ἢς σὺκ ἐνὶ μοι χερσὶς εἶπεν. ἢ
 ἢ γὰρ τὸ σῶς σε πολέμου ἡράμιον,
 ἢ ἢχ' ἵνα σε κηδεῶν ἀξιοδέξωμαι
 ἢ ἢν ἡγεμονίαν· ἀλλ' ἵνα τῆν δει-
 ἢ ἢσοκρατίαν ἀναλάσω τῆν πατριδί-
 ἢ ἢλεμδμήν ὑπὸ τῆν τριῶν δόξης,
 ἢ ἢς ἐστ' ἂν αὐτὸς ἀντίποιος. ἢ
 ἢ ἢδ' ὅτε σιωπῆσθε αὐτῶν, ἢμο-
 ἢ ἢληθρῶτες εἶναι περιόνομον, ἢς
 ἢ ἢἀναγκίαν ἔσθ' ἄσκαλον ἐτίθειθε,
 ἢ ἢΚασιος ἢ Βράτε σφείονταν ἔπ,
 ἢ ἢκαὶ ἢμῶν σκείνοις ἢ διωμείων
 ἢ ἢσυναδικηθῆσθαι δαπάνωνταν δ' ἢ
 ἢ ἢσκείων, ἢ τὸ τ' εἰσῆως κεφά-
 ἢ ἢλαγον ἢσων, ἢ ἢ ὑπολοιπῶν, ἢ
 ἢ ἢπνα λειψανά ἐσιν, ἢ τῆν πολιείαν
 ἢ ἢπολεμίσταν, ἀλλὰ ἢμῶς δειδι-
 ἢ ἢτων, ἐπὶ ἢ τῆσιν ἢ πνταί-
 ἢ ἢτίως παρίουσης, ἀνακύψω πῆς
 ἢ ἢἀρχαὶς ἐπὶ τὰ πύτεια ἢξίον, ἢ
 ἢ ἢσρεπμῶν ἐστὶ τ' ἀδελφῶν τῆς
 ἢ ἢπατριδῶν, ἀλλ' ἐπιζῶν μὲν
 ἢ ἢἐπιειδόντα πείσθην ἐκρίθαι, ἢπει-
 ἢ ἢγυρμῶν ἢ ἐπὶ τ' ἐμῆς ἀρχῆς γε-
 ἢ ἢνίδωμ, ἢ ἢ ἐκρητῆρας (ἢ, μῶ-
 ἢ ἢσ' ἂν καὶ τῶν ἢδῶν εἰχες· ἢ
 ἢ ἢπὶ ἢ δὴ σε σὺκ ἐπειθον, ἢμῶν
 ἢ ἢἐλθῶν ἐπὶ Ρ' ἢμῶν καὶ ἀναγκί-
 ἢ ἢσιν, πολίτης τε ἢν καὶ γνώρι-
 ἢ ἢμῶν ἢ ὑπάρτος· ἢ μὲν αὐτίαν δ'
 ἢ ἢς ἐπολίμησται, αὐτίαν μόνου. ἢ
 ἢ ἢεπὶ τ' ἀδελφῶς, ἢτε Μάνιου,

vehi in te licentius (quod in-
 tempestivum fuerit) tantum ve-
 re dicentur quæ dissimulari non
 possunt. Ego hoc bellum contra
 te suscepi, non ut te sublato in
 principatum ipse succederem,
 sed ut reipublicæ moderationem
 ad optimates revocarem, quæ
 sub hac triumvirali potestate ces-
 sat, quod ne ipse quidem nega-
 veris. Quum enim eam induxi-
 stis, facti non esse legitimam, di-
 xistis ad tempus necessariam,
 Cassio Brutoque superstitibus,
 qui vobis reconciliari non pote-
 rant. Illis sublatis, qui diffen-
 sionis caput fuerant, reliquis,
 si quæ tamen sunt reliquæ,
 non contra rempublicam, sed
 quod metuant sibi à vobis, ar-
 ma ferentibus, claspō etiam
 quod prafinistis quinquennio,
 postulavi ut magistratus op-
 pressi caput rursus attollerent,
 ne fratris quidem ratione magis
 quàm patriæ habita: quippe spe-
 rans me idem ei persuasurum
 quamprimum reverterit, & pro-
 perans rem ceptam absolvere
 magistratus mei tempore. Id si
 tuum fuisset institutum, solus
 haberes gloriam. Verum quo-
 niam persuadere tibi non pote-
 ram, ad Urbem profectus puta-
 bam vi id effecturum me, qui &
 civis essem nobilis, & consul e-
 tiam. Hæ solæ sunt hujus belli

696

causæ, non frater, nec Manius, nec

Ο μολογῶντες ἔστι περιόνομον, ὡς ἀναγκίαν καὶ σφείονταν ἐτίθειθε.]
 Fortasse scriptum fuit, ἢμοις ὡς ἀναγκίαν. Sed & σφείοντων scribendum
 puto.

nec Fulvia, nec agri divisi victori ad Philippos militi, nec miseratione veterum colonorum, suis ejectorum possessionibus: nam me quoque autore assignati sunt agri fratris legionibus, spoliatis possessoribus pristinis. Sed hanc calumniam tu commentus es, ut tuam culpam belli moti transferres in me novósque colonos: & hac arte conciliatis veteranorum animis nunc victor evasisti: persuasum enim est eis, me, ut hostem infensum repellendum esse hostiliter. Sed his artibus utendum fuit dum adversum me bellum gereres: nunc victor si es inimicus patriæ, me quoque hostem judica, ei consulere per famem prohibuit. Et hæc loquor ultro me in tuam (ut dixi) dedens potestatem, ostendens quid & prius de te senserim, & nunc sentiam quum solus ad te venio. Hactenus de meipso. Quod autem ad amicos & universum exercitum attinet, nisi suspen-

„ ἕτε Φουλβία, ἕτε ἢ κληρονομία
 „ τῶν ἐν Φιλίπποις πεπολεμημένων
 „ τῶν, ἕτε ἐλεῖσθαι τῶν γενομένων τῶν
 „ κτήμασιν ἀφαρμυρίων· ἐπεὶ καὶ
 „ γὰρ τοῖς ἑστέ ἀδελφεῖς τέλεισιν εἰκοσι-
 „ πταῖς ἔδωκεν, οἳ τὰ τῶν γενομένων ἀ-
 „ φαρμυρίων τοῖς στρατοδομοῦ-
 „ νοῖς δίνεσθαι· ἀλλὰ με σύ τῶν
 „ δε τῶν ἀφελῶν αὐτοῖς διέ-
 „ βάλλεις, τῶν αἰτίων ἑστέ πολέμου
 „ μεταφέρων ἐπὶ τῶν κληρονομίαν
 „ δότι σαρπηδῶν, καὶ τὰδε μέγιστα
 „ αὐτῶς ἐλὼν ἐμοῦ κικροσθήσασιν·
 „ ἀπεκρίσθησιν ὅδ' πολέμουσιν τε
 „ ἵσα ἐμοῦ, & ἀμυνέσθαι με ἀ-
 „ δικησῶντα· πηγάσεν μὲ δὴ σε ἐ-
 „ δεῖ πολέμουσιν, κησῶν ἢ, εἰ
 „ μὲ ἐχθρὸς εἶ τῶν πατριδῶν, καὶ
 „ με ἠγείσθαι πολέμουσιν, ἀ' ἔδωκε
 „ σωσίσθιν αὐτῇ, βουλῆσθαι δὲ
 „ ἀφ' ἑλπίων· λέγων ἢ τῶντα ἐγὼ
 „ ἐγγυαρίζων μὲ ἐμῶν τὸν σοῖ, κη-
 „ σῶσιν εἶπον, εἰς ὅτι φίλοις, ὑ-
 „ ποδείκνυς δὲ οἷα καὶ σωστέσθιν καὶ
 „ νῦν ἐφροσῆσθαι κατὰ σοῦ, & φρο-
 „ νῶν ἐπὶ μὲν ἀφικόμενον, & πε-
 „ ρεῖ μὲ ἐμοῦ ποσῶντα· κατὰ ἢ τῶν
 „ φίλων καὶ ἑστέσθιν πεινῶν, εἰ μὲν ἔχ' ὑποπτεδύσας με λέγοντα,
 „ συμ-

Καὶ τὰδε μέγιστα αὐτοῖς ἐλὼν ἐμοῦ κικροσθήσασιν] Scribe κικροσθήσασιν. & mox suspicor scriptum fuisse, καὶ ἀμυνέσθαι με δεῖν ἀδικεῖντα.

Τηγάζεν μὲν δὴ σε εἰδὲ πολέμουσιν, κησῶν δὲ, εἰ μὲν ἐχθρὸς εἶ τῶν πατριδῶν.] Non dubito quin κησῶν vertere oporteat in κησῶντα, & cum ἠγείσθαι non quidem repetere εἰδὲ, sed subaudire δεῖ, ex illo εἰδὲ factum.

Α' ἔδωκε σωσίσθιν αὐτῇ, βουλῆσθαι δὲ διὰ λιμῶν] At huic loco, cui deesse aliquot verba videmus, quam asserere opem poterimus? Nescio an eo auxilio quod conjectura mea asseret, contentus lector erit: sed eam tamen proponam. Quum igitur ita scriptum locum hunc habeamus ut aperte sit mutilus, ego, defectum ex conjectura supplem. pauca hæc, ἀ' ἔδωκε σωσίσθιν αὐτῇ, βουλῆσθαι δὲ διὰ λιμῶν, ita extendo, ἀ' ἔδωκε σωσίσθιν αὐτῇ βουλῆσθαι, οὐ δυνῆσθαι δὲ, διὰ λιμῶν. Non oportet autem cum πολέμουσιν repetere genitivum τῶν πατριδῶν, sed potius intelligere, hostem tuum. ut totus locus ita reddatur, Αὐτιόνομα ποσῶντα, si quidem inimicus es patriæ, me quoque judicare hostem tuum oportet: quippe qui voluerim quidem facere quæ illi conducere putavi, sed propter famem non poterim.

11 συμβουλίῳ τὰ σοὶ μέγιστα ἀ-
 12 φημιμῶτα, μηδὲν δεῖνόν αὐτῶς
 13 ἐργασσάσθαι διὰ τὴν ἐμὴν ἐστί-
 14 φιλοκεκίαν· μηδὲ ἀνδραποῖ ὄν-
 15 ται καὶ τυχῆ χειρῶν ἐβδολίῳ
 16 ἀσθένει, καλοῦσα τὰς κιν-
 17 δυνάμεις ἐν τύχαις ἢ χρείαις ἐ-
 18 λλήσοντάς ποτε ὑπὲρ σε, μοι-
 19 θόντας ἐν τῷδε τοῦ σὲ νόμου,
 20 δυσέλπιδον σὺ ζεῶς μὴ κατὰ δῆ-
 21 σιν· εἰ δὲ ὑποπτεῖ ἢ ἀπίστῳ
 22 ἐχθρῷ πάσαι συμβουλίαι, σὺ δὲ ὁ-
 23 κνῶ καὶ παραμυθεῖν σε, μὴ τὰς
 24 φίλους τινοῦσθαι τῷ ἐμῶς ἀμφο-
 25 τίας ἐτύχῃ, ἀλλὰ εἰς ἐμὲ συναι-
 26 χανῆναι πάντα τὰ πάντων ἀπο-
 27 ῥῆ· ἢς δὴ γνώμης αὐτῶς ὑπε-
 28 λιπόμην, ἵνα μὴ δοξασθῆμι σοι
 29 τὰδε λέγων ἐκείναι ἀκούσαντων,
 30 ὑπὲρ ἐμοῦ τῶς χειρῶν ἀπείν.
 31 Τοιαῦτα ἢ εἰπόντῳ ὁ Λούκιος καὶ
 32 συμπήσας, ὁ Καῖσαρ ἔλεξεν,
 33 Ἄσπονδον μὲ σε καλοῦντα πρὸς
 34 ἐμὲ ὄρων ὁ Λούκιος, ὑπελήθηται
 35 τῷ ἐμῶν ἐρυμμάτων ἐπὶ οὐτὸς ὄρα
 36 καὶ ἀσπυθῆ, ἵνα ἐπὶ κύριῳ ὦν
 37 σεαυτῆ βουλευοίσι, καὶ λέγοις καὶ
 38 πρῶτοις ἀνομιζέσι σοι συνοί-
 39 σιν· ἐπεὶ δὲ, ὁ περ ἐστὶ τῷ ἀδι-
 40 κῆν ὀμολογησάτων, σεαυτὸν ἢ
 41 μὴν ἐπιτρέπεις, εἴδειν ἐπὶ δέομαι
 42 διελύχθαι ὅσα σὺν τύχῃ μου
 43 κατενεύσω· ἐξ ἄρχῃς δὲ με βλά-
 44 σεν ἐλόμην, καὶ νῦν ἔλλα-
 45 σαι· ἀσπονδὸς γὰρ μοι πιδέμε-
 46 τῳ, ἔτυχας ἀνὴρ ἠδὲ κηδεύου, καὶ
 47 πενικηκίτῳ, ἀσπονδὸν δὲ σεαυ-
 48 τῶν τε καὶ τὰς φίλους ἐπιτρέπων ἡμῖν, ἐπὶ τῷ σφῶτον, ἀφαιρῆ μὲ πάντων
 49 nobis

etum tibi est, consilium utilissimum dedero, ne durius in eos animadvertas propter meam tuamque contentionem: & quum homo sis fortunæ innixus instabili, ne segniores ad pericula facies propugnatores tuos, si à teipso exemplum editum viderint, nihil de salute sperandum nisi victoribus. Quòd si omne adversarii consilium, ut invidum rejiciendum est, non piget me abs te precibus petere ne ab amicis meis pœnas exigas mei vice peccati sine infortunii, sed in me potius omnia referas, qui causa sum horum omnium: consulto enim illos post me relinqui, ne si hæc illis audientibus dicerem, meam causam viderer agere. Ad ea Cæsar sic respondit, Quum viderem te Luci sine feciali ad me descendere, extra castra festinus occurri, ut liberè tuis rebus consuleres, dicereſque ac faceres quæ tibi putas conducere. quoniam autem errorem agnoscens teipsum mihi committis, non opus est coarguere quæ mihi scitè sed falsò objecisti: qui ut antè statueras nunc mihi noceres. si enim ad fœdus descendisses, in victorem meritò infensum incidisses. Nunc quum absque ullis conditionibus te amicos, exercitum

Cæsar's
 responsum
 ad orationem
 Lucii.

Συμβουλίῳ τὰ σοὶ μέγιστα ἀφελιμώτατα] Scribendum est συμβουλίῳ. Jungendum autem puto μέγιστα non cum ἀφελιμώτατα, sed cum pronominè te σοί.

nobis permittis, adempta est omnis ira, adempta & foederum necessitas: considerandum enim non tam quid sitis committiti, quàm quid me deceat: id quod malo facere, vel propter deos, vel propter meipsum, vel propter te Luci: nec fallam eam quæ te huc adduxit expectationem. Hæc propemodum utriusque verba in commentariis eorum temporum invenio. In his Cæsar probavit & miratus est generosum infractumque animum Lucii, conjunctum cum prudentia: Lucius clementiam & expeditam breviter Cæsaris: reliqui ex utriusque vultu orationum conjecturam fecerunt. Tum Lucius misit tribunos ut tesseram à Cæsare acciperent: illi attulerunt ei matriculam, sicut hodieque mos est quum tribunus petit tesseram, regi offerre præsentem numerum in libello diario. Accepta tessera non intermiserunt tamen excubias, ita jubente Cæsare, ut quisque seorsum excubaret exercitus. Sequenti die Cæsar sacrificavit. Lucius verò misit ad eum exercitum arma gestantem, sed iter facientium habitu, & illi Cæsarem è longinquo imperatorem consalutarunt, & constiterunt legionatim quo loco Cæsar mandavit, veteranis discreti à tironibus: ipse peractis sacris laureatus sedit pro tribunali, jussitque omnes in ve-

Lucii infractus calamitatis animus.

698

δὲ ὄργῳ, ἀφαιρῆ ἢ τῷ πλὴν ἔξουσιαν, ἢ ἀπενόητον ἂν ἔδεικεν, ἢ ἰσὺ αἰνιγμῶν συμπεπλοκῆν ἢ οἷς ἀξίον ἡμῶν παθεῖν, τὸ πῶς ἦγον ἂν ἐμὲ δίκαιον ἴσθι ποιῆν, ὃ δὴ πῶς ἐπιμύσειν ἀξίον τε τοὺς θεοὺς, καὶ δὲ ἐμαυτὸν, καὶ ἀξίον σὲ ὦ Λεύκιε, καὶ εἴ ψεύσω σε τῆς πῶς δοκίμης, ἢ ἔχων ἀρετὴ ἐμαυτῆ κατεπλήρης. Ταῦτα μὲν ἔλεξαν ἀλλήλοισι, ὡς εἴ τ' ἰστορημάτων ἢ ἐς τὸ δυνατὸν τῆς ἡμέρας φανῆς μετέβλεπεν, περικρατοῦμενον τὴν γνώμην τ' ἀλεγομένην. καὶ διεκρήθησαν, ὃ μὲν Καίσαρ ἐν ἐπιπέδῳ καὶ γαυμάτῃ τ' Ἀστικῶν ἔχων, εἴθε ὡς εἴ συμφορῶν ἀξίον οὐδὲ ἀσπίστον εἰκόντα ὃ ἢ Λεύκιον τ' Καίσαρον ἢ τὸ ἦθος & βαρχυλογίας οἱ λοιποὶ εἴ ἔπειτα μάλιστα τ' ἀρηθρῶν ἐν τῆς ὄψεως ἐκατέρων & ὃ Λεύκιον ἔπειτα τῶν χιλιάρχων τὸ σύνθημα τῆ στρατῶ λαψομένους παρὰ τῆ Καίσαρος οἱ ἢ ἔφερον αὐτὰ τ' ἀεὶ δμῶν ἢ στρατῶ, κατὰ & τὸ ἔδον ἐστὶ τ' ἀπὸ πῶτα τὸ σὺνθημα χιλιάρχων, ἐπιδοῦναι τῷ βασιλεὶ βίβλιον ἐφημερῶν ἢ ἀεὶ δμῶν ἢ παρόντων. οἱ μὲν δὴ τὸ σὺνθημα λαβόντες, πᾶς φυλακῆς ἐτι ἀξίον ἔχον, ἔτσι κελευστικῶς αὐτῶν Καίσαρος νυκτοφυλακῆν ἐκατέρους τὰ ἴδια. ἄμφω ἢ ἡμέρας ὃ μὲν Καίσαρ ἔθνη, ὃ ἢ Λεύκιον αὐτῶ τ' στρατῶν ἔπειτα, τὰ μὲν ὅσα φέρουσι, ἐπισυμβαμένον εἴ ὡς ἐν ἰδοιπέριαι οἱ ἢ τὸν Καίσαρον πῶς ἴσθι ἀντοκράτορα ἠσπασάντο, καὶ ἔθνησαν ἐν μέρει κρῶτα τέλος εἴ πῶς ἐπέσειν ὃ Καίσαρ ἐφ' ἐκῆτων, οἱ τε κληροῦ ὃ ἢ Καίσαρ ἐκτελεσθείσης τῆς δουλειᾶς, πρὸς ἀπὸ τῶν δὲ ἀπὸ τῶν συμβόλων

κῆ ἀποπέταξε μὲν ἅπασιν ἵεσθαι τὰ
 ὄπλα, εἴτε εἰσηέσαν· ἡμεῖς δὲ
 πρὸς κληροῦχος ἐκίλευσεν ἐξυτέρω
 ἀποελθεῖν, διερρηκῶς ἄρα διήδοται
 τῷ ἀρχαρχῆς, & φοβήσεται ἀποβίβω-
 σο ἢ μέλλων ἂν ποιήσῃ, & ὁ στρα-
 τὸς ὁ δὲ Καίσαρ, εἴτε ἐξῆπιτηδὲς
 οἷα ἀποβίβωσεν τετακτοῦ παλαίης, εἴτε
 ὑπὸ πάντας, ὡς ἀπὸ οἰκείας ἀνδρίας,
 ἀκροατῆς τῷ δεδωμένῃ σφίσι τῆς
 ἡρώδῃ, ἀποβίβωσι τοῖς Λευκιανοῖς
 οἷα σπυριτωμένοις ποτὶ ἀρχι-
 δόντες, ἡσπάζοντο κῆ σπυριτωμένοι,
 κῆ τῷ Καίσαρ ὑπὲρ αὐτῶν παρε-
 κχλου, & ἔτε βούοντες ἐπὶ ἐπαυον-
 το ἔτε συμπληρομένοι· κηριανόντων
 ἑκατέρωθεν ἔ παύσας ἤδη κῆ τῶν νεο-
 στρατευτῶν, ἐδίε λῶ πὶ Δακκελαμί-
 ρον ἐπὶ ἐδίε ἔκκελτον ὄδον ἐδίε ὁ
 Καίσαρ ἐπὶ τῷ γνημῆς ἐκροῖτῃ, ἀλ-
 λά μὲν πρὸς βολῆ κηριανόντων,
 » εἶπε τοῖς ἰδίοις, Ἰ μὲν μὲ ὦ συ-
 » στρατωτάται, ἔστας ἀμεί μοι ἀπὸς-
 » ἐνὸς κῆ, ὡς μηδενὸς ἐνυκχῆσται
 » παρὲρ ἐμῶ διώσασθ· ἐγὼ ἢ τῆς μὲ
 » ἡσπρωτεῦτες ὑπὸ ἀνάγκης ἐσρα-
 » τεύσασθ Δουκίῳ νομίζω, τεκτωνί ἢ
 » τῷ σπυριτωμένῳ κηριανόντων τε παλαίης
 » ὑμῶν, & νῦν ὑφ' ὑμῶν σπυριτω-
 » ρων, ἐπενοῦμαι περὶ τῶν, τί πα-
 » ρόντες ἐξ ἡμῶν, ἢ τίνῳ χάρι-
 » τῶν ὄσται ἀξιοῦσιν, ἢ τί μὲν
 » ζῶν παρὲρ ἐτέρου ἀποδοκῶντες,
 » ἐναντία ὄπλα ἤσαντο ἐμοὶ & ὑ-
 » μῖν κῆ ἐαυτοῖς, ὡς ἴδ' ἔκκεμον ἐ-
 » γὼ, πάντως λῶ ὑπὲρ τῷ κληροῦ-
 » χῆς, ἢ δὲ μέρους & τῆς μετ-
 » ῶν, κῆ ἐπὶ συγχρησῆ τέ μοι, κῆ
 » νῦν πύσσομαι. ἐκ ἐπιτεπέοντων
 ἢ, ἀλλὰ ἀπάντως πύσσομαι
 » τῶν, Συγχρησῆ ὑμῖν ὅσται βούλε-
 » σθε, ἔφη, κῆ ἀφείδωσται ἐπιτεπέον-

stigio arma deponere, quo facto
 veteranos iussit propius accede-
 re, ut ingratitude oppro-
 brians eos terreret: nec ignota
 erat mens ejus. Tum Cæsariani,
 sive subornati, sive suoapte affe-
 ctu moti erga homines necessa-
 rios, extra ordinem in quo con-
 stiterant, processerunt ad Lucia-
 nos quondam commilitones: ef-
 fusique in eorum complexus, sa-
 lutabant & complorabant, roga-
 bantque pro eis Cæsarem: nec
 divellebantur nec desinebant oc-
 clamare interim, tangente & ti-
 rones jam miseratione simili, ad-
 deo ut omnia miscerentur mœ-
 stitia. Quamobrem ne Cæsar
 quidem perstitit in sententia,
 sed agrè sedato clamore, sic
 suos allocutus est, Ita, vos, com-
 miliones, semper gessistis erga
 me, ut nihil frustra possitis pe-
 tere. Ego verò tirones quidem
 necessariò militasse puto auspi-
 cis Lucii, hos autem vestrae
 prius militiae non semel socios,
 qui nunc vestra servantur ope-
 ra, interrogare volebam, qua
 nostra injuria, aut qua frustrati
 gratia, aut quid majus expe-
 ctantes ab altero, arma tulerint
 contra me, & vos, & seipfos,
 nam ego labores omnes pro a-
 grorum divisione pertuli, cujus
 & isti fuere participes: quorum
 ego insolentiam vel nunc com-
 pescam, si modò finitis. Illis
 verò non sinentibus, sed inde-
 finenter deprecantibus: Concede-
 do, inquit, vobis quicquid pe-
 titis, dimittantur impunè, sed

Cæsaris
 verba ad
 suos mili-
 tes.

posthac vobiscum consentiant. Id postquam utrique sunt polliciti, acclamatum est à gratias agentibus Cæsari : qui nonnullis permisit quosdam excipere hospitio, vulgus autem iussit seorsum tentoria figere quo loco primum constiterant, donec Cæsar ad hyberna designavit eis oppida, simulque qui eos deducerent. Deinde sedens pro tribunali evocavit Perusia Lucium cum Romanis honoratioribus, & descenderunt multi senatores, multi Romani equites, omnes squalidi & ob tam repentinam mutationem miserabiles.

Quibus Perusiam egressis, præsidium in urbem eam receptum est, ubi verò venerunt, Lucium Cæsar assumpsit, è ceteris alios amici Cæsaris, alios centuriones inter se partiti sunt, omnes præmoniti, ut haberent eos in honesta & latente custodia. Perusinos quoque deprecantes è mœnibus, venire iussit absque decurionibus, donavitque eos venia. decuriones tunc missi in carcere paulo post necati sunt excepto Lucio Æmilio: qui Romæ sedens in iudicio quo postulabantur percussores Cæsaris palam atrum tulit calculum, & aliis autor fuit ut idem facerent, expiarentque se ab eo scelerè. Perusiam ipsam diripiendam militi dare Cæsar statuerat: sed quidam oppidanorum non satis sanæ mentis nomine Cestius, qui quoniam in Macedonia quondam militaverat, seipsum vocabat Macedonicum, incen-

των ἡμεροσημένων, ἀν ἐς τὸ μέλλον ὑμῶν ὄμοια Φερσῶσιν κατασκευάσαντων ἢ ἐκότεραν, βοσκήτε & χωρῆτες ἦσαν ἐς τὸ Κασσάρα, καὶ τισιν αὐτῶν ἐπέτρεψέ τις καὶ ὑποδέξασθαι, τὸ δὲ πάλιν ἐκέλευε σκηνώσασθαι περ εἰσηκασαν ἀπογεῖν, ἕως ὃ Κεῖσαρ αὐτοῖς πόλεις τε ἐς χερμασίαν, καὶ τὰς ἀπέδωκε ἐς τὰς πόλεις δεῖν. καὶ ἑξῆς ἔπει ἐβήμασθε, ἐκέλευε τὸν Λευκίον ἐκ τῆς Περυσίας μετὰ τῶν ἐν τέλει Ρωμαίων, καὶ κειρήσαν πολλοὶ μὲν δὴ τῆς βουλῆς, πολλοὶ δὲ δὴ τῶν κηλουμένων ἰππέων, ἐν ὧν πάντες οἰκτεροὶ καὶ ὄξυς ματαβόλη.

Ἄρως δὲ ἐξήρταν ἔπει τὸ Περυσίως, φερούσα τὴν πόλιν ἀδείη ἔπει ἢ ἀφίκοιτο, Λευκίος μὲν ὁ Κεῖσαρ ἑαυτῷ παρετήρησεν, ἢ ἢ ἄλλων τὰς μὲν οἱ φίλοι Κεῖσαρ, τὰς ἢ οἱ λοχαγοὶ διελασσόν, ἀπεδιδραγμένοι πῦρες ἐς τιμὴν ἀπὸ τῆν ἄμω καὶ Φυλακίω ἀσχηρῶν τὰς δὲ Περυσίους δὴ τῆς τειχῆς παρεκκαλούμενος ἐκέλευσε ἕκειν ἀπὸ τῆς βουλῆς κέρως, καὶ ἐλθούσας σωζήτω οἱ ἢ βουλομένω, τότε μὲν φύλαξ παρεδόθησεν, μετὰ ἢ πολὺ ἢ ἀνερύθησεν χερσὶ Ἀλμυλίου Λευκίου, ὃς ἐν Ρώμῃ δικάζων ἐπὶ τῷ Φίω Γαίω Κεῖσαρ, τὴν κατεπαινεζούσαν ἕνεκεν φανερώς, καὶ πάντας φέρον ἐκέλευε ὡς ἐκλυμένους μύσθε. τὴν ἢ Περυσίαν αὐτὴν ἐγνώκει μὲν ὁ Κεῖσαρ ἐς Διφρακίω ἐπέτρεψεν τῷ σκατῷ. Κεῖσαρ δὲ τις αὐτῶν καταμαρτυροῦσθαι, ἐν Μακεδονίᾳ πεπολεμηκόσιν καὶ ἐκ τῶν Μακεδονικῶν αὐτὸν ὀνομαζέων,

Lucius Perusia evocatus à Cæsare.

Lucius & alii nobiles Romani. & Perusini ci- ves ut tractati.

Decuriones morte multati.

Lucius Æmilius cum morte non sit multatus.

Cestius.

μαζων,

μύζων, ἐνέπησε τῶν οἰκίαν, καὶ
 ἰαντὸν ἐς τὸ πύρ σὺβαλε, & ὄνε-
 μοι τῶν φλόγα ἰσολαβόντες, πε-
 ραίωσαν ἐς ὄλυν Περυσίαν, καὶ
 ἐσπρηθη χειρὶς Ἡ' Φαγείης μω-
 νυ. πῶς μὲν δὴ τῆ Περυσία τέλθ-
 ῶν, δόξαν ἀρχαιότηθ' ἐχούσῃ καὶ
 ἀξιώσεσι: ἰσὺ γὰρ Τυρρηνῶν πύ-
 λαφασιν αὐτῶν ἐν τῆς περυσίας
 δύοδεκα πόλεις ἐν Ἰταλίᾳ ἤνείκα,
 διὸ καὶ τῶν Ἡ' ἔσαν ἕσπον οἰα Τυρ-
 ρῖναι, τότε ἢ ὅσοι τὰ λείψανα τῆ
 πόλεως δέλεον, τῆ Ἡ' Φαγείης σφί-
 σσι ἔδειτο θεὸν ἕνακ πάτερων ἀντὶ τῆ
 Ἡ' ἔρας. τῆ δ' ἐπίσης, ὃ μὲν Καί-
 ραρ ἰσπένδετο ἄπεισιν ὃ ἔσρατὸς
 σὺν ἑπαιέτο ἐπὶ τισὶ Θουρῶν, ἕως
 ἀνηρέθων, & ἦσαν οἱ μέγιστε Καί-
 ραρ ἐχθροὶ, Κανουτίος τε καὶ
 Γαίος καὶ Φλάσιος καὶ Κλαυδίου
 ὁ Βιθυνικός, & ἔσρατ. τῆτο μὲν δὴ
 τέλθῶν τῆς ἐν Περυσίᾳ Λευκίου
 παλιορκίας, καὶ ὁ πόλεμθ' ὠδε
 ἐξελίλυτο, χαλεπώτατος τε καὶ
 χρονίθ' ἰλιπιδεὶς ἕσρατᾳ τῆ Ἰ-
 ταλίας.

Καὶ γὰρ Ἀσίνθ' αὐτίκα & Πλάγ-
 κθ' καὶ Οὐεντίδιθ' καὶ Κράσιοςθ'
 καὶ Ἀπῆθ', καὶ ὅσοι τῆδε τῆ γνῶ-
 μης ὄντες ἔσρατ, σρατὸν εἶχον σὺν
 δυνάσφρονητον, ἀλλ' εἰς τελοκαὶ
 δέκα μέρη χωμασμένα, καὶ ἰπ-
 πείας ἑξαχιλίου ἐπὶ πνυκτοίσις,
 ἠγνῆρσι τὸ κεφάλαιον ἔσ πολέμῃ
 Λευκίου χωρῆναι, ἐπὶ θαλάσσαν ἤε-
 σον ἔσρατ' ἐτέρως ὁδὺς, οἱ ῥῶν ἐς
 Βρεντίσιον, οἱ δ' ἐπὶ Ρ' αβένης, οἱ
 δ' ἐς Τάραντα, & οἱ μὲν ἐς Μουρ-
 κον ἢ Ἀλυσσάρδον, οἱ δ' ἐς Ἀν-
 τώνιον, διωκόντων αὐτὺς τῆ Καί-
 σαρθ' Φίλων, καὶ σπονδὰς σρατῆ-
 νήτων, καὶ σὺν ἐτέλουσι, ἐσχαλῶ-

dit aedes proprias, & se in ignem
 injectit, tum ventis flammam
 difflantibus per totam Perusiam, Perusia
 cremata sunt omnia, fano Vul- incendio
 cani tantum excepto. Hic finis absumpta.
 fuit Perusiae, urbis antiquitate in-
 clytae. Ajunt enim unam e duo-
 decim priscais Etruscorum urbi-
 bus fuisse, post recentem eorum
 adventum in Italiam conditis,
 quamobrem Etrusco more Ju-
 nonem colebant: tunc autem
 quotquot diviserunt inter se ur-
 bis reliquias, Vulcanum vice Ju-
 nonis tutelare numen sibi opta-
 verunt. Sequenti die Caesar for-
 dus inivit cum omnibus exerciti-
 bus: tamen tumultuari contra
 quosdam non desuit, donec in-
 terfecti sunt qui erant inimicissi-
 mi Caesaris, Canutius, C. Flavius,
 Clodius Bithynicus, & ce-
 teri. Hunc exitum habuit Peru-
 sina obsidio, bellumque gestum
 contra Lucium, difficillimum fanè,
 & quod videbatur diu ve-
 xaturum Italiam.

incendio
absumpta.

700

Caesaris in-
imicissimi
interfecti.

Nam Asinius, Plancus, Ven-
 tidius, Crassus, Ateius, & quot-
 quot alii hujus partis habebant
 copias, in tredecim divisas exer-
 citus, & equitum sex millia quin-
 gentosque insuper, rati capite
 belli fuisse Lucium, ad mare se
 contulerunt alius alia via, pars
 Brundisium, pars Ravennam,
 pars Tarentum: quorum alii
 Murcum aut Aenobarbum, alii
 petierunt Antonium, persequen-
 tibus Caesarianis & pacem offer-
 rentibus, recusantēque infestan-
 tibus

tibus terrestri maximè itinere: è quibus Agrippa duas legiones Planci ad se pellexit relictas Camerìæ. Fulvia quoque cum suis liberis fugit Puteolos, & inde porro Brundisium, deducentibus tribus millibus equitum, quos in hoc à ducibus acceperat. Brundisii quinque naves longas accitas è Macedonia conscendit, solvitque unà cum Planco futuro navigationis ejus comite, qui præ ignavia reliquum etiam exercitus deseruerat. Sed hi mox auspicia Ventidii secuti sunt. Asinius Enobarbum pertraxit ad amicitiam Antonii, qua de re ambo certiores illum fecerunt per literas: ac mox ut venturo in Italiam, loca opportuna quò exscenderet parabant, & commeatu expediebant. Erant & alia sub Alpibus Antonianorum copia, quibus Calenus præerat: has Cæsar aliquo modo cogitabat in partes suas pertrahere, suspecto jam Antonio: ut aut amico servaret eas, aut contra hostem multum virium assumeret. Sed dum cunctatur & honestam occasionem quaerit, Calenus fatifunctus est. Cæsar occasione arrepta profectus èd tum exercitum occupavit, tum Galliam Hispaniamque Antonii provincias, Fusio, Caleni filio, per medium omnia dedente sine certamine. Sic Cæsar eadem opera undecim legionibus & provinciis amplissimis potitus, amotis præfectis & ex sua factione substitutis in eorum locum alii, Romam reversus est.

Enobarbus ad amicitiam Antonii pertractus.

Calenus.

Ejus interitus.

701

ταν τὰ πρῶτα μάλιστα, ἂν δὲ καὶ μόνον Ἀγρίππαι, ἐκτε μετὰ τὴν δύο τέλη Πλάγκου δόταλοιφένται ἐν Καμερίαι. ἐφάρξα ἡ Βουλβία καὶ τὴ τέκνον ἐς Δικαιαρχίαν, καὶ δὴ Δικαιαρχίας ἐς τὸ Βρεντίσιον καὶ τριχίλιον ἰππέων, αὐτῆ ὡς τὸ τπρατηγὸν πομποὶ ἀπεστέλθουσιν ἐν δὲ τῶ Βρεντίσιον νῆων πέντε μικρῶν ἐν Μακεδονίας οἱ μεταπειμπτων ἡμοίωσαν, ἐπὶ κοσὰ ἀνήγατο, & αὐτῆ Πλάγκου σωτηρίας, τὸ ἐπ λοιποὶ αὐτὸ στρατὸν ἐπιλιπαρὸν ὑπὸ δειλίας. οἱ δὲ ΟΥΓεντιδιον σφῶν ἄλγστον ἀρχην Ἀσίμου δὲ Ἀλωσοῦρω σωτηριετο Φιλίαν ἐπὶ σωτῆς Ἀντωνίου, καὶ ἐπεσελθὼν ἀμφω πᾶδε τῶ Ἀντωνίῳ, καὶ δότασας αὐτῶ & ἀρρεθὸν ἄς αὐτίκα ἤζοντ ἐν τρεπίστον ἀνά τῶν ἰππέων. ἄλλα δὲ Ἀντωνίῳ στρατὸ πᾶσι περὶ ἄλλοις, ἐφίλο Καλνὸς ἡγεῖτο, ὁ Καῖσαρ ἐπιβύλευσε, καὶ μὴ τὸ Ἀντωνίου ὑπονοῶν, ἐλπίζον δὲ ἡ φίλων ἐπ φυλάξεν, ἡ πολέμου τῶ, μεγάλην ἰσχυρὸν ἀποστέλθησιν. Ἀμακιδοντὸ δὲ ὅμως ἐπ αὐτῶ, & τὸ ἐν τρεπίστον ἀποστέλθησιν, ὁ Καλνὸς ἐπελεύθησε, καὶ ὁ Καῖσαρ ἐς ἀμφοτέρω ἀποστέλθησιν ἑνὴν, καὶ καὶ παρελθόντων τὸν πε στρατὸν, & τῶν Κελικῶν ἐπ αὐτῶ, καὶ Ἰβηρίων, & τῶν δὲ ἄλλων ὑπὸ Ἀντωνίου Φελβίος τοῦ πατρὸς Καλνὸς καταπλάσθησιν τὸ αὐτῶν, & παρεδόντῶ ἀπέπεισιν ἀμακί. ὁ μὲν δὲ Καῖσαρ ἐπὶ τῶν ἐργῶν εὐδένκα τέλη στρατὸ καὶ χερμαὶ τοσούτων λαῶν, τὸν ἡγεμονίας αὐτῶν παρέλθον τὸ δὲ καὶ καὶ ἰδίους ἐπισήσας, ἐς Ρώμην ἀπέστρεψεν.

ὁ ἢ Ἀντώνιος ἠμῶν μὲ ἐπι
 τὸς ἀσπίδας κατεχε δὸς τὴ κλη
 ρουχῶν αὐτὸν ἰλδοῦσας, εἶπε
 ἐπιμύπτων ἂ ἰφραγῆ ἦε δὲ οὐ
 μὲ Ἀλεξανδρείας ἐς Τύρον ἀδδεν,
 κα δὲ Τύρου Ἀσιαίων ἐπὶ Κύ
 πρου κα Ρόδου ἔ Ἀσίας, ἦδετο τὸ
 οὐ Περυσία γερονότων, καὶ τὰν ἀ
 διλφῶν ἐμὲμφεθ, καὶ Φουλοῖαν,
 κα μάλιστα πιντων Μάνιον. Φελ
 βίαν ἔν ἐν Ἄρεν οὐ Ἀθώνας ἐκ
 Βρεπτοῖς φυροῦσαν Ρουλίαν δὲ
 αὐτὸν πῶν μητιερσ Πομπηῖος ἐς
 αὐτὸν Ἀξφυροῦσαν ἐπεμπε ἐκ
 Σικελίας ἐπὶ νεῶν μακρῶν, ἔ περ
 ἐπιμπετον αὐτῷ οἱ τῶν ἀμφοῖ τ
 Πομπηῖον ἀρεῖσι, Ἀνυκίος τε Λί
 βων ὁ κηδῆς τῶν Πομπηῖς, καὶ
 Σαρτυρίων, κα ἔτερε ὅσοι χρη
 ζωτες τ Ἀντωνίος μεγαλοπραγίας,
 ἤξιου αὐτὸν σωμαλαγῶσι Πομπ
 ηῖω, σύμμεχρον ἐπὶ Καισαρελα
 δῶν Πομπηῖον ὁ ἢ αὐτοῖς ἀπεκρί
 νητο, χρεῖν μὲ ἐπὶ τῇ μητεῖ γενό
 σκῃ Πομπηῖω, ἔ δλοτισῶν οὐ χρο
 τω αὐτὸς ἢ εἰ μὲ πολεμῶν Καισα
 ρε, χρηστοδὲ Πομπηῖω συμμύχρῳ,
 εἰ δὲ ἐμμένον τοῖς αὐτὸν ἄμυ
 λογηθῶσι ὁ Καῖσαρ, πηροσδὲ κα
 Πομπηῖος Καισαρε σωμαλαγῶν ὁ
 μῆρ ἀδδ ἀπεκρινετο.

Ὁ ἢ Καῖσαρ ἐς Ρόμην δὸς Κελ
 τῶν ἑπανιαν, ἦδετο μὲ τὸ ἐς Ἀθή
 νας Ἀγαπετοδὸς ἡστων, τὸ ἢ τὸ δὸπο
 κείσως ἀκερβεις ἄρα οὐκ εἶδος,
 ἐξήτησε τοὺς κληρονομῆς ἐπὶ τ Ἀν
 τώνιον, ὡς κατὰρθε μὲ τὸ γεωργῶν
 Πομπηῖον, ὡν αὐτοῖ τὰ χρεῖα ἐ
 χουσαν ἐς ἡδδ Πομπηῖον οἱ πωλέο
 νες τῶν γεωργῶν ἐπεφάσσαν. καὶ
 πιδανὸ τῶν διερεδισματῶ ὄν
 τῶ, οὐδ ὡς οἱ κληρονομῆ αὐτοῦ

At Antonius legatos ex colo
 niis ad se missos detinuit, sive
 propter hybernum tempus, sive
 ut celaret sua consilia: ineunte
 autem vère Alexandria profes
 ctus Tyrum pervenit, inde per
 CypriumRhodiumque mare na
 vigans in Asiam, de Perusinae
 obsidionis eventu cognovit, in
 culavitque fratrem & Fulviam,
 & magis etiam Manium. Uxo
 rem Athenis invenit profugam è
 Brundisio: Juliam verò matrem
 Pompeius è Sicilia quò confuge
 rat, ad eum misit longis navi
 bus, deducentibus Pompeianis
 optimatibus L. Libone Pompeii
 focero, & Saturnino aliisque,
 qui captantes magnificentiam
 Antonii, volebant cum eum
 Pompeio conspirare contra Cæ
 sarem. Is respondit, se quidem
 gratias Pompeio pro remissa ma
 tre habere, relaturum etiam suo
 tempore: & si bellum geren
 dum sit contra Cæsarem, usu
 rum illius societate: quòd si fœ
 dera semel ista manserint, datu
 rum operam ut Pompeius re
 concilietur Cæsari.

Sic tum respondit Antonius,
 quum Cæsar in urbem reversus
 è Gallia, cognovit quidem navi
 gasse quosdam Athenas, sed quid
 responsi tulerint nescius, invid
 iam apud novos colonos facie
 bat Antonio, quasi Pompeium
 cum veteribus colonis in posses
 siones eorum reduceret: nam
 eorum plerique ad Pompeium
 confugerant. Id facillè creditum,
 ne sic quidem veteranos segnio

Antonius
 fratrem &
 Fulviam &
 Manium
 incusaf.
 Pompeius
 Antonio
 matrem
 remittit.
 L. Libo.
 Saturni
 nus.
 Eorum
 consilia.
 Gratia ab
 Antonio
 reddita.
 matre re
 cepta.

Animus
veterano-
rum erga
Anto-
nium.

702

Scribonia,
foror Li-
bonis, so-
ceri Pom-
peii.

Cæsaris
verba ad
Lucium.

res ad Antonii militiam reddidit: tantum favoris pugna Philippensis ei paraverat. Cæsar autem putabat se Antonium & Pompeium Ænobarbúmque superatuum legionum numero: habebat enim jam supra quadraginta: sed quum nullam navem haberet, nec tempus ad ædificandas suppeteret, timebat ne illi quingentis instructi navibus oras Italiæ circumerrando, famem inferrent. Id cogitans, quamvis aliquot virginum offerretur ei conditio, Mæcenati scripsit ut cum Scribonia forore Libonis socii Pompeii transigeret, ut per hanc occasionem posset pacem cum Pompeio, si opus esset, facere: his cognitis Libo suis mandavit per literas, ut eam incunctanter collocarent Cæsari. Tum Cæsar quotquot Antonianos amicos aut exercitus suspectos habebat, alios alia occasione ablegabat, & Lepidum in designatam ei Africam, cum sex Antonianis suspectis legionibus. Lucium autem accitum laudavit quidem ut erga fratrem pium, si, ejus voluntati obsecutus, culpam in seipsum transfulerat: exprobrabat autem ingratitudinem, si, ne post tantum quidem acceptum beneficium, fateretur deiceretur conspirasse cum Pompeio. Equidem tibi credens, inquit, post Caleni mortem, provincias & exercitum, ne sine imperatore essent, per meos amicos servabam Antonio: nunc vero deprehensis insidiis, & illa omnia mea facio, & tibi si velis ad

μῶς ἐπὶ τῷ Ἀντωνίῳ ἐσφράσων ἑ-
τάως ἢ δοξᾷ τῷ ἐν Φιλίπποις γενο-
νῶτων ἐδημογῶν τῷ Ἀντωνίῳ. ὁ δὲ
Καῖσαρ Ἀντωνίου μὲν καὶ Πομπηίου
καὶ Ἀλωοῦ ἀρῶν καὶ πολλῶν ὀπι-
τῶν ὑπερβίον ἐνόμιζεν (ἤρχε γὰρ
τελῶν ἐς τοπὲ προσωκῶνται παλι-
ων) ταῦν δὲ ἐδεδίμαι ἔχων, ἐσθὲ
καρῶν ἐς ταυπηγίαν, ἀρῶν δὲ, καὶ
ἐκείτων ἔχονταν πεντακισίας, μὴ
τιῶν Ἰταλιῶν ἀεὶ πλείοντες ἐς λι-
μῶν ἀφαινεγῶνται· ἀνὲρ οὐδυνόμει-
νον (ἐλέλετο δὲ αὐτῷ ἀεὶ πολ-
λῶν περδίων ἐς γὰρ) ἐπίστευε
Μακρόντα συνθεῖσθαι Σκερῶντος τῆ
Διῶν ἀδελφῆς ἔκ κηδύνουτος Πομ-
πηίῳ, ἵν' ἔχοι καὶ τὴνδὲ ἀφορμὴν
εἰς ἀγαλλίους εἰ δέησῃ· ἐπεδομει-
νον ὁ Διῶν, ἐπίστευε τοῖς οἰκείους
ἐχθρῶν αὐτῷ τῷ Καίσαρι ἀφαι-
μοῖς. ὁ δὲ Καῖσαρ τῷ Ἀντωνίου φί-
λων καὶ σφρατῶν ὄσους ἰσώπασθε,
διέπεμπεν ἐπὶ ἀσφράσων ἀλλοῦ
ἀγαλλοῦ, καὶ Δεπίδου ἐς τὴν ἐν-
φισμῆν αὐτῷ Διδύμῳ, ἀρῶν τῷ
Ἀντωνίῳ τελῶν τὰ ὑποπῶ ἐξ. Δι-
κίον δὲ καλίστας, ἐπῆναι μὲν ἐς Φι-
λαδελφίαν, εἰ τῆ Ἀντωνίου γνομῆ
ὑποδρηκῶς, ἴδων τὸ ἀμύρην
ἐποίητο, ἀνείδξε δὲ ἐς ἀρχερεσίαν,
εἰ τοιούτου τυχῶν αὐτῆ, μνησθῆναι
ὀμολογῆναι ἀεὶ Ἀντωνίῳ, σαφῶς ἤδη
καὶ Πομπηίῳ συνθεῖσθαι λεγόμενος, Ἐ-
, γὰρ δὲ σοι πιστεύω, ἔφη, Καλλιῶ
, τελοῦσθαι, τὰ τε ἔδην τὰ
, ὑπ' αὐτῷ ἐτ' ἔρατον, ἵνα μὴ
, ἀναρχος εἴη, ἀφ' ἧς ἐκείντ' ἐπι-
, λαν διαρκῶς Ἀντωνίῳ, ἀλλὰ τῷ
, ἐμφανέως τῆς ἐνείδους, ἐκείντ'
, τε ἐκείντ' πάντα ποιῶμαι, καὶ

11 στί σπῆς τ' ἀδελφῶν ἀπίσται γέ-
 11 λοντ συγγρηῶ μὲν ἀδείας. ὁ μὲν
 11 ἔτας εἶπεν, εἴτε περιώδρος τ' Λευ-
 11 κίου, εἴτε τὸ λεχθῆν ὀκπεσὶν ἐδέ-
 11 λων ἐς τ' Ἀντώνιον ὃ ἦ ὄσα & σπῆ-
 11 πρην εἶπε, Φουλβίως μὲν ἦσθό-
 11 μιν αὐσῆς μοναρχικῆς, ἐγὼ δὲ
 11 σιωπερῶ μιν τοῖς τοῦ ἀδελφοῦ
 11 πρατοῖς ἐς τὴν ἀπάντων ὑμῶν
 11 κειταίρσεν. Ἐ νῦν εἰ μὲν ἐπὶ κει-
 11 τήσιν τ' μοναρχίας ἐρχετο ὁ ἀ-
 11 δελφός, κῆ φανερός κῆ λαθῶν
 11 εἰρηστομῶ σπῆς αὐτὸν, ἀγνοῦν-
 11 μῶ αὐδὶς ἕως τ' πετρῆδες
 11 σπῆς σε, καμπερ ἦδη μοι γυό-
 11 ἰδρον ἐνεργάτω εἰ δὲ ἐπιλέγει-
 11 το κακῆν, κῆ ἀκακίους τῆς
 11 συμμοναρχισοντας αὐτῶ, πολέ-
 11 μῆσιν σὺ στί σπῆς αὐτὸν, ἕως
 11 ἀν ἐγῶ μιν μὲν σε μοναρχίαν
 11 κειταίρσθ' τὸ γὰρ τ' πετρῆδες
 11 εἰς σπῆσθ' ἦσθ' & χαίρσας & γέ-
 11 νους. Ὡδὲ μὲν ὁ Λεύκιος εἶπεν
 11 ὃ ἦ Καῖσαρ αὐτὸν κῆ τῶς ἐν ταύ-
 11 κωπ ἄγαν, σπῆ εἶπῆ μὲν ἐσθὲ βου-
 11 λόμῶν ἐπιπέσθ' κῆ ἀδελφοῦ, πι-
 11 σεσθῶν δὲ ὡς τοῖσθ' ἀνδρῶ πᾶσιν
 11 Ἰουλείων κῆ τ' ἐν αὐτῇ σπῆσθῶν, ὑ-
 11 ποπρατησῶτων αὐτῶ τ' νῦν ἦσθ-
 11 ῶρων αὐτῇ Σποδύνηκίου τε κῆ
 11 Λούκιου. ἔτα μὲν δὴ κῆ Λεύκιον ὁ
 11 Καῖσαρ ἀπέπεμπε σὺν πμῆ, κῆ
 11 ἀφ' τῶν ὑποσπῆσθῶν ἰφύλασεν
 11 ἀφανῶς.

Ἀντώνιος ἦ Φουλβίαν μὲν ἐν Σι-
 κωῶνι σπῆσθῶν μὲν ἀπίλιπεν, δότι
 εἰς Κορκυῶς ἐς τὸν Ἰόνιον ἔσπῆς,
 σπῆσθ' μὲν ἐ πολλῶ, ναυσὶ ἦ ἀφ-
 κησῶν ἐς ἐν Ἀσία πεποῖητο πο-
 δῶν μὲν ἦ Ἀλωῶσθῶν ἀπάντων
 αὐτῶ ναυσὶ κῆ σπῆσθ' πολλῶ, ἐ δὲ
 κῆ σπῆσθ' πμῆ ἐπὶ τῶς ἀφ' περ-

fratrem abire securè permitto.
 Hæc Cæsar sive ut tentaret Lu-
 cium, sive ut ad Antonium per-
 manerent quæ dicebat. Ille quæ
 prius retulit: Fulviam quidem in-
 genium noram, dominationis
 cupidum, sed ego fraternis copiis
 utendum putavi ad tollendum
 dominatum vestrûm omnium.
 Et nunc quoque si venturus est
 frater ut subvertat monarchiam,
 clamve palamve proficiscar ad
 eum, certaturus iterum contra
 te pro patria, quamvis affectus à
 te maximo beneficio: quòd si &
 ille quæret socios suæ tyranni-
 dis, pro te stabo contra eum,
 quandiu putabo neque te affectare
 monarchiam: semper enim
 apud me plus valebit affectus erga
 patriam, quam vel gratia vel
 cognatio. Cæsar tunc quoque
 miratus sermonem Lucii, negavit
 se usurum ejus opera contra
 fratrem, ne si vellet quidem
 sequi, crediturum tamen
 ut tali viro universam Hispaniam
 cum exercitu, & legatos
 additurum ei propatores Pedu-
 ceium & Luceium: Ita & Lu-
 cium Cæsar ablegavit honoris
 specie, legatis jussis eum clam
 custodire.

Lucii re-
sponsum.

Generosus
Lucii ani-
mus &
fides in
remp.

Ceterum Antonius Fulviam
 Sycione reliquit languidam, &
 solvens Corcyra navigavit per
 Ionium mare cum non magnis
 copiis, classe verò ducentarum
 navium quas in Asia confecerat.
 Audito autem quòd Ænobarbus
 cum classe ac magno exercitu i-
 ret sibi obviam, qui credebatur
 à non-

à nonnullis non fore constans in inchoato fœdere, damnatus enim fuerat ut conspirationis in Cæsarem conscius, idcirco re-latus in proscriptorum nume-rum, & Philippensi prælio con-tra Cæsarem Antoniûmque ste-terat: nihilominus pergebat na-vigare cum quinque optimis na-ribus, ne videretur diffidere, jus-sis reliquis ex intervallo subse-qui. Quûmq; jam in conspectu esset Ænobarbus, cum omnibus

Plancus ab Ænobarbo, Anto-nio timet.

Antonii dicium.

copiis univérſaque classe propin-quans concito remigio, extimuit Plancus, astans Antonio: cen-suítque sistendum cursum, & præmittendos qui explorarent fidem viri dubiam: ille respon-dit, se malle mori deceptum fœ-dere, quàm evadere specimine pavoris edito. Jamque è propin-quo agnoscebant se invicem & petebant naves prætorix conspe-ctis insigniis, quum primarius li-ctor Antonii stans in prora, ut mos est, sive oblitus quòd vir du-biæ fidei, habens ipse quoque proprium exercitum, adventaret, sive generosa quadam usus superbia, ut subditis aut inferio-ribus occurrentibus, imperavit detraherent insignia: fecerunt illi, & navem appulerunt ad la-tus navis Antonii. Secuta deinde salutatione inter ductores, mi-lites Ænobarbi Antonium app-ellarunt imperatorem, & Plan-cus vix recepit animum. Anto-nius recepto in suam navem Æ-nobarbo, ad Poloenta appulit, ubi erant Ænobarbi terrestres copia:

φθείσας ἀποδείξαι εἶναι βίβαν (ὡς ἦδ' Ἀλωόβαρος τῷ κατηγενομένῳ τε ἐκ δίκης ἐπὶ Γαῖῳ Καίσαρι φόνου, & αὐτομαρτυρούμενον ἐπὶ τῇ κατωδίῃ, & ἐν Φιλίπποις Ἀντωνίῳ & Καίσαρι πεπολεμημένων) ὅμως ἔπαυε, πέντε ναυῶν ἐπιβάς ταῖς δροίσας, ἵνα φαίνοιτο πτεῦσαν, καὶ ταῖς λοιπάς ἐκ Δρασημῶν ἐπαθῶν κελύσας· καθαρῶν δὲ τῶν ἤδη τῷ Ἀλωόβαρου παντὶ τε τῷ στρατῷ καὶ παντὶ τῷ στόλῳ μετ' ἄξιαν εἰρηστίας ἀπεσπλήοντο, ἔδειξεν δὲ Πλάγκῳ Ἀντωνίῳ παρρησίας, καὶ ἐπιχρῆν αὐτὸν ἤξειον τῶν πλοῶν, & ἀπεπέμφθη πᾶς ἐς πτεῦσαν, ὡς ἀπὸ ἀμφίβολον ἄνδρα· ὃ ἵ ἐπιπυ ἀγρίως παρεσπένδοντο δόξανεν μάλιστα, ἢ σάξας δειλὸς ὀφθῆς, ἔπλεε· πλησίον τε ἡσασ ἀλάλην ἠδη, καὶ αἱ ναυαρχίδες ἐκ τῶν σημείων ἐφαίνοντο, & ἀλάλητος ἀπέπλεον, & τῷ βαδύθυον ὁ ἡγευμῆν Ἀντωνίῳ καὶ τῷ αὐτοῦ ἀπέπερ ἔδῳ ἐν ἑσῶς, ἔστε συλαδόμενον ὅτι ἀμφίβολον ἄνηρ, & στρατὸς καὶ κένον ἡγευμῆν ἰδίῃς ἀπέπλεον, εἶπε δὲ ἐνυλυστέρου φρονημῶν, ὡς ὑποκρίσας ἢ ἐλάσσοσι ἀνδράσιν ὑπὸν τῶσι ἀποπέταξε κατ-ελέν τὸ σημείον, οἱ δὲ κατῆρσων τε, καὶ τῶν ναῶν ἐς τὰ πλάγια τῆς Ἀντωνίου νεῶς ἀπέεσπερον· ὡς δὲ καὶ σπυιδόντες ἀλάλητος κατῆρσων τε, καὶ τῶν νεῶν ὁ τοῦ Ἀλωόβαρου τῶν Ἀντωνίου ἡγευμῆνα ἀποπέπλεον, ὃ μὲν Πλάγκῳ ἀνεγάρρει μάλιστα, ὃ δὲ Ἀντωνίῳ ἐς τὴν αὐτοῦ ναῶν τῷ Ἀλωόβαρον ἀναδέξαμενον, ἐς Πελόντα κατέπλευσεν, ἔπειτα δὲ Ἀλωόβαρον καὶ τὸ πτεῖον, καὶ ὁ Ἀλωόβαρος τῷ

ἐκλήως

οὐκ ἄν ἐξέτατο Ἀντωνίου ἐν τούτῳ ἐπὶ Βρετανίσι διπλεον, Φυλασσο-
 ρμοσ ἀπὸς πέντε Καίσαρ τῶν τῶν
 καὶ οἱ Βρετανίσοι τὰς πύλας ἀπέ-
 κλειον Ἀλωδοάρβω μ, ὡς ἐν πολ-
 λιῶ πολέμοι, Ἀντωνίῳ ἦ, ὡς πο-
 λέμιον ἐπάρησι· ὁ δὲ ἀρανακτῶν,
 ἢ ἡρῶν μὲν εἶναι τὸ δὲ καλλωπί-
 σμαί, τὸ δὲ ἀληθῆς διπκλεσθῆ
 ἀπὸς τὸ Καίσαρ Φερρωῶν γινώμη
 Καίσαρ, διετάφρασε τὸ πόλεως
 τὸ ἰσμῶν ἔ ἀπετέλεσεν. ἐστὶ δὲ ἡ
 πόλις, ἡρῶνισθ ἐν μινωσδε λι-
 ρβη, ἔ ὅσα μὲ ἐπὶ τοῖς ἐξ ἡπείρου
 ἀφισπλῆν ἀνάστη λοφῶ Δρατεμη-
 ρβῶν τε ἢ Δρατεφχισμῶν· ὁ δὲ
 Ἀντωνίῳ ἢ τὸ λιμῶν μίχαν ὄντα
 φερρωίσι πικνοῖς ἀφειφροσῆματο ἢ
 τὰς νήσους τὰς ἐν αὐτῶ, ἐς τε τὰ
 πικροῦλια τὸ Ἰταλίας ἀφειπεμπῆν,
 οἱ εἰρητὰ τὰ ἔνκαμορ καὶ λαμοσῶ-
 νεν ἐπέδρε δὲ ἢ Πομπηῖον ἐπι-
 πλῆν τῆ Ἰταλίας, ἢ ὄρα ὅ, π δυ-
 νατο· ὁ ἦ ἀσρμῶ αὐτῆσι Μινω-
 δωσι σὺ ναυσι ποδῶς καὶ στρατεῖ
 τῶσρασι τέλεσι ἐπέμψας, Σαρ-
 δῶ Καίσαρ ἔσων, ἔ τὰ ἐν αὐ-
 τῆ δὲο τέλη ἀφεισῶσσε, τῶ συμ-
 φρωσῶν Ἀντωνίου κραταπλαγῆ-
 ῶν τὸ δὲ Ἰταλίας Σιμουῦτα μὲν
 τὸ Ἀγῶνίας οἱ Ἀντωνίου κρατελα-
 βον Ὀσῶρις ἢ ἢ Κωνσταντιαν Πομ-
 πηῖῶ ἐπολιόρκει, καὶ τῶν χείρων
 ἐπῆρε τῶς ἰππῶσι.

Ὁ ἦ Καίσαρ ὄξειας ἢ πάντα-
 χου τῆς ἐπιχειρητῶς ἡσομῆνς, ἐς
 μὲ τῶ Ἀγῶνιδῶ ἐπιμπῆν Ἀγῶσι-
 πῶν, ἐπιμωρεῖν τοῖς πονουμῶσι,
 ἢ ὁ Ἀγῶσιπῶς τῶς ἐν ὄδῶ κλη-
 ῶσῶς ἢ ἢ ἐν Δρασημῶν ἐπο-
 μῶσι, ὡς ἐπὶ Πομπηῖον ἰόντας
 ἢ ἢ Ἀντωνίου γινώμη τὰς γῆ-

cessit suo tentorio. Inde Brundi-
 sium navigatum est, ubi quin-
 que Caesarianae cohortes erant in
 praesidio. Brundisini portas clau-
 serunt Aenobarbo ut hostem vete-
 ri, Antonio ut hostem adduce-
 ti. Ille indignatus & prae-
 hunc existimans, re autem vera
 se à Caesarianis excludi ex senten-
 tia Caesatis, cervicem qua urbs
 continenti jungitur, fossa mu-
 roque interfepivit: est enim sita
 in peninsula in sinum portuo-
 sum excurrente: nec poterat adi-
 ri à continente, clivo transver-
 sim interciso: sinum quoque ip-
 sum quàm magnus est, crebris
 castellis obsedit, & quas comple-
 ctitur insulas, misitque circum
 oras Italiae, qui loca opportuna
 occuparent, hortatus simul &
 Pompeium ut classe quantum
 posset invaderet Italiam. Ille per-
 libenter Menodorum cum vali-
 da classe & quatuor legionibus
 misit in Sardiniam quae tum erat
 Caesatis: ubi duas legiones in
 suas partes pertraxit, attonitas
 metu conspirationis ejus cum
 Antonio. In ora Italiae Signun-
 tum oppidum Aufoniae ceperunt
 oppidum.
 Thurios & Con-
 sentiam Pompeius obsedit, in
 agris earum urbium equites col-
 locavit.

Caesar tot locis impugnatus
 eodem tempore, Agrippam mi-
 sit in Aufoniam, ut obsessis o-
 pem ferret: qui ex coloniis ejus
 viae veteranos jussit subsequi,
 quasi ducturum contra Pom-
 peium: sed quia didicerunt hæc

Brundisi-
 ni portas
 claudunt
 Aenobar-
 bo & An-
 tonio.

Brundi-
 sium ab
 Antonio
 obsessum.

Menodo-
 rus.

Signuntium
 oppidum.

Caesar
 multis lo-
 cis eodem
 tempore
 impugna-
 tus.

geri ex Antonii sententia, clam domum reversi sunt. quod maximè Caesarem terruit: nihilominus ipse Brundisium profectus est cum alio exercitu, & tempestivis alloquiis reducebat veteranos ad officium: à se verò deductos reverentia sui permovit ut sequerentur, agitantes clandestina consilia Antonium conciliandi Caesari: quòd si ille bellum inferret pertinaciter, tuendi dignitatem imperatoris sui, qui tum Canusii per aliquot dies corpore languens, de cetero copiis praestabat Antonio: quumque videret vallo interclusum Brundisium, tantum admotis eò castris, hostem observabat ex insidiis. Antonius munitionibus superior, à quibus majorem etiam tum arcere poterat, exercitum propter vocavit è Macedonia: stratagemate usus etiam, ut noctu paganis tum in longas tum in onerarias naves impositis, interdum alii post alios armati appellerent, quasi advecti è Macedonia inspectante adventum eorum Caesare. Jamque etiam machinis instructus oppugnare parabat Brundisium magno dolore Caesaris, qui opem obfessis ferre non poterat, quum sub vesperam utriusque nuntiatum est Sigiuntum ab Agrippa receptum: Pompeium verò à Thuriis repulsum, adhuc obsidere Consentiam: quod Antonius permoleste tulit. Ut verò etiam Servilium cum mille ducentis equitibus ire ad Caesarem auditum est, non

705

Antonii stratagemata.

Sigiuntum ab Agrippa receptum. Pompeius à Thuriis repulsi.

γνώμαρα εἶναι, ἀνέσπερον αὐτίκα ἀγλαυθάνοντες, καὶ τὰτο μέγιστα κατέπληξε τὸ Καίσαρος ὄδδωαι ὁ ὄμως ἐς τὸ Βρεντέσιον αὐτὸς μεθ' ἑτέρου στρατῶ, τοῖς κληρονομοῦ αὐτοῦ ἐστύχωναι, καὶ μετεδίδασκε, ἔ τας ὄφ' εαυτῶ σιωπασμένους ἠγρο αὐδουδρῶους, ἔ γνώμῳ ἐν ἀπορήτῳ ποιουδρῶους Ἀντωνίου καὶ Καίσαρος σιωπασμένους εἰ ὁ Ἀντωνίου ἀπέδωαι πολεμῶναι, Καίσαρος ἀμύειν. ὁ ἔ Καίσαρ ἐν μὲ Κανουσίῳ πῶας ἡμέρας ἐσοσπεύετο, παντὶ δὲ ἂν ἐπὶ κρείστων Ἀντωνίου καὶ τὸ πλῆθος, εὐρε τὸ Βρεντέσιον ἀποπετρησμένον, καὶ ἐδὲν αἰδῶ ἢ παρεστρατοπέδου, ἔ τοῖς γνημοῖς ἐφθέρουεν. ὁ ὁ Ἀντωνίου ἐκροτή μὲ τοῖς ὄχυραμοῦσαι, ὡς πολλὸ πλείνας ἔχων ἀσφαλῶς ἀπομειχῶς ἐκαίλει δὲ τὸ στρατὸν ἐκ Μακεδονίας καὶ σπουδίῳ, ἔ ἐτέραζεν ἐσπίρας ἀφανῶς ἀνέροσθ' ἡνῶς μεκροῖς τε καὶ στρατῶν ἰδιωπικῶν πλῆθους, ὁ μεθ' ἡμέρων ἄλλοι μετ' ἄλλους κατέπλεον ὡπλισμῶροι, καὶ ἄπερ ἐκ Μακεδονίας ἐπίπτες, ἐφ' ὁρῶντες αὐτῶν τὸ ἐπίπλουν τὸ Καίσαρος. ἦδη δὲ αὐτῶν ἔ τὰ μεχρῶν ἡμῶσαι γρηῶντο, ἔ ἐπιχειροῦσαν ἐμελε τοῖς Βρεντέσιῳ, ἀρῶμοῦσαι τῶ Καίσαρος, ὅπ μὲ ἔχεν ἐπιμύειν. πῶαι δὲ ἐσπέρῳ ἐκατέρῳ ἀγνέδεται, Σιγιουῦται μὲ Ἀρριπῶας ἀναλαῶν, Πομπηῖο ἔ Θεβῶν μὲ ἀπασμένῳ, Κονσεντιῳ δὲ ἐπὶ ἀεὶ γηῶν, ἐφ' οἷς ὁ Ἀντωνίου ἐδουραμῶσαι. ὡς δὲ καὶ Σεσούλιῳ ἀπηνγῶλη σπασίῳ τῶ Καίσαρος μετ' ἄλλων καὶ ἀμεικῶν ἰσπῶν, ἔ καίσαρον τὸ ὄρμῶν ὁ Ἀντωνίου

πάντοτε

ἡνίοϑο, εὐδὺς δὲ τῷ δειπῆ μεθ' ἃ
 οὐ εὐρεν ἵστομεν φίλων, καὶ ἰππίων
 περὶ αἰσίων, μάλα θρασείας ἐπι-
 χθῆαις, ἐπέπειτο τοῖς χιλιῶσι & πεν-
 τακυσίοις ἑταζομένοις ἐτι πάλαι πό-
 λιν Ἰβριαν, καὶ ἐκπλήξας, ἀμφο-
 χεῖ περιλάσσει τε, & αὐτῆς ἡμέρας
 ἐς τὸ Βρεντέσιον ἐπανήγαγον ἔτι
 τῶν Ἀντωνίων ὡς ἀρχαῖον ἐκ τῶν ἐν
 Φιλίπποις δόξης ἐτι κρατεροπλήξε-
 σαν, αὐτῶν τε στρατηγὸς αὐτῶν τῶν
 ξεινῶν τῆς δόξης ἐπαρρησιμα-
 ναί, ἀσθεπέλαζον τῶν χείρασι τῶν
 Καίσαρϑο καὶ μερῶν, καὶ τῶν συνε-
 στρατομένων σφίσιον ἀντιδίζον, εἰ
 πολυμήστοντες ἤκουσεν Ἀντωνία τῶν
 πάντων αὐτοῦ ἀπεισιπῶν ἐν Φι-
 λιπποῖς τῶν δὲ ἀντιπαραλοῦτων,
 ὅτι αὐτοὶ σφίσιον ἤκουσι πολεμήσεν-
 τῆς, λαοῖσι συνεισεργάσαν ἰγνιγοντο,
 καὶ τὰ ἐγκληματα ἀλλήλοισ ἀσθ-
 φουσι, οἱ μὲν τῶν ἀπικλεσιον τοῦ
 Βρεντέσιου, καὶ τῶν ἀφαιρέσειν τῶν
 Καλλιστοῦ στρατῶν, οἱ δὲ τῶν ἀπικ-
 κλεσιον τῶν Βρεντέσιου καὶ πολιορκίαν,
 καὶ τῶν τῆς ΑΓ σπιδϑο κρατερο-
 μῶν, & τὸ συνδεσθῆναι Ἀλυστοῦ ἀρ-
 χῶν σφαγῆν Γαίου Καίσαρϑο, συν-
 ἰδῶν ἢ Πομπηῖον κρινῶν πολεμῶν
 καὶ τῶν οἱ τῶν Καίσαρϑο ἐς τῶν
 γνῶμῶν σφῶν τοῖς ἐτέροις ἀνεκ-
 λυπταν, ὅτι Καίσαρϑο συνίληθιεν,
 ὅσα ἀμνηστροῦντες Ἀντωνίου τῶν ἀ-
 ρεῖται, ἀλλὰ ἀφαιρέσειν ἐπινοοῦν-
 τες ἀμφοτέροις, ἢ Ἀντωνίου ἀπῆ-
 θῶν τε & πολεμῶν τε ἀμυνόμενοι
 καὶ τῶν καὶ αὐτοὶ ἀσθεπέλαζοντες
 τοῖς Ἀντωνίου κραταρῶσι ἀσθ-
 λερον. γνησιμῶν ἢ τῶν τῶν, ἀρῆ-
 λῆ) Φελοῖα πεδισάσαι, λεγῶν δὲ τῶν
 ἐπὶ τῶν Ἀντωνίου μέμφεσιν ἀδύ-
 νῃδῃ, quoniam statim

à cena cum amicis quotquot
 paratos equibus est, & quadrin-
 gentis equibus audacia magna,
 irruerit in mille quingen-
 tos, quos adhuc cubantes op-
 pressit circa Uriam, & terro-
 clades.
 re in deditionem acceptos eadem
 die reduxit Brundisium: a deo
 Philippense praelium illi opinione
 invicti paraverat, quomobrem
 pratoriani elationes alii post
 alios accedebant ad castra
 Caesaris, exprobrantes suis
 quondam contubernaliibus; quod
 arma ferrent adversus Antonium,
 cujus opera servati sint
 Philippensi acie: quibus respondentibus,
 imò sibi bellum inferri,
 ventum est ad colloquia,
 rursusque intercesserunt
 criminationes mutuae, alteris
 excusos se Brundisium, & Caleni
 exercitum alienatum querentibus:
 alteris è diverso Brundisii
 obsidionem & oppugnationem
 objicientibus: excursionēque
 factas in oram magnae Graeciae,
 armatā sociatā cum Enobarbo
 percussore C. Caesaris, cumque
 communi hoste Pompeio. Tandem
 Caesariani mentem suam aperuerunt
 alteris, secutos se Caesarem, non
 oblitos virtutis Antonii, sed cupidos
 reducendorum imperatorum in
 mutuam gratiam: aut, si Antonius
 flecti se non patiatur, vim vi
 repulsuros: & haec etiam
 Antoniana castra subeunt
 profitebantur. Dum sic sermones
 ultra citroque commentant, commo-
 qua dicebatur Antonii querelas

Servili

Exprobrationes mutuae Caesaris & Antonii militum.

400

Fulvæ in-
teritus An-
tonio &
Cæsari
commo-
dus.

L. Coc-
ceius An-
toniam
Cæsari re-
conciliare
vult.

ægrè ferens, ultro sibi morbum
accivisse, quod iratum haberet
Antonium: ægrotam enim de-
seruerat, & ne discedens quidem
inviserat. Ea mors visa est utri-
que parti utilis, sublata fœmina
inquieta ingenii, quæ ob Cleo-
patræ muliebrem æmulationem
tam grave bellum exciverat: Cas-
sum tamen hunc parum fortiter
tulit Antonius, quasi ipse in cau-
sa fuerit.

Erat L. Cocceius utrique im-
peratori amicus, qui à Cæsare in
Phœnicem æstate superiore ad
Antonium unà cum Cecinna
missus fuerat, & reverso Cecin-
na ipse apud Antonium manser-
at. Is Cocceius captata occasio-
ne, finxit se revocatum à Cæsare,
velle ei prius valedicere: & per-
mittente ut abiret Antonio, per-
tentans amplius rogavit ecquid
vellet rescribere Cæsari, à quo
per ipsum Cocceium literas ac-
ceperat. Tum Antonius, Quid
nunc scribamus invicem quum
simus inimici, nisi fortasse mu-
tua convitia? & alioquin jam re-
scripsi per Cecinnam: id exem-
plar si vis accipe. Cocceius cavil-
lum hoc repercutit, contendens
non esse inimicum appellandum
Cæsarem, qui sic Lucium & alios
Antonii amicos tractaverit. Tum
ille: Sed me, inquit, exclusit
Brundisio, meas provincias &
Caleni exercitum occupavit:
quod verò in solos amicos beni-
gnus est, non tam amicos mihi
servat, quam inimicos reddit suis
beneficiis. Cocceius, ubi quere-

μήσσει, κὴ ἐς τὴν ἰσσαν ἐμποτεῖν,
νομιζομένη δὲ κὴ τὴν ἰσσαν ἐκδοῦσα
ἐπιτρέψαι Διὰ τὴν ἰσσαν Αντα-
νίης νοσοῦσαν τε ἢ αὐτῆς ἀπολε-
λοῖσι, κὴ ἐστὶ ἀπολεπῶν ἐνοχλῶ-
εἶδοκε δ' ἀμφοτέρους ἐς ποδῶν σω-
ασίᾳ ὁ ἴνατο, γυναικίου φιλο-
περγμῶν ἀπηλαγμένους, ἢ Διὰ
τὸ Κλεοπάτρας ζῆλον ἐξέριπσε το-
σάνδε πολεμον τὸν μὲν παρὰ
ἀδελφῶν ἰσσηγενὸν ὁ Ἀντωνιος, ἠγέ-
μῶς π ἐ ἀπὸ ζερῶνεα.

Λούκιος ἦ ἡ Κοκκήϊος ἐκ-
τέρω φίλος, κὴ ὑπὸ Κασσαροῦ ἐς
Φοινίκην ἔσπεύρου δέσους αὐτῶς
τὸ Ἀντωνίου ἀπέσταλτο μὲν Κεκί-
ννα, ἐπαύσατο ἦ ἔ Κεκίννα, πα-
ρὰ Ἀντωνίῳ κατέμεινε οὐτε τότε
ὁ Κοκκήϊος τὸν καμὸν ἐ μέγιστον,
ὑπεκρίνατο μεταπειθεῖν αὐτῶς
Κασσαροῦ ἀπασοῦ μῶς αὐτὸν, συγ-
χωροῦντο δὲ ἀπὸν αὐτῶν Ἀντωνίῳ,
περιώμῶς ἤρετο, Εἰ ἢ κὴ αὐτῶς
ὁ Ἀντωνίος ἐπιτρέψαι τῷ Κασσαρι,
κεχορισμένῳ δὲ αὐτῶν Κοκκήϊος
ζεῦμε μῶς. Ἐ ὁ Ἀντωνίος, Νῦν
μὲ, ἐφη, τί ἀν ἀλλήλοις ζεῦμε
μῶ ὄντες ἐχθροί, εἰ μὴ κακῶς αὐ-
ζερῶμεν ἀλλήλοις; ἀντρέμαψαι
ἦ τοῖς πύλας Διὰ Κεκίννα, κὴ
εἰ βάλει, λάβε τι ἀντίτραφα ὁ
μῶ ἔπαις ἐπεχλόμασεν ὁ δὲ Κοκ-
κήϊος, ἐκ εἰα πῶ τὸ Κασσαροῦ καλῶν
ἐχθρῶν ἐς τε Λούκιον ἔ τὸς ἄλλους
Ἀντωνίῳ φίλους τοιοῦδε ζῆλον μῶνον.
Ὁ δὲ ὡν Βρεντεῖος με, φησὶν,
ἀποκλείων, ἔ τὴν ἐμὴ ἔδνη, ἔ τὸ
Καλλῶς στρατὸν ἀφαιρέμασεν, ἐπὶ
τοῖς φίλοις ἐστὶν ἔνους μῶνοις, ἔ-
δὲ τὸς φίλους ἐμῶν ἀπὸ πῶ ζεῦ-
εἰκεν, ἀλλὰ τῶν ἐνοχλῶν ἐ-
χθροῦν. Ἐ ὁ Κοκκήϊος, ἀ μὲ
ἐπιμῶ-

ἐπιμέμπετο μωρῶν, ἔθην δὲ ἐπ
 ἄντιον φύσιν ἐπιρριπτοῦς, ἄχθε
 σθεῖς τ'. Καίσαρ, ὁ ἴ αὐτὸν ἰδὼν,
 εὐ χαίρων ἐποίητο ὅπ μὲν θάσσοι
 ἢ ἔλθοι. Οὐ γὰρ, ἔφη, κῆ τ' ὄν ἀ
 ἢ δελφόν, ἢ ἔχθρὸς ἦς μοι, φερί
 ἢ σοῦ. ὁ δὲ, πῶς ἔφη, τὴς μὲν
 ἢ ἐχθρὸς φίλους δόπακαίς τε,
 ἢ κῆ τ' σπατὸν ἀφαιρῆ & πῆ ἔθην;
 ἢ κῆ ὁ Κόισαρ, ΟΥ' γὰρ, ἔφη,
 ἢ Καλλῶς πλοδότητις ἐχθρῶ ἐ
 ἢ πῆ μεσοκίω τῶ Καλλῶς πωδι
 ἢ γνῖαλ ποταύτις ἀφορμῆς δῆπ
 ἢ τὴς ἐπ Ἀντωνίῳ, εἰς & Λευκίος
 ἢ ἀνιὰ εἰς ἐμάτη, & Ἀσινίῳ, &
 ἢ Αλυδοῦρος χητονόοντες ἐχθρῶ
 ἢ το κατ' ἡμῶν ἐπεὶ & πῆ Πλάγ
 ἢ κηυ τίλη κῆ ἀπεδῶ κητελαῶν,
 ἢ ἴνα μὴ οἴχοιτο σθεῖς Πομπηίῳ.
 ἢ οἱ γρῶ ἰκασεῖς αὐτῶν διέπαλο
 ἢ ταν ἐς Σικελίαν κῆ ὁ Κοκκῆιος,
 ἢ Εἰτέρως, ἔφη, τὰδε λορηποι
 ἢ ἴδρα, ἐθὲς Ἀντωνίῳ ἐπίσδον,
 ἢ ἴως ἀν ἀπεκλείσθη & Βρενπεσίῳ
 ἢ κηυάπερ πολέμιος, & ὁ Καίσαρ,
 ἢ ΟΥ' δὲν μὲ αὐτὸς ἔφη σθεῖ τὰδε
 ἢ σθεῖ τὰδε, ἐδὲ γὰρ σθεῖ μωρῶν
 ἢ σθεῖ σπῆλιοντι, οὐδ' ἀφικεῖαλ κῆ
 ἢ πολειαν σθεῖ σδουκῆσαι, Βρενπε
 ἢ σίος ἴ αὐτὸς κῆ τ' ἴσπελεμ
 ἢ μῆνοι αὐτῶς Δῆλ τὰς Αλυδοῦ
 ἢ ἔε κηυάρεθῶς τὰδε κηυαρχὸν αὐτο
 ἢ κηυάρεθῶς δόπακῆσαι τ' Ἀντῶ
 ἢ νοι, σθηυέδρον μὲ ἐχθρῶ κηυῶ
 ἢ Πομπηίῳ, ἐπακαρηντι ἴ Ἀνῶ
 ἢ σαρδὸν φονεῖα & ἴμοδ πιασθὸς,
 ἢ ψίφῃ κῆ κηυῖ κῆ σθεῖ κηυῖ
 ἢ κηυῖ κηυῖ κηυῖ, καὶ πολεικῆ
 ἢ σθηυῖ μὲ τὸ Βρενπεσίῳ κῆ Φι
 ἢ λιπαπὸς, πολεικῆσαι ἴ ἐπ
 ἢ τ' ἴοιον εὐ κηυῖ, ἐπεκῆσαι
 ἢ τῶ ἴ τῶς ἴμοδ τῶν, κῆ τῶ Ι
 ἢ κηυῖ, ἢ ἴμοδ

las audivit, nolens hominem ira-
 cundum irritare amplius, profe-
 ctus est ad Caesarem. Ille viso ho-
 mine, miratus eum non rediisse
 citius, Num, inquit, ideo fratrem
 tuum servavi, ut ipse inimicus
 mihi fieres? Tum alter: Itane
 amicos inimicos vocas, & exer-
 citus eis aufers ac provincias? Ad
 hæc Cæsar: Non enim post obitum
 Caleni adolescentulo debuit
 relinqui tam opportunus exerci-
 tus absente Antonio, furente
 Lucio, Asinio, Ænobarboque
 vicinis, libenter usuris eo contra
 nos. nam & Planci legiones oc-
 cupavi properè, ne Pompeio se
 adjungeret. certè equites earum
 trajecerunt in Siciliam. Tum
 Cocceius, Aliter hæc ad Anto-
 nium delata sunt: non credidit
 tamen, priusquam pro hoste ex-
 clusus est Brundisio. Nihil, inquit
 Cæsar, de hac re mandavi: nec
 enim illum appulsurum præscire
 poteram, aut expectare ventu-
 rum cum hostibus. Brundisini i-
 psi & relictum ibi propter Æno-
 barbi populationes præsidium
 centurionisque injussu suo ex-
 cluserunt Antonium scæderarum
 communi hosti Pompeio, & ad-
 ducentem Ænobarbum parrici-
 dam, publico judicio damnatum
 proscriptumque, qui post Phi-
 lippensem pugnam oppugnavit
 Brundisium, & adhuc circum-
 quaque populatur Ionij maris
 littora: qui naves meas crema-
 vit, & Italian prædatus est. Tum
 alter, Permissistis invicem cum
 quibus

Coccei &
 Cæsaris
 collo-
 quium.

707

Cæsaris
 excusatio-
 nes & ex-
 postulati-
 nes.

quibus libet fœdera facere, nec Antonius cum quoquam homicida pacem fecit magis quam tu ipse, rationem tui patris habens: Ænobarbus non est è parricidis, damnatus ab infensis iudicibus, ne confcius quidem illius consilii: quòd si ut Bruti amicum indignum venia ducimus, videndum est ne fermè omnibus infensi simus. Cum Pompeio fœdus ictum est, non ad te oppugnandum, sed ut si à te infestetur Antonius, belli socium habeat: sin minus, ut eum tibi conciliet, ipsum quoque alienum ab omni scelere. Tu verò etiam hic in culpa es: nisi enim bellum motum esset in Italia, isti nunquam ausi fuissent legationes ad Antonium mittere. Cæsar criminari pergens, ait Italiæ sibi que Manium & Fulviam Luciumque bellum intulisse: Pompeium verò nunquam antea, sed tum primùm Antonii fiducia maritimas ejus regiones ausum aggredi. Tum Cocceius, imò iussu, non solum fiducia: nec enim distulabam, invasurum clasibus etiam reliquam Italiam, nudatam navali præsidio, nisi vos pacem feceritis. Cæsar, qui non otiosè huic commento aures præbuerat: Attamen, inquit, non impune feret Pompeius, repulsus à Thuris ut commoverit. Tum Cocceius perspecta controversia, mentionem injectit mortis Fulviæ: utque non ferens natum sibi Antonium, in mor-

,, ἢ ἴφθ σμικροῦσσι ἀλλήλοισι
 ,, ὡς ἐς ἀν' ἐθέλητε, καὶ ἐθέλει
 ,, τ' ἀνδροφόνων Ἀντωνίου ἰσότη-
 ,, σις, ἐθέλει ἑλασσοί ἢ αὐτὸς σὺ
 ,, τ' οὐ πατέρω τιμῶν Ἀγροσάρ-
 ,, θου ἢ οὐκ ἐστὶ τῶν ἀνδροφόνων,
 ,, ἐθέλει ψήφου αὐτῶν κατ' ὄργω
 ,, ἐπιμαται, εἰδὲ γὰρ τῆς βαλῆς πα-
 ,, τότε μετεῖχεν' ἐστὶ ὡς Φίλων Βρά-
 ,, τιου μὴ συνήνεκα νομίζωμεν, ἐκ
 ,, ἀν' φθάνωμεν ὀλίγον δεῖν ἀπίσι
 ,, χυλεπαινοῦτες Πομπηίου δὲ ἐ-
 ,, σπιδέτο μὲ συμμαχοῦσι ὁ Ἀν-
 ,, τώνου, πολεμωμένοι δ' ἰσῶ-
 ,, σθῶ, ἀσφαλεῶς συμμαχοῦν, ἢ
 ,, Ἐ σοὶ συναλλάξεν εἰδὲν ἀνήκε-
 ,, σαν εἰδ' ἐπένοι ἐρησάμενοι σὺ ἢ
 ,, καὶ πάντες τῆν ἀγτίαν ἔχουσ' εἰ γὰρ
 ,, οὐκ ἐπολεμηθῆ κατὰ τῶν Ἰτα-
 ,, λίων, εἰδ' ἀν' ἐπιπεσοῦσθαὶ
 ,, τῶν τε ὡς τ' Ἀντωνίου ἐξέρ-
 ,, ρου: Ἐ ὁ Καῖσαρ ἐπ' ἐπιμαται,
 ,, τῶν ἢ Ἰταλίων, ἔφη, καὶ με-
 ,, σῶ αὐτῆ Μάνου Ἐ Φουλβία
 ,, καὶ Λούκιου ἐπολέμωσ' ὁ δὲ
 ,, Πομπηίου ἐ σῶτερον, ἀλλὰ
 ,, νῦν Ἀντωνίου γερῶν ἐπίδοθηκε
 ,, τ' περὶ τῆς καὶ ὁ Κοκκηνίου,
 ,, Οὐκ Ἀντωνίου γερῶν, εἶπεν,
 ,, ἀλλὰ ἰσῶ Ἀντωνίου πεμφθείς
 ,, ἐ γὰρ ἐπικρύψω σε, ὅπ καὶ τῶν
 ,, ἀλλῶν Ἰταλίων ἐπιδοχοῦσθαὶ ναυ-
 ,, πικῶ πολλῶ, ναυτικοὶ οὐκ ἔχου-
 ,, σιν, εἰ μὴ Ἀγλύσοσθε ὑμεῖς. ὁ
 ,, δὲ Καῖσαρ (ἐ γὰρ ἀμελῶς ἤκου-
 ,, σεν τοῦ τεχνάσμεν) ἐπὶ τῶν ὀ-
 ,, λίγων, εἶπεν, Ἀλλ' οὐ χαίροσθα
 ,, Πομπηίου κακῶς κακῶς καὶ νῦν
 ,, ἐκ Ὀυραίων ἐξελαθεῖς. Ἐ ὁ Κοκ-
 ,, κηνίος πρὸ ἀμφίλορα πάντες κατιδὼν,
 ,, ἐπῆγε τ' Φουλβίας θάνατον, Ἐ σῶ-
 ,, ποι αὐτῶ, ὅτι ὡς τὴν ὄργω Ἀν-
 τωνίου

τανίου δυσχερῆνασά τε νοσήσας, κῆ
 τῆν ἰσόν ἐπιτρέψειεν ἑαυτὸ τῆς δυσ-
 χημίας, ὅση ἴδοντ' αὐτῶν ἔσσει
 νοσούσαν Ἀντωνίου, ὡς αἰτίον τῆ
 γυναικὶ χάριτας ἠρόδρον, ἐκ πο-
 δῶν ἢ κακείνης ἠροδρῆς, ΟΥ δένος
 ὄμην εὐδέν ἐτι ἐφθ' αὐτῶν ἀλλήλων,
 πλὴν ἀληθεύσαι περὶ ἂν ἰσπενοσα-
 π. ἔτω κηφομιλῶν τὸν Καίσαρι ὁ
 Κοκκῆσιος, ἐπειὶ τὸν τῶν ἡμερῶν
 ἐξεζητο παρ' αὐτῶν, κῆ ἰδέιτο ἐ-
 πιστεία τὴν τῶν Ἀντωνίου νεώτερον
 ὄντα πρεσβυτέρῳ. ὁ ἢ πολεμῶντι
 βρ' ἐτι ἐκ ἐφθ' ἠράψεν' ἔδ' ἐ γὰρ
 κείνον' ῥέμψασθαι ὅλ' αὐτῶ τῆ
 μητι, ὅπ' συζητῆς οὕτω κῆ αὐ-
 τιμηθεῖσα ἐκ πάντων ἑαυτῶν, ἄ-
 φησι τῶν Ἰουλιαν, κηδ' ἡπερ κ
 εὐλομῶν πάντων ὡς παρ' ἑαυτῶν. ἄ-
 δε μὲ κῆ ὁ Καίσαρ ἐτέχνυσε, καὶ
 ἐπιστάλας τῆ Ἰουλιᾶ. ἔξιοτι δὲ τῆ
 στρατοπέδου τῶν Κοκκῆσι ποδοὶ τ'
 παρ' ἡμερῶν τῶν γυναικῶν ἐξέφερον ἔ-
 στρατῶ. ὁ ἢ ἔ παλὰ κῆ τῶδε αὐτὸ
 τῶν Ἀντωνίου μετέφερον, ἵνα εἰδείη
 πολέμηστας κ' σωτηριεμῶν συν-
 εβούλων ἐαυτὸν Πομπηίων μὲ ἐς Σι-
 κελίαν ἐξ ὧν ἐπορθεῖ μετὰ κελῶν,
 Ἀλώσαρον δὲ ποι πέμπη ἕως αἰ
 σωθῆκα ἠροῖντο. πύραυλας ἢ
 κῆ τ' μητρός ἐς ἑαυτῶν τ' Ἀντωνίου
 (ἦτοι γὰρ ἡ ἐκ τ' Ἰουλιαν) ἠ-
 ρωπετο Ἀντωνίου, εἰ μὴ ἠρομέ-
 τω τ' συμβάσων, τὸν Πομπηίων
 αὐτῶ ἐς συμμαχίαν κηλοῖν' τ' ἢ
 μητρός ἐκ ἀπειλησῆς αὐτῶν ἐστ-
 ῶν κῆ Κοκκῆσιος ἰσχυρίζομένου τε
 περὶ αὐτῶν κῆ ἐπιβουλοῦντι τὸν πόλεον
 εἰδένα, ὁ Ἀντωνίου ἀνεδίδου, ἔ
 τ' Πομπηίων ἀναχωρεῖν ἐκέλευεν ἐς
 Σικελίαν, ὡς ἐπιμελησάμενος τῶν
 in Siciliam, quasi curaturus ea

bum incidere, cumque auxerit
 perpetua maestitia, quum ne in
 aegritudine quidem Antonius dig-
 gnatus sit ipsam invisere, sicque
 mulieri mortem acceleraverit.
 Qua sublata è medio, nihil aliud,
 inquit, nobis deest, quam ut abs-
 que furo proferatis suspiciones
 mutuas. Per hoc colloquium
 Cocceius delinito Casare, ea die
 hospitio exceptus est, rogavit-
 que, ut junior grandiori scriberet
 aliquid. Negavit ille se hosti
 quicquam scripturum, quum ipse
 nihil literarum accipiat ab eo.
 De matre verò ejus questus est,
 quòd cognationis jure semper in
 præcipuo honore habita, fugisset
 Italian, quasi non quidvis
 impetratura à se ut filio. Ita &
 Casar pari arte usus scripsit Juliae.
 Discedentem autem è castris
 Cocceio multi centuriones aper-
 ruerunt mentem exercitus: qui
 ut cetera, ita eam quoque indi-
 cavit Antonio, ut sciret bellum
 imminere ab eis, ni redeat in
 gratiam. Consulebat igitur ut
 Pompeium ab alienis vastandis
 revocaret in Siciliam, Ænobar-
 bum aliquid ablegaret, donec
 redintegrentur foedera. Huc
 accedentibus etiam precibus ma-
 tris Juliae, pudor morabatur An-
 tonium, ne si tentata pax minus
 succederet, rursum recurrendum
 esset ad Pompeiana auxilia:
 sed matre spem faciente, quam
 Cocceius confirmabat quasi se-
 cretiorum confcius, cessit Anto-
 nius, revocavitque Pompeium
 de quibus inter ipsos convene-

709

Cocceius.

Pollio.

Mæcenas.

Cæsar & Antonius in gratiam redeunt. Marcelli interitus. Octavia soror Cæsaris collocata Antonio.

Imperium Romanum denuo partitur inter se Cæsar & Antonius. Codrotopolis.

rat: Ænobarbum misit cum potestate in Bithyniam. Id ubi cognovit exercitus Cæsaris, legatos elegit qui utrumque imperatorem adiret. Hi cohibitis eorum querelis, quippe non ad iudicandum electi, sed ad pacem faciendam: adhibitoque Cocceio, ut communi amborum amico, & ex Antonianis Pollio- ne, & Cæsarianis Mæcenate, decieverunt præteritarum offensarum oblivionem mutuam, & amicitiam in posterum. Quoniam autem Marcellus nuper obierat, maritus Octaviae, sororis Cæsaris, postulaverunt pacis autores ut frater eam collocaret cum Antonio: mōxque desponsa, dictum Feliciter, consequentibus faustis acclamationibus totius exercitus utriusque bene precantis, quæ per totam diem totamque noctem continuatæ sunt.

Tum Cæsar & Antonius totum Romanum imperium inter se denuo partiti sunt, feceruntque terminum utriusque ditio- nis Scodran, oppidum Illyri- cum, quod videbatur situm in intimo sinu Adriatico: ab hoc versus orientem ut omnes Anto- nius haberet tam insulas quam provincias usque flumen Euphra- tem: versus occidentem verò Cæsar usque Oceanum. Africa Lepido relicta est, ita ut à Cæsare acceperat. Bellum contra Pompeium Cæsari obvenit, ne quid aliud interveniret. Parthi- cum verò Antonio, ad ulciscen- dam illatam Crasso injuriam.

συγκαιρών, & Ἀλωβαρσοῖ ἐπιμα-
πεν ἡγεῖσθαι Βιθυνίας. ἀν' ὃ στρατὸς
ὁ Ἰ Καίσαρ αὐτοκρατορῶν, πρέ-
σβεῖς εἰλοντο τὰς αὐτὰς ἐς ἀμφο-
τέρους, διὰ τὰ μὲν ἐγκλίματ' αὐ-
τῶν ἐπίσχειν, ὡς ἐκείνῃ σφί-
σιν, ἀλλὰ ἀγαλλῶσαι μὲν ἡρημέ-
νοι, σφίσι δὲ αὐτοῖς ἀποσελοῦσθαι
Κοκκήιον μὲν ὡς κοινὸν ἀμφοῖν, ἐκ
ἧ Ἰ Ἀντωνίου Παύλιον, καὶ Μακ-
κίαν ἐκ Ἰ Καίσαρος, ἐγνωσθῆναι
Καίσαρος καὶ Ἀντωνίου ὡς ἀλλή-
λους ἀμνηστῆσαν ἐνέμ' Ἰ γενοῦσαν, καὶ
φιλίαν ἐς τὸ μέλλον. ὑπογνώσας δὲ
Μαρκελλοῦ τεθνήσκον, ὡς τῶν ἀ-
δελφῶν Καίσαρος εἶχε Ὀκταβίαν,
ἐδικαίωσεν οἱ ἀγαθακταῖ τῶν Ὀκ-
ταβίαν Ἀντωνίῳ τὸν Καίσαρος ἐγ-
γαῖσται, καὶ ὁ μὲν αὐτῆς ἐγγυῶν,
καὶ ἡσυχάζοντο ἀλλήλους, & βοῶν πα-
ρα Ἰ στρατῶν καὶ ἐυφημίας ὡς ἐ-
κράττειν αὐτὸν ὡς ἀπαυτοῖ δι' ἐ-
λθῆς τε τ' ἡμέρας καὶ ἀνὰ τὴν νύκτα
πῶσαι.

Ὁ ἧ Καίσαρ & ὁ Ἀντώνιος τὴν
Ρωμαίων αἰδὴς δόξαν ἐφ' ἑαυτῶν
ἐμελεστοῦντο ἀπίσαν, ἔργον ἦ ἐνέμ
σφίσι Σκοδρῶν, πόλιν τ' Ἰ λυβήδος,
ὡν μέσωσ' Ἰ ἰονίῃ μυχῶ μάλιστα δο-
κῶσταν ἐνέμ' αὐτῆς δ' ἐξῆν τὰ Ἰ
ὡς ἐῶ πάντα τὸν Ἀντώνιον ἐδῆ
τε καὶ ἡσυχῶ, ἕως ἐπὶ τ' ποταμῶν
Εὐφράτην ὄντα, τὰ δὲ ἐς διέλι-
τὸν Καίσαρος μυχῶ Ὡ κενῶν Λι-
βύης δὲ Λίπιδον ἀρχῆν, καὶ δὲ
Καίσαρ ἐδεῖκεν παλαμῶν ἧ Πομ-
πηῖον μὲν Καίσαρος, εἰ μὴ ἡ συμ-
βαῖνοι Παρθυαῖος ἧ Ἀντωνίου ἀ-
μνηστῆσαν τ' ἐς Κορίνθον περὶ ὁμοῖον
διέως Ἀλωβαρσοῖ ἐλ' ἐνέμ ὡς

Ænobarbus in foedus receptus est à

Kai-

Καίσαρα συμμάχους τὰς αἰεὶς Ἀν-
 τώνιοι ἠγορεύοντες· ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἔ-
 ἴσταντο ἀποστραφῆναι ἀκαλύτως
 ἰσοῦ ἐκείνου. αἰδῶ δὲ μὴ ἦσαν αἱ τε-
 λούταται Καίσαρος τε & Ἀντωνίου
 ἠγορεύοντες συμμάχους· καὶ ἐνδύς ἐς
 τα ἐπέστηται τὸς φίλους ἐκείνου
 αὐτῶν ἀδείπεμπεν· Ὅτι ἐν πύδον μὲν
 ἐς τὴν Ἀσίαν Ἀντωνίου, ἀναστέ-
 λειν Παρθαίους τε καὶ Λαβιλιῶν τὸ
 Λαβιλιῶν μετὰ τῶν Παρθαίων ἐν
 πύδα τῶν ἀρχολαίῶν Συρίαν τε
 καὶ τὰ μέρη τῆς Γοίαιας ἐπιδο-
 ρῶνται· αἱ μὲν δὲ Λαβιλιῶν τε καὶ
 Παρθαίων δόξαντες ἔπαθον, ἢ
 Παρθυϊκῆ δὴλωσι γραφῆ. Ἐλεγον
 δὲ ἐπαιτηθῆναι Καίσαρος σὺν ὁρμῇ
 κτασθῆναι Σαρδύς, αὐτὸς ἐξέβα-
 λε τῆς Σαρδύς Μένωδου τὸ Πομ-
 πηίου· καὶ τὰδὲ μέγιστα χαλεπή-
 ναι ὁ Καίσαρ, ὅτι ἐδέχθη τὰς
 πέρας Ἀντωνίου, σὺνῶροντο αὐ-
 τῷ Πεμπήσιον ἐς τὴν Ῥώμην παρ-
 ελθόντες, ἐτίλυν τὸς γάμους,
 καὶ ὁ Ἀντωνίου Μάνιον μὲν ἔκτε-
 νεν, αἰ ἐπιδόσαντα τὸ Φαλιῶν ἐπὶ Ἀγ-
 γολῆ Κλεοπάτρας, καὶ τὸν αὐτὸν αἰ-
 ποὶ ἠγορεύον· Καίσαρος δὲ ἐνέφηνε
 Σαλβιδίου τὸν ἠγορεύοντα τὸν Καί-
 σαρος ἔπειτα Ῥοδῶν στρατῷ, αἰ-
 πόσαν ἰδίᾳ βουλευσῶν, καὶ οἱ πε-
 ρεὶ τὰδὲ ἀποστρέψαντες ἀδικησῶν
 τὸ Βρεντίσιον. καὶ ὁ μὲν τὸς
 ἐξέπεν, ἐς αἰεὶς πάντων ἑσπῶν με-
 να, ἐυφύης ἀν' αἰεὶς & παχὺς ἐς ἐν-
 ναιον. ὁ δὲ Καίσαρ αὐτῶν τὸν Σαλ-
 βιδίου ἐκάλεσε καὶ ἀπέδω, αἰς ἐ-
 πι δὲ μὴ μόνον ἠγῶν, ἐνδύς ἐκ-
 πίμψαν αὐτὸς ἐπὶ στρατῶν, καὶ ἐλ-
 θόντα ἔκτετε διαλέχτας, καὶ τὸ ἰσ-
 αὐτῶν στρατῶν αἰς ὑποπῶν ὅτι ἐξή-
 ἐδόκοντο Ἀντωνίου.

Cæsare, iisdem quibus prius ab
 Antonio conditionibus. additum
 ad foedus, ut liceat utrique im-
 peratori habere in Italia novos
 decētus pari numero legionum.
 In has leges postremum foedus
 inter Cæsarem & Antonium i-
 ctum est: mōxque ad res urgen-
 tes obeundas uterque amicos di-
 misit, Ventidium in Asiam An-
 tonius, ut reprimeret Parthos
 Labienumque juniorem auxilio
 Parthorum per occasionem civi-
 lis motus infestantem Syriam ul-
 que Ioniam: quorum clades ul-
 tro citroque illata referuntur in
 rebus Parthicis. Helenum autem
 Cæsarianum ducem Sardinia po-
 titum rursum eiecit inde Meno-
 dorus Pompeianus: quæ causa
 præcipua fuit cur Cæsar indigna-
 tus reconciliari Pompeio per An-
 tonium noluerit. In Urbem de-
 inde reversi celebrarunt nuptias;
 & Antonium interfecit Manium,
 quòd Fulviam exasperasset Cleo-
 patræ criminationibus, & tanto-
 rum malorum causa fuisset. Sal-
 vidienum verò Narbonensis ex-
 ercitus ducem apud Cæsarem de-
 tulit, voluisse ad se deficere, & su-
 per ea re misisse nuntium obse-
 denti Brundisium: hoc secretum
 ille protulit, non omnibus pro-
 bantibus, ingenuus alioquin &
 facilis ad amicitiam. Cæsar conti-
 nuò Salvidienum ad se properare
 iussit, quasi opus haberet ejus
 præsentia, remissurus mox ad ex-
 ercitus: quem ubi venit, coar-
 gutum occidit: exercitus ejus
 ut suspectum dedit Antonio.

Ventidius
 in Asiam
 missus
 contra Par-
 thos.
 Labienus
 junior.

Helenus
 Cæsaria-
 nus dux.
 Menodo-
 rus Pom-
 peianus
 dux.

710

Manii in-
 tericus.

Salvidie-
 nus apud
 Cæsarem
 accusatus.

Ejus in-
 teritus.

Populus interim fame premebatur: quum nec ab oriente negotiatores quicquam subyherent metu Pompeii ac Sicilia: nec ab occidente, propter Sardiniam Corsicamque occupatas ab eodem Pompeio: nec ex Africa, propter classes hostium vagantes in mari medio. Itaque in summa annonæ caritate causam ejus referentes in discordiam principum, convitiis eos incessabant, urgebantque ut pacem cum Pompeio facerent. Quumque ne sic quidem Cæsarem possent flectere, Antonius censebat accelerandum bellum propter inopiam: & quia pecunia in ejus apparatus decrant, edictum de conferendis est positum, ut domini in singula mancipiorum capita, quemadmodum Cassiano bello vicenos quinos sestertios contribuerant, tunc dimidium penderent, utque certa pars decideretur ex hereditatibus. Id scriptum plebs furi-

Edictum de conferendis pecuniis.

Plebs furi-bunda scriptum detrahit.

711

ribunda detraxit, indignè ferens post exhaustum ararium, spoliatas provincias, Italiam ipsam exactionibus & bonorum confiscationibus oppressam, non ad externa bella pro imperio, sed ad persequendos privatos inimicos augendamque domesticam potentiam, propter quam procriptiones, cædes, fames denique populariter ferenda sit, nunc etiam eo se multari quod reliquum superest: vociferabanturque per cætus ac circulos, laxis impetentes eos qui se non aggregarent, minantes direpturos se domos eorum & incensuros,

Ρωμαίους δ' ὁ λιμὸς ἐπέβη, ἔτε τ' ἕωον ἰμπόρων ἐπιπλεῖν τὰν δὲ Περμηθίου καὶ Σικελίας, ἔτε τ' ἐκ δ' ὄψεως Δ' Ἰ Σαρδῶν καὶ Κύρρον ἐχορῶν ὑπὸ τῶν Περμηθίου, ἔτ' ἐκ τ' περὶ Λιβύης Δ' Ἰ τὰς αὐτοὺς ἐκκατάρθην ναυκρατουῦνται· ἐπεπεπημητο δὴ πάντῃ, καὶ πάνθ' ἐπὶ ἀπίαν ἐς τὴν ἔσθ' ἡμερῶν ἀναφύροντες, ἐλασφῆρσιν αὐτῆς, καὶ ἐς Δ' Ἰ λυτῆς φρεσ Περμηθίου ἐπέσπερξεν· ἐκ ἐὸ δ' ὄντος Ἰ Ἰ Καίσαρος ἐστ' ὅς, ὁ Ἀντώνιος αὐτὸν ἤγειν παχυνειν γὰρ τὸν πόλεμον Δ' Ἰ τὴν ἀπορῆαν, ἰζημῶν δ' ἐς αὐτὸν ἐστ' ὄντων, ἀσπύτῃ Δ' Ἰ ἀγγεσμῶν εἰσφέρειν, ἐπὶ μὲ τοῖς θεσπεσι τὰς κερηθῶν ὑπὲρ ἐκστου, τὸ ἡμῖον τ' περτε καὶ ἐκστου δεσχημῶν, ἀεσμέναν ἐς τὸν πόλεμον τ' Καίσαριον τε καὶ Βερούτου, εἰσφέρειν δ' ἐ μῖσθον τὰς ἐκ Δ' Ἰ ἀγγεσμῶν τε κερηθῶν. τούτου τὸν ἰζημῶν ὄρμη μανῶν καὶ εἰλον ὁ δὴ μος, ἀγανακτεῖν, ἐκ τὴν κηρῶν τιμῆν κενεωνῶντες, καὶ τὴν ἐστὴν σουλῆκῶτες, ἐ τὴν Ἰταλίαν αὐτῶν ἐσφορῆς ἐ τέλει ἐ δημῶν κηρῶν ἀρῶντες, ἐστὴν ἐς πολέμῳ ἀδ' ἐς ἐπικτητον δόχῳ, ἀλλ' ἐς ἰδίους ἐχθρῶν ὑπὲρ οἰκίας θυμῶν, ὑπὲρ ἧς δὴ ἐ ἀσπύρῳ ἐ σφραγῆς καὶ λιμῶν ἐκ τῶνδε πειναδῶν ἰζημῶν, ἐπ' καὶ τὴν λοιπὴν ἀσπύρῳ αὐτῆς· σπιτωῶν τ' ἐ δῶν ἧς ἐ σπιτωῶν ἐσάλον, καὶ ἡπέλου Δ' Ἰ ἀγγεσμῶν αὐτῶν τὰς οἰκίας, καὶ κηρῶν ἡσθ' ἔως τὸ μὲ πλῆθ' ὄντων ἡρέτισο.

ὁ δὲ Καίσαρ πρὸς τοὺς φίλους καὶ ὀλίγους ἑταίρους εἰς μέσους ἦλθεν, εὐπρόχως τε βυλόμενος ἔτι μάλιστα εὐλογοῦσά· οἱ δὲ αὐτὸν εὐδὺς ἀφέντες ἑσάκων τε ἀφειδῶς πύου, ἔσθ' ὑποβήμενοι καὶ ἐσθ' ἔμπαιρόντα καὶ πρῶτον ἰσχυροὺς ἠδουῶτο· πυθόμενος δ' ὁ Ἀντωνίου, ἐδοήθει καὶ αὐτοῦ, οἱ δὲ καὶ τότε κρατίστερα τῶν ἰερῶν ὁδῶν, ὅτι ἑσάκων μὲν ὡς ἔτοιμον εἰς πᾶς Πομπηίου ἀγαλῶς, ἀναχωρεῖν δὲ κάλλιστον, ἔσθ' ἐπιθόμενος, τότε ἑβύλλον ὁ δὲ ὀλιγαίως πλείονας, οἱ ἦσαν ἕξω τῆς τάξης, ὁμοίαι. ἔσθ' ἐπιθόμενος ἔσθ' ὡς αὐτὸν, οἱ μὲν ὀλιγαίως ἀναχωρεῖν εἰς τὰ πλάγια τὸ δόρυ καὶ τὸ ἀρσεν, ἐπιχέουσι ἐν τῇ στρατιῇ, καὶ τὸν ἐπιχέοντα ἀπέχεον· οἱ δὲ ἐκείτ' ἐμπαρῶς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐβύλλον, καὶ ἀποβύλλον τε ὑποπλάτους, καὶ ἀποβύλλον ἐκείτ' ἔχοντες, ἀλλὰ φόνος ἔσθ' ἐπιχέουσι, ἔσθ' ὁ πρῶτος οὐρανὸν καὶ ὁ βού· καὶ ὁ Ἀντωνίου μέγιστος τε παρῆλθε, καὶ τὸ κινδύου τὸ Καίσαρα ἀπειθανὸς δὴ τότε μέγιστος ἐστὶν ἔχειτο, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπεισαν. ἀποβύλλον δὲ ποτε τοῦ πλάτους, πᾶν νεκρῶν, ἵνα μὴ ἐπιχέῃ τὸν οὐρανὸν, εἰς τὸ πρῶτον ἀπερίπτετο, καὶ ἔπειτα πένθος ἔσθ' ἵνα μὴ ἀπὸ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν καὶ ἀπεισαν ἀπὸ τῆς στρατιῆς, καὶ ὅσοι μετ' αὐτῶν κινδύουσι πᾶν ἐπιχέοντα μέγιστος ὡς οὐρανὸν ἔφερον. ἀλλὰ ἔπειτα μὲν ἐπιπύουσι συν φόνος τε καὶ μισθὸν τῶν ἡγευμένων. ὁ δὲ λίμνος ἡμεῖς, ἔσθ' ὁ δὲ ἔσθ' ἔσθ' ἔσθ' ἔσθ'.

nilominus gemente ac ferente populo.

Tum Caesār cum amicis paucisque satellitibus, processit in medium, volens rationem ejus reddere: illi ut primū conspicere est, saxa conjecerunt in eum, neque sustinentem praebentemque se ictibus reveriti. Quod ut audiit Antonius, succurrit properē: in eum per sacram viam descendente nemo quicquam jecit, quod esset paratus cum Pompeio pacem facere: tantū jubebant ut secederet: quūque nil moveretur, tum demum faxis cum appetebat. Ille armatos accivit intra moenia: & quum ne sic quidem omittetur, milites divisi ab utroque via forisque latere per angiportus irruebant sternentes obvios: qui ne fugam quidem expedire poterant constipati pra multitudine, nec valentes excurrere, sed caedes miscabantur vulneribus, & de caedis gemitus ac clamores audiebantur. Sic Antonius vix evasit, qui solus Caesarem quoque manifeste periculo eripuit, domūque reduxit. Turba verò tandem dispulsa, cadavera, ne triste spectaculum exhiberent, in fluvium projecta sunt: moxque alius luctus extitit, dum per profluentem feruntur, aut spoliantur à militibus, mixtisque eis maleficis, qui ut quodque optimè cultum animadvertent, auferebant tanquam suum. Verū hoc malum cessavit non sine terrore & invidia principum. Fames saeviebat

Caesar in summo periculo apud plebem, lapidibus petitus. Antonius Caesari succurrit. Antonius faxis petitus. Caedes in urbe. Fames in urbe. Anto-

Antonius Libonis familiares monuit, vocarent eum è Sicilia, ut affinitati gratularetur, effecturus etiam majus aliquid, & ipse securitatem illi præstitit: qui celeriter miserunt ad eum literas nec Pompeius hominem detinuit. In itinere Libo ad insulam Pitheciusas appulit, quæ nunc est Ænaria: quod ubi populus didicit, rursus coibat: rogabatque cum lamentis Cæsarem, ut Liboni literas fidei mitteret, venienti legato de pace: quod ille invitus fecit. Populus verò etiam Mutiam Pompeii matrem minis adegit ut legationem ad eum susciperet. Libo ubi sensit inimicos remissius agere, postulavit ipsorum ducum colloquium ut arbitrato suo rem componerent. Et postquam id quoque violentis precibus obtinuit populus, profecti sunt Bajas Cæsar & Antonius. Pompeio verò alii omnes uno consensu pacem suadebant: solus Menodorus scribebat è Sardinia, ut aut gereret bellum, aut cunctaretur amplius, dum fames pro ipsis faceret, ut pax, si ita videretur, æquioribus coiret conditionibus: simulque suspectum reddebat Murcum pacis auctorem, quasi ipse sibi pararet potentiam. Ille qui jam antè Murcum propter dignitatem & integritatem gravatum ferebat, tunc verò omnino à se amovit, nec ulla in re consilio hujus usus est, donec ille offensus Siracusas secessit: quumque videret sequi Pompeianos custodes, coram eis in

Ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐβίβασκε τοὺς Λίβωνας εὐκείως Λίβωνα κληθεὶς ἐν Σικελίᾳ ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἐκείνου, ἐργασασθῆναι πρὸς αὐτὸν, τοῦ δὲ ἀσφαλεῖς τῷ Λίβωνι ἀντιδύχετο αὐτός· οἱ μὲν δὲ παλαιὸς ἀπίστευον, & ὁ Πομπηΐος τῷ Λίβωνι συνεχώρει ἀφικεσθῆναι εἰς τὸ Λίβων, ἐς ἣσπι ἀρμολογία τῆς Πιθηκούςας, ἣ νῦν ἐστὶν Ἄνναρις· καὶ μετὰ τὸν δῆμον, αὐτὸς ἀθροίζετο, καὶ παρεκάλει συνόλοφον τῆς Καίσαρος κέρηναι Λίβωνι πείσει, προσέειπεν ἐβίβαστε πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ εἰρήνης· καὶ ὁ μὲν ἀκούσας ἔπεμπε· ὁ δὲ δῆμον καὶ Μανικίαν πάλιν μετὰ τὸν Πομπηΐον κρηταισθέντα ἀπειλούμενος ἐξέπεμπον ἐργασασθῆναι ἀφικεσθῆναι εἰς τὸν Λίβων μὲν δὲ συνείπει τῶν ἐχθρῶν ἐνδιδόντων, καὶ ἐξήκει τὰς ἡγεμονίας αὐτὸς συνεχώρει, ὡς ἀλλήλοις ἐδιδόντας ὁ, πρὸς αὐτὸν βίβασθαι ἢ καὶ ἐς τὸν δῆμον, ἐξήκει εἰς Βαίαν τὸν Καίσαρα & ὁ Ἀντώνιος· Πομπηΐον δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ὁμοίως ἔπειθον ἐς τὸν εἰρήνην, Μενόδωρον ἢ δὲ τὸν Σαρδῆνας ἐπίστατον ἢ πολεμῆν ἐγκρατῆς, ἢ βαρύνειν ἔπ, ὡς ἔλεγε σφῶν πρὸς πολεμῆν τῶν, καὶ τῶν συμμάστων εἰς τὸ δικαίη κρηταισθῶν ἐσομένην· Μέρκον δὲ τῆτοις ἐνιστάμενον ὑποβλέπον ἐπέειπεν ὡς δὲ καὶ αὐτὸν τῶν ἀπεικτασθῆναι ὁ δὲ ἐτίει τῶν Μέρκον δὲ πρὸς ἀξίωμα & γνώμην ἐγκρατῆ βαρυνόμενος, ἐπὶ μετὰ τὸν αὐτὸν ἀπερῆκετῶν, καὶ εἶπεν ὡς ὅτι Μέρκον πρὸς εἶπεν, ἔως ὁ μὲν Μέρκον ἀχθομένη, ἐς Συρακούσας συνεχώρει· καὶ πρὸς ἰδὸν φύλακας ἐπομένους ἐν Πομπηΐον, φανερώς αὐτὸν ἐν τῆς φύλαξιν ἐ-

Libo.
Pitheciusæ.

712

Mutia,
Pompeii,
mater.

Menodorus.

Murcus.

λοιδορεῖ· ὁ δὲ χαλάρηεν ἐν λοχαγῶν
αὐτῆ Μούρμου Διαιφθέρου, ἐπιμ-
ψει ἀνελεῖν αὐτὸν, καὶ φάσκων ὑ-
πὸ στρατόντων ἀνηρῆσθαι, ἔς τε πί-
πῃ τὴν ὑποκρίσεως τῆς στρατοπέδου
ἐστῆσαν· ἐ μὲν ἐλαύσαντες δευτέρου
ἐπὶ Βιθυνικῶν τὸδε μυσθὸν ἐργασά-
μην· ἀπὸ ἀνδρῶν ἔτι πολέμια
λαμψάν, ἔτι ἀμύστεως ἐγκρατῆ
φίλον ἀπὸ δρχῆς, ἔς αὐτὸν Πομ-
πίου ἐνεργετικῶν τε ἐν Ἰθέρια γε-
νήμων, καὶ ἐκόντες διὰ ἐλθόντες ἐς
Σικελίαν· Μῆρον· μὲν δὲ πενή-
κῃ. τῶν δὲ ἄλλων τὸν Πομπήιον ἐς
πῆς Διαιφθέρου ἐπειγόντων, ἔτι τὸν
Μηνόδορον Διαιφθέρου ἐς φιλαρ-
χίαν, ὡς ἔσκη ἐνοία ἔτι δευτέρου
μυθῶν, ἢ ὅπως αὐτὸς ἀρχῆς στρα-
πῆ καὶ χάρας ἐνιστάμενον, ἐσθδὺς ὁ
Πομπήιον ἐς τὴν Αἴθιαν διέ-
τακε καὶ πολίταις δρχῆς ἐξέρχου
λαμπρῶς ἐπιβέσηκας· ἔτι Δικαίερ-
χίαν μὲν αὐτῶν σφαιρῶν παρῆσαν ὁ-
σι ἀπὸ ἐπιπέδου, ἐφορώντων τὴν πο-
λεμίων ἀμφοτέρωθεν ἔτι κωπηχθέν-
των σφαιρῶν ἐξ ὀλίγου Διαιφθέρου
τῶν ἐν τῇ στρατιᾷ, σφαιρῶν τῆς
σφαιρῶν ἐπιπέδου, καὶ ἀπὸ τῶν
δε τῶν κωπηχθέντων, ὁ μὲν Καί-
σαρ καὶ ὁ Ἀντωνίου περιήλθον ἐς
τὸ πῆς τῇ γῆ πεποιθῶν, ὁ δὲ
Πομπήιον καὶ ὁ Λίβων ἐς τὸ πελα-
γῶντες, ὀλίγου βόματῶν αὐτοῖς
διεφθῶν μὴ κεκορηγῶτες ἀλλή-
λων ἀκούειν· ἐπεὶ δὲ ὁ μὲν Πομπήιος
ἐπὶ κωπηχίας τῆς δρχῆς ἦκεν ἄετο
ἀπὸ Λεπίδου, οἱ δὲ ὡς κωπηχῶν αὐ-
τῶν διίσταντες μόνω, τότε μὲν ἐπὶ ἔ-
δω ἔργῳ διεκρηθῆσαν, Διαιφθέρου
καὶ δὲ συγχῶν τῶν φίλων ἦσαν ἐπὶ

Pompeium jecit convitia. Ille
corrupto Murci tribuno & cen-
turione, misit qui cum interfece-
rent, & a servis propriis interfe-
ctum fingerent: is dolus quo mag-
gis fidem inveniret, servos in
cruccem egit. Nec tamen latuit
alterum hoc ejus scelus, post sub-
latum Bithynicum, patrum in
virum illustrem laude bellica, &
factionis ejus amicum constan-
tissimum jam inde ab initio, de
ipsoque Pompeio in Hispania be-
ne meritum, qui ultro in Sici-
liam venerat. Quo mortuo, &
aliis Pompeium ad pacem hor-
tantibus, Menodorumque crimi-
nantibus quasi gaudentem clas-
sis imperio, nec tam domino stu-
dentem, quam sibi usurpantem
provinciam cum exercitu, Pompe-
ius obsecutus trajecit in Æna-
riam, cum multis selectis navi-
bus, ipse in vectus sexireme or-
natissima: atque ita superbe Pu-
teolos praternavigavit circa ves-
peram, hostibus inspestantibus.
Primo autem mane defixis in
mari palis intervallo modico,
pontes instrati sunt desuper, in
quorum alterum terræ contigu-
um Cæsar processit cum An-
tonio: Pompeius & Libo in alte-
rum canali diremptum modico,
ita ut non nisi clara voce loquen-
tes exaudirentur invicem. Quo-
niam autem Pompeius putabat se
venire ut in societatem imperan-
di admitteretur loco Lepidi, al-
teri reditum ei concedebant tan-
tummodo, tunc re infecta dis-

Murci in-
teritus.

Cæsar, An-
tonius &
S. Pom-
peius in
collo-
quium ve-
niunt.

cessum est: cetera per amicos internuntios tractata, varias condi-

Pompeii
postulatio-
nes.

ditiones ferentes ultro citroque. Postulabat Pompeius ut proscriptis quos circa se habebat, conjurationis sociis, concederetur securum exilium, reliquis honoratus in patriam reditus, & bonorum restituito. Urgente autem pacem tum fame tum populo, impetratum est ab adversariis ut quartam duntaxat eorum partem à novis possessoribus redimerent: scripseruntque de ea re proscriptis, rati contentos fore: qui acciperunt conditionem, timentes jam Pompeium propter scelus in Murcum perpetratum: aditòque viro pacem suadebant. Ille vestem diripuit, quasi ab his proditus, quorum haecenus propugnator fuerat, crebrò Menodorum nomine vocans ut imperatoriarum artium gnarum & solum constantem in benevolentia. Tandem instigantibus Murcia matre Juliàque uxore, rursus hi tres convenerunt in veterem quandam aggerem, mari cinctum undique, collocatis circa eum in statione navibus cum satellitio. Ubi his conditionibus transactum est, ut pace tera marique reddita negotiationes nusquam impedirentur, Pompeius ex omnibus Italiae locis praefidia deduceret, nec amplius fugitivos reciperet, néve naves suas in littoribus Italiae stare permitteret: imperaret Sardinia, Sicilia, Corsicaeque & ceteris quas tunc habebat insulis tot annis in quot Antonio Caesareque prorogatum fuerit imperium, mitteretque Romano po-

Menodo-
rus à Pom-
peio incla-
matus.

Conditio-
nes inter
Caesarem,
Antonium
& Pom-
peium la-
tae.

ποικίλους ἐκτερέων ἀσκληήσεων ἤ-
τει δ' ὁ Πομπηῖος τῶν ἀσφαγευμέ-
νων τε καὶ εἰ σωζήσων, τοῖς μὲν
ἀνδροφόνους Γαῖου Καίσαρος φυ-
γῶν ἀδελφόν, τοῖς δὲ λοιποῖς κἀδα-
δόν τε ἐνπηρῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις ὡς
ἀναλακτέσων ἐπιειγόμενοι δὲ ἐς τὰς
συμβάσεις ὑπὸ τοῦ λιμῆος ἔπειθ' ἔ-
διδου, ἐς τὸ τέταρτον μάλιστα ὀφεί-
διδου, ὡς ἀνησυχῶντες ἀπὸ τῶν
ἐχθρῶν, καὶ τοῖς ἀσφαγευόμενοις
ἀντοῖς ἀπὸ τέτραν ἐπιπέσειον, ἐλ-
πίζοντες ἀντοῖς αὐτοὺς ἀναστήσει
οἱ δὲ ἐδέρχοντο πάντα, ἔπειθ' ὁ Πομπη-
ῖος αὐτὸν ἐδεδοκίκεσαν ἡδὴ Δία τὸ
Μούρου μῦθος, ἔπειθ' ὁ Πομπηῖος
Πομπηῖος, συντάξας παρεκάλει
ὅτε καὶ τῶν ἐσθ' ἦται κατεργάστο ὁ
Πομπηῖος, ὡς ἔπειθ' ἐσθ' ἔδο-
ταν αὐτὸν ὡν ἀσφαγεύχων, ἔπειθ' ἔ-
μνησά τ' Μβωδωρῶν ὡς στρατηγῶν
καὶ μόνον ἔννοου ἀνεκάλει Μουκίας
δὲ αὐτὸν τ' μητρὸς ἔπειθ' ἔπειθ' ἔπειθ'
γυναικὸς ἐναρρυσσῶν, αὐτῆς εἰ πέσις
συνῆλθον ἐς τὸ ἀμφικλυστον δὴ καὶ
δραχμῶν χάρις, ἀσφαγεύσων τῶν
φυλακιδῶν ἔσαν, καὶ συνείδητος ἐπὶ
τοῖσδε λελυθῶν μὲν τ' πόλεμον αὐ-
τοῖς καὶ καὶ γῶν καὶ καὶ θάλασσαν,
καὶ τὰς ἐμπορίας ἀκαλυπτοὺς εἶναι
πανταχοῦ Πομπηῖος δὲ τὰς Φου-
ρας ἐξυγαγεῖν, ὅσα καὶ τῶν Ἰτα-
λιαν εἰσὶ καὶ μνηστὶ τὰς ἀπιδιδο-
σοῦστας οἰκείας ὑποδραχῶν, μὲν
ἐφορρεῖν ναυοὶ τῶν ἀπὸ τῶν Ἰτα-
λιαν ἀρχῶν δὲ Σαρδῶν, καὶ Σικε-
λιαν, καὶ Κέρρου, καὶ ὅσων ἄλλων
εἶχαν ἐς τότε νήσων, ἐς ὅσον ἀρχῆται
τ' ἑτέρον Ἀντωνίου τε ἔπειθ' ἔπειθ'
πέμποντες Ρωμαίοις τ' ἐν πολλοῦ

714

παραμένον αὐταῖς φέρειν οἴτον' ἐπιπλασέν δὲ καὶ Πελοπόννησον ἐπὶ ζωῆταις· ἰσαπέσται δ' ἄνδρα δι' ὅτου κερτοί τ' φίλων, καὶ τ' μεγίστης ἰσασώμενος ἐς τὰς ἰσείας ἐξέσφαλμα· καὶ ταῦδε μ' ἔνεον Πομπηία κηροδόν ἢ τοῖς ἐπὶ Φενουσι τ' ἐπιφανῶν, πολλῶν ἐἶπε ἐπὶ τῷ Φόνω Γαίου Καίσαρος ψήφω & κελσὴ κατήρωσται· καὶ τῆς ἀελουσίας τοῖς μ' ἀλλοῖς ὅσοι καὶ φόβον ἐφόβων, & τὰ ὄντα αὐτοῖς ἐκ βίας ἀπαλλῆξ, τὸ οὐτελὲς δόδοδύωμ καὶ ἐπίσταν, τοῖς δὲ ἀσχεταμμένοις κηροδόν τετάρτην & τ' ἐπραδοδύωμ τῶν Πομπηία τὰς ἀλλοῖς οἰκείας ἐλοδύωμ ἔνεον, τοῖς δ' ἰλοδύωμ ὅτι παύσασται τῆς πραπίτης τὰ αὐτὰ δόδοδύωμ γίωμ τοῖς ἐπραδοδύωμ Κασσαί τε καὶ Ἀντωνίω. ἐς ταῦτα στωῆσσαν, καὶ ταῦτα στωῆσσαν & ἐσημῆσαν, καὶ τῆς ἰσείας παρήνοις φυλάσεν ἐπεμψαν ἐς Ρ' ὀφελω.

Ἐξίνοι δ' ἀλλήλους αὐτίκω περιτ' πείσας ἀλαλαχόντες, ἀσχετ' μ' ἐπὶ ἐξήρους Πομπηία περιερμωμένους ἐἰς τὸ χῆμα, τῆς δὲ ἐξῆς, Ἀντωνίος τε καὶ Καίσαρος στωποησάειροι καὶ οἶδε ἐπὶ τοῦ χῆματ' ἀσχετῶν μ' ὡς ἀπαντες ἐπὶ αὐτῆς ἐσῶντο, ταῖς δ' ἐς ἀσφάλευαν αὐτοποπῶν· εἰδὲ ἡδ' εἰδ' ὡς ἐσῶν ἀμολῶς, ἀλλ' αὖτε νῆες αὐτοῖς παραρμωσιν, & οἱ φυλάκες ἀδελφῆσσαν, & οἱ ἀπὲρ τὸ δεῖπνον αὐτὸ ἀφένως ἔργον ὑπεζωσμένα ἐξίφιδια λέγαται ἢ Μενόδαρος, ἐπαιδύωμ ἐν τῇ γῆ τ' ἀνδρῶν, πέμψω Πομπηία ἀσχετῶν αὐτὸν ἐπιείδ' τοῖς ἀνδράσι, καὶ τίσιαξ μὲν τ' ἐς τ' πῆτιες & τ' ἀδελφόν

pulo frumentum jamdudum debitum, quin & Peloponnesum ultra dictas insulas acciperet: abfens consulatum per quemlibet amicorum gereret, & ascriberetur in pontificum collegium. His Pompeio concessis, reditus pateret nobilibus exulibus, exceptis conjuratis damnatis judicio publico, profugis bona erepta ad assem restituerentur, exceptis mobilibus, proscripitis verò quarta pars, utque iis qui sub Pompeio militarunt, servis quidem libertas esset præmium, ingenuis verò post peracta stipendia persolverentur eadem præmia quæ veteranis Cæsaris & Antonii. Hæc tum pacis leges fuere, quas conscriptas obfignatæque in Urbem miserunt adservandas Vestalibus.

Moxque alteri alteros invitarent hospitio, quod sorti commissum est. prior sortitò Pompeius, sexireme ad aggerem appulsa excepit hospites: sequentibus diebus Antonius & Cæsar, fixis in eodem aggere tentoriis, hoc prætextu, ut omnibus epulum præberetur in littore, sed fortasse magis ut securâ esset hilaritas: nec enim cura fuit remissior, sed & navès præstò erant in stationibus, satellites loco suo confluerant: convivæ quoque sub veste accincti erant pugionibus. Fertur Menodorus, dum in navi epulantur hospites, Pompeium per quandam admo-

Cæsar & Antonius apud Pompeium in sexireme cœnant.
Menodori consilium Pompeio daturum.

que

Respon-
sum Pom-
peii ad per-
fidum Me-
nodori
consilium.

Pompeii
filia Mar-
cello de-
sponsa.

715

que illatam injuriam, & occa-
sione arrepta paternum sibi affe-
reret imperium: se enim cura-
turum ut nemo è navibus effu-
giat: illum verò respondisse ut
conveniebat & præsentì necessi-
tati & ipsius generi, Utinam
Menodorus hoc absque me pos-
set perficere: nam illi perjurium
convenire, non Pompeio. In ea
cæna Pompeii filia Libonis ne-
ptis, desponsa est Marcello ne-
poti Antonii, Cæsaris sororis fi-
lio. Sequenti die cons. designa-
ti sunt in quadriennium, ante om-
nes Antonius & Libo, ut tam-
en Antonio liceret alium pro
se substituere: post illos Cæsar &
Pompeius, tum Ænobarbus &
Sofius, deinde rursum Cæsar &
Antonius, tertium tunc futuri
consules, &, ut sperabatur,
populo reddituri administratio-
nem reipublicæ.

His transfactis discesserunt, hic
in Siciliam navibus, illi ad Ur-
bem terrestri itinere. Ad ejus pa-
cis nuntium, Urbs & universa I-
talia festis conclamationibus per-
strepuit, sublato bello intestino
& crebris delectibus, præfidiariorum
que licentia, mancipiorum
transfugiis, agrorum vastationi-
bus, & agriculturæ cessatione,
& super omnia fame gravissima.
Quapropter transeuntibus impe-
ratoribus sacra vulgò faciebant
ut servatoribus. Urbs quoque
illustri pompa illorum adventum
exceptura fuerat, ni maluissent
noctu clam ingredi, ne urbanis
essent oneri. Soli publicæ hilaritatis expertes erant, qui agros

αμερτίως, ἀνυλασθέντες ἔτι τῶν δού-
χῶν τὴν πατρῴαν δι' ἐξουσίας ἀφ-
αρῆς ἐπιμελησάμεθα ἢ αὐτὸς ἐν
ταῖς ναυσὶ ἀν' ἀπὸ τῶν ἀφροσύνης
ὁ δὲ ἀποκρίσασθαι ἔφη οὐκ ἔστι
,, ἡσυχίας ἀξίως, εἴθε Μηνόδορον καὶ
,, ἐργασάμεθα ἑαυτὰ χειρὶ ἐμῇ.
,, Μηνόδορον ἢ ἀρμύζην ἐπιτοκῶν,
,, εἰ Πομπηίω. ἤρμωσαν δὲ ἐν ταῖς
ταῖς δὲ εἰπὼν τὴν Πομπηίᾳ θυγατέρι,
Λίβωνος ἔσαν θυγατρὶδὸν, Μαρ-
κίαν τῶν ὄνων καὶ Ἀντωνίᾳ, ἀ-
δελφίδῃ δὲ Καίσαρος ἀπέφηνα
ὅτι ἐπισημῶς ἑαυτοὺς ἐπερω-
τεῖς, Ἀντωνίον καὶ Λίβωνα ἀρε-
τους, ἀντιπροσθέντες ὁμοίως Ἀν-
τωνίου ὃν ἀν' βούλοιο, ἐπὶ δὲ ἐ-
κείνοις Καίσαρος τε καὶ Πομπηίον,
εἴτε Ἀγησάρχου ἔ Σόδοιον, εἴτε
αὐτῆς Ἀντωνίου τε καὶ Καίσαρος,
τελῶν δὲ τότε μέλλοντας ἑαυτὰ δῶ-
σιν, ἔ ἐπισημῶς τότε ἔ δῶν δῶ-
σιν τῶν δὲ τῶν πολιτείαν.

Ταῦτα μὲν ἔπραξαν, καὶ διακρε-
θέντες ἀκλήρων, ὁ μὲν ἐς Σικελίαν
ἔπλει, Καίσαρ δὲ καὶ Ἀντωνίου ὁ ὠ-
δῶν ἐς Ρώμην ποδῶν δὲ ἢ
τε πόλις ἔ ἡ Ἰταλία, ἐπικαινοῦσιν
αὐτῶν ἀπαντες ὡς ἐπὶ εἰρήνῃ,
πολέμου τε ἀπαλλαγῆτες ἐπιχω-
ρις, καὶ ξενόγητος ἡμῶν, καὶ φρο-
νῶν ὑπορεως, καὶ φροσπόντων αὐτο-
μεγίλις, ἔ λεηλασίας πεδίων, ἔ
χωρῆσις δούλις, ἑαυτῶν ἀπαντῶν
ἔ λιμενὸν πῆσαντες αὐτῶν ἐς ἑαυ-
τῶν ὡς τε παρῶν εὐκῆσιν αὐτοῖς, οἷα
συνῆσιν, ἐγγίγνωτο θυσιῶν, ἔ τῶ
ἀν' ἐμελλεν ὑπεδέξασθαι ἀειφαναίς,
εἰ μὴ νικητῶν ἐκκλίνοντες τὸ φορη-
κῶν, ἑλαθον ἐς τῶν Ρώμην ἐπέλ-
δοῦσις. μῆνοι δὲ ἔχθροισι, ὅσοι τῶ
ἔ ἔλδῶ.

ἢ ἰδουσαρδων σὺν Πομπηῖῳ χω-
ρια κεληροχρεασει, ἠγρῶνδρι σφί-
σι τὸς ζωμῶρεος, ἀδαλλᾶκτους
ἐχθροὺς παροικησεν, & εἰ ποτε δυ-
νησεν, ἐπιθῆσοσ, οἱ δὲ ἀμφὶ τῆ
Πομπηῖον φυγάδες αὐτινη χωρεῖς ὀ-
λίγων οἱ παλειος ἐν τῇ Δικαιομαρχίᾳ
τῆ Πομπηῖον ἀπαοσᾶνδρι, κρετί-
πλεοῖ ἐς τὴν Ρ' ἰμελῶν κῆ ἑτεροσ
πληθους λῶ ἡδονῆ, κῆ βοσῶ ποι-
λαγ ποσῶνδ ἔτας ἐπιφανῶν ἐξ ἀέλ-
κῆν ἀελοστωσᾶνδρι.

Ἐπὶ δὲ τούτοις ὁ μὲν Κεῖσορ ἐς
τὴν Κελπηλῶν ἐξαρμῶ παροσσομῆ-
νην, ὁ δὲ Ἀντωνῖον ἐπὶ τῆ πόλε-
μοσ τῆ Παρφυσίῳν, κῆ αὐτῶ τῆ βε-
λῆσ Ψηφισαρδῶσ ἐνίκα κύρω ὅσσο
ἑπαξέ τε & πράξοιεν, αὐτῆσ ερα-
πῆροσ πάνταρ τῆ ἀελοσπέμπε, καὶ
τῆ ἀλλα ὡσ ἰπῶνδσ πᾶντα διεχέσμε
ἰσῆ δὲ ποι καὶ βασιλείᾳ οὐδὲ δε-
κίμῶσεν, ἐπὶ φόροσ ἀερω τε-
ταρμενοσ, Πόντου μὲν Δαρείον τῆ
Φαρνακοσ τοῦ Μιθριδάτου, Ἰ-
δουσιῶν δὲ καὶ Σαμωρείῳν, Ἡ-
ρῶνδλῶν, Ἀρμενίῳν δὲ Πισιδῶν, &
Πολεμονα μέροσ Κιλικίᾳσ, κῆ ἑ-
τέροσ ἐς ἑπῆροσ ἔδῆν τὸν δὲ ερα-
πῆν ὅσσο ἔμελλεν αὐτῶ συγχεμῶ
ὄσ ἀελοσσίῳσ τε βουλήμῶ κῆ
ζωμῶσῶσ, τὸς μὲ αὐτῶν ἐπὶ Παρ-
φυμοσ ἐπέμπεν, Ἰαυσελῶν ἔθνοσ,
Ἐπίδομῶν παροικησ, ἀεθρῶμ τοῦ-
του ἠγρῶνδρι Βοσγῶσ, τὸς δὲ ἐ-
πὶ Δαρδανέᾳσ, ἑτεροσ Ἰαυσελῶν ζῆ-
τῶ, αἰεὶ Μακεδονίᾳ ἐπιτρέχοσῶσ,
τὸς δὲ ἐν Ἡ πείρω μὲν ἐκέλευεν,
ὡσ ἐν ἐν κύκλω πάντασ ἔχει, μῶ-
λων αὐτοσ ἐν Ἀθῶνῶσ κειμῶσῶσ.
ἔμπε τε δὲ κῆ Φουρρίῳν ἐς Λιβύην,
τῶ ὑποσ Σεξῆσιω τέλη τῶσ αερω ἀξ-
σῶσὶ δελεγατ. Misit & Furnium

possidebant exulum, quibus ex
fecedere impetratus erat reditus,
quippe qui putabant paratos sibi
vicinos infensissimos, & ad
quamvis occasionem exerturos
malevolentiam. Ceterum pro-
fugii, qui hactenus Pompeium
secuti fuerant, plerique omnes
paucis exceptis apud Puteolos
Pompeio salutato, ad Urbem
navigarunt: unde nova plebi fuit
lætitia, acclamationisque variae,
tot illustribus viris præter spem
redditis patriæ.

Illustres
viri redu-
ces in pa-
triam.

Posthæc Cæsar in Galliam
fecit expeditionem, turbatam
nonnihil: Antonius ad bellum
Parthicum profectus est: & S. C.
approbatis actis ejus tam futuris
quàm præteritis, rursum duces
passim dimisit, & alia cuncta ut
voluit disposuit. Reges quoque
aliquot appellavit arbitrato suo,
duntaxat qui certum tributum
penderent. Ponti Darium, Phar-
naces filium, Mithridatis nep. I-
dumæorum, Samaritarumque
Herodem, Amyntam Pisidarum,
Polemonem partis Ciliciæ, aliόσ-
que aliarum gentium. Exercitum
autem, qui alioquin circa ipsum
hybernaturus fuerat, ut lucris si-
mul exercitiisq̃ assuefaceret;
misit in Parthienos, gentem Illy-
ricam, Epidamno vicinam, Bru-
ti quondam studiosissimam: a-
lium in Dardanos, hos quoque
Illyrici generis, Macedoniam in-
cursare solitos: alios in Epiro
præstolari iussit, ut omnes circa
se haberet, qui Athenis hyberna
in Africam, ut Sextii quatuor le-

Antonius
contra Par-
thos profi-
ciscitur.

716

D d d d g jones

δι τῶν χείρων, ἠγορεύθη αὐτῶν
 οὐ τῆς ἐφλήμενος δευδοῦς χελε-
 πίων ἢ ὡς ὁ Καίσαρ ἔλεγον, εἴ-
 πι ἐπὶ τούτοις, εἶπε καὶ γράμμι α-
 πτω, εἰδ' ἴσῳ δὲ ζήλου τῶν ἑτέρων
 μεγάλους στρατοὺς ἐχόντων, εἶπε
 Μνωδορὸν διερεδίζοντες αὐτὸν ἀνο-
 χῆς μάλλον, ἢ βεβαίους ἀποδείξαι
 εἶμαι νομίξαι, ναὺς ἄλλας ἐποιεῖτο,
 καὶ ἕτεροι σπώλαζε, καὶ τῶν στρατῶ
 ποτε ἐδημηγόρησε, χελεπίων πεντὸς
 οὐκῆα παρσοιδάξωδ' ληστῆρῶν
 π αὐδὲς ἀφανῆ τῆν θάλασσαν ἰσώ-
 χηαι, καὶ μικροῦ ἢ ὀδῆν ἀκῶ τῶ
 μισθὸν γένητο Ρ' αὐμοίσις ὥστε ἰ-
 δεῖν ὅτι ἀπαιδαγυῖ τῶν ηκαῶν,
 ἀλλ' ἐπιλήψην τετάρτου τυροῦνε καὶ
 ἀποδείξαι γηροῖνεα. Ἐ ὁ Καίσαρ π-
 να ληστῆρα συκλασῶν ἑοσάνειξεν,
 εἰ Πομπήιον σφῆς ἔλεγον ἐπιπέ-
 ψα, καὶ τῶδε αὐτῶ ὁ Καίσαρ τῶ
 ὄμω παρσοίφερε, Ἐ ἐπέσεξαν αὐ-
 τῶ Πομπήϊω ὁ δὲ ἐξελογεῖτο μῦθ
 ἴσῳ τῶτων, ἀντιπεσῆλαι ἢ Πελο-
 πονήσου χελεπ. ὅτι ἢ τ' ἐπιφανῶν
 ἦσαν ἐπ ὀδῶ τῶ Πομπήϊω, ὀρῶν-
 ται αὐτῶν αἰεὶ περὶ δόξῃον τῆς ἀπ-
 ελδῆρῆαι, διέφθερον ὄνους τῶν
 ἀπιδῆρῆαν, εἶπε δὲ σφῶν αὐ-
 τῶ, εἶπε ἐς χείρων Καίσαρ, ἔξο-
 σῆται ἐπὶ Μνωδορῶν Καίσαρ, ἔξο-
 αἰ ἐπ ἄρρηπ τ' δεασοῦν οἰ ἢ καὶ
 αὐτῶ φθῶν τ' Μνωδορῶν δου-
 μῆαι ἐκρίτες ἐπίου, καὶ Πομπήϊος
 ἄρῆς ἀλλοτρωσιν ἴσῳ ἦρατο Ἐ Μη-
 νῶδῶν. Ἐ δὲ αὐτῶν ἡμερῶν Φιλά-
 δελφῶ ὁ Καίσαρ ἐπέδωκε τῶ
 αἰετῶ τ' Μνωδορῶν διέπλωσε σίτου
 ἡμῶν οὐκῆα, Ἐ Μικυλίον ὁ πι-
 τῆτος Μνωδορῶν παρὸς Καίσαρ
 αἰετῶ αὐτῶ μοχλῆαι Ἐ Μνωδορῶν ἴσῳ
 αἰετῶ αὐτῶ μοχλῆαι Ἐ Μνωδορῶν ἴσῳ

ciam, ratus cum ea data sibi ci-
 tiam debita. Id agrè ferens (ut
 Casar ajebat) vel suapte perfid-
 dia, vel quòd invideret aliis mag-
 nos exercitus habentibus, vel
 quòd Menodoro crederet, non
 pacem hanc esse dicenti sed indu-
 cias, parabat alias naves aliud-
 que remigium, exercitu quoque
 pro concione admonito, omni-
 no esse opus apparatu alio : rur-
 sumque ex occultis piratarum
 receptaculis infestabat maria, ut
 parvum & propemodum nul-
 lum afferret urbanæ fami reme-
 dium. Quare passim jactaba-
 tur, non quæsitum malorum fin-
 nem hac pace, sed assumptum
 quartum tyrannidis socium. Et
 Casar captos aliquot piratas tor-
 sit, qui fassi sunt se à Pompeio
 submissos : id Casar evulgavit
 populo, & ipsi Pompeio signifi-
 cavit per literas. Ille se prius ex-
 cusato, de Peloponnefo quere-
 batur. Quotquot autem nobi-
 lium adhuc apud Pompeium hæ-
 serant, videntes eum semper li-
 bertorum parere consiliis, cor-
 ruperunt aliquot ex eorum nu-
 mero, sive ultro, sive in gratiam
 Cæsaris, ut Pompeium irrita-
 rent contra Menodorum, quasi
 imperantem ipsi domino. Id li-
 benter illi fecerunt, quippe invi-
 dentes ei tantam potentiam. Sic
 alienato Pompeio à Menodoro,
 per eisdem dies Philadelphus
 Cæsaris libertus navigavit ad Me-
 nodorum frumentationis gratia,
 & Micyllo Menodori fidissimum
 ejus transfugio : offerbat autem

717

Nobilissimum invidia adversus Menodorum.

Philadelphus Cæsaris libertus.

Micilio Menodorus ad Cæsarem

Sardiniam, Corsicam, tres legiones, & multos amicos. Eum favorem, sive opera Philadelphi, sive Pompeii calumniis paratum, Cæsar non statim quidem, accepit tamen, putans jam antea pacem violatam, evocavitque Antonium Athenis Brundisium ad certam diem, ut de hoc bello conferret cum eo consilia: simulque naves longas è Ravenna, exercitum è Gallia ceterumque apparatus propere accivit Brundisium & Puteolos, ab utroque latere invasurus Siciliam, si idem videretur Antonio. Qui venit quidem ad statutam diem cum paucis, sed non inventum Cæsarem non expectavit: sive quod improbaret bellum suscipi contra fœdera: sive quod videret magnum apparatus Cæsaris (semper enim ambos sollicitos habuit regni cupiditas) sive prodigio quodam territus. Quidam enim excubitorum ejus tentorii reperitus est à feris absumptus excepta sola facie, quasi in hoc relicta ut nosceretur absumptus: idque factum est absque ipsius clamore, nemine sentiente simul quiescentium: & Brundisini ajebant se vidisse lupum sub diluculum procurrentem è tabernaculis. scripsit tamen Cæsari, ne à pactis discedat: & minatus est vindicaturum se in servitutum Menodorum, ut fugitivum suum: nam Pompeio Magno servierat: bona verò Magni Antonius emerat, sub hasta jure belli vendita.

Prodigia
& fomina
Antonio
oblata.

718

χρῆστο ἢ ἐγγχεῖν Σαρδίᾳ καὶ Κύριον, & τρία τέλη στρατῶ, καὶ Φιλαν πολῆρο ἔτερον. καὶ τότε ἔργον εἶπε Φιλadelphu, εἶτε ἐς Μλωδιον παρὰ Πομπηίᾳ Δαβόλων, ὁ Καίσαρ οὐκ εὐδύς μὴ, ἐδέξατο δὲ ὁμοίως, ἠγάγηρθε ἔργω τῶν εἰρηλικῶν λελίθησιν. Ἐ Αντωνιον ἐξ Αἰθίων ἐς τὸ Βρεντίστον ἐς ἡμέραν ἰντῶν περικηλῆ, συμβουλοσόμρθε αὐτῶν περὶ τῶνδ' ἔ πολέμου, καὶς τι μακροῦς ἐκ Ράσσινος, καὶ στρατὸν ἐκ Κελπηκῆς καὶ περσοσολῶν ἄλλων ἐς τὸ Βρεντίστον, καὶ ἐς Διακωρρηχον ὀξείας ἀπέπεμπεν, ὡς ἐκπερωθεῖν ἐπιπλοσόμρθε τῇ Σικελίᾳ, καὶ Αντωνίῳ συνδικῆ. ὁ δὲ ἦλθε μὲ ἐς τῶν τεταγμένων ἡμέραν συνὸν ὀλίγῃς, Καίσαρος ἢ ἐκ εὐρῶν, & περιμένειν, εἶτε τῶν γινόμενῶν πολέμου μεμψάμρθε εἰς περσοσολῶν, εἶτε τῶν Καίσαρος περσοσολῶν ἰδῶν πολλὸν ἔσεν (εὐ γὰρ ποτε αὐτὸς ἀνέπαυε φοδῶν ἢ τῆς μοναρχίας ἐπιθυμία) εἶτε τῆς σήμεροι δειδοσάμρθε τῶν γὰρ περσοσολῶν αὐτῶ τῇ σκηνῇ, ἀπὸς Ἰηλιῶν ἀνέβη τις διδαπατηρθε ἀνευ ἔπεσῶπου μόνε, καὶ ταῖς ἐς ἐπίδειξεν διδαπατηρθε, οὐτε π βοήσας, οὐτε πὸς τῶν σκηνωπαυομρθε ἠαθηρθε. Ἐ λῆγοι ἐλθῶν οἱ Βρεντίστοι ἀπὸς εἰς Φανίλῳ τῆ σκηνωμῶτων ἐκτίοντε ἔραφι κα μὲν τῶν Καίσαρος μὴ λῆγειν περσοσολῶν, καὶ ἠπέλει Μλωδιον ὀπίξειν, ὡς εἰαυτὸ δραπέτιμ γελήητο ἢ Πομπηίᾳ Μαγνῆ τῶν δὲ τῶν Μαγνῆ ἀπλουσιῶν ὁ Αντωνίῳ εἰώητο νόμῳ περσοσολῶν ὡς πολέμου.

belli vendita.

ὁ δὲ Καῖσαρ ἐπιμύειν ἐς Σαρδόνια καὶ Κύριον τὰς παραληφόμενους ἀ Μινωδωρῶν ἐνεχείριζεν, ἐπερωτώμετο δὲ τὰ περὶ Ἰταλίας φρονήσεις πολλοῖς, μὴ αὐτῶν αὐτῶν ὁ Πομπηῖος ἐπιδορυμῶν τελευτῆς εἴς ἐτέρας ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν Βαβυλῶνι σφραγίστως γίγνεσθαι, ἔπρατον πολὺν δὲ τὸν Ἰλλυριῶν μετεπέμπετο, Μινωδωρὸν τε ἐλθόντα, ἐλευθεροῦν εὐδὸς ἀπέφηνεν ἐξ ἀπελευθέρων, καὶ ὡν αὐτὸς ἤραγε νεῶν ἐπέστρεπεν ἠγεῖσθαι, ὑποσφραγισσάμενος τὰ ναυάρχων Καλοῦσιτο. ἔπειτα μὲν δὲ καὶ διωκόμενος ὁ Καῖσαρ, καὶ παρασκευῶν ἐπὶ πλείονα σωμαρχῶν, ἐβόησεν, καὶ τὸν Ἀντώνιον ἐπεμύοντα ἐμύφιστο· τίς δ' οὐδὲν ἤδη παρασκευῶν ἐκέλευε Κορυφίσιον ἐν Βαβυλῶνι μετὰ γαλῶν ἐς Τάροντα· Κορυφίσιον μὲν δὲ χειμῶν περιπλέον ἐπιγίνεσθαι, καὶ μὴ τὸν νεῶν ἢ ναυαρχίης ἢ γυμνασίου Καίσαρος διαφάρα, καὶ ἔδωκε τὰ ἐς τὴν μέλλοντα σημεῖον· ἐπιπολαζέμενος δὲ ἰσπανίας ἐπὶ, ἃς περιεπαύοντο ὁ πολέμου ὁδὸς γίγνοιτο, τίς ὑπόνοιαι ὁ Καῖσαρ ἐκλίον, ἐπέστρεψε τῇ πόλει, καὶ τὸν πρατὸν αὐτὸς ἐδίδοσκεν, ὅτι πᾶς ἀποδῶς ὁ Πομπηῖος ἠγεῖται τὴν θάλασσαν ἀναλύσας, ἔπειτα οἱ ληστῶν κατέποιεν αὐτῶν, κατέπειθε δὲ καὶ Μινωδωρῶν τὴν ὄλιγον γνῶμην, μάταιοι δὲ καὶ Ἀντώνιος, ἔπειτα τὰ Πειλοπόννησον ἐδίδοκεν. ὡς δὲ αὐτὰ τὰ ἐν χειρὶ ἐτοιμῶν γινόντο, ἐπέπλεε τῇ Σικελίᾳ, αὐτῶν μὲν ἐν Τάροντι, Καλοῦσιτο δὲ Σαβίνος ἔπειτα Μινωδωρῶν δὲ τὴν Τυρηνίας· ἀπέλειπε δὲ τὸ πλεῖον ἐς Ρῆγιον, καὶ μὲν ἀποδῶς ἐταχύνετο ἀπαντα. ὁ δὲ Πομπηῖος τῆς μὲν

Cæsar in Sardiniam Corsicamque misit qui eas insulas à Menodoro acciperent : & oras Italiae multis castellis munivit, ne rursus incurfarentur à Pompeio: jussitque alias triremes Romæ Ravennæque fieri, & exercitum magnum accivit ex Illyrico: Menodorum quamprimum ad se venit è liberto fecit ingenuum, commissâ ei classe quam adduxerat, ut legatus esset præfecto classis Calvisio. His ita confisutis in apparatu amplius occupabatur cunctabundus, & inculsans Antonium quòd se non expectaverit: quæ verò jam parata habebat, Cornificium è Ravenna Tarentum jussit traducece. Hunc navigantem adorta tempesta, solam navem prætoriam fregit, paratam Cæsari, quod in omen versum est. Quumque vulgò suspicarentur homines id bellum fore contra foedera, Cæsar ut eam suspicionem eximeret, populum Romanum per literas, exercitum pro concione docuit: fœdus à Pompeio violatum, qui per piratas infestavit maria: quod & ipsorum piratarum & Menodori confessione compertum fit: nec ignorare id Antonium, ideòque Peloponnesum ei non dare. Deinde ut satis paratus visus est, navigavit in Siciliam, ipse à Tarento, Calvisius, Sabinus & Menodorus ab Etruria, exercitus quoque terrestri itinere petiit Rhegium, omnibus accelerantibus. Nec prius Pompeius sensu

Menodoro ut ex-ceptus à Cæsare.

Omen.

transfugisse Menodorum, quàm adnavigante Casare. Utrique autem imminente classe hostium, ipse Mesianæ expectavit Casarem: Calvisio Menodoróque opposuit cum magna classe Menececratem libertorum infensissimum ipsi Menodoro, ex emulatione mutua. Is in conspectum hostium in alto venit sub vesperam: illi receperunt se in sinum qui supra Cumas est, ibique noctem eam quieverunt: Menececrates appulit Ænariam. Sub auroram verò Calvisiani oram sinus lunata classe legebant, ne petrumperet ab hostibus. Menececrates rursus venit in conspectum, móxque classem concitavit: & quia non provehebantur in altum adversarii, quum aliud non posset, impetu facto naves eorum in terram propulit. Illi puppibus admotis littori proras simul objecerant, & inde repugnabant. Hostibus autem facile erat in altum se recipere, & inde redintegrare impetum, & mutare naves alias post alias: illis iustandum erat etiam cum scopulis in quos impeerant, præter quòd naves movere non poterant: videbantur enim contra navalem pugnam terrestri contendere, quum nec refugere possent nec persequi. Interea Menodorus & Menececrates, veniunt in conspectum mutuum relictoque cetero prælio, cum ira clamoréque se petunt invicem, apparebátque uter eorum vinceret, cujus classis fore victoriam, Naves magno impetu collisa multave-

Menececrates Menodoro infensissimus.

719

Menodoros & Menececrates inter ipsos prælium.

αὐτομαχίας τοῦ Μηνοδοροῦ, ἐπι-
 πλώοντο ἤδη Καίσαρος, ἠδὲ τοῦ
 σωθῆς δὲ τὸν ἐκωτέρωθεν ἐπίπλωμα,
 αὐτὸς μὲν ὑπερέκεινεν ἐν Μεσσηνίᾳ τῇ
 Καίσαρος, Καλουσίῳ ἢ τῇ Μησι-
 δάρι τῇ ἔχθισον τῶν Μηνοδοροῦ μά-
 χισται τῶν ἐξελοῦσθερων αὐτοῦ Μενε-
 κροῦτος σωστέπαιος ἐν ἀπαντῶν ἐπὶ τῆ-
 λου πολλοῦ ὅδε οὐδὲ ὁ Μενεκροῦτος
 ἐπιφάνει τῶν πολεμίοις ἀπὸ δι-
 λην ἐσπίρου πελάγῳ, καὶ οἱ μὲν ἐς
 τὸ κῆλπον τὸ ὑπὲρ Κύμης συνειφύ-
 ρον, καὶ τῶν νυκτῶ ἀνεπαύοντο, καὶ
 Μενεκροῦτος ἐς Ἀἴναριον παραλ-
 θην ἡοὺς δὲ λυχομένους, οἱ μὲν τὸν
 κῆλπον ἐν ἑσπέρῳ ὡρῶν τῆν γλῶσσαν
 τῶν μνησίδεῖ τῶν περιπέλει, ἵ-
 να μὴ αὐτῶ διεκπλέειν οἱ πολέ-
 μιοι ὁ ἢ Μενεκροῦτος αὐτοῖς αἰδῆς
 ἐπιφάνεται τε, & ἐνδύς ἐπλησι-
 ζεν ὑπὸ ῥάμης & τῶρος, ὅραν ἢ
 ὅσα ἀναχωρήσους ἐς τὸ πῆλαγῳ
 εἶδεν μίση ἔχων, ἐς τῶν γλῶσσαν ἐγ-
 κρήματτων ἐξέωδες ὁ δὲ ἐξέω-
 λον τε ὁμοῦ καὶ πᾶς ἐμῶλοῦς ἀπι-
 μέχοντο. ἡ δὲ τῶν μὲν ἐς τὸ πῆ-
 λαγῳ ἀναχωρήσῃς τε & ἐφόρηται
 ὅτε βούλονται, καὶ σκαφῶν ἐτίρηται
 ἀλλαγή ὡρῶν μέγας, οἱ ἢ ἕναρται
 ἐκ τε τῶν πετῶν ἐφ' ὅς ἐπικελευ-
 καὶ ὑπὸ τῶ ἀκινησίου τῶ νεῶν πῆλο-
 μεχῆν ἠδὲ σωθῆς ναυμηχοῦτας ἐ-
 κείσων, ἔτε ἐκκλίειν ἔτε διακῆν ἐ-
 χροῦτες. ἐν τῇ τῶτα Μηνοδοροῦ καὶ
 Μενεκροῦτος κηθαρῶσιν ἀλλήλους, &
 τὸ ἄλλων πόνον ἀφίντες, αὐτίκα μετ'
 ὄργης & βῆς ἀλλήλοις ἐπίπλωσιν, ἐν
 τῶδε τῶν ἡκῆν & τὸ κεφάλαιον τῆ
 πολέμου πῆδῆροι, ἐν ὅ τῶν ἀν-
 τῶν κρησῆσῃν ἐμῶλοῦς ἢ μὲν δὲ πῆς
 ἀλλήλους ὑπὸ ῥάμης οὐπέσων καὶ
 σιμῆ-

συνέτριψαν, ἢ ἢ, τ' ἔμβολον τ' Μηνωδώρου νεώς, ἢ τ' ἢ περσὸν τ' Μενεκράτους· ἵππει δ' αὐταῖς ἐκστέρωσαν χεῖρας ἐπεβλήθησαν σιδηραί, τ' ἢ νεών ἑδὲν ἐπὶ τὸ ἔργον ἢ συσσηκῆσας ἐκστέρωσαν, οἱ δ' ἀνδρες ὡσπερ ἐν γῆ, πόνου καὶ δρετῆς ἑδὲν ἀπέλιπον· ἀκούσας τε ἢ ἢ ἀδραῶν, καὶ λίθοι καὶ τρεῖς μισθὰ ἐπ' ἀκνήλους, ἔπειτα πᾶς ναὺς καταβράκτους ἵρηπῶν ἐς τὸ ἐπίγειον δι' αὐτῶν, ὑψηλοτέρως δ' ἔσσης τ' Μηνωδώρου νεώς, οἱ τε καταβράκτους τοῖς πλεμῶσιν ἦσαν εὐεπιβρατώτεροι, καὶ τὰ κελεύμενα ὡς ἀφ' ὑψηλοῦ βριασιότερα. τεθνεώτων δ' ἦδη ποσσῶν καὶ τ' ὑπολοιπῶν καταπετραμμένων, ὁ μὲν Μηνωδωρὸν ὄβελον τὸν βραχίονα ἐσπῶθη, καὶ ὁ ὄβελος ἐξηρέθη, ὁ δ' Μενεκράτης τ' μηρὸν ἀκινήτω πολυγλωχίνῃ Ἰβηρικῶ ὀλοσαδέρῳ, καὶ οὐκ ἦν ἐξελθὲν αὐτὸ σπῶν ἐπέσειε. ἀρξάμενος δ' ὁ Μενεκράτης ἐς μάχην ἠγρόμενος, ἐπίρριψε ἔως τοῦς αἰχμῆς ἐποτρυνῶν, μίχρη λαμῶσιν ἰορμῆς τ' νεώς, ἐς τ' βυθὸν δ' πελάγου αὐτῶν ἔριψε, καὶ πῶν μὲν νεώς ὁ Μηνωδωρὸν αὐνοῦσσετο, καὶ ἐς πῶν γῆν ἀπέπλευσεν, ἑδὲν ἐπὶ ὄραν οὐδ' ἄνευθεν δυνάμενος· καὶ τὸ μὲν λαὸν τ' ναυμαχίας ἕστας ἐπιπροσέει· οὐκ ἦν δ' ἐξελθὸν Καλουτίου μὲν Δραπέλων ἐς τὸ λαὸν, ἀπέτιμεν τὸ ναὺς τ' Μενεκράτους νεών, καὶ ἐκφυγούσας ἐς τὸ πέλαγος ἐδίωκε· Δημοχάρους δ' ὁ δ' Μενεκράτους συνεξελουθέντος τε καὶ ὑποσπῆσθαι τῶν λοιπῶν δ' Καλεισίου συμπετόσιν, πᾶς ἢ ἐς φυγὴν ἐτρέπετο, πᾶς δ' ἐς πέτρας σπυρῆσας, ἔπειτα ἰνδρῶν ἐξαλομείων, συνεπιπέσα τὰ σπῆσθη, μίχρη Καλεισίου οὐκ ἔ

runt se invicem, defracto rostro navis Menodori, detersisque remis Menecratis. Injectis deinde utrinque ferreis manibus, naves jam cessabant hærentes sibi: focii navales non aliter quàm in terra nihil sibi ad summam contentionem alacritatémque fecerunt reliquum: impetebant enim se sagittis, faxis, jaculis, pontesq; injiciebant per quos transcenderent. & quia Menodori navis extabat altius, & pontes ejus facilius permeabantur à viris audacibus, & tela inde missa incidebant vehementius ut è loco superiore. Jamque multis casis, fauciatibus reliquis, Menodorus veruto per brachium trajectus est, quod mox extractum est è vulnere: at Menecrates in femur ictus est hamata Hispanica soliferæ, qua non potuit eximi celeriter: itaque jam ad pugnam inutilis, sic quoque hortabatur alios, donec nave sua capta se in mare dedidit præcipitem. Menodorus captivam navem religatam à sua pertraxit ad terram: nec amplius quicquam potuit efficere. Hæc in sinistro cornu gesta sunt. E dextro Calvisius ad sinistrum navigans, aliquot Menecratis naves interclusit à ceteris, eas fugientes in altum persectus est. Demochares vero libertus & ipse Pompeii, tunc legatus Menecratis, reliquas Calvisianas aggressus, partim fugavit, partim in saxa compulsas fregit: exilientibusque inde navibus focis, ipsas cremavit: quam Calvisius à persecutione

Menodori vulnus.

Menecratis vulnus & interitus.

720

Calvisius.

Demochares.

revertens, & suas fugientes reduxit, & incendium inhibuit: superveniente nocte quisque ad suam pridianam stationem reversus est. Hunc finem id praelium habuit, Pompeianis longè potioribus.

Demochares agrè ferens mortem Menecratis ut cladem maximam (nam Pompeius in rebus maritimis Menecratis Menodorique opera præcipua semper usus est) omisit omnibus rebus, ex acie Siciliam rectà petiit, ac si non Menecratis corpus & navem unam, sed integram classem amisisset. Calvisius quandiu Democharem contra se venturum putavit in eadem statione mansit, ad redintegrandam pugnam minimè idoneus: nam optima quæque navis perierat, ceteræ ad pugnam erant inutilis: postquam autem cognovit cum abisse in Siciliam, reparatis navibus oram legebat, ne sinus quidem trajiciens. Parte alia Cæsar à Tarento Rhegium cum bene magna classe exercitûque petiit, & Pompeium ad Messanam affectus est, quadraginta tantum comitatum navibus. Itaque amici hortabantur ut per occasionem Pompeianas paucas naves ipsumque aggredieretur classe instructissima, priusquam ceteræ illius naves veniant: sed parere consilio noluit, expectans Calvisium, negansque consultum exponere se periculo, dum expectantur auxilia. Ubi verò Demochares Messanam attigit, Pompeius ipsum & Apollonhanem

διώξας ἐπανῶν, τὰς τε Φορβύσσους ἔ' ἰδίαν ἐπανήγαγε, καὶ τὰς ἐμπροσφραδίας ἐκάλυψε, & νυκτὸς ἐπὶ λαβύσσης, ὑλισίωτο πάντες ἕδρα & τ' αἰετίρας. ἢ μὲν δὲ ναυμαχίαν ἐς τὴν ἐτελεύτησεν, & αἰετῶν ἐν αὐτῇ πρὸς Πομπηίου ὄψιν πολὺν.

Δημοχάρης ἃ βαρυθυμῶν ἐπὶ τῷ θανάτῳ Μενεκράτους, ὡς ἐπὶ ἡττῆς μεγίστης (ὅσα ἢ οἰσε ἦσαν μέγιστα τῷ Πομπηίῳ θηλάσσης ἐργά), Μενεκράτης τε καὶ Μενωδοῦ) ἀπαντα μέγιστος, ἐκ κερῶν ἐυδύς ἐς Σικελίαν ἔσπευε, κρηδῶντες ἔ τὸ Μενεκράτους σῆμα, καὶ ναὺν μίαν, ἀλλὰ τὸν εὐλοὺν ὅλον ἀπεβλήθη. ὁ δὲ Καλονίσιος, ἕως ἢ ἐπιπλευσῶν τὸν Δημοχάρην αἰετῶν, περιέρχων ἕδρα πρὸς ἄριστον, ναυμαχεῖν ἔ' διωκόμενος. αὐτὸς γὰρ κρηδῶντες τ' ἑαυτὰ διαλάσσειν, καὶ αὐτὴν αἰετῶν ναυμαχίαν ἔχει ἀχρηστῶς. ἐπεὶ δὲ ἔμαθον οἰχόμενον ἐς Σικελίαν, ἐπισκοπάζει τὰς ναῦς καὶ περιέρχεται τὴν γλῶσσαν τῶν κληπτῶν ἐξελίσσων. ὁ δὲ Καίσαρ ἐκ μὲν Τarento ἐς τὸ Rhegium ἐπιπλευσείας ναυσὶ πολλαῖς καὶ στρατῷ πολλῷ, & Πομπηίον ἐπὶ Μεσσηνίῳ κρηδῶντες, ναῦς ἔχοντες περὶ ἀρῶν ἡσυχῶν ὡστε αὐτῷ περιέρχων οἱ φίλοι, ὡς ἐν κρηδῶν μέγιστος ἐπὶ ἕδρα τῷ Πομπηίῳ καὶ τοσοῦτος ἔστω, ναῦς ἔχοντες ὀλίγας, μέχρις τὸ λοιπὸν εἰσὶν ναυτικοὶ ἔ' παρῶν. ὁ δὲ σὺν ἐπαίδετο, Καλονίσιον περιέρχων, & λέγων σὺν εὐθουλοῖς ἔ' τῶν τὸ ἡφαιστίδιον, ἕδρα συμμαχίαν ἀλλῶν αἰετῶν. ὡς δὲ Δημοχάρης ἐς Μεσσηνίῳ κρηδῶντες, ὁ μὲν Πομπηίος αὐτὸς τε Δημοχάρην, καὶ Ἀπολλωνίαν

ἴλω καὶ τόνδε ἀπλοῦς θεοῦ ἰαυτῆ, ναυάρχους ἀπέφηνεν ἀπὸ Μινωῶ ἀ-
 ρου καὶ Μενεκράτους ὁ δὲ Καίσαρ
 ἀεὶ τὸ συμβεβηκότων ἀμφὶ τῇ Κύ-
 μη παύσατο, ἐξέπλεε τὸν πορ-
 τῶν Ἰστανθῶν τῷ Καλοῦσίῳ,
 αὐτοῦσι δὲ αὐτῷ ἔπαυσε τὸ πλεόν,
 καὶ Στυλίδου ἠδὲ παρὰ πλείους, καὶ
 ἐς τὸ Σκύλακον ἐπιχειρήσασθαι, ἐπι-
 θορῶν ἐν τῷ Μεσολίῳ ὁ Πομπηῖος,
 ἐξήπτετο τὸ ὑπέστην, καὶ τὸς ἀπὸ
 πλοῦς ἐδίωκε, ἔπεισας ἐνέβαλε,
 καὶ ἐς μίσην ἀπεθύλακτο. αἱ δὲ
 κληπερὶ ἐνὸς κλύδωνος, ἐς τὴν ναυαρ-
 χίαν οὐκ ἐπίστρεψον, Καίσαρ δὲ
 οὐκ ἴωντο, εἴτε δέσσοντο ἐν
 τῷ ναυαρχίῳ, εἴτε ἐπιμένοντο
 οἱ ἀπὸ δόξης διεγινώκει μὴ ναυαρ-
 χῶν διὰ τὸ Καλοῦσίῳ γινώμη
 δὲ αὐτῷ παρὰ τὴν γλῶσσαν ἰσπε-
 ρήσασθαι ἀπίστω, καὶ ἐπὶ ἀγκυρῶν
 ἐτάλευον, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἀπὸ
 χῶν τοῦς ἐπιόντας. Δημάρχους
 δὲ ἐπιστήσαντο δύο ναῦς ἀπὸ ἐ-
 κείνης, ἐδορυσοῦντο ἠδὲ σπῆς τε
 πῆς πῆρας δροσασμῶν ἔπεισας ἀλ-
 λήλους, θαλάσσης τε ἐπιπέμπαντο,
 ἔπεισθησαν καὶ δόξης, καὶ αἰδῆ,
 ὡς περὶ αἱ ἀπὸ Κύμης, ὁρμούσασθαι τε
 καὶ ἐμβαλλόμενον σπῆς ἐχθρῶν ἐπι-
 πλέοντων καὶ ἀναχωρησάντων ἔμελλον
 ἐπεὶ ἄλλοι παρὰ κείνους ἀπὸ τῶν
 ἰσπερὶ δὲ Καίσαρ ἐξήλατο τὸ ναῦς ἐπι-
 τας πῆρας, ἔπεισας ἐνέοντες ἐν τῷ
 θαλάσσης ἀνελάμβανον, ἔπεισας τὸ ὄ-
 ρος αὐτῶν παρὰ περὶ Κορινθίῳ
 δὲ ἔπεισας αἰδῆς πρᾶτῆσι ἦσαν αὐ-
 τοῦ, παρὰ κελύσαντες ἀπὸ τῶν
 αἰνευσάντων ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῶν
 ἀγκυρῶν, καὶ ἀνήχησαν ἐπὶ τῶν
 πολεμίων, ὡς δέον τὴν δροσῶν
 coralibus in altum contra hostes

pariter suum libertum classi praefecit loco Menecratis & Menodori. Caesar vero nuntiato detrimento quod ad Cumas acciperat, enavigabat fretum, occursum Calvisio. Jamque superata ejus majore parte, in praeter navigantem quam vocant Styllida, & flectentem cursum versus Scyllam scopulum, Pompeius a Messana fecit impetum, aggressusque postremas, etiam praecedentes persecutus est, omnibusque impetitis provocabat ad praelium. Illa quamvis infestata ad praetoriam non sunt reversa, non permittente Caesare: sive quod non auderet pugnare in angustiis: sive quod maneret in proposito non pugnandi absente Calvisio. Jusit autem ut omnes se ad littus reciperent, & in saxo flarent in ancoris, arcerentque a prora siquis invaderet. Demochare vero invehente binis navibus in singulas, perturbata jam & in saxa impingebant, & inter se collidebantur, replebanturque mari, & peribant per ignaviam: haec quoque ut in Cumano praelio, immotae ipsae, infestatae crebro impetu hostilium incurfantium atque recurfantium; nec enim adversari fortuna desierat. Caesar certe in saxa de navi desiliit, & enatantes excipiebat, recipientesque se in montem deducebat. Ceterum Cornificius & quotquot alii duces aderant cohortati se mutuo, injussu imperatoris abruptis an- erecti sunt, rati fatius esse pu-

gnando vinci, quàm stando sustinere imperus insultantium: primusque Cornificius periculosa audacia pratoriam Democharis concussam cepit: Demochares in aliam exiit. In hac confusione multis pereuntibus, conspecti sunt per mare adventantes Calvisius & Menodorus, non à Caesarianis, vel in terram ejectionis vel in mari certantibus, sed à solis Pompeianis, qui à terra longius aberant móxque retrocesserunt: jam enim appetebant tenebrae, nec audebant fessis cum recentibus congregi qui casus peropportunè reliquis periclitantibus accidit. Noctu verò plerique desertis navibus in montes confugerunt, accensisque multis ignibus signa dabant permanentibus in mari: sicque pernoctabant sine cibo, sine cura corporis, egeni rerum omnium: quos Caesar pariter affectus circumcurfando hortabatur ut usque mane durarent. Ac ne tum quidem cognitum est adventare Calvisium: nec à navibus quicquam erat praesidii, occupatis circa naufragia: sed alio quodam bono eventu decimatertia legio propinquabat per montes: quæ audita clade per aspreta contendens ad ignes, reperit imperatorem suum & eos qui cum illo refugerant, fessos & victus indigos, divisisque operis alii curabant alios, ipsum imperatorem centuriones induxerunt in extemporaneum tabernaculum, destitutum ab omnibus fa-

722

Caesar in magnis angustis.

παθεῖν μάλλον, ἢ ἐσώσας ἀμαρχει τοῖς ἐπιχειρήσει ἄσχεκμενέες: τολμη τε παρῶσθω ἄσχετον ὁ Κορνιφικιῶ τῶ ναυαρχοῦ ἔ Δημοχάρου κητίσειε & εἰσε: & Δημοχάρης ἔμῃ εἰς ἐτίσαν ἐξήλατο: τιστὶς δὲ ὄντῶ ἔ πόνου & ἔ φθόρου, ἐπιφανοῖτο ἐν πάντου ἄσχετοπλοῖτες ἤδη Καλοῦσιος τε καὶ Μνωδάρῶ, καὶ αὐτὸς οἱ μὲ ἔ Καίσαρῶ ἔχ ἔρωαν, ἔτε δὲπὸ γῆς ἔτε ἐν θαλάσσης πελαγῶσσι δὲ ὄντες οἱ. ἔ Παμπήσιου κητίσαν, & ἰδόντες αἰσχυρῶν: αἰσχυροῦσι τὸ γῆρ ἤδη, καὶ κημηκῆσιον ἀκμηῆτες σση ἐδαρίου συμπλεκέσθ. τῆτο μὲ δὴ συγκληκῶ τοῖς ἰσολοῖσις ἐκ ἔ τισὶς ἀχρησίου χρησῶν ἐπιγίνεσται: νυκτὸς δὲ ἐπιλασῶσης, οἱ μὲρ ἐκ τῶ νεῶν ἐκπεσόντες, ἐς τὰ ὄρη αἰσιφῶσθην, καὶ πυρρὰ πολλὰ ἔκαον, σύμβολα τοῖς ἐπὶ ὄσαν ἐν τῇ θαλάσση, & διενυκτέροσιν ἔπτος ἄσντοι & ἀθερῶσσι καὶ πίντων ἔδιδεῖς: καὶ αὐτὸς ὁ Καίσαρ ὀμοῖως ἔχων, παρικλή ἄσθεῖαν ἐς τῶν ἐκ κηρηπύθησι: τολμηκῶσθρη δὲ αὐτῶ ἄσθε τῶν Καλοῦσιῶ μὲ ἔδλ' ἄς ἐκγνώσαστο ἄσθεπλοῖαν, ἔδλ' ἄς τῶ νεῶν τὸ χρησῶν ἐγίνετο ἀχολουρῶν ἰσπὲρ τῶ ναυαρχια: ἰσπὸ ἔ ἔτερος δαίρησι ἄσθετὸ τὸ τρισκακῶ δέκατον τέλῶ ἐπλησιάζε δὲ τῶ ὄραν, καὶ ἄσθε ἔ κηκῶ πυθῶσθρη, τῆς κρημῶν τῶ πυρρὰ ἔ ὄδου πηκμαρῶσθρη διδραμῶν, & κηβαλοῦσντες τῶ αὐτοκρητῶσθρη σφῶν & τῆς συμφυγῶσντες, ἄδὲ ἐχῶσντες κημῶσθρη καὶ τρεφῶν δασείας, ἐθερῶσθρη ἀλλοῦσ ἀλλοῖ δὲ βαλοῦσντες: οἱ ἔ παθῆαρχοῖ τῶ αὐτοκρητῶσθρη ἐς αὐτοκρητῶσθρη αἰσχυρῶσντες, ἔδδ-
 ρὸς

ιός τ' αἰκετῶν αὐτῶν Ἰεροπόλῃων
 παρεστῶν, ὡς ἐν νυκτὶ καὶ ποσὶδὲ
 τρωχῶ διέρρημένων. ἀπατίμιας
 δ' ἐνδύς πανταχῆ τὸς ἐξαγγελῶν-
 τας ὅτι σώζοιτο, κωλύεται Κα-
 λουσίῳ σὺ τῆς ἀσπύλοισ καὶ
 πλέοντα, καὶ ὡς ἐπὶ δύο χρηστῶς καὶ
 ἀδικητοῖς ἀνεπαύετο. ἄμω δ' ἡμέραι
 τῶν Ἰαλοσῶν ἐφορῶν, ἐδεῶτο ναὺς
 ἠμπροσθημένους τε ἔημιφλέκεις ἐπὶ
 καὶ ἡμικρούτους, ἄλλας τε λελυδῶνας,
 ἰσιων τε ὀμβρῶ καὶ πηδυλίων ἔσδωδων
 ἠμπλεων τὸ πύλαγρον, ἔτ' ἐπὶ
 σαζοβῶν τὰ ποικῶ πεπονημέτα
 ἀσπυλοῖσιν οὐδ' ἔ Καλουσίῳ
 ἑτολῶ, ἐπισκοπῶ καὶ ἐπείρηται ἔ
 σκυφῶν πλαγιάσους, ἡρεμυῶτων
 ἔτ' πολεμίῳ, εἴτε Δῆσ Καλουί-
 σιων, εἴτε αὐτῶ ἀναγρημένοις ἐπι-
 θιάδ' διεγυκῶτων ἄδδ' ἔχόντων
 ἐκείτην οὐ μείους ἡμέρας ἰότη
 ἠμπυῶν ἤχηε κῆμος βίεμον ἐν ῥοῶ-
 δει καὶ σενῶ χασίω.

Πομπήσιν μὲν οὐδ' ἐν Μεσογῆνῃ
 λιμῶν ἐνδον ἦν αἰ ἔτ' Καίσαρος
 ἦες αὐτῶ ἀπὲ τρωχῶν ἀκτῶν ἔ
 δύσασμον ἀργασίῳ, τῶς τε πύ-
 τας καὶ ἀλλήλους ἐπέφροτο, εἰδὲ
 ἔτ' πληρωμῶτων σφίσι ὡς τε Δῆσ-
 κατῶν ἐντελῶν ὄντων. Μηνόδορος
 μὲν ἐν δρχοῖσιν τὸ δεῖν ἐλπίσας
 πλεονάσων, ἐς τὸ πελαγῶτων ἀνή-
 χησιν, καὶ ἐπ' ἀγκυρῶν διεταλῶεν,
 ἀσθενέστερον ἔχων τὸ κῆμος Δῆσ
 τ' ῥυθῶν, ἐρεσια ὅμως ἔσπε τὸ
 δε σῖνται κρεττοῦ μὴ παροφείρα-
 σαι, ἔ πρὸς αὐτῶν ἐμιμυῶτω ἔτε-
 ροι, τὸ ἔ λοιπὸν πλῆθ' οἰόμενοι
 ταχέως τὸ πνεύμα σῶσῶσιν αἰς ἐν
 ἔσρα, τὰς ναῦς ἐκείτησιν ἀγκύ-
 ρου ἐκ τε τοῦ πελάγους ἔ δῶτ' ἔ

miliaribus, nocturno tumultu
 dispersis. Quumque mox cir-
 cumquaque misisset qui nuntia-
 tiarent se incolumem, audivit
 Calvisium cum præcursoriis na-
 vibus appellere: & sic ex inspe-
 rato relictus duobus lætis nun-
 tiis, quieti se dedit. Prima verò
 luce mare inspicens, specta-
 bat incensas naves ambustas &
 semicrematas, rursus alias flui-
 tantes inter fragmenta navium
 & instrumenta nautica, tum ex
 his quæ supererant quaslatas ple-
 rasque. Admota igitur classe Cal-
 visii, curabat necessaria subdu-
 ctis farciendis navibus, quum
 otium esset ab hostibus, sive
 propter Calvisium, sive quod
 in alto mallent ipsum aggredi.
 In hoc rerum statu Ausfer exor-
 tus meridie magnos fluctus mo-
 vit in freto angusto & suapte na-
 tura confito.

Sed Pompeius in Messanenfi
 portu erat: Casarianæ verò na-
 ves rursum circa litus asperum
 & importuosum conflictabantur
 cum faxis & inter se, carentes
 etiam supplemento nautico, i-
 deoque regi difficiles. Menodus
 igitur veritus ne malum in
 horas cresceret, longius recessit
 à littore, jactis in salo anco-
 ris: & quia fluctus in profun-
 do erat lenior, remorum quo-
 que vi contendebat ne transver-
 sus ad terras ageretur, imitan-
 tibus eum quibusdam aliis: reli-
 qua multitudo, rati ventum cito
 remissurum, ut solet verno tem-
 pore, utrinque naves infrenave-
 runt

runt ancoris, tam ab alto quàm à littore, contis protrudentes ne colliderentur. Sed vento faviente amplius, conturbata sunt omnia: abruptisque ancoris naves collidebantur, & in terram alia post alias excutiebantur: clamoresque varii miscebantur, paventium, ejulantium, frustra furdos cohortantium: nemo enim exaudiri præ tanto strepitu poterat, nihil inter gubernatorem & vulgarem nautam intererat, non artes, non mandata proderant: sed par omnium erat interitus, & in ipsis navibus, & quoties quis excideret, elisorum inter fluctus & navigia: fluitabant enim toto eo mari naufragiorum ac virorum, partim vivorum partim extinctorum: è quibus si quis ad terram enataffet hi quoque ad saxa allidebantur, à fluctibus. Ut verò æstus etiam accessit familiaris huic freto, infuetos novus terror occupavit, navigiis tum maximè hac illac raptatis & inter sese arietantibus, quum ventus sub noctem crebresceret, ut ne in luce quidem perirent sed in tenebris: audiebanturque per totam noctem ejulatus & clamores suos nomine vocantium, discurrentiumque per terram & in mare inclamantium, & complorantium ut defunctos quando non exaudirentur: rursus aliorum extra fluctus caput attolentium, & succurri sibi rogantium. Sed erant utrisque omnia difficilia: nec solum mare periculosum erat intrantibus, & his qui adhuc

γῆς διακρίπτω, καὶ κρητῆς ἐξείθου ἀπὸ ἀλλήλων τρυχητέου ἢ τοῦ πνεύματος ἡννομένα, συνίχυτο πάντα, καὶ σωετρεῖοντο αἰνῆς τῆς ἀγκυρῆς ἀπορηγνύουσα, & ἐς τὴν γῆν ἐπὶ ἀλλήλους πρῶσοῖδραι, βοή τε ἢ παμμυγῆς δεδιωτῶν ὁμοῦ καὶ αἰμαζόντων, & παρεκελεύοντων ἐς ἀνήγον ἀλλήλους· ἢ ἢ ἐφικνεῖτο ἐπὶ τῷ λεγόμενῳ, εἴθε κυβερνήτης ἰδιώτης διεφερεν, ἄτε κατ' ἐπίσημον, ἕτε σὺς πιστῶν, ἀλλ' ὁ φθορῆς λιῦ ὄμοι, ἐν τε τῆς ναυῶν αὐτῆς, καὶ ὅτε πρὸς αὐτῶν ἑκπέσει, κύματι & κλύδωνι καὶ ζύλοις δρασσομένων· ἔργα ἢ ἡ θαλάσσει ἰσταν, καὶ ζύλων, καὶ ἀνδρῶν, καὶ νεκρῶν· εἰ δὲ πρὸς καὶ τοῦ ἀναφυγῶν ἐκνήσει ἐπὶ τὴν γῆν, συνωχρῶσθε καὶ οἶδε ἐπὶ τὰς πειρασὶς ἐπὶ τῷ κυμαθῶς· ὡς ἢ & τὸ ἀσάσμε τὴν θαλάσσειν ἐλαμῶσεν, ὁ συνήδως ἐπιγίγνεται τῶν τῶ πορθηῶ, τὰς μὲ ἀνδρείς καὶ τοῦ ἐξέπλησσε, τὰ ἢ σκάφη τότε μάλισα ἀεφερομένη σωεπιπτεν ἀλλήλοις, & τὸ πνεῦμα ἐς νύκτα χαλεπότερον ἐγγίγνεθ, ὡς τε μὴδὲ καὶ φῶς ἐπ, ἀλλ' ἐν οὐρα διακλυθῆ, οἰμαγῶ τε ἀνά τὴν νύκτα πύσαν ἦσαν, καὶ τὸ οἰκειαν μετακλήσῃς ἀνά τε τὴν γῆν ἀναίονταν, καὶ τὰς ἐν τῇ θαλάσσει κελουῶτων ἐξ ὀνομαθῆς, & θρηνοῦντων ὅταν μὴ ἐπακρῶσθαι ὡς ἀπολωλῶτας, ἐμπυλὴν τε εἰτέρων ἀνά τὸ πέραθρῃς ὑπερκυπτόντων τὸ κύμα, καὶ ἐς βοήθειαν τὰς ἐν γῆ παρεκκελουῶτων ἀμήχανα δὲ πάντα λιῶ ἐναστέρας· καὶ ἐκ ἡ θαλάσσει μόνῃ τῆς ἐς αὐτὴν ἐσλαθῆσι, & ὅσοι τῷ νεῶν ἐπεβῆσαν

ἐκείτων ἐπὶ ἀλλὰ καὶ ἡ γῆ ἔκλυ-
 δυνθ' ἐχ' ἥσσαν καὶ ὑπερῷον, μὴ
 σφῆς τὸ κύμα συναρῶν ἐπὶ τὰς
 πέτρας, ἐμῶν δ' οὐκ ἐπὶ τῶν
 πόποτε μέγιστα κινῶν τρεῖς, γῆς
 οἷτες ἀγγροτάτω, καὶ τῶν γῆν δε-
 δίοτες, & ἔτι ἐκφυγεῖν αὐτῶν ἐ-
 χορτες ἐς τὸ πέλαγος, οὔτε ὅστι
 ἀλλήλων ἀφαιρέσει ἢ ἡδ' ἐνόητος ἢ
 ἔχειον, καὶ τὸ φύσθ' δυσέξοδον
 αὐτῶν, καὶ κλύδων ἐπιπτοῦν, καὶ τὸ
 πτόμα ὑπὸ τῷ ἀσπιδόμαθ' ὄρων ἐς
 ἰνέκας ἀσπιδόμαθ' ὄρων, καὶ ὅτ' ἐ-
 βου-
 ῆδ' ἀσπιδόμαθ' ἐπὶ πάντα ἐπέμεινον,
 ἔτι μὲν, οὔτε φούγεν ἐπέερεπε-
 τό τε σπότη καὶ ὑπὸ τῶν κλύδων
 μέγιστε μελαίνης· ὅθεν ἐδησοκοι οὐδὲ
 κηροῦντες ἀλλήλους ἐπὶ, οἱ μὲν ἰο-
 ροῦκοι καὶ βοῶντες, οἱ δ' ἐφ' ἡ-
 συχίας περὶ μέγιστοι, & τὸ δεινὸν ἐκ-
 δρόμοι, καὶ συναρῶντες ἐς αὐ-
 τὸ ἔιοι, αἷς ἀπολοῦντο πάντως·
 ἡννομοὶ γὰρ τὸ κηρὸν κρείσσον ἐπι-
 νειάς, & τῶν ἐκ τῶν περὶ τὸν
 αὐτῶν ἐλπίδα ἀφῆρειτο· μέγιστε πο-
 τε ἄφω τὸ πνεῦμα ἀσπιδόμαθ' ἡ-
 μίρας διελύετο, & μετ' ἡλίου ἐπι-
 πολλῶν πτόμαθ' ἐμμερῶντο· καὶ τὸ
 κύμα ὅμως καὶ τότε ἔπειμαθ' ὄρων
 ἐκλυθῆναι, ἐς πολὺ ἐτραχύνω, καὶ
 τὸ δεινὸν ἐστὶ ὑπὸ τῷ ἐπιμαθ' ὄρων
 πτόμαθ' ἐμμερῶντο ἡννομοὶ γὰρ
 ἡννομοὶ ἢ ἔδρας τε & ὄρων κρείσσον,
 διεφθέρει τῷ Καίσαρ ὄρων καὶ
 αὐτῶν τὸ πτόμα. ὁ δὲ καὶ τῷ ἀσ-
 πιδόμαθ' ἡμίας ποῖα τὰ πολέμου
 βλάται, καὶ ὄρων τῶν συμπατάμα-
 θ' ὄρων ἀσπιδόμαθ' ἐπὶ τὸ ἰπ-
 πτόμα ὄρων καὶ ἀσπιδόμαθ' ὄρων
 αὐτῶν ἐμίας καὶ ἀσπιδόμαθ' ἐχ' ὑφι-

in navibus manebant, sed terra
 quoque propter inundationem
 nihilo tutior, dum metuunt ne
 se fluctus ad saxa allideret, novo
 tempestatis more, ut terræ proxi-
 mi terram tamen timerent,
 non valentes in altum ab ea re-
 fugere, ne tantillum quidem
 quantum ad vitandam collisionem
 sufficeret: namque loci angustia
 difficilis & alioquin per-
 meantibus, exortaque tempe-
 stas, & ventus à circumstis mon-
 tibus in procellas refractus, si-
 mulque vorticosus profundi ma-
 ris æstus, nec manere sinebat
 nec fugere. Quæ omnia gravaban-
 tur tenebræ noctis obscurissi-
 mæ: quapropter moriebantur
 ne conspicui quidem invicem,
 alii tumultuantes clamantesque,
 alii silentio necem expectantes,
 quidam etiam accelerantes sibi
 perniciem, ut in rebus deplora-
 tissimis: nam expectatio malo ip-
 so molestior omnem etiam for-
 titæ salutis spem adimebat: do-
 nec repente ventus remisit appe-
 tente jam die, & sole reverso in
 univèrsum elanguit, quamvis
 fluctus etiam quiescente vento
 diu turbavit. qualem tempesta-
 tem ne indigenæ quidem un-
 quam fuisset meminerant. tunc
 verò modum omnem morè-
 que transgressa, majorem par-
 tem navium virorumque Casar-
 is perdidit. Ille supra cladem
 pridianam duabus novis afflictus
 calamitatibus, Vibonem eadem
 nocte per montes properavit,
 impatiens infortunii, cui nullam
 opem ferre poterat: dimissis nun-
 tiis,

724

Tempe-
 stas hor-
 renda.

Cæsar's ca-
 lamitates.

impatiens infortunii, cui nullam opem ferre poterat: dimissis nun-
 tiis,

tiis ad omnes amicos & duces ut sibi præfctō essent, ne (ut fit in rebus adversis) aliqua novæ contra ipsum exorientur insidia: terrestres autem copias quas circa se habuit, dimisit per Italiae littora, ne Pompeius hoc successu elatus terram auderet invadere.

Pompeius
victoria uti
nescit.

Qui tamen nec de terra quicquam cogitavit, nec reliquias naufragii vel præsentis vel abeuntes tempestate sedata aggressus est: passus eos navigia cingere sicut poterant, & secundo vento Vibonem perferri: sive fatis afflictos putabat, sive nesciebat uti victoria: sive, ut aliàs dixi, ad aliena invadenda segnis, contentus erat sua defendere. Caesaris autem navium ne dimidium quidem superfuit, & id vehementer quassatum: relictis tamen aliquot ad classis curam, ipse ægrè ferens abiit in Campaniam: nam neque naves alias habebat, quum multis opus esset, neque tempus ad fabricam, urgente fame, & populo rursus pacem flagitante, bellumque vituperante ut susceptum contra foedera: pecuniis quoque opus erat in magna harum inopia, populo Romano neque conferente quicquam, neque sinente uti exigendi artibus. Verum ille ingeniosus ad propria commoda, misit Mæcenatem ad Antonium, qui melius edoctus de recens exortis inter ipsos controversiis, ad belli ejus societatem pertraheret: id si minus succederet, cogitabat legiones onerariis in Sici-

725

Caesar in
magnis an-
gustiiis.

Mæcenas
ad Anto-
nium mis-
sus.

τάμῳ τὴν συμφορὰν, ἐν ᾗ μὴ δὲν εἶχεν ἐπιηγουρῶν, καὶ φίλοις καὶ στρατηγαῖς ἐπίτελλε πᾶσι Διὸς χειρὸς εἶναι, μὴ περ αὐτὰ καὶ ἐτέρων ὡς ἐν κρησπασίᾳ χροῖτο ἐπιούλῃ. ἀδείπημπε δὲ καὶ ἐς τὴν ἀκτὴν ἄπασαν τῆ Ἰταλίας τὰ παρ' ὄψεσιν, μὴ ἐπιτολήσῃς ἐ τῆ γῆ Διὸς τὴν εὐτυχίαν ὁ Πομπηῖος.

Ὅ γ' ἔτε ἀεὶ τῆ γῆς εὐνοήσεν, οὔτε τοῖς λειψύλοις τοῦ ναυαγίου περιρῶσιν ἢ ἀπίστοις κρησπασίῳ τῶ κλύδων ἔπιχερήσεν, ἀλλ' ὑπερ-εἶδεν ὅτι τῶν δωματῶν Διὸς ζωομύ-
πλιοντος ἐς τὸ Ἰταπῶνιον, εἴτε τῶν συμφορῶν δὲ κεν οἱ νομίζων, εἴτ' ἀπειρῶν ὧν ἵκλυ ἐπιξελθεῖν, εἴδ' ὡς περ εἰρητῆ μῆ καὶ ἐτέρωδιν, ἐπιχερῆσιν ὅλας μωλακὸς ὧν, καὶ μῆρον ἐγνωκῶς ἀμωεῶδ' ἑὸς ἐπιπλιοντος. Καίτοι τ' ἔσθ' ἐς ἡμῖσιν τῶ νέων ἀεισπῶδιν, καὶ τῶτο σφόδρα πεπονθῶς Καταλιπῶν δ' ὄμως αὐτῶ πῶας ἐπιλείδου, ἐπὶ Καμπανίαν ἢ δυσφορῶν ἔτε γὰρ ἀλλὰς ναῦς εἶχε δειρῶν ποδῶν, ἔτε χροόνος ἐναυπηγίαν, ἐπειρῶ-
ρῶν ὑπὸ τῶ λιμῶν, καὶ τῶ δῆμου ἀεὶ συμβάσων αὐτῶς ἐσχηλασ-
τῶ, καὶ τῶ πόλεμον ἐπιτοήσων τῶ ὡς περιρῶσιν δὲ κρησπῶσιν τῶ ἐχερῆς ἐ ἠπόρῃ, Ρωμαίον ἔτε εἰσφροῦσιν, ἔτε τῶς πόρουσιν ἐώντων, ἔς ἐπινοήσῃς δεινὸς γ' ὧν αἰεὶ τὸ συμφέρον σιωθεῖν, ἐπιμπε Μακκῶν ἐς Ἀντωνιον μεταδιόζοντα ἀεὶ ὧν ἔναγχ' ἐπιμῆμφοτον ἀλλήλοισι, καὶ ἐς συμμαχίαν ὑπαζοῦσιν εἰ μὴ δὲ πέσῃσιν, ἐπινοήσῃς ἐπὶ λῆπτις ὀκλήσιν ἐπιθῶσας, ἐς

Σικελίαν περιεῖν, & τὴν θάλασσαν μεθεῖς, καὶ γὰρ τὸν πόλεμον συνίσταδ' ἔπειθ' ἰσχυρῶς ἔχοντι αὐτὰ, ἀγγέλλεται ὁ Ἀντώνιος συμμάχους, καὶ νηὶ καὶ Κελπῶν τῶν Ἀκυντιανῶν ἐπιφανῆς, ἢ Ἀγρίππας ἀγῶν ἐφάνη· εἰ τε φίλοι καὶ τῶν πόλεων πινεσ αὐτῶν ναῦς ὑπάρχουσα, καὶ ἐπὶ αὐτῶν ὁ μὲν δὴ καὶ τῶν λιπέων ἀνή, & λαμπροτέρων τῶν αἰσθητικῶν περιουσιῶν συνεπάρητο.

Ἀρχιερέου δ' ἦρτο, ὁ μὲν Ἀντώνιος ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Τάρανθα διέπλη ναυσι περιουσίαις, τῶν Καίσαρος συμμάχων ὡς ὑπέσχετο· ὁ δ' ἐνήδακτο τὴν γνώμην, καὶ εἰς τὰς ἐπὶ γινόμεναις αὐτῶν ναῦς αἰετοκίετο καλουμένων δὲ αὐτῶν ὡς ἐπὶ ἐπιμαχίᾳ καὶ ὀφθαλμοῦ τὰ Ἀντωνίου, ἐτίθησεν ἀρχολίας ἀστυφῆρε, καὶ ἄλλοι μὲν ἢ αὐτῶν ἐπιμεμφαμένους ἢ τῶν Ἀντωνίου, ἢ τῶν συμμάχων ἀπὸ τῶν ἐπιπορίων τῶν οἰκείων ὑπεροχῶν καλεσθέντων δὲ ὁ Ἀντώνιος, ἐπέδραμεν ὅμως, καὶ αὐτῶν αὐτὸν ἐκάλεσε τῆ τε γὰρ χρόνιαν ἔκαστην κήρυξιν, καὶ στρατῶν ἡρώων ἐπὶ Παρθυαίους Ἰπποῦ, Καίσαρος τὰς ναῦς ἐπέποιε ἀλαλάξαι, ἐρημῶν μὲν ἐν ταῖς συνθήκαις ἐπιπρότερον ἐνολογεῖν ἐκ τῶν Ἰταλίας, δυσχερῆς δὲ ἐσπόμενον αὐτῶν ἐ βαρῶν, τῶν Ἰταλίων εἰληχότων. Οὐκ αἰκία οὐδ' ἐχθρῆς ὡς Καίσαρος ἀπειθήσασα αὐτοῖς, καὶ ὁ μὲν ἐγκρατεῖσθαι τοῖς κινδύνοις ἔλεγε τοῖς ἐν προῆμῶν κριταλοῦσιν, ἢ ἢ ἐκλελυθῆσθαι τῶν ἀπὸ Μαγνήτων. ὁ δὲ Ἀντώνιος ἔφη ἐ Καλ-

liam trajicere, omissoque mari, in terra bellum gerere. His curis anxio nuntiatur Antonium societatem non recusare, simulque victoria de Aquitanis egrigia, parva Agrippæ auspiciis: amici etiam quædamque civitates ei naves pollicebantur & fabricabant. Sic ille omisâ coestitia, magnificentiores jam classis apparatus faciebat.

Ineunte autem vère Antonius ex Athenis Tarentum cum trecentis navibus appulit, Cæsari auxilium ferens ut promiserat: ille mutato consilio, expectabat dum nova classis perficeretur, rursûmque invitatus ut Antonii apparatus suffecturo ad id bellum uteretur, excusabat se distineri aliis negotiis: ut satis appareret, aut rursûm aliquid querelarum eum habere contra Antonium, aut ejus auxilia contemnere contentum propriis facultatibus. Id indignè ferens Antonius, tamen eodem loco manfit, vocavitque illum iterum: nam quum gravatim sumptus in classẽm faceret & ad Parthicum bellum opus haberet Italicis legionibus, classẽm eis permutare cogitabat: quamvis ex foedere utrique potestas erat delectus habendi per Italiam: sed hoc difficilium futurum erat ipsi, sortito Italiam altero. Quamobrem Octavia profecta est ad Cæsarem, ut arbitra inter eos foret: ajebat enim se desertum incidisse in periculum, quo penè interiit in freto Siculo: retulit illa, dilutum Post hoc objectum est,

Victoria de Aquitanis ab Agrippa victis.

Cæsar Antonii auxiliis uti non vult.

Octavia arbitra inter Cæsarem & Antonium.

cum

Cæsaris expostulationes.

eum Calliam libertum ad Lepidum misisse, ut foedus contra Cæsarem inirent: illa respondit, se scire, Calliam missum ut de connubiis ageret: voluisse enim Antonium antequam contra Parthos expeditionem susciperet elocare filiam filio Lepidi, ut promiserat. Hæc asseverante Octavia, Calliam quoque Cæsari misit Antonius, ut tormentis veritatem exprimeret: eum ille non accepit, dicens se collocutum cum eo inter Metapontum & Tarentum: quo loco fluvius ejusdem nominis medius interfuit. Forte fortuna quum uterque propinquaret fluvio, Antonius è carpento desiliens, in lintrem ibi stantem solus insiliit: trajiciebátque ad Cæsarem, credens ut amico. Id Cæsar amulatus est: ita in flumine obvii, contendebant dum uterque vult in ripam alterius exscendere. Vicit Cæsar, iturus Tarentum etiam ad Octaviam: confedistque in eodem carpento cum Antonio, & Tarenti venit in ejus diversorium absque satellitio, & sic pernoctavit apud eum: eadem omnia sequenti die fecit Antonius. Ita continenter momento levi mutabantur vel ad suspiciones per ambitionem, vel ad fiduciam quoties postularet necessitas. Ceterum expeditionem contra Pompeium Cæsar in annum sequentem distulit: Antonio diutius ibi morari propter Parthos non fuit integrum. Permutatio facta ab

Permutatio facta ab

λίαν ἀπελάθειον ἐς Λεπίδου ἐκπέμφει, συνθηκῶν τῷ Λεπίδῳ κατὰ Καίσαρον, ἣ δὲ συνεδίασεν Καλλιῶν ἀφ' ἡμῶν ἀπτελεμένον βουλευθῆναι γὰρ Ἀντώνιον ὡς τὸ Παρθυσίων ἐκεδέσθαι τῷ θυγατρῶν τῷ πατρὶ Λεπίδου, καὶ ἄλλῃ ἀμολογητο. καὶ ταῦτε μὲν ἡ Οὐκασιῶν Ἀντώνιον δὲ ἐτὶ Καλλιῶν ἐπιμπν ἐς βύσσινον τῷ Καίσαρι διδοῦς· ὃ δ' οὐκ ἐδέξατο μὲν, ἀφίξομαι δ' ἔφη, καὶ συμμίξεν Ἀντώνιον μετὰ τῷ Πορτίῳ ἐ Τάροντι, μίσην ἔχων πολὺ μὲν τὸ ἐναντιοῦν καὶ δαίμονα δὲ ἀμφοτέρων ὡσεὶ σάντων τῷ βούρῳ, Ἀντώνιον δὲ ἀπῆκεν κατὰ τῶν, ἐς π τῶν παρορμυῶν των σκιφῶν ἐσθλάτο μὲν, ἐπέειπε ὡς τὸ Καίσαρος, πιστεύον ὡς φίλον, & ὁ Καίσαρ ἰδὼν, ἀντεμμεῖτο, καὶ θυμὸν ἀλλοῦσιν ἀλλήλοισιν καὶ τὸ βούρῳ, καὶ διήραξον ἐκότερον ἐκδόναι βουλόμενον ἐς τῶν ὀχθρῶν τὸ ἐτέρου· οὐκ ἔτι δ' ὁ Καίσαρ, ὡς καὶ ὡς τὴν Οὐκασιῶν ἤξων ἐς Τάροντι· ἐπὶ τε τὸ ἀπῆκεν Ἀντωνίου συνηδρῶν αὐτῶν, & ἐν Τάροντι ἐς τὴν κατὰ γαλῆν αὐτῶν παρῆλθε τε ἀφουλακτο, & τὴν νύκτα ὁμοίως ἀνεπαύετο χροῖς διρυφῶν παρ' αὐτῶν· τῶ δὲ ὁμοίως καὶ παρ' Ἀντωνίου τὸ ἐπιπέσης ἀπεδέκοντο· ἄπας αὐτοῖς ὡς σωεργῆς ἢ μεταβολῆς ὡς τε τὰς ὑπονοίας Διὸς Φιλαρχίαν, καὶ ἐς τὰς πρὸς ὑπὸ χροῖας. τὸ μὲν οὖν ἐπίπλωμα τὸ ἐπὶ Πομπηίων ὁ Καίσαρ ἐς ἴστω ἀνεσκέλετο· ὃ δὲ Ἀντώνιον ἐπιμεινεν Διὸς Παρθυσίων ἐ διωκόμενον, ἀντέδοσαν ὁμοῦς ἀλλήλοισιν, Καίσαρ δὲ ὁ Ἀντώνιον ναῦς ἐκείνου ἐσθλάτο.

Antonius Cæsari cxx. naves conti-

ον, ἄς αὐτίκα πέμφας ἐς Τάραντα παρέδωκε, Ἀντανία δὲ ὁ Καίσαρ διοσυμεύους Ἰταλούς, ὁπαλίους, ἄς ἐπιπέμφει ἰασηρέτω ἰδαρησάτο ἃ Ὀκταυία τ' ἀδελφοί, ἀπὸ πασα παρ' Ἀντωνίου δεκαφασολοὺς τετραεπιπέμφει ἐπιμικτούς ἢ τε φορτιδων νῶν ἢ μικρῶν, ἢ τῶν Ὀκταυίαν ὁ Καίσαρ χυλίοις λογάσι σωματοφυλάξιν, ἄς ἐπιπέμφει Ἀντωνίῳ. ἔπει δὲ ὁ Κρόνῳ αὐτοῖς ἔληξεν τ' ἄρχῆς, ἢ τοῖς πρὸς ἐπιπέμφει ἀναστάν, ἔτερον ἑαυτοῖς ἀρίζον πενταετίαν, ἔσθ' ἐπὶ τ' ἄρχῃ δευτέρως. ἔτοι μὲν οὖν δικεμήτηται ἀπ' ἀλλήλων, ὁ Ἀντωνίῳ εὐδύς ἐς τῶν Συρίαν ἡπέτατο, τῆν Ὀκταυίαν ὡς τῆν τῆν ἀδελφῶν κρατιλίπων μετ' Ἰουλατος ἢ δὲ Ἰουδαίους αὐτοῖς.

Μενόδορος δὲ, εἴτε περὶ ἂν φύσιν πολυμωροσύνης, εἴτε δέισις τὴν ποτὲ ἀπέλιπεν Ἀντωνίου, ἀπέβηκεν αὐτὸν ἐπίοντ' ὡς ἀνδροπάδων πολυμωροί, εἴτε ἑλασσον ἀξιοδοτηνομιζοι παρ' ἂν ἀσπαστοκῆσαι, εἴτε τῶν ἄλλων αὐτὸν ἐξελύθειραν τοῦ Πομπηίου σιωχῆς ἀνεπίδοντων ἐς ἀπίσιαν δεσποτου, ἔπειτα παρακλήτων ἀπανελθῆν, Τριμοκροτους ἀποτανοῖντ', πῆσαν ἀπῆταις ἔλαβῶν, ἡυτο μὲλῃσε ὡς Πομπηίου σιω ἐπὶ ναυσι, Καλισίσιον τ' ναυαρχῆν τ' Καίσαρτ' ἀγαλαβάν' ἐφ' ἂν τ' Καλισίσιον ὁ Καίσαρ ἀπέλυσε τ' ναυαρχίας, ἢ ἀνπεκράτησεν Ἀγροππῶν. ἔπει δὲ ἑποίμῳ ἑὺ ὁ σολῶν, ἐκφάταρην αὐτὸν ὁ Καίσαρ ἄδε' οἱ μὲν βαρυὶ ψαίουσι τ' θαλάσσης, καὶ ἢ πολλοὺς αὐτοῖς ἀπέλασε καὶ τῶν ναῶν μετ' ἰσιωπῆς βαρυνταῖς' οἱ δὲ ἰσχυροὶ θύουσι μετ'

nuò Tarentum missas tradidit: Antonio pro quibus Caesar ei viginti legionariorum millia pollicitus est missurum se ex Italia. Octavia quoque fratrem donavit impertratis ab Antonio decem phafelis trirēmibus: quod navis genus medium est inter longas & onerarias. Caesar vicissim Octaviam mille selectis satellitibus, Antonio delectu eorum permisso. Et quoniam triumviratus tempus senatusconsulto praescriptum exibat, prorogarunt sibi ipsi potestatem in aliud quinquennium, nihil morati plebis suffragia: atque ita discesserunt, Antonio relictà festinante in Syriam, Octavia relicta apud fratrem cum communi filiola.

Ceterum Menodorus, sive Menodoros quod natura esset reciprocus proditor, sive minas Antonii veritus, qui servitutum ei ut mancipio turbulento intenterat: sive minora spe consecutus praemia: sive permortus quotidianis ceterorum Pompeii libertorum opprobriis, perfidiam objectantium, & ad officium revocantium, extincto Menecrate, fide impetrata transfugit ad Pompeium cum septem navibus, non sentiente praefecto classis Calvisio: quamobrem Caesar ablatam ei praefecturam in Agrippam transtulit. Absolutam deinde classem lustravit hunc in modum: Alaria stant in extremo littore undis alludentibus: naves plenae classiaris ordine circumstant cum altissimo silentio: facrifici

Antonio & Caesare. Octavia dona ad Caesarem.

727

Ad Pompeium transfugit fide impetrata. Classem lustravit Caesar. Lustrandarum classiarum mos.

Eccc facrifici

crifici stando in mari maciant victimas, móxque in scaphis ter circum classem lustramina circumferunt, navigantibus unà & ducibus, comprecantibusque ut in ea lustramina à classe avertantur infausta omnia : divisís deinde lustralibus visceribus, partem in mare porriciunt, partem adolent in altaribus, fausta ominante multitudine. Hoc modo Romani classes suas lustrare solent. Statutum autem erat, ut Cæsar à Puteolis, Lepidus ex Africa, Taurus à Tarento, diversis classibus Siciliam invaderent, ut hostem ab oriente patiter & occidente meridieque circumvenirent, præmonitis omnibus ad quam diem Cæsar solveret. Ea fuit decima post solstitium, quas Romani calendas vocant mensis in honorem superioris Cæsaris dicti Julii, qui prius Quintilis vocabatur. Hanc diem Cæsar præstituit, faustam ratus, fortasse propter patrem perpetuò victorem: Pompeius verò Lepido opposuit Plennium ad Lilybæum, cum legione una & multitudinem velitum : orientale occidentaléque Siciliae latera præsidii munit, præsertim insulas Liparam & Cossyram, ne hæc Lepido, illa Cæsari, portus aut stationes opportunas præberent contra Siciliam: robur autem classis Messanæ continebat, in omnes occasiones intentus. Hic fuit apparatus partium. Postquam autem calendæ venere, prima aurora omnes solverunt : Lepidus ex Africa

ἰσώπτες ἐπὶ τῇ θαλάσῃ, ἔτρεις ἐπι σκαφῶν περιφέρουσι ἀνατ' ἑσπέρων τὰ κηλίρια, συμπροκαλιπύωνται αὐτοῖς τ' ἐρατηγῶν, καὶ ἐπεραμύθραν ἐς τὰδε τὰ κηλίρια, ἀντὶ τ' ἑσπέρων τὰ ἀπαιτία τετραπύλας κέρμαντες ἢ αὐτὰ, μέρθ' ἐς τὴν θαλάσσαν ἀπορίπτουσι, καὶ μέρθ' ἐς τὴν βαρυὺς ἐπιθύντες ἀπαιτία, ἔδ' ὁ λέως ἐποδημεί' ἄτω μὲν Ρωμαῖοι τὰ ναυπηγὸν κηλίριον. ἔμελλε δ' ὁ μὲν Καῖσαρ ἐν Λιλυβήταις, ὁ δὲ Λεπίδ' ἐν Λιβύνης, ταύθ' δ' ἐν Ταρῶντος ἐπιπλάσσειδάμ τῇ Σικελίᾳ, ἐς αὐτὸν ἐξ ἡύς ὀμοῦ ἔδ' ὁσῶτος καὶ μεσημβρίας ἀπλάσσειν, καὶ τ' ἀναγωγῆς τ' Καῖσαρ' ἢ ἡμερῶν ἀσείρητο πάσι, καὶ ἡ δὲ δικήτη τερῶν Ἰβελῶν, ἡν πνα Ρωμαῖοι νομημῶν ἔχουσι τ' μιλῶς, ἂν ἐπὶ πηγῇ τῶν Καῖσαρ' τ' ἀσείρητον Ἰούλιον ἀντὶ Κυνήλιον καλῶσι τινὲς μὲν ὁ Καῖσαρ ἄεστε τὴν ἡμέραν, ἀσείρηθ' ἴσως Δία τ' πυτίρα νικηφίρουσ ἀμὲν ἡμερῶν. ὁ δὲ Πομπήθ' Λεπίδω μὲν ἀντίτατι Πλένιον ἐν Λιλυβῆα, τέλθ' ὀπλιτῶν ἔχοντα, καὶ ἄλλο πλῆθ' ἐσκόλασμινοι κρύφας, τὴν ἢ σῶς ἔω ἔδ' ὀκτιν ἀκτιν τῆς Σικελίας πῶσαν ἐφρρεσι, καὶ ἡσῶτος μέγιστε Λιπύρον τε ἔ Κοσσύρον, ἵνα μήτε Κοσσύρον Λεπίδω, μήτε Λιπύρον Καῖσαρ, ἐνορμίσματα ἢ ναυπηγὸν ἡροῦλο ἔνκαμρα ἐπὶ τῇ Σικελίᾳ τὴν δ' ἀεῖστον τ' ναυπηγὸν ἐν Μείσῳ ἀμείχρ, ἐφρρενοῖ ἀπὶ δευτέρῃ. ἔτω μὲν ἐκπύροι παροσπῶδης ἔχουσι ἡροῦδης ἢ τ' νομημῶν, ἀνήροτο πάντα ἀμρα ἡοῖ, Λεπίδ' μὲν ἐν Λι-

ἐκ Λύδης χιλίας ὀλίγαι, & μα-
κροίς ἐβδομηκόντα, & τέλει στρα-
τὴ δυόδεκα, καὶ ἰππεῦσι Νομάσι
πιπτακχιλίαις, καὶ ἑτέρα πικρα-
σκούη πολλή. Ταυρὸς δ' ἐκ Τά-
ραντος τῆς Ἀντανίς ναυσὶν ἐξ ἑ-
κατὸν & τεσσαράκοντα δύο μύριας καὶ
ἑκατὸν, ἐπεὶ τῶν λοιπῶν οἱ ἑρέται
χειμῶνος ἐπεδύνκασαν. ὁ δ' Καίσαρ
ἐκ Δικουαρχειῶς, ἴσων ἄμφο καὶ
σπιδῶν δὲ τὸ ναυαρχίδος νεὸς ἐς
τὸ πύλαρος ἀνέμοις ἐυδαίσις, & ἀ-
σφαλῶν Ποσειδῶνι, καὶ ἀκύρῳ θα-
λάσῳ, συλλήπτωρος αὐτῷ καὶ ἐ-
κλήρων πιπτακχιλίαις. ἄσπλων
δ' αὐτῷ πῆξ τὸς μυχὸς τῆς θα-
λάσσης διηρόδιον, καὶ Ἀππιῶν μὲν
πλήθους νεῶν ὀπισθοφυλακῶν εἶπε-
το· τρίτη δ' ἡ ἀναγωγὴς ἡμέρας νό-
τος ἐμπῶν, Λεπιδῶν μὲν ὀλίγοι
δαὶ ἀνιέμενοι ποδῶσις, ἀρριόθη δ'
ἄμφο ἐς Σικελίαν, καὶ Πλήνιον ἐν
Λιλυθαίῳ παλιορκῶν, πῆξ τὸ πό-
δων ἰσημετῶ, καὶ ἐτέρας ἐδίαζετο.
Ταυρὸς δ' ἄρχορδίου τὸ πῆξ μῶτος
ἐς Τάραντα ἰταλινορδῶται. Ἀππίος
δ' ἄρπ τὸ Ἀθηναιῶν ἀκρῶν ἀει-
πλήσιον, καὶ μὲν συνετελείοντο τῶν
νεῶν ἀμφὶ τῆς πέτρας, καὶ δ' ἐς
τέλειον ἐξήκελον ὑπὸ ῥύμης, καὶ
δ' καὶ διερίφθων ὅσα ἀσπίσις. ὁ δ' ἐκ
Καίσαρ δ' ἀρχορδίου μὲν τὸ χειμῶνος,
ἐς τὸ Ἐλαίτῳ ἡλιπῶν ἐρυμῶν ὄν-
τα συμπεφύγει, χωρὶς ἐξήρους
μίας, ἢ ἀπὸ τῆς ἀκρῆς διελύθη.
λίθοις δ' ἡ νῶτον μεταλαβάντων, ὁ
κλήρων ἐκινῶντο ἐς τὴν ἐπίσταν
ἀπαιγμένον, καὶ ἔτε ἐκπλεύσαν
δυνατῶν ἢ ἐπ' ἀπὸς ἐναντίον τῶν
κλήρων τὸ πνεῦμα, ἔτε κῶπῳ κατ-
εἶχον, ἔτε ἀγκύρῳ, ἀλλ' ἐς ἀλ-
λήλας, ἢ ἐς τῆς πέτρας ἐνηρῶ-

mille onerariis, longis septuaginta, cum legionibus duodecim, equitum Numidarum quinque millibus multoque apparatu alio: Taurus Tarento ex Antonianis cxx navibus duas tantum supra centum duxit, reliquarum pestis absumperat remigium antea facta hyeme: Caesar Puteolis, quum prius e pratoria porrectis exitis in mare, litasset ventis serenis, tutelari Neptuno & tranquillo mati, ut propitii sibi contra patricidas faverent: praecursoria verò nonnulla sinus maris scrutabantur: postremum navium agmen Appius cogebat eum praesidio. Tertia verò die postquam solverant, exortus Ausfer multas onerarias Lepidi subvertit: tenuit tamen Siciliam, & Plennium intra Lilybaeum oppugnavit, oppidaque aliquot partim vi, partim deditione in potestatem suam redegit. Taurus, mox ubi resfavit, Tarentum reversus est. Appio verò circa Minervae promontorium navigante, pars navium illisa est scopulis, pars haesit in brevibus, reliquae non sine damno disiectae sunt. Caesar tempestate oriente in Vellinum sinum natura tutum confugit, excepta una sexireme quae circa promontorium fecit naufragium. Quumque Austro successisset Africus, sinus ad occidentem apertus miscebatur fluctibus: & naves neque reflante vento exire sinum jam poterant, neque aut remis sisti aut ancoris, sed vel ad saxa vel inter se colli-

Taurus.
Appius.
Minervae
promon-
torium.

729

Classis Caesaris tempestate afflicta.

Mæcenas Romam missus.

Pompeius Neptuni filius appellari vult.

debantur : quod malum adventu noctis auctum est. Tandem sedato infortunio, Cæsar necatos sepeliit, vulneratos curavit, enatantes vestivit, armavitque armis aliis, & universam classem refecit pro copiis præsentibus. Perierunt naves graves sex, leviores vigintifex, liburnica plures etiam. His incommodis sarcien- dis opus fuit triginta dierum spatio, & æstas jam vergebat: unde optimum visum est, differre bellum in æstatem proximam: sed quum populus laboraret inopia, subductas naves reparavit celeriter, & socios navales recollectos ex naufragiis Tauro in supplementum tranfmisit. Post hunc haud exigui momenti casum Mæcenas Romam missus est, propter confternatos ob nondum abolitam ex animis civium Pompeii Magni memoriam: novos colonos ipse magna festinatione Italiam obeundo creabat à pavore: pari celeritate & Tarentum accurrit, ut Tauri classem inviseret, inde Vibonem profectus, legiones affatus jussit esse bono animo, acceleravitque apparatus navium, brevi Siciliam invasurus denuo.

Pompeius ne hac quidem tot naufragiorum occasione usus, tantum Neptuni sacris operabatur & Salatiæ, quorum etiam filium appellari se sustinuit, persuasus, non sine deo bis ita per æstivos menses hostem afflictum adversis tempestatibus. Fertur

σοντο αἱ νῆες, καὶ νεκροὶ αὐτῶν ἐπὶ τὸ δεῖνον ἀποπέτερον· ἐκδύνησθε δὲ ποτε τὸ κακὸν, καὶ νεκρῶν ἰδαπτην ὁ Καῖσαρ, καὶ τὰς τραυματίας ἐ- θεροποιεῖ, καὶ τὰς ἐναντίας ἐκίδου, & ὀπλιζεν ἐτέρους ὄπλοις, & τὸ σό- λον ἀπύνηκε ἐκ τῶν ὄντων αἰε- λαμβάνει· διεφθάρησαν δὲ αὐτῶν ἡ- ες, βαρεῖα μὲν ἐξ, κυφώτερά τε δὲ ἐξ & εἰρησι, λιθουρίδες δὲ ἐπὶ πλεῖς καὶ ἐς πῆδε διορθέδρα τελευτήσαντα ἡμέρας ἀναλώσαν ἔμελλεν, ἤδη τὸ δέρον αὐτῶν τὸ πόλεμον ἐς τὸ μίλ- λον ἦρθε ἀνασάλλουσα· ἐνεχλουμά- νου δὲ τὸ δῆμον ταῖς διαπραγμα- τισιαῖς καὶ ἐς τὸ πῶς ἐπὶ τὸ πῶς ἀνελ- καν μὲν ἐπέξεινος, & πῶς πληρώμε- τα τῶν διεφθαρμένων ἐς τὰς ἑξή- ταυρα ναὺς κενὰς ἐξέπιμπεν· ὡς δὲ ἐπὶ συμφορᾷ κείσων, Μακρίων μὲν ἐς Ρ' ἡμέρας ἐξέπιμπεν ἀλλὰ τὰς ἐ- πτηνῶρους ἐπὶ σῶσις πῶς μνήμεν Πομπηίου Μαγνίου, ἐπεὶ αὐτοὺς ἐξέλιπεν ἡ δόξα τοῦ ἀνδρὸς τῆς τῆς δὲ κληρονομίας αὐτοῦ ἀνά πῶς Ἰταλίαν ἐπέπερε, καὶ ἐκ τῆς Φοῶς τὸ γερρόταν ἀνελαμβάνει· διέδρα- με δὲ καὶ ἐς Τάραντα, καὶ τὸ ναυ- κὸν εἶδε τὸ ἰσὸν ταυρα, καὶ ἐς Ἰπ- πώνειον ἦλθε, καὶ τὰ πῆλα παρηγό- ρησε, & πῶς τῶν ἐκείνων ἐπιπροσώ- πῳ ἐπερε, & πλησίον αὐτῶν ἤδη καὶ οὐ- τερον ἐς Σικελίαν ἐπίπλους.

Ὁ δὲ Πομπηίος εὐδὲ ἐπὶ ταῦτα εὐκαιρίᾳ πασιδὲ ναυαγίαις ἐπιχε- ρεῖν ἤξειον, ἀλλ' εὐνοε μεσοθλασί- σση & Ποσίδωνι, καὶ ἦς αὐτῶν ὕφι- σταιτο καλεῖσθαι, περὶ δὲ αὐτῶν ὡς αὐ- τοῦ θεοῦ δις ἐπὶ δέρον· πῶς τῶν πολέμιους· φασὶ δὲ αὐτὸν ἰσὸν cum his successibus inflatum mu- tasse

τῶνδε γυναικῶν, καὶ τῶν συνήθων
 τῶν αὐτοκρατορῶν χλαμύδα, ἐκ
 Φοινίκης ἐς κωνίαν μεταπαλάσσει, εἰς-
 παύει δὲν ἄρρη τῶν Ποσειδῶνι ἐλπί-
 στας δὲ ἀναζώσει τὸ Καίσαρα, ὡς
 ἐπύθετο ναυπηγῶν τὸν τε καὶ ἐπι-
 πλοκῶν αὐτῶν αὐτοῦ θεῶντος,
 ἐξέπλισσεντο μὲν ὡς ἀρχαῖον γνώμη
 καὶ πειραστικῆς πολεμῶν Μινώδα-
 ρον ἢ μὲν νεῶν ἐπὶ τῶν ἠραχῶν, ἐ-
 πιμητι κραταυροῦν τῶν νεώκων
 τῶν Καίσαρος, καὶ δεύροντα ὅτι καὶ
 δυνατὸν ὁ εἶς καὶ τῶν ἀχθῶν-
 νων, ὅτι ἀποδεδείχθαι αὐτῶν τὴν ναυ-
 αρχίαν, καὶ τότε ἀποδεδείχθαι ὅτι
 αὐτῶν κραταυροῦν ἠξίωτο ὡν ἠρα-
 ρε νεῶν, ἐπεὶ ἔβλεπεν αὐτῶν αὐτομω-
 λίαν ἐπινοῶν ἢ ἀσπτερον ὡς ἐς πᾶν-
 τι οἱ συνίσειν ἀνδραγαθιστάται,
 διδῶκε τοῖς συμπλέσειν ὅσον εἶχε
 χρυσίον, ἔδωκεν εἰρήσεια τελο-
 σιν ἠμερῶν πελάγους ἐπὶ γήλοις
 σελήης, ἔδωκε τῶν ἀσφύλαξιν τῶν ναυ-
 πηγῶν Καίσαρα νεῶν, οἷα σπη-
 πτοφῶν ἐμπύπτων, καὶ ἐς ἀφαι-
 ρῆς ἀναχωρῶν, ἤρει καὶ δύο καὶ πρῆς
 ναῦς τῶν Φυλακίδων, καὶ τῶν ὀλη-
 θῶν, καὶ τῶν σίτων ἐφείρη, ὀρμύστες
 ἢ πλοῦσι λαοῦν κρατῶν ἢ ἀνεδεί-
 το ἢ ἐνεπιπέτη. Ἰορῶς δὲ πᾶντα
 μετὰ τῶν Μινώδαρον καὶ Καί-
 σαρῶν δῶκεν ἐπὶ καὶ Ἀγρίππῃ
 καὶ ἦν ἔτος ἐπὶ ἄλλῃ ἐπεπόδοτο
 ναυπηγῶν ἢ ὁ Μινώδαρος, ἐξῶ-
 κελίε ποτε τῶν ναῶν ἐκῶν ἐς ἔρμω
 γῆς ἀπὸ τῶν αὐτῶν κραταυροῦν, καὶ
 ἀποκρίθη αὐτῶν ὅτι πᾶσι κρατ-
 ῶν, μίχρη τῶν πολεμίων οὐ τῶν
 ὀρῶν κραταυρόντων ὡς ἐπὶ Μινώ-
 δαρον θῆραν ἴστοιρον, ἀνακρασά-

tasse paludamentum quoque,
 caruleumque sumpsisse pro pu-
 nico, adoptatum à Neptune
 scilicet. Quomque sperasset que-
 riturum Cæsarem, ut audivit in-
 staurata classe rediturum eadem
 ætate in Siciliam, percussus est,
 quasi contra inexpugnabilem
 mentem apparatusque bellum
 gereret. Menedorum tamen cum
 vi r quas adduxerat navibus,
 misit speculatum ad navalia Cæ-
 saris, effecturum quantum po-
 tuerit: qui jam antè dolens non
 redditum sibi classis imperium,
 tum verò sentiens propter suspi-
 çionem solas quas adduxerat nav-
 ves sibi creditas, rursus transfu-
 giendi cepit consilium: & quia
 videbat in quemvis eventum uti-
 le fore si aliquod virtutis speci-
 mē ederet, sociis quicquid auri
 habebat distribuit: eremigati-
 que triduo d. supra mille sta-
 diis, in præsidarias navium
 quæ Cæsari fabricabantur, ful-
 minis in morem repentinus ir-
 ruens, rursùmque se inde pro-
 ricipiens, jam duas, jam tres
 earum opprimebat: onerarias
 quoque frumentum vehentes
 in stationibus cursive merge-
 bat, aut capiebat, aut incen-
 debat: replevitque omnia tu-
 multu per Cæsaris Agrippæque
 absentiam: nam hic in sylvam
 profectus fuerat ad parandam
 materiam. illudens etiam hosti-
 bus, impedit navim contempnim
 in solum mollius, in luto se hæ-
 rere fingens, donec tanquam

ad paratam prædam è monte decurrentibus obverfa puppi cum

Menodo-
 rus Cæsa-
 rianus etc.
 die.

Rebilus fenator captivus dimissus à Menodoro.

Vinidius Marcellus.

Menodorus denuo transfugit ad Caesarem.

731

rifu abiit, Caesarianis mœrentibus æquè ac stupentibus. Ubi vero satis ostendit quantum rebus momentum vel hostis afferret vel focus, Rebilus senatorem captum dimisit, ad futura parans initium. mōxque de Vinidio Marcello, Caesaris familiari, cuius amicitiam in priore transfugio sibi quaesierat, sparfit rumorē apud suos, proditionem cum moliri & transtugium. Ipse ad hostes appellens propius, postulavit cum Vinidio in parva quadam insula sibi permitti colloquium de rebus utriusque parti conferentibus: quo impetrato semotis arbitris ait se prius ad Pompeium refugisse coactum injuriis illatis sibi à Calvisio clasfis praefecto: nunc praefectura in Agrippam translata, rediturum ad Caesarem non malè de se meritum, modò Vinidius fidem sibi afferret à Messala, Agrippæ absentis vicario. promisitque se refarturum peccatum suum egregiis facinoribus: sed antequam fidem accipiat, infestaturum Caesarianos ut antea, ob cavendam suspicionem. digressus deinde infestus fuit more solito. Messala dubitavit aliquantisper ut de re parum honesta: tandem concessit, sive has belli necessitates existimans, sive de Caesaris mente praemonitus, conjecturamve faciens. Menodorus rursus transfugit, accidensque ad genua Caesaris, petiit veniam priusquam fugæ causam indicaret: qui propter foedus incolunitatem ei donavit, adhibitis qui clam observarent hominem: triremium

vos ἄχατο σὺν γέλωτι, καὶ τὸν στρατὸν Ἐ Καίσαρ ἄντα κατεῖχε σὺν Ἰούδα. οἷς ἡ ἰκαῖως ἐπὶ δὲ εὐκτο οἷοι ἐχθροὺς τε καὶ φίλοισι, Ρέβιλοι μὲ ἑλάν ἀνδρα δατο βουλῆς, μετῆκε, μὲν ἀδρὸς ἦδη τὸ μέγιστον. Μινθία ἡ Μαρκέλλα τῶ ἑταίρων τοῦ Ἐ Καίσαρ, φίλοισι ἐν τῇ σφαιτέρᾳ γερωνίᾳ αὐτομολία, πῶς μὲν ἀμφ' αὐτὸν ἔφη, τῶ Μινθίου βουλεύειν αὐτομολίαν καὶ σφαιδοσίαν πῶς ἡ πολεμείας σφαιδοπλάτας, ἡξίου Μινθίου αὐτῶ σφαιδοσίαν ἐς πᾶνα ἡσίδα ἐπὶ λόγους σφαιδοσίαν: καὶ σφαιδοσίαν ἔλεγε, ἡδὲν ἀνδρῶν τῶ ἑταίρων, φουγῆν μὲν ἐς Περπησίον, ὑβελζορμῶ ὑπὸ τοῦ τότε ναυάρχου Καλουσίου, τῶ ἡ ναυαρχίαν Ἀγρίππης μεταλαβόντῶ, ἡπυελυσοῦσας σφαιδοσίαν Καίσαρ, ἡδὲν ἀδουῶτα, ἐπὶ πᾶσι αὐτῶ ἡξίουσῶν ὁ Μινθίος σφαιδοσίαν Μεσάλα, τῶ τῶ δαποδημίαν Ἀγρίππης διοικῆσῶτος: ἔφη ἡ πειρῶσαν μὲ ἡσίδα λαμπεροῖς τὸ ἀμύρτημα ἔργου, μίχρη δὲ τῶ πῶσαν λυμπεροῖσῶ πᾶσι Ἐ Καίσαρ, ὁμοίως ἐς τὸ αἰνῶποπον, καὶ ὁ μὲ αὐδῆς ἡλυμπίνοτο Μεσάλας δὲ σφαιδοσίαν μὲ ὡς ἐπὶ αἰχρῶ, σφαιδοσίαν δὲ ὁμοίως, εἶτε πολέμου ταῦτ' εἶνευ τοῖσῶν ἀνῶν, εἶτε Ἐ τῆς Καίσαρ, γνῶμης πῶ σφαιδοσίαν, ἡ τεκμῶρῶμῶ. Ἐ Μινθίος μὲ αὐδῆς ἡσίδα μέλει, Ἐ τῶ Καίσαρ, ἡδὲν σφαιδοσίαν, ἡξίου συζῶναι μὲ λέγῶν πῶς ἀγῶν τῶ φουγῆς: ὁ ἡ μὲ σφαιδοσίαν αὐτῶ σφαιδοσίαν δατο πῶς σφαιδοσίαν, καὶ ἀφῶν ἡσίδα σφαιδοσίαν, τῶς

ἢ τριμύραχος αὐτῷ μηδὲ χερσῶ-
 πους ὅποι θάλοισιν.

Ἐπίμυρον ἃ Ἔ σόλου γυνομήνου,
 αὐδὸς ὁ Καίσαρ ἀνήγατο, ἔς ἰπ-
 πωνίον περικραλεύσας, δύο τέλη
 μὲν περὶ τὴν Μεσσηλίαν ἔχοντες περὶ
 οὐκίλοισιν ἐς Σικελίαν ἐπὶ τὸ Λεπι-
 δου στρατόπεδον, καὶ περὶ τρυφίαν ἐς τὴν
 κελπον διαδόντες τὸν ἐνθὺ Ταυρο-
 γμήνου, τρία δὲ ἔπεμπεν ἐπὶ Στυ-
 λίδα καὶ περὶ τὸν ἄκρον, ἐφεδρεύειν
 πρὸς ἰσθαμίους Ταυρον δὲ ἐς τὸ
 Σκυλακίον ὄρος ὁ περὶ τὸν Ταυρο-
 γμήνου, ἀπὸ πλεῖν ἐκ Τάραντος
 οὐκίλοισι, καὶ ὁ μὲν ἀπὸ πλεῖς διε-
 σκιδασμῶς ἐς μυχλὸν ὄρεος καὶ εἰ-
 ρισίαν, καὶ τὰ περὶ αὐτὰ παρα-
 μωρτὴ ἀπεβροδώντων, τὴν τε γῆν
 ἰσθμίων, καὶ λιβυρῖδων τὴν θάλασ-
 σον. καὶ ὁ Καίσαρ ὡδὲ ἔχοντι, ἐξ
 ἰππωνίον ἐπιδραμῶν, ἐπιφαινεταί
 καὶ τὸ Σκυλακίον, ἔτι δὲ εὐταξίαν
 ἀποδείξασθαι, ἐπανήλθεν ἐς τὸ ἰπ-
 πωνίον. ὁ δὲ Πομπήιος ὡς μὲν ἀπο-
 εἶχε, παρὰ τὴν ἐν τῷ νῆσῳ ἀποσά-
 κτις ἐφύλασεν ἀπίστας, καὶ τὰς ναῦς
 ἐν Μεσσηνίᾳ σιμείων, ὡς βοηθήσων
 ὅποι δεήσει. Ἐοὶ μὲν ἐν τέτρῳ παρα-
 σκευῆς ἦσαν.

Λεπίδου δὲ αὐδὸς ἐκ Λιβύης ἤ-
 ρον αἰ ἀλλοθῆδες τὰ λοιπὰ ἔπρα-
 τε τέλη τίσσασθαι, καὶ αὐταῖς ἰσ-
 λωπε πλάγιος ἐκ Πομπήϊου Πα-
 πίας, ἔδιδε φθέρειν ὡς φίλιος δε-
 χθῆναι. ὡντο γὰρ σφισι πᾶσι Λε-
 πίδου σιμωτῶν, αἰ δὲ Βοαδῆως
 τε ἰσθμῶν τῷ Λεπίδου κρητελλο-
 ντο, ἔντερον αὐταῖς ἀποσπᾶσθαι, αἰ
 ἐλκῶδες ὡς ἔτι τῶνδε ἀλλοθῆδες πολ-
 μίας ἐξελκύναν, ἕως αἰ μὲν ἐκκυ-
 ἴσθων, αἰ δὲ ἐληφθῆσαν, αἰ δὲ
 hostiles has quoque crederent :

verò ejus praefectos quocunque
 vellent abire permisit.

Parata deinde classè Cæsar sol-
 vit iterum : appulsisque Vibonem, Messalam cum duabus leg-
 gionibus trajicere in Siciliam jussit, & cum Lepidi exercitu se
 conjungere, transireque in sinum qui est versus Tauromi-
 nium : tres verò alias misit ad Styli-
 da in extremum fretum, occasione exspectaturas. Tau-
 rum etiam ad montem Scylacium, qui est ex adverso Tauromi-
 nii, è Tarento circumnavigare jussit : quod ille fecit, pa-
 ratus tum ad remigationem tum ad prælium, prosequentibus ter-
 restribus copiis, præexplorantibus terram equitibus, mare liburnicis. Ad eum sic iter facien-
 tem Cæsar è Vibone accurrit : conspectusque circa Scylacium, ordine approbato, Vibonem rediit. At Pompeus, ut diximus, dispositis circa loca ad exscen-
 dendum in insulam opportuna præsidii, classem Messanæ continebat, succursurus quocunque opus foret.

Dum ea utrinque parantur, Lepido rursum ex Africa reliquæ quatuor legiones transportabantur onerariis, quibus in alto factus obviam Pompeianus dux Papiæ, & tanquam amicus exspectatus, eas oppressit : putabant enim à Lepido missas sibi occurrere, qui tardius suas deduxerat : quas deinde venire visas declinarunt onerariæ quòd donec aliæ captæ, aliæ crema-

Papia
 Pompeia-
 nus dux.

ta submersæ, quædam in Africam reversæ sunt. Ex legionibus duæ perierunt in mari, & siqui militum enatarunt, eos

Tifienus.

Tifienus Pompeii dux terram præfantes confecit, reliquus exercitus ad Lepidum perlatus est, vel tunc, vel postea: Papi

Strongyle infula.

Caesar in Strongylen, unam è quinque insulis Æoliis, è Vibone cum tota classe trajecit, præmissis exploratoriis liburnicis: quúmque in fronte Sicilia multas videret copias circa Pelorum & Mylis & Tyndaride, conjectavit ipsum adesse Pompeium: relictoque ibi Agrippa vicario, ipse Vibonem reversus, mox inde in castra Tauri transcurrit cum Messala & tribus legionibus, cogitans Tauroninium occupare per Pompeii absentiam, & ipsum à duobus lateribus aggredi. Agrippa igitur à Strongyle in Hieram trajecit, eamque cepit, pulsus præsidariis, sequenti die Mylas tentaturus & Democharem præfectum quadraginta navium. Pompeius suspectos habens Agrippæ conatus, alias quadragintaquinque naves à Messala misit Demochari, duce liberto Apollophane, quem ipse cum aliis septuaginta sequutus est. Agrippa ante lucem ex Hiera solvit cum dimidia parte navium, quasi pugnaturus cum solo Papi: ubi verò & Apollophanis classẽ vidit, & illam aliam septuaginta navium, conti-

ἀνετρέψθησαν, αἱ δὲ ἐς Λίβυν ἀνίπλωσαν. Ἐξ ἧ στρατὸς δύο μὲ πέντε διώλετο ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ εἰ πάλιν αὐτῶν ἐξενήχθη, καὶ τὴνδε Τιφιανὸν ὁ τῆς Πομπηίου στρατηγὸς ἐνέοντις ἐπὶ τῷ γῆν διέφθεiren· οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς Λεπίδον κινήθησαν, οἱ μὲν αὐτίκα, οἱ δὲ ὕστερον, καὶ Παπίου ἀπέπλωσε πρὸς Πομπηίον. ὁ δὲ Καῖσαρ ἐς μὲν Στρογγύλλην, ἣ τῶν πέντε νησῶν εἰς τῶν Αἰόλων, παντὶ τῷ στόλῳ διέπλωσε ἐξ Ἰππωνεῖς ὠρερευωμένης αὐτῶ τῆς θαλάσσης· στρατὸν δὲ ἐπὶ μετώπῳ τῆς Σικελίας πλοῦνα ἰδὼν, ἐν τε Πελαγονίδι καὶ Μυλαῖς καὶ Τυρανίδι, εἰσέειπε αὐτὸν παρεῖναι Πομπηίον· καὶ τὴν μὲν εὐθὺς ἀγείρωσα διαστρατηγῆν ἐπέστρεψεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὸ Ἰππωνεῖον αὐτὸς ἐπέπλε, καὶ εἰς τὸ πῶς ταύρου στρατοπέδῳ ἐξ Ἰππωνεῖς συντεῖσι τέλεισι μὲν Μεσσάλα διετρέχευξεν, ὡς Τανναρῶν ἀφῆσαν, δειπτόν· ἔπ' ἔξ Πομπηίου, & τὰς ἐμπολάς αὐτῶ διχῶθεν παρέξων Ἀγρίππαι μὲ οὐκ ἀπὸ Στρογγύλλης εἰς Ἰεραὶν διέπλει, & τῆ Πομπηίου φρερῶν αὐτὸν ἐχ' ὑποσώτων, εἰλε τῆν Ἰεραῖν, καὶ τῆ ἐπίσης ἕμελλον ἐπιχρησῶν ἐς Μύλας Δημοζοῖρ τῶ Πομπηίαι πρῶτα ἀφῆσαν ναὺς ἔχοντ'· ὁ δὲ Πομπηίον τὸ βίαιον ὑφορώμεν· ἔξ Ἀγρίππαι, ἐπεμπε τῶ Δημοζοῖρ ναὺς ἄλλας πέντε καὶ πρῶτα ἀφῆσαν ἀπὸ Μεσσάλης ἐξελδύεον ἀγῆσαι Ἀπολλοφάνη, καὶ αὐτὸς ἐφίεπετο ἄλλας ἐβδομήκοντα Ἀγρίππαι δὲ ἐπὶ νυκτὸς ἐξ Ἰεραῖς ἀνήγαγε ταῖς ἡμίσεισι τῶ νῶν, ὡς Παπίου μόνῳ ναυμυχῆσαν· ἐπεὶ δὲ & τὰς Ἀπολλοφάνης εἶδε, & τὰς ἐβδομήκοντα ἐτίραδε,

Καίσαρ

ximè, istàmque sub prora & concussam perfregit usque carinam: qui in ejus turribus ad propugnandum confliterant, excussi sunt: mare in navem admissum, obruit remigum ordinem infimum: reliqui perfracta contabulatione, natatu evaserunt: Papiæ receptus in navem proximam, rursus in prælium rediit. Tum Pompeius è monte conspicatus suas parum proficere, & quoties cominus res gereretur, socios navales amittere, Agrippa verò triarias ex Hieræ succurrere, signum suis dedit ut servatis ordinibus se reciperent: id quod fecerunt, pugnantòque paulatim sese subduxerunt è prælio: Agrippa verò urgente refugerunt, non in aspera littora, sed qua limo fluvius illato molliuntur. Ille à gubernatoribus vetitus ne magnas naves locis vadosis committeret, in alto jactis ancoris constitit, quasi hostem, si opus sit, invasurum nocturno prælio: momentibus autem amicis ne iram magis quàm rationem sequeretur, néve militem nimis divexaret vigiliis ac laboribus, néve maris tranquillitati multum crederet, vix serò se retro recepit. Pompeiani portus suos petierunt amissis triginta navibus, submersis quinque hostilibus, aliisque multis acceptis pariter ac illatis incommodis: quos Pompeius laudans quòd tam magnis restitissent navibus, ait sibi hanc quàm oppugnationem moenium: nec aliter quàm victores do-

Pompeii
clades na-
valis.

Pompeius
victos præ-

κὴ τὴν ἐπιπέδω ἐμπροσθεν, κατέπη-
σε τὴν καιν, κὴ ἐς τὰ κλίμα ἀνι-
ρήξεν, ἢ δὲ τὰς πρὸς τοὺς πύργους
ἀπεπίσαστο, καὶ τὴν θαλάσσαν ἀ-
ήρως ἐδέχθη, κὴ τῶν ἐπιπέδω οἱ μὲν
θαλαμίται πάντες ἀπελήθησαν, οἱ
δὲ ἔπειτα τὸ κρηπίστρωμα ἀναρρήξαν-
τες, ἐξένηχοντο, Παπίας δὲ ἐς τὴν
παρομβόσαν ἀναληφθεὶς, αὐδῆς
ἐπὶ τῶν πολεμίων. Ἐὖ πομπήϊος
ἐξ ὄψεως ἀφορῶν πὰς μὲν ἰδίας μι-
κροῦ ἐπιφειλώσας, κὴ ψιλουμβρῶς
ἔπιπέδω ὅτι συμπαλακίειν, Ἀ-
γρίππᾳ δὲ τὸ ἱερὸν τόλον ἐξ Ἰσοῦς
ἄσως πλεόντα ἀναχρῶν ἐσημίησιν σὺν
ἡσῶμῳ, κὴ ἀνιχωρῶν ἐπιόντες πρὸς
ἀνατρέφοντες αἰεὶ ἕχοντ' ὄλιγῳ Ἀ-
γρίππᾳ δὲ ἐπιβαρῆσαντ' αὐτοῖς
ἐφ' ὄλῳ, ἕκ ἐς τὰς ἀγκυλάς, ἀλλ'
ὅσα τ' θαλάσσης οἱ ποταμοὶ πνα-
γῶν πεποιήκασαν, κὴ Ἀγρίππᾳς,
καλοῦνται αὐτὸν ἔπι κυβερνητῶν μι-
γρῶν ναυῶν ἐς ὄλιγῳ ὕδαρ ἐπι-
πλεῖν, πελάγη ἔπι ἀγκυρῶν ἐ-
στέλλειν αἰεὶ ἐφορμῆμῳ πρὸς πο-
λεμίοις, κὴ τυκτομυχῆσιν εἰς δίοι'
τῶν φίλων δὲ αὐτῷ πικραίνωται
μὴ ἀλόγῳ θυμῷ σπειροσφείροσιν,
μηδὲ τὸν στρατὸν οὐτὸς ἔχειν ἀργυ-
πνία ἔπι ποῖῳ, μηδὲ πρῆσεν πολὺ
ἀρχέμῳ θαλάσση, μὲν ἰσπίθης
ἀνεξεύγνυε. Ἐὖ οἱ Πομπήϊοι ἐς τὰς
λεμβρῶς παρεπλεον, τελεμῆσιν μὲν
ἔπι σφετέρῳ νῆῳ ἀποδολόντες, περ-
τε ἢ κρηπίδωντες ἔπι πολεμίων, ἔ-
βλαψαντες ἀλλὰ ἰσπῶν, ἔβλα-
σέντες ὄμοια καὶ αὐτὸς ὁ Πομ-
πήϊος ἐπιμῶν ὅτι τηλικούταις ναυ-
σὶν ἀντέσθον, τελεμῆσιν μὲν
λοῦν ἔφασκον ἢ ναυμυχῆσιν, κὴ ὡς
non tam navalem pugnam visam

νικηκῆτος ἰδωρεῖτο, καὶ ἐπὶ ἠλπιζεν
 οὐ τὰ πορθμῶν ἀλφειῶν ἢ ῥοῦο κρυφ-
 οῦς ὄντας ἀπεισάδῃ, καὶ αὐτὸς
 ἴση π αἰσθησῆν ἐς τὸ ἴσῶν ὑ-
 ψῶ. τὸ τοῦ μὲν δὴ τῆς ναυμαχίας
 τίλει ὡς τὸ ἀεὶ Μύλας Ἀγρίπ-
 πας ἔπαυσε Ἰουδαίας.

Τοὺς δὲ Καίσαρος ὁ Πομπηῖος
 ἄσπερ ὡς ἰσολαῶν ἐς τὸ Ταύρου
 στρατόπεδον οὐχόσθ, καὶ ἐπιχειρήσῃ
 πρὸ Ταυρομίνου, μὲν δὲ ἔπεινον ἐνδύς
 ἐς Μεσσήνας ἀπειπλή, μέρῳ οὐ
 τῆς Μύλας ἰσολαῶν, ἵνα αὐτὸν
 ὁ Ἀγρίππας ἐπὶ παρενοχῶ νομίσοι.
 Ἀγρίππας μὲν δὴ ἀναπαύσας τὸ
 στρατὸν ἐς ὅσον ἠπέρη, ἐς Ταυρο-
 μίνου ἐνδοξομένην ἔσλει, καὶ παρ-
 ἔθεν μὲν αὐτῶ, μαχομένων δὲ λαμ-
 πρῶς τὸ φερούων, ἐξείσθη ἀσπ-
 εραῖον δὲ ἔπερῳ πόλεις αὐτῶ,
 ἔ φερούων ἐξείσθη, καὶ αὐτὸς ἐπ-
 ἀνθῆν ἐς ἐσπέρων. ὁ δὲ Καίσαρος ἤ-
 δη μὲν ἐς Λευκοπέτραν ἐν τῇ Σκυ-
 λακίου διεπεσλῶσκει, μετὰ δὲ ἐπὶ
 ἀκροτάτῳ ὅπῃ ὁ Πομπηῖος ἐν
 Μεσσήνῃς ἐς Μύλας οὐχίτο δὲ Ἀ-
 γρίππῳ ἐν τῇ Λευκοπέτρῃς ἐμελ-
 λε νικτὸς περὶν ἰσῶν τὸ πορθμῶν
 ἐς τὸ Ταυρομίνου πορθμῶν δὲ
 ἀεὶ τὸ ναυμαχίας, μετέγνω μὲν
 κλιστῆν ἐπὶ τῇ ἀλφειῶν νικηκῆτος,
 ὡς καὶ φῶς Ἰουδαίας τὸ στρατὸν
 περὶσθῶ. καὶ ὅτῃ ἐπὶ πάντως ἠγεί-
 πῃ Πομπηῖον Ἀγρίππα παρενοχ-
 οῦν κατασπείραμεν ἡμε-
 ρος τὸ πέλαγῳ ἐν τῶν ὄρων, ἐ-
 πεί καὶ ἀρὸν ἔγνω πολεμίον, ἔσλει
 στρατὸν ἔχον ὅσον αἰ νῆες εἰχόντου,
 Μεσσήνας ἐπὶ τοῦ λοιποῦ καταλι-
 πῶν, εἰς ἐπὶ αὐτὸν αἰ νῆες ἐπέλ-
 θουσιν ἔλθῶν δὲ ἐπὶ τὸ Ταυρομίνου

donavit, spem faciens, in fretis
 propter fluxum classis suam ut nat.
 leviozem ita superiozem fore :
 promittensque additum se ali-
 quantum ad suarum navium al-
 titudinem. Hic eventus fuit na-
 valis circa Mylas pugnae inter A-
 grippam & Papiam.

734

At Pompeius ratus id quod ca-
 rat, Caesarem in Tauri castra
 profectum ut tentaret Tauromi-
 nium, mox à ccena Messaniam
 circumvectus est, Mylis relicta
 parte navium, ut Agrippa ipsum
 ibi esse putaret, qui milite refecto
 pro tempore, navigavit Tynda-
 ridem, dedentem se: ubi recep-
 ptus ab oppidanis, rursum à praes-
 idianis egregie repugnantibus
 ejectus est, aliae quoque civitates
 ad eum deficientes acceperunt
 praesidia, ipse vespere ad classem
 rediit. Interea Caesar è Syclacio
 ad Leucopetram decessus fuerat,
 certior factus Pompeium
 Messana Mylas profectum pro-
 pter Agrippam: quumque sta-
 tuisset è Leucopetra noctu traji-
 cere Taurominium, postquam
 audivit de navali praelio, muta-
 vit sententiam, honestius victori
 existimans non clam sed clara
 luce navigare cum fiducia: cre-
 debat enim Pompeium prope A-
 grippam haudquaquam manu-
 rum. Quumque exorta die pro-
 spectisset in altum è montibus,
 nusquam apparente hoste navi-
 gabat imposito quantum classis
 capiebat milite, reliquis Messalae
 commissis, donec ad eum nave
 redirent: Taurominium verò
 delatus

ἰπῶν τρεῖς χιλιάς ἰπῶν πεντακόσιοι, & κούφοι χίλιοι, καὶ κληρέχοι σύμμοχοι χιλίαι πραιτοράριον ὀχλοῖοι, καὶ ναυτικὴ δυνάμεις ἐπὶ τέσσασι. τὰ μὲν ἐν πρῶτῷ πάντε Κορινθικῶν παρὰ τοῦ Καίσαρος, συνέλασε τὸς κῆρυγὸν πολέμους ἀπομάχου, & πρῶτον ὅ, τε ἐπιπέρι· αὐτοὶ δὲ τὰς ναυσὶν ἐπὶ τῷ ἡμίσεος ἀνήλθον ἐς τὸ πύλαγον, μὴ & τὸδε αὐτὸν ἀποκλείουσαι οἱ πολέμιοι, καὶ τὸ μὲν δεξιὸν ἐπίστρεπε Τίτινιον, τὸ δὲ λαεὸν Καρινίον, λιβυριδῶν δὲ αὐτοὺς ἐπέσται, καὶ ἀδριανὴ πάντας παρὰ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τῇ παρεκκλήσει τῶν στρατηγῶν ἠκούσας, ὡς ἐν κινδύνῳ μέλλουσαι ὄν, ἀπέπετο. ἐπὶ αὐτῶν δὲ τῶν Πομπηίου, δις μὲν ἐπεχέρισον ἑλληνοῖς, & τὸ ἔργον ἐς νυκτὰ ἐτελοῦσθαι ἀλισσαύσαν δὲ καὶ πύργου μέγαν τῶν Καίσαρος νεῶν, αἱ μὲν δὲ ἀνέβησαν τὰ βραχέα τῶν ἰσίων, ἀπέπλεον ἐς τὴν Ἰταλίαν, τῶν παραγρημότων καταφρονέου, & αὐτοὺς ἐπὶ ὄλιγον οἱ δὲ Πομπηίου διώξαντες ἔτι, πῶς ὑπελοίπων ἀνέτρεψαν, καὶ πάντες τὰς μὲν ἤσαν ὀμοῖαι, πῶς δὲ ἐπεπύρασαν· ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν ἐς τὴν γῆν ἐξήνθηον, τὸς μὲν οἱ ἰσθμῶς οἱ τῶν Πομπηίου διέφερον ἢ σκευάμασαν· οἱ δὲ ἐς τὸ δὲ Κορινθικῶν στρατοπέδον ἀνεπήδον, καὶ αὐτοὶ δὲ Κορινθίκοι ἐπιπέριον ἐπεχέρι, τὸς κούφους ἐν πύργου μοῖους· & ἡ ἔνκαυρον εἶδοκε κινεῖν φάλαγγα δύσθυμον, ἀντισηθμῶν πύργων, μεγαλοφρονέουσαν ὡς εἰκὸς ἦν ἐπὶ νικῆ· Καίσαρα δὲ ἐν τοῖς ὑπερημίσις ἐς πολὺ τῶν νυκτὸς ἀνακαυχέουσαν & βαλευόμενον, εἴτε ἐς Κορινθίκοι ἐπὶ ἀνέλθουσι δὲ μέσαν τοσούτων ναυαγίων, ἅπτε ἐς Μεσσηλίαν δὲ φέρουσι, πῶς ἐστὶν Ἀβάλαν λιμένα σπαρήνῃ καὶ

legiones tres, equites sine equis quingenti, velites mille, coloni auxiliares voluntarii M M. præterque navales focii. Tradito igitur peditatu Cornificio, ut in terra quantum posset repugnaret hostibus, ipse ante lucem in altum intercluderetur: dextro cornu præfecit Titinium, sinistro Carcium: ipse liburnica circum classem volitans omnibus hortator aderat: quo facto insignia ut in maximo constitutus periculo deposuit. Occurrente autem ex adverso Pompeio bis congressi certamen in noctem extraxerunt. Quinque naves Cesarianæ caperentur & incenderentur, pars earum expansis minoribus velis aufugit in Italiam contemptis hortatibus: quas aliquot Pompeianis persequentibus, & reliquæ profligatæ partim captæ, partim incensæ sunt. qui in terram enatabant, ab equitibus Pompeianis interimebantur aut capiebantur: quidam in Cornificii castra se proripiebant: quos ille accurrentes excipiebat folis obviam missis velitibus: intemptivum enim putabat promoveri legiones malè animatas, propinquo exercitu terrestri hostium insolescentium (ut fieri solet) victoria. Cæsar in actuariis ad multam noctem jaçtatus, incertus Cornificiümne per media naufragia peteret, an ad Mes-salam refugeret, forte fortuna ad Abalam portum appulit cum unico ar-migero a-unico

736

Cæsar folus cum unico ar-migero a-unico

amicis de-
stitutus
& servis,
ad Aba-
lum por-
tum ap-
pellit.

unico armigero, deftitutus ami-
cis, servis, & satellitibus: quem
quidam è montibus ad rem co-
gnoscendam decurrentes, inven-
erunt animo defectum & corpore:
& translatum nunc in hoc,
nunc in aliud acatium, quo magis
hostem fallerent, ad Messala-
m deportarunt, qui non longè
aberat. Inde priusquam corpus
curaret, ad Cornificium misit li-
burnicam, & circa omnes mon-
tes dimisit qui nuntiarent se in-
columem, juberentque omnes
opem ferre Cornificio, & ipse
per litteras pollicitus est ei mox
adfore auxilium. Curato deinde
corpore quum quiescisset modi-
cum, ad Stylida noctu profectus
est, Messala eum deducente ad
Carinatem, paratum ad na-
vigationem cum tribus legio-
nibus, quem jussit in Liparam
trajicere, ipse mox consecutus.
Agrippæ quoque scripsit, ut
periculo eximeret Cornificium
celeriter, submittendo cum ex-
peditis Laronium. Mæcenatem
iterum in urbem misit, propter
quosdam rerum novarum cupi-
dos, in quorum aliquot animad-
versum est publicè: Messalam
verò Puteolos, ut legionem pri-
mam Vibonem adduceret.

Hic Messala Romæ à trium-
viris profcriptus fuerat, propo-
sitis interfectori præmiis, sive pec-
cunias, sive libertatem peteret:
profugus deinde ad Brutum &
Cassium, post illorum mortem

Romanæ
virtutis

Antonio classẽ ex fœdere tradidit. Id nunc memorare libuit
Romanæ virtutis exemplum, quando Messala habens in pote-

μεδ' ἐνὸς ὁπλοφόρου, χαλκὸν φίλον τὸ
& ἰσσοασπῶν & ἱεροπόντων· καὶ πνε-
υες ἐκ τῶ ὀρών ἐς πύσιν τῶ χειρότερον
καταβάντες, εὖρον αὐτὸν τὸ τι σά-
μω & τῷ ψυχρῷ ἐσπλήρωον, καὶ ἐς
ἀκρότην ἐξ ἀκροῦ μετεφέρατες ἴ-
να Δαλαδοί, μετακρίσειον ἐς Μεσ-
σίλαν ἐ μακρόν ὄτε. ὁ δ' ἐνδὺς
ἐπ' ἀδερσίπῳ τῷ, ἐς τε Κορριφι-
κιον ἔσελε λιβυρίδω, καὶ πανταχῶ
Δεῖ τῶν ὀρών ἀπέπεμπον ὅτι σά-
ζουτο, Κορριφικίω τε πάντας ἐπι-
κουρεῖν ἐκέλευε, καὶ αὐτὸς ἔγραψεν
αὐτίκα πέμψεν βοήθειαν ἱερο-
πέυτας ἢ τὸ σώμα καὶ ἀναπνεύσά-
μω ὀλίγην, ἐς Στυλίδω νυκτὸς
ἐξήκει, πικραμπόρμω ἰαπὸ τῶ
Μεσσάλα σπῆς Καίρινον, τετα ἴ-
χουα ἐπὶ τῶ ἀπέπλου τέλη, & πρ-
δε μὲν ἐκέλευσε Δεσπλεῖν, ἐς λι-
πίων, ἔνθα & αὐτὸς ἔμειλε Δε-
πλοσιόαζ. Ἀγρίππην ἢ γράψων
ἠξίου κινδυνεύοντι Κορριφικίω πε-
πὴν Δαρρῆσιον μὲν τῶ σφραγίς ὀξείας
Μαυλιῶν δ' αὐδὺς ἐς Ρώμην ἔ-
πεμπε Δεῖ τὸς νεωτερίζοντες, καὶ
τινὲς πικρακινουῦτες ἐκολάσθησαν
καὶ Μεσσάλαν ἐς Δικαιμάχρειαν ἔ-
πεμπεν, ἀλλὰ τὸ ἀπέπτον καλέμε-
νον τέλη ἐς Ἰπώνειον.

Μεσσάλας δὲ αὐτῷ ἰω, ὃν οἱ
τρῆς ἐπὶ θανάτω ἀπογραφέσκει
ἐν Ρώμῃ, καὶ χρημάτω τὰ κτεί-
ναντι & ἐλδοῦσθαι ἐπικεικρήσθαι
ὁ δὲ σπῆς Κάσσιον καὶ Βρούτῳ φυ-
ζῶν, δραπετούντων ἐκείνων, τῶ σό-
λον ἐπὶ ἀποδαίς Ἀγανίω παρεδ-
δάκες· καὶ μὲν τῶ ἀναμῶσθαι
νεῦ ἔδωκεν ἐς ζήλωμα τῶ Ρώμῆσιον
δρῆτης, ὅπου Μεσσάλας μόνον ἔχων

ἐν ποσὶ δὲ συμφορᾷ τὸ ἀσχετὸν ἔφα-
 ντα, ἐθεράπευεν, ὡς αὐτοκακοποροῦ
 καὶ ἀσείτου. Κορνηφίμου δὲ δευ-
 τερὸν ἄρα μὴ ἐκ τῆς χάριτος ἐν-
 μέρως εἶχε τὸς πολεμίους, κινδύ-
 νιστον δὲ ἐξ ἀπορίας, ἐς μὴν ἐξ-
 ἴπασσι καὶ ἀσθενεῖσιν. Πομπηίου
 δὲ ἐ συμπληρωθῆναι μὴ ἀνδράσιν ἐν
 μῆνι τῆς μὴν τῶν ἐλπίδων ἔχουσι,
 πικρὸν ἴστανται δὲ αὐτοὺς τῶν λιμῶν
 ἀσθενεῖσιν, ἀδελφὸν δὲ Κορνηφι-
 κίου ἐν μέρει τῶν δευτέρων ἔσαν Δα-
 φυγόνας ἀνὰ πλοῦς ἔχον, βαλλο-
 μένος τε καὶ χαλεπῶς ἐν μὲν τοῖς πε-
 σίοις ὑπὸ τῶν ἰππέων, ἐν δὲ τοῖς
 τραχέσι ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν τε καὶ κέ-
 φαν, οἱ Νομάδες Λίβους ὄντες ἠ-
 κόνησαν τε ἐπὶ πλοῖσιν, καὶ τῶν ἐπ-
 κειμένων ὑπέφουζον· περὶ τῆ δὲ
 ἡμέρας μέγιστος ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν γλῶ-
 σσιστοί, ὡς ἔφαθον περὶ λέγχα-
 σι, τότε μίχθη Ἰαλιώσης αἴαν τε
 εἶσαν ἐπικλύσαι καὶ σέσσαι τὰ ἐν
 αὐτῇ κρήματι, ἐκ αὐτῶν οἱ μὲν ἐ-
 πιχρῶσι μέγιστος ὀδύνοσι νυκτός,
 πηγάδῃ τε εἶσαν ἐπὶ σκηνῶν, καὶ κη-
 νορτοδ ἀποδάουσι γέμευσαν· οἱ δὲ
 ἀμφὶ τὸ Κορνηφικίον ἔτε νυκτός ἐ-
 δάουσι ἐν ἀσπλίῳ μέγιστος ἔνεα
 Δαφ. ἀπειροὶν ὄδων καὶ σκηνῶν, ἔ-
 τε ἡμέρας ὑπέμεινον, ἀλλὰ ἀπέ-
 κτήσαντο, ἐκ τῶν βίαιος ὡς ἐν θε-
 ρει καὶ κρημῶν ὑπεκαίοντο, μέγισ-
 τος οἱ γυναικῶν, βαρύνοντες τε ἐ-
 νύκτωρ Δαφ. τῶν δὲ τῶν ἐνοχλή-
 σιν, εἶδον ἐπὶ τῶν βαλλόντων ἀν-
 τῶν ἐπιζήσαν, ἀλλὰ ἐπαρῶσαντο
 ἀφυλακτῶς· ἐπεὶ δὲ ἐκ τῶν ἐξόδου
 τῆς Δαφ. κρημῶν ἐπὶ κατέχον
 πολεμῶν, ἀμείνωντες τὸ ἀδυνα-
 σίαι τε καὶ γυνῶν, ἀνεπήδον ἐς
 ὄψαν αὐτῶν, ἀνεπήδον ἐς

state proscriporem suum defo-
 latum, in tanta calamitate reso-
 lit ut imperatorem, servavitque.
 At Cornificius quamvis à castris
 facile hostem arcere poterat: ta-
 men quia laborabat commea-
 tum inopia, suis in aciem pro-
 ductis hostem provocavit. Pom-
 peio verò detrectante certamen
 cum viris in sola dextra fiduciam
 habentibus, & fame se subactu-
 rum eos sperante, Cornificius iur-
 ter ingressus est, receptis in me-
 dium agmen inermibus qui eva-
 serant è naufragio, in regione
 campestri missilibus ab equitatu
 hostium infestatus graviter: in
 aspera verò ab Afris armatis le-
 viter, qui magna ex parte jacula-
 tores facile refugiebant, si qui in
 eos procurerent ex agmine.
 quarta demum die pervenerunt
 ad terram aridam, quam indige-
 nae torrentem ignis nominant,
 usque ad mare squalidum, ab-
 sumptis aestu scaturiginibus, ac-
 colis noctu tantum permeabi-
 lem vitandi aestus pulverisque
 gratia. Per eam Cornificiani ne-
 que noctu, praesertim silente
 luna iter ausi facere, pro-
 pter viarum imperitiam & me-
 tum insidiarum: neque inter-
 diu sustinuerunt: sed suffoca-
 bantur, & plantas ut in aestate ser-
 vida adurebantur, nudi praeci-
 pue: nec tardius ingredi sitis si-
 nebat, aut in velites infestantes
 procurrere, sed exponebant se
 vulneribus. Ubi verò ad fauces,
 quæ è perusto agro erat exitus,
 & infirmioribus, irruerunt

exem-
 plum in
 Messala
 erga Ca-
 sareum.

737

Cornificia-
 ni magno-
 pere affli-
 cti.

in

in eas quotquot poterant audacia perditā, & hostem impulerunt pro viribus: sed quum & alias deinceps fauces obsideri cernerent, desperatis rebus remiserunt impetum, siti simul & aestu laborēque afflicti. Quūmq̃ Cornificius eos hortaretur ostendens fontem in proximo, redintegrato impetu propulerunt hostem amissis multis è suis: ceterūm fons ab aliis hostibus occupatus est, collapsisque in totum animis, etiam corporum vires defecere. Sic affecti Laronius à longè conspicunt, missum ab Agrippa cum tribus legionibus, nondum satis certi amicum esse, spe tamen rescientes seipfos: ut verò & jam hostem viderunt aquam relinquere, ne includeretur medius, exclamaverunt præ gaudio quantum poterant: quūmq̃ clamorem reddidisset Laronius, cursu fontem occuparunt, ducibus verantibus ne se ingurgitando expleant: quorum monita qui neglexere, inter bibendum emoriēbantur. Sic ex insperato Cornificius cum superstite parte exercitus Mylas ad Agrippam evasit incolumis: qui tum Tynnaridem ceperat, refertam vitæ alium copia, & opportunam bello maritimo: quò Cæsar deportabat pedites & equites. Habuit autem in univēsum in Sicilia vigintiū legionē, equitum viginti millia, levis armaturæ plures quinquē millibus.

τὲς ἀνέχοντες αἱ διωκόμενοι πόλιν παρεβόλῃ, καὶ εὐκάζοντο τὴν πολέμειον ἐς ὅσον εἴη διωκόμενοι καὶ ἐχομένον δὲ καὶ τῶν ἐξῆς ἀνέχοντες ἀπεργισσομένοι αὐτῶν ἦδη, & μετέωρο ὑπὸ δὲ ψῆς καὶ θερμοῦ & κοπῆς σφαιροπέπλος ἢ αὐτὸς Ἔ Κορνηφικία, & πηγῶν πλησίον ἔσται ἐπιδικασθεὶς, οἱ μὲν αὐτὸς εὐκάζοντο πολλὰς δὲ σφῶν ἀπολαύσεις, ἐπεὶ ἢ τῶν πηγῶν κατέχοντες πολέμιοι, καὶ παντὴς ἦδη τὴν Ἔ Κορνηφικίαν κατέχον ἀδύρμια, καὶ παύσαντο ἀδὲ ἢ αὐτοῖς ἔχουσι Λαρόνιον ἐπιφανῆ μικρόθεν ὑπὸ Ἀγροπποῦ σὺν τεσσάρων τέλεσι πεμφθεῖς, ἔγω μὲν ἐδηλοῦμαι ἂν ὅτι φιλοῦμαι εἶη, ὑπὸ δὲ ἐπιπέδου αἰεὶ τοῖσιν ἐστὶν ἀποσπασθέντες, ἀνέφερον αὐτὸς αὐτῶν ὡς ἢ καὶ τὴν πολέμειον εἶδον τὸ ὑδάρ ἀπολιπόμενος, ἵνα μὴ γίνοντο ἐχθρῶν ἐν μέσῳ, ἀνεχώρησι μὲν ὑπὸ ἡδονῆς ὅσον ἰσθμῶν ἀπὸ βούσαντο δὲ αὐτοῖς Ἔ Λαρόνιον, δρόμον τῶν πηγῶν κατέλαβον καὶ ὑπὸ μὲν τῶν ἡμερῶν ἐκωλύοντο πίνειν ἀδύρμια ὅσοι δὲ ἡμίλησαν, ἐπιπνοι ὄμω καὶ ἀπέδησθη. ἔγω μὲν ἐξ ἀέλωθεν Κορνηφικίαν, καὶ τὸν στρατὸν τὸ φθαλέαν μερῶν ἀπεπέμψην πρὸς Ἀγροπποῦ ἐς Μόλυς ἀρπύξῃ ἢ ὁ Ἀγροπποῦ Τυνοδαρὶδα ἐλήθει στρατῶν μετὰ χωρίον, καὶ ἐνφυῶς ἐς πόλιν ἐκ τῆς θαλάσσης ἔχον καὶ ὁ Καίσαρ ἐς αὐτὸ πᾶσι καὶ τὴν ἰσθμῶν διέβουζεν ἐγίνοντο τε αὐτῶ πάντες ἐν Σικελίᾳ, ὀπλιτῶν μὲν ἐς ἑκατὸ καὶ ἐν τέλει, ἰσθμῶν δὲ διομήσοι, καὶ κούφαι πλείους πεντακισχίλιων. Μύλας δὲ ἐπὶ ἐν τῇ ἐν Μολῶν, ἐπὶ τῇ ναυαγίας & Ναυλόχος & Πελο...

Laronius.

Cornificii milites inter potandum, dum sese ingurgitant, emoriuntur.

738

χρῆς

ρους η̄ Πειλωριάδεις η̄ τὰ παρθλία
 ἀπάντα φερούμ Περπηίου κρατεί-
 ρον, ἀ φούσῃ μάλιστα Ἀγρίππου
 πῦρ δλιωκῶς ἔκαμον, ὡς ἐμπέστον
 πῆς τῆς ἐπιπλοῦνταις· ἐκράτη ἦ η̄
 ἦ τῶν ἐκείτων ὁ Πομπηῖος, ἀμ-
 φι ἦ τὸ Ταυρομάχον, ἔ παρὶ Μύλας
 ἔ παρὶ ὄδου ὅρων ἀπτεράχης, ἔ τ
 Καίσαρα ἐν Ταυρομάχῳ ἐς τὸ σῶσθ
 ὄθεν ἰόντα ἠώχλη μὴ συμπελε-
 ρῆμον Ἀγρίππης ἦ νομοθῆντος ἐπι-
 πλεῖν, ἐς Πειλωριάδα μετεπηδησεν,
 ἐκλιπὼν τὰ στρατὰ παρὶ Μύλας· ἦ ὁ
 Καίσαρ αὐτῶν τὸ κρατέει, ἔ Μυ-
 λῶν, ἦ Ἀρρεμισίαις πολέχνης βρα-
 χυτάτης, ἐν ἣ φασὶ πῆς ἡλίας βοῦς
 ἦροσθ, ἔ τ ἄπνοι Ὀδυσσεῖ ψαδῶς
 ἦ τ Ἀγρίππας διέξῃς φανείσης, ὁ
 Πομπηῖος ἦ ὄδους τῶν στρατῶν ἀφῆρη-
 μέντος, ἦ Τισιλῶν ἐνάδει μετ' ἔ
 στρατῶν Τισιλῶν ὁ Καίσαρ ἔσ-
 λῶται, ἔ δημῶν τῶν ὄδου παρὶ ὄ-
 ρου τὸ Μυκονίον, ἐντὶ κοκκίῳ ἐν-
 κτέρουσι, ὄμῃρε τε πολλῶς κρατέ-
 ραχῆντος, ὁ ἔσ ἐν φθινοπώρῳ γί-
 γνησθ, ἔ ὄπλαφῆραι πῆς τῶν νύκτε
 πῆς αἰσίδα Κελτικῶν ἔσέρχον
 αὐτῶ ἰγόνοντο ἦ ἦ βροχῆ τ' Ἀλ-
 τῆς σιληχῆ, ἔ μνημῶν μετὰ κῆρ,
 ἦ σέλαται ἀειλάμπονται τὴν στρα-
 τῶν ὡστε τῆς ἦ Γερμανῶς ἐξ ἐν-
 νιον ἀνακτῆσαν ἔσθ δέξῃς, τῆς ἦ ἀ-
 κῆ ἦ παρὶ τ' Ἀλτῆς λεγομένων ἐκ
 ἀπιστεῖν, ἐν τοσῶδε παραδόξοις ἐμ-
 πιστεῖσθ σφίσι ἦ τ ἦ ἦ κῆρ, μετ' ὄθ
 τῆσ τῶν Πειλωριῶν γῆν ἔκειρε,
 ἦ Λέπιδος αὐτῶ σιλωπίε σπο-
 λογῶν, ἦ Μεσολῆ παρῆστρατοπέ-
 δδον ἀμφότεροι.

rum; omnemque oram mariti-
 mam Pompeius adhuc tenebat
 praesidiis: quae ab Agrippa maxi-
 me sibi metuentia, continuos ig-
 nes fovebant, ut hostium na-
 ves absterrent intentando in-
 cendium. Fauces quoque utraf-
 que occuparat, tum Tauromini-
 tanas, tum Mylenses, & monta-
 nos calles muris intersepit. Cae-
 sarem etiam ultra Tyndarida
 procedentem infestabat absti-
 nentem a praelio. Quumque Ag-
 grippam appulsurum crederet,
 ad Pelorum transcurrit, desertis
 faucibus Mylensibus: quas mox
 Caesar occupavit unâ cum Mylis,
 praeterque Dianium oppidulum
 perexiguum, celebre Solis boum
 dormiente Ulixæ a sociis absum-
 ptarum fabula. Sed ubi opinio
 de Agrippæ adventu evanuit, &
 Pompeius amissas fauces cognovit,
 Tisenum accivit cum exer-
 citu. Ei Caesar obviam profectus
 aberravit a via circa montem
 Myconium, in quo sine tento-
 rio pernoctavit: & quum imbres
 vehementes ruerent, ut per au-
 tumnum solent, per totam noc-
 tem stetit sub scuto Gallico, mi-
 litibus id sustinentibus. Auditi
 quoque sunt Ætnæ horrendi fre-
 mitus & longi mugitus, excan-
 descensibus & ignibus exerci-
 tumque fulgore terrentibus, adeo
 ut Germani è cubilibus præ-
 timore profilirent: nec amplius
 incredibilia viderentur Ætnæ mi-
 racula, & inter cetera illud de tor-
 rente igneo. Posthæc Praestenum
 agrum vastavit, & Lepidus factus
 est illi obviam, frumenta colligens:
 moxque ambo Messaniam obsederunt.

Dianium
 oppidu-
 lum unde
 celebre.

Myconias
 mons.

Caesar sub
 scuto Gal-
 lico totam
 noctem
 stat.

Ætnæ
 montis
 horrendi
 fremitus.

739

Et quum per totam Siciliam passim velitationes fierent, nullo memorabili praelio, Cæsar Tauromisit ut Pompeium com-
 meatu arceret, occuparetque civitates quæ illi suppeditabant: quia maximè difficultate coactus Pompeius statuit semel praelio decernere: & quia terrestres hostium copias timebat, in navibus habens fiduciam rogavit per nuntios, num vellet dimicare navali praelio. Ille quamvis abhorreret ab omnibus rebus maritimis, quas ad eam diem infeliciter tentaverat, tamen turpe ratus detrectare, conditionem accepit: præstituta die, ad quam tredecenæ naves utrinque parabantur, instructæ telis omnigenis, turribusque ac machinis quotquot excogitari potuere. Agrippa verò & harpagonem commentus est, quinque cubitale tignum, ferro indutum, in utraque extremitate habens circum, & in horum altero harpagonem, unicum ferreum, in altero multas restes, quæ machinis attrahebant harpagonem, catapultæ in hostilem navem immisissum. Ubi verò statuta dies venit, primum remigum fuit ostentatio non sine clamore: mox missilibus certatum, partim è machinis, partim manu coniectis, ut sunt faxa, sagittæ, ignitæque jacula. Naves quoque ipsæ concurrebant istus inferentes accipientesque nunc in latera, nunc in maximè vectores concutiunt, & naves reddunt inutiliores. Aliæ

Cæsar, navale cum Pompeio praelium non audeat detrectare.

Harpago, Agrippæ commentum.

Γιορδάνον δ' αὖ ἄλλω πλὴν Σικελίαν ἀφ' ἑμαυτῶν ποταμῶν, ἔργου ἢ μείζονος ἑδενός, Ταύρον ὁ Καῖσαρ ἔπεμψε τὰς ἀγροῦς τοῦ Πομπηίου ἀπέλασσειν, καὶ τὰς πόλεις τὰς χρηρῆστας ἀποκαταλαμβάνειν. καὶ τὰδε μάλιστα κήμιαν ὁ Πομπηίος, ἔκλεπε μόνον μείζονι κερδῆμα πρὸς ἀπάντων· τὰ μὲν δὲ πρὸς τοῦ Καίσαρος ἑδεδίχθη, τῆς δὲ ναυσὶν ἐπαγορεύοντος, ἤμετο πέμπων, εἰ δέχοιτο ναυμαχίᾳ κερδῆμα· ὁ δὲ, ὠρῶδες μὲν τὰ ἐνάλια πάντα, εἰ σὺ τύχη μέρη δέουσι κερημεῖσθαι αὐτοῖς, ἀγρῶν δὲ νομίσις ἀντισπῶν, ἐδίχθη, καὶ ὠρίσθη αὐτοῖς ἡμέρα, ἐς ἣν τελευτήσει τις ἐκατέρω ἰδία παρεσκευάζοντο, βίβη τε παντοῖα φέρονται, καὶ πυρρῶς ἔκ μηχανῶν ὅσας ἐπένοιμα· ἐπινοεῖ δὲ καὶ τὸ καλῶς ἰδμεν ἄρπαιζα ὁ Ἀγρίππας, ξύλον πεντάπηχου σιδήρου ἀπεβόηθη μόνον, κέρους ἔχον ὡς κερταίας ἐκατέρω, τὸ δὲ κέρων εἶχετο, ἔμ μὲν ὁ ἄρπαιξ, σιδήρου καμπύλον, τὸ δὲ, κηλαδία ποταμῶν, μηχανῶν ἐπιπορώμενον τὸν ἄρπαιζα, ὅτε τὸ πολέμιος νεὸς εἰς κρηταπέλου λάβοιτο. ἐλθούσης ἢ τῆς ἡμέρας, ἔσθαι μὲν ἡ ἐρετῶν ἀμειβῶν, ἔκ βοῆς, καὶ βίβη, τὰ μὲν ἐκ μηχανῶν, τὰ δὲ δὸς χειρῶν, ὅσοι λίθοι, καὶ πορφύρα, καὶ τῆξ ἄμμοται· καὶ δὲ αἱ τῆς αὐτῆς σιδηρῆς γυνυτο ἀλλήλους, αἱ μὲν ἐς τὸ πηλῶν, αἱ ἢ κρητῶν ἐπικαίδας, αἱ δὲ ἐπὶ τὸς ἐρετῶν, εἶδα μάλιστα εἶσιν αἱ ἀλλήλων βίαιοι, πνῆξαι τε τὸς ἐπιβῶντας, καὶ τὴν ναὺν δερσπέρον ἐργασίαν· ἀλλὰ δὲ ἀλλήλους

διερί-

διεξέπαιον, βάλλουσαι τε κὴ ἀκον-
 τίουσαι, & τὴ ἰσθητικῶ τὰς ἐκ-
 πικτινῶς ἀνελάμβανεν ἔργα τε χη-
 ρῶν λῶ, & βία αὐτῶν, καὶ τειχη-
 κυοειρητῶν, κὴ βιοαί, κὴ στρατηγῶν
 παροκελόσας, καὶ μηχανηματαί-
 παντα· εὐδοκίμει δὲ μέγιστα ὁ ἄρ-
 παξ ἔκ τε πολλοῦ ταῖς ναυσὶ Διῶ
 κυφοπῆσαι ἐμπίπταν, & ἐμπηγι-
 μῶν ὅτε μέγιστα ὑπὸ τῶν κελω-
 δίων ἐφέληκτο ὀπίσω, κρηπύλαι
 τε ὑπὸ τῶν βλαπτοῦδρων σὺν λῶ
 ἔυπρῶ Διῶ σιδηρῶν τὴ ἀειχόν-
 τα, & τὸ μῆκῶ αὐτῶ δυσεφικτό-
 ταν τοῖς κοπτοῦσι τὰ κελώδια
 ἐποίησεν, ὅσῳ τὸ μηχανημῶ πῶ αἰσθ-
 ἐργωτο, αἷς δρέπανον δόρασι ἀει-
 θεόσται ἐν δὲ ἐπεύουσι αἷς ἐν ἀδύ-
 κήτω πλῶ ναῦν κρηόντες ἐπὶ πρύ-
 μναι ἀνπαῶν. τὸ δὲ αὐτὸ ποιοῦ-
 ντες κὴ τῶν πολεμίων, ἴση μὲ λῶ ἢ
 βία τὴ ἀνδρῶν, ὁ δὲ ἄρπαξ ἐποίησεν
 τὸ ἴδιον ὅτε μὲ οὐκ αἰσθραπέλασαι
 αἷς ἦες, ἐμάχοντο παντοίας, & ἐς
 ἀκλήλους μετήλλοντο, & Διολωνῶν
 τὴ πολεμῶν σὺν λῶ ἐπὶ ὁμοίως ἔυ-
 πορον ὅπλοις τε ἠδὲ αἷς τὰ πολλὰ
 τοῖς αὐτοῖς ἐξείωντο, κὴ φωνῆ χει-
 δὸν ἀπαντες Ἰταλῆ, πῶ τε σω-
 θημῶς μινυμιδίων ἐς ἀμφοτέρους
 ἐξελύκετο, & ἐκ τῶδε μέγιστα ἐν-
 ἑόρα πολλὰ & ποικίλα παρ' ἀμ-
 φῶν, καὶ ἀπισία αἰσθ τῆς λέγον-
 τας αὐτὰ ἐγίνετο, ἀγνωσία τε
 πάντας ἀλλήλων ἐπέειχεν, αἷς ἐν πο-
 λέμῳ & θαλάσῃ γεμύση φάναν τε
 κὴ ὄπλων κὴ ναυαγίων· εἰ γὰρ πῶ
 πείρα ἐλιπον, ὅτι μὴ μῶν τὸ πῶρ
 τῆς δὲ μῶ τῆς αἰσθ τῆς ἐπίπλους
 ἐφείσαντο Διῶ τῆς συμπολοῖς, ὁ
 δὲ πῶς ἐκοντέρων στρατὸς δὲ τὸ γῆς

Id certamen uterque terrestris exercitus spectabat è litore, non

in transcurso telis velitabantur,
 actuariis in mare delapsos recol-
 ligentibus. Erátque contentio
 militum pariter ac navium gu-
 bernatorumque: accedente du-
 cum cohortatione & machina-
 rum opera. Sed maximè harpa-
 go probabatur, è longinquo pro-
 pter levitatem in naves involans
 inhaerensque, praesertim quum
 retraheretur restibus: nec praeci-
 di propter ferrum poterat, nec
 pertingi usque restes propter lon-
 gitudinem: & ignotum erat gen-
 nus machinae, & ideo hostes tal-
 catas hastas non praeparaverant.
 Unus ut in re improvisa conatus
 profuturus videbatur, si vi re-
 morum se retraherent, & quum
 idem adversarii facerent, pariter
 utriusque conantibus harpago
 peragebat suum officium. Ergo
 conjunctis navibus variis modis
 pugnabatur, transfiliendo in ad-
 versarias. Nec jam facile erat pug-
 nantes discernere: majore en-
 nim ex parte utebantur eodem
 armorum genere, & lingua fer-
 mē omnes Latina: tesseræ quo-
 que utrorumque inter permixtos
 evulgatae sunt: & inde magna
 utriusque doli occasio variisque,
 dum non facile tesseris creditur,
 nec dignoscunt se invicem, maxi-
 mo pleno pugnantium cadentiūm-
 que multitudine, & scutis nau-
 fragiisque fluitantibus: nihil en-
 nim intentatum praeter ignem
 reliquerunt: nam post primum
 concursum abstinerunt eo, ubi
 coeptum est pugnari cominus.

sine metu studioque partium, in eo de sua quoque incolumitate agi existimans: nihil tamen discernere oculis, ac ne poterant quidem, quamvis intentis admodum, ut pote in d. c. navium ordine longissimo, variante eculatu nunc hac parte, nunc alia. Vix tandem è turrium coloribus, quod solum discrimen erat, plures Pompeianas naves perisse intelligens Agrippa, cohortatus est proximos quasi jam victores: redintegratōque in hostem impetu, urgere non desit, donec qui ipsi oppositi erant primi coacti cedere, turres dejecerunt, versisque navibus in fretum fugerunt, duntaxat septemdecim navibus: reliquæ per Agrippam interclusæ, bona ex parte littori illisæ dum vehementi fugiunt impetu, aut retractæ inde sunt aut incensæ. Quod ubi videre quæ in alto pugnam continuabant, dedicationem fecerunt, dum Casarianus exercitus navalis victoriam significavit edito ingenti jubilo, quem non minore terrestris excepit: Pompeianus verò ingemuit. ipse dux è Naulochis Messanam se propiuit, sic attonitus ut nihil cogitarit de terrestri exercitu: quo factum est ut & hos Casar Tiseno dedente in fidem reciperet, & post hos equitatum, hunc quoque præfctis deditibus. Mersæ sunt in eo prælio naves Casaris tres, Pompeii xxviii. reliquæ aut crematæ, aut captæ, aut littori allisicæ κρηπίδι χθισται ἢ ἐλάφθησαν, ἢ ἐς τὴν γῆν ἐκείνουσι σκω-
 ρήθη-

741

Pompeii
clades in-
gens.

ρῆ Φόβου καὶ σπουδῆς ἐς τὴν θάλασσαν ἀφείραν, ὡς ἐν τῇδε καὶ ἀνο-
 τοὶ ἀπὸ τῶ σφαιτέρων σωτηρίας τὴν
 ἐλπίδα ἔχοντες· διεκρονον γὰρ μὴ εἰ-
 δὲν, ἐπὶ ἑδύοντο, καὶ μέγιστα
 ἀπεισοποιῶντες, οἳα ἰσὼν ἐξακ-
 σίαν ἐπὶ μήκιστον ἐκτεταγμέναν, καὶ
 τὴν οἰμωγῆς ἐναλλακτομένης ἀνα μί-
 ρον ἐκφεύραθεν· μέγιστος δὲ ποτε τοῖς
 χροσῶς τῶ πύργων, ὡς δὴ μόλις
 διεφθον ἀπὸ τῶν, ὁ Ἀγρίππης
 σκωσις πλείους δὲ πωλῶνεν· Πομ-
 πηίου ναῦς, ἐδάρηεν τὰς σκωσι-
 τας ὡς ἤδη κρηπίδων, καὶ τοῖς
 πολεμίοις αὐτῆς ἐμπροσθεν, ἐπέκει-
 το ἀπαιτίας, μέχρι βιασθέντες ὁ-
 σοι μέγιστα κατ' αὐτὸν ἦσαν, τὰς
 τε πύργους κατέβριψαν, καὶ τὰς ναῦς
 ἐπιτρέψαντες, ἐς τὸν περὶ μὲν ἐ-
 φθῶν, καὶ ἐφθῶσιν ἀποστραμῆν
 ἐπὸ τῶν κειμένων· καὶ ἵ λαιπὴν ἀξι-
 κλῆσαν τὸ αὐτῶν· Ἀγρίππης
 καὶ μὲν ἐξ ἀπὸ αὐτῶν ὡς ὁρμῆς οἱ
 διακοντες, ἢ ὁρμῆς ὁρμῆς ἀπαιτίας,
 ἢ ἐκπιμπροσθῶν ὅσων ἢ ἐπὶ τῶ
 πέλαγόν· ἐμίσχοντο, τὰς αὐ-
 τῶν γινώσκον κρηπίδων, παρεδί-
 δδον αὐτῶν τοῖς πολεμίοις· καὶ ὁ
 Καίσαρ ἑαυτὸς ἐπιπικίον ἠλά-
 λαξεν ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ ὁ πρὸς
 ἀντιόσην ἐπὶ τῇ γῆς. οἱ Πομπηίου
 δὲ ἀνημῶσαν, ἔ αὐτῶν ἐν τῷ Ναυ-
 λόχῳ ἀνατορῶν, ἐς τὴν Μεσσηνίαν
 ἠπείγετο, ὡς ἐν τῷ ἐκπλήξεως πε-
 ρὶ τῶ πρὸς ἐπὶ ἐπισκῆψας· ὅθεν
 καὶ τῆς δὲ Καίσαρ Τισίνου πύ-
 ρου δίδοντο, ὑποσπόνδους εἰδεχτο,
 καὶ τὰς ἰπώσις ἐπὶ αὐτοῖς τῶ ἰπ-
 πῶσαν παρεδίδοντο. κρηπίδων ἢ
 ἐν τῷ πῶν ἦσαν, Καίσαρος μὲν τῶν,
 Πομπηίου δὲ ὅκτω καὶ ἑκοστῶ, ἔ αὐ-
 τῶν

τελίσθαι, αἱ δ' ἐπιχειρήσει μόναι διεφυγεν.

Καὶ ὁ Πομπηῖος ἐν ἰδίῳ παρὰ τὴ μεταγωγίμῳ δ' περὶ τοῦ ποδῶν, τὴν τε ἰσότητά ἠλαττει ἐς ἰδιώτην ἀπ' αὐτοκράτορος, καὶ ἀστυπέμψεν ἐς Μεσσήνιον, ἐς τὰς ναῦς ἐντιθεσθαι τὰ δυνάμει παρεσκευάστο δ' ἀπαντα ἐν πολλοῖς, Πλεννίον τε ἐν Λιλυθαίῳ μὲν ἂν εἶχεν ὀκτώ τετλῶν ἐκάστη καὶ περὶ, ὡς καὶ τῶνδε φασὶν ἰσχυρῶς, καὶ Πλεννίῳ μὲν ἠπερὶ μὲν αὐτὸν ἀντομολοῦσιν δ' ἑτέροι φίλων τε καὶ φρονησίων καὶ φρονησίων, καὶ ἵππο πολεμίων ἐς τὴ πορφυρῶν ἐσπλέοντων, ὅσα ἀναμείνας ἔδεν Πλεννίον ὁ Πομπηῖος ἐν πόλει κηλῶς τεταχισμένη, ἐφύλαξεν ἐν τῷ Μεσσήνιῳ ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσει νεῶν ἐς Ἀντώνιον, ὡς ἐξ ὀρεῶν αὐτῶν τὴν μητέρα ἀεσαστοκῶς, καὶ ὁ Πλεννίῳ αὐτὸν ἐκκαταλάσων, ἐς τὴν Μεσσήνιον παρήλθε, καὶ κρατεῖχε τὴν πόλιν. ὁ δ' Καίσαρ, αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐν τῷ παρὰ ναυλοχος φροτοπιδῶ, Ἀγρίππαν δ' ἐπέλασε ἐς τὴν Μεσσήνιον περὶ ἀπέλθε, ἔ παρὶν ἰσχυρῶς τὴν Λεπιδῶ. Πλεννίῳ δ' περὶ ἀπέλθε παρὰ ἀποιδῶν, Ἀγρίππας μὲν ἔξιν ἀπέλθειν Καίσαρ ἐς ἴω, Λεπιδῶ δ' ἔδιδε τὰς ἀποιδῶς, καὶ τὴν Πλεννίῳ φροτὸν οἰκεινῶν ἑαυτῶ, σιωπῶνται Ἀγρίππας τὴν πόλιν καὶ δ' ἄλλῃ φροτὸν καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τῇ σωτηρίῳ, περὶ ἡς δὴ καὶ μόνος παρενεχίον, κέρδῳ ἀδύκνητον ἐνυρῶροι, τὴν Μεσσήνιον ὅλη τῇ νυκτὶ καὶ τῷ Λεπιδῶ διηρπάζον, ἔ μετεφροτενοντο τῷ Λεπιδῶ.

sa fractaque, solæ septemdecim effugerunt.

Pompeius postquam in via cognovit de defectione exercitus, privatorum cultum sumpsit pro imperatorio, præmissis Messaniam qui in naves quicquid possent imponerent: jam dudum enim apparata erant omnia. Plennium quoque à Lilybæo properè accivit cum octo legionibus, quasi habiturus has fugæ comites: & ille quidem festinus ad eum contendit. Pompeius verò aliis amicis & præsiidiis & exercitiis ad victorem desiccantibus, hostibus fretum intro navigantibus, ne Plennium quidem in urbe egregiè munita expectandum existimans, cum jam distis septemdecim navibus profugit ad Antonium: cujus matrem in simili periculo servaverat. Plennius post ejus discessum Messaniam pervenit, & civitatem eam tenuit. Cæsar in castris ad Naulochos mansit, Agrippa jussu Messaniam obsidere: id quod fecit sociatus Lepido. Et quum Plennius legatos de pace mississet, Agrippa rem differendam in matutinum censuit dum Cæsar veniret, Lepidus verò pacem dedit: & ut exercitum Plennii sibi conciliaret, urbem ei ex æquo cum aliis militibus diripiendam concessit: qui præter salutem, quam solam impetratam cupiebant, lucrum insperatum nacti, Messaniam per totam noctem diripuerunt, sociis prædæ militi direpta.

Pompeius ad Antonium profugit.

Messana

bus Lepidi, ad quem signa transfulerunt.

(11) εἰ μὴ σιωδοῖτο ὁ Καίσαρ, εἰ-
 ναι, ἀνοοῦσι· ἐπὶ ταύτῃ Ἐπι-
 πίδος δὲ ἀπερῆξαν, ὁ Καίσαρ ἐπι-
 ἦλθεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶ σιω-
 ἰπποδοσι πολλοῖς, οὓς πρὸ Ἐχά-
 ρου κατελείπαι, ἐσθὲ μετ' ἰλί-
 γων, ἔ παρῶν ἐπεμψτῶρεσ ἐπι-
 στας ἄκαν ἐς πόλεμον κατὰ ἰσχυρά·
 ἀπαζομένην δὲ αὐτὸν ὡς αὐτοκρα-
 τορε τῶν ὀρώντων, οἱ Πομπηϊανοὶ
 πρῶτοι σιωδεῖον ὅσοι διεφθάρου-
 το, καὶ συζητῶν σφίσι παρενό-
 λου, ὁ δὲ ἔλεγε θαυμάζειν, εἰ
 συζητῶμεν αὐτῆντες, ἔ πρόσου-
 σιν ἔπω τὰ σφίσι αὐτοῖς σιωί-
 σαι· οἱ ἃ σιωέντες, αὐτίκα ἤρ-
 παζον τὰ σημεῖα, ἔ ἐς τὸ Καίσα-
 ρα μετέφερον, καὶ σκωῶς ἔλυνον ἔ-
 τερε· καὶ Ἐθάρου Λεπίδου αἰ-
 δομένη, ἐξέδορε τῆς σκωῆς ἐπὶ
 τῶ ὄπλῳ, βολαί τε ἴσαν ἠδὲ, καὶ
 τῶν ὀπλοφόρων τῶ Καίσαρ· ἐπι-
 πτατε, καὶ αὐτὸς ὁ Καίσαρ ἐς τὸν
 θώρακα ἐβλήθη, τὸ δὲ βελέ· ὅσα
 ἐξικετο ἐπὶ τῶ χρωπῆ, ἀλλὰ δραμῶ
 διεφυγῆ ἐπὶ τῶς ἰππείας· Λεπίδου
 δὲ π φροβέλον ἐπιτάξαι τῶ δρο-
 μῶ, ἔ ὅσα ἀνεχεν ὁ Καίσαρ ὑπὸ
 ὄργῆς, πρὶν ἐξελεῖν αὐτὸ σὺ τοῖς
 ἰππῶσι καὶ κατὰ ἑλῆν. ἑτέραν δὲ αὐ-
 φροβέλιαν ἠραμένους, οἱ μὲ αὐτίκα,
 οἱ ἃ νικτὸς μετετίθεντο ἐν Λεπί-
 δου πρὸς Καίσαρα, οἱ μὲ ἀνδρῶ
 νῶς πείρας, οἱ δὲ ἔ ἐς ἰσοκρίτων
 ὑπὸ ἰππῶν μικρὰ ἐνοχληθέντες,
 ἐσὶ δὲ οἱ πῶς πρὸς θάλας ἐπ ἰσο-
 κριτων καὶ ἀπεκρούοντο· καὶ ἢ ὁ Λέ-
 πιδου πρὸς ἐπιπέμει ἐς πάντα ἐπι-
 κρούους· καὶ αὐτῶν δὲ τῶ ἐπικρούων
 μετισταθμῶν, ἢ λοιπῶ Ἐ Λεπίδου
 στρατῶ, καὶ εἰ πρὸς ἑνους ἐπ ἰσο-
 κριτων, reliquus ejus exercitus,

nondum confirmatam pacem
 putabant absque consensu Cæsaris,
 securo Lepido & ignorante
 omnia, in castra ejus supervenit
 cum multis equitibus: quibus
 ante vallum relictis, cum paucis
 intravit, procedensque in me-
 dium, singulos testatus est, se in-
 vitum ad bellum trahi. Ibi verò
 salutantibus imperatorem pro-
 ximis, Pompeiani primi accurrerunt
 quotquot corrupti fuerant, veniamque
 petierunt. Ille mirari se ajebat,
 veniam eos petere, necdum tamen quod
 ipsi conferat facere: intellexerunt
 dictum, mōxque arrepta
 signa transfulerunt ad Cæsarem,
 alii detendebant tentoria. Eum
 tumultum ubi sensit Lepidus,
 ad arma proflitit ἐ tentorio:
 commissiq̄ue velitatione unus
 scutariorum Cæsaris cecidit, ipse
 in thoracem telum recepit,
 quod tamen ad vivum non per-
 venit, mōxque cursim se recepit
 ad equites. In eum cursum
 præsidium cujusdam castelli cav-
 illatum est: nec Cæsar iratus
 conquievit prius quam id equi-
 tum opera caperet. ceterorum i-
 tem castellorum præfecti, pars
 continuò, pars nocte sequente
 defecerunt ad Cæsarem: qui-
 dam ne sollicitati quidem, alii
 tantum in speciem infestati ab e-
 quitibus. Non defuere tamen qui
 oppugnatores suos seridò repellerent:
 Lepidus quoque ver-
 sum submittebat auxilia: quæ &
 ipsa quum transitionem face-
 quamvis non malè illi volens,

Cæsar in thorace vulneratus.

Cavillatio in Cæsarem.

743

Defectio à Lepido ad Cæsarem.

mutabat sententiam. Ac rursus primi Pompeiani quotquot adhuc in officio permanerant, agminatim transibant alii post alios. Quumque Lepidus ad eos continendos armaret alios, qui in hoc armabantur, assumebant signa, móxque cum aliis adjungebant se Cæsari, Lepidus minis ac precibus cum eis agebat, signa retentans & missurum se negans, donec à signifero audiit, Dimittes vel mortuus. Tum demum cessit territus. Postremi defecerunt equites, miseruntque ad Cæsarem scitatum num interficiendus esset Lepidus jam privatus imperio: quod ille non permisit. Sic Lepidus nec opinans desertus ab omnibus, reflante fortuna exercitum citò amisit, mutatóque cultu properavit ad Cæsarem, aliis pariter festinantibus velut ad spectaculum. cui Cæsar assurrexit, nec passus accidere sibi ad genua: remisitque sic cultum ad Urbem, adempto imperio, relictoque tantum sacerdotio. Sic ille sapius imperator, & quondam triumvir, qui magistratus creaverat, & tot pari dignitate præditos proseripserat, privatus sub nonnullis olim proscriptis magistratibus vitam exegit.

Verba & minar militis ad Lepidum.

Cæsar Lepidum interfici non vult.

Cæsar non patitur Lepidum ad genua sibi accidere.

Mira fortuna mutatio in Lepido.

Cæsar Pompeium persequi non vult.

Ceterum Pompeium Cæsar nec ipse persecutus est, nec alios persequi sivit: sive quòd nollet invadere in alienum imperium Antonii: sive quòd futura spectaret conatusque Antonii, habiturus justam occasionem dissidii, siquid ille præter æquum

τρέπτο τῆ γνώμῃ· ἢ ὡσπερὶ μὲν αὐτοῖς οἱ Πομπηϊακοί, ὅστι ἐπὶ ἡοῦν παρ' αὐτῶν, μετεπέδων ἢ μέρη Λεπίδου εἰς κάλοισιν αὐτοῖς τὰς ἐτίους ἐφοπλίζαντο, οἱ ἐπὶ κάλυμοι τῶν ἀλλῶν ἐπὶ λισσάροι, τὰ ἐαυτῶν ἐπήγοντο σημεῖα, καὶ σὺ τοῖς ἐτίοις ἐχάρων ὡς τὸ Καίσαρος· Λεπίδου δὲ αὐτοῖς ἀπέσθη ἠπαλξί & ἰδέσθαι, & τῶν σημείων εἶχετο, καὶ ἐμεθυσθῆν ἔλεγε, μετὰ τὸ φερόντων αὐτὰ πρὸς εἶπε μεθυσθῆν ἀποπνεύοντι, & δέσποτος μεθῆκεν οἱ ἢ ἰππασίς τελευτῶν χωρῶν ἔπιψαν πνα πρὸς ἀφῶν τὸ Καίσαρος, εἰ κτῆνως Λεπίδου ἐκ ἐπὶ οὐκ ἀτοκράτορα, ὃ ἢ ἀπέπειν. ὅτω Λεπίδου ἀδοκίμα πῦντων ἀπίστια συμπίσιν, ἐρημῶν ἐκ τύχης ποσὶ δὲ & κρατὲ ποσὶ δὲ ἐνίγνησιν ἐν βαρχαῖ, καὶ τὸ ἀγῆμο ἀπαλάσ, ἔδρα ὡς τὸ Καίσαρος, δρομα σὺν τρεχόντων ὡς ἐπὶ θία τῶν ἀρώντων ὃ ἢ Καίσαρ ἰσωνέθη τε αὐτῶν ὡς δεσπότη, & ὡς πεσόν ἐθέλοντι καλύσας, ἐπιμύσιν ἐς Ρ' ὀμύλιν ἐφ' ἔπιρ λῶ ἀγῆμοι, ἰδιώτῳ ἀπ' ἀνθροκροτορα, ὅσον ἐπὶ πλῶν ἱερία ἢ εἶχεν ἱεροσυνίης. ὃ μὲν δὲ αὐτοκράτορα ποδάκεις, καὶ τῶν ἀνδρῶν γηούμοι, ἀρχοντῆς τε ἀποφῆρας, καὶ ὡς ἀποφῆρας ἐπὶ ἰανῶν τοσούτων δὲ ὀμοτίμοις, ἰδιωτῶν, & εἰσίοις τῶν ὡς ἀφῆντων ἀρχουσιν ὡς περὶ περὶ ἀφῆντων, διετίσασε.

Πομπηϊοὶ δὲ μὲν Καίσαρ ὅσοι ἐδίωκεν, καὶ ἐτίους ἐπίτεσι διάκειν, εἴτε ὡς ἐς ἀποφῆρας ἀρχῶν τῶν Ἀ'ιτανίου φυλασομορῶν ἐμβαλεῖν, εἴτε κροσὶ δὲ τὸ μέλλοι, καὶ τὰ ἐς αὐτὸν ἰσῆμῳ ἐξ Ἀντωνίου, καὶ ὡς ἀφῆντων ἐξ Ἀφροσῆς, εἰ μὲν δὲ κροσῆς

δικαίωμα γίνεσθαι· ἢ ἂν ἀνυπόπτῳ γε
 ἦσαν ἐν πολλῷ Δαξ. φιλαρχίαν, ὅ-
 τε τὸς ἀλλοὺς ἐξέλειεν, ἀλλήλοις διε-
 ρεῖσθαι, ἢ ὡς αὐτὸς ὑπερῶν ἐλαττοῦ
 ὁ Καίσαρ, ὅπ μὴ γίνοιτο ἔπι-
 κρῆς ἀνδραφόνου ὁ Πομπηίου. τὴν
 ἢ φρακίαν σιωπῆς, Ἐ ἰσῆτο αὐτῷ
 τέλη μὲ ὀπλιτῶν πέντε καὶ ποσαρξί-
 κηται, καὶ ἰππέας δὲ δισμύριοι καὶ
 πνυταρχίλοι, κρούφοι δὲ, ἢ ἰπ-
 πέων ὑπερῶν ἡμιολίους, μακρὰ τε
 νῆες ἐξήκοντα· τὸ δὲ ἢ φορτίδων
 πλῆθος, καίπερ ὄν ἀπειρον, τοῖς
 δευότοις διέπεμψε· καὶ τινε στρατὸν
 ἐπιπικίας ἐδωρετο, τὰ μὲρ ἤδη δι-
 δεύς, τὰ ἢ ὑπάρχοντων, σεφά-
 νους τε καὶ πηρὸς ἀπύκιν ἐνευε, Ἐ
 συρνώμεν τοῖς ἡγεμόσιν ἐδίδου τῷ
 Πομπηίῳ· ζήλῳ δὲ αὐτῷ γέμεντι
 ἐπὶ τούτοις, τὸ δαμνῆριον ἐνέμισσε
 ἔξ ἧλου, καὶ ὅ στρατὸς ἐξασίασεν ὁ
 οἰκείου αὐτῶ μαχίστες, δαπλυθῆ-
 ναί τε τῷ στρατεύει ἐπέχουμοι, καὶ
 γίεσθαι λαοὺν ὄμοια τοῖς ἐν Φιλίπ-
 ποῖς ἀγωνισαμένοις· ὁ δὲ ἤδει μὲν
 ἔχ ὄμοιον σκῆμα τόνδε τῷ ἀγῶνα,
 ὑπαίγειτο δὲ ὄμοια τὰ ἀξία δώσθαι.
 σὺ τοῖς ὑπ᾽ Ἀντωνίου στρατονομέ-
 νοις, ὅτε κἀκεῖνον ἀφίκη· ὡς δὲ ἢ
 τῷ στρατεύει ὑπεμίμνησαι σὺ ἀπὸ
 λῆ τῷ πατριῶν νόμων τε Ἐ ὄρκων καὶ
 κηλάσεων· σὺν εὐπειθῶς ἢ ἀκρω-
 μῶν, ὅφηκε τῷ ἀπὸ λῆς, ἵνα μὴ τις
 ἐν τῷ νεολήτων στρατῶν ἐπιγίνοιτο
 δόρυς. Ἐ ἐλάττω ἐν κερῶν τε ἀ-
 πολύσθαι σὺν Ἀντωνίῳ, καὶ ἄξεν νῦν
 ἐκ ἐπ᾽ ἐμφιλίᾳ ἔτι πεπευμῆρα σὺν
 τύχῃ ἔρηγῇ ἐπὶ δὲ Ἰλλυριοῖς, καὶ
 ἔπειτα ἐπὶν βάρβαροις, σαρδόνια
 τῷ μόλις κτηθῆσαν ἐρβύλων, ὅθεν
 nante desierint: petiturum enim Illyrios & ceteras gentes barbaras, pacem vix bene firmatam labefactantes: ex qua militia per-

faceret: suspiciones enim jam pridem eis ob ambitionem intercesserant, sublatis aliis inter ipsos contentionem fore: sive, ut ipse Cæsar ajebat postea, quia Pompeius è conjuratorum numero non fuerat. Coactis autem in unum copiis repertæ sunt legiones xlv. equitum xxv. m. levis armaturæ tantundem quantum equitum, & dimidium insuper, naves longæ dc. onerarias autem penè innumeras remisit ad proprios dominos: militibus donavit, ob victoriam dedit, plura in futurum pollicitus. coronas quoque & alios honores distribuit, & ignovit Pompeianis ducibus. Huic tantæ felicitati fortuna invidit: nam exercitus, præsertim ipse proprius, seditionem movit, missionem flagitans, & præmia, qualia Philippensî prælio victores acceperant: & quamvis hoc certamen non conferendum videretur cum altero, promissit tamen accepturos digna præmia unâ cum his qui tum sub Antonio militabant, quando ille redierit: quantum autem ad militiam, minaciter admonerat sacramenti disciplinæque. Quumque in contumacia perstaret, remisit minas, ne quis tumultus ab exercitibus dedititiis accederet: promissitque se cum Antonio dimissurum eos suo tempore: nunc usurum opera eorum ad bella non civilia, quando deo fortunante desierint: petiturum enim Illyrios & ceteras gentes barbaras, pacem vix bene firmatam labefactantes: ex qua militia per-

744

Copie terrestres & navales Cæsaris.

Seditio in castris Cæsaris.

cepturos lucra uberrima. denegarunt illi operam, ni prae-teritorum laborum repraesentarentur sibi praemia honoris-que. Respondit honores se non differre, sed praeter jam datas, alias coronas legionibus se ad-dere, & pratextas tribunis ac centurionibus, senatoriamque dignitatem cuique in sua patri-
 a. Dum haec aliaque benigne offert, exclamavit tribu-
 nus Ofilii: corollis & pratextis delectari pueros, milites agris & pecuniis: id dictum approbante multitudi-
 ne, Caesar indignatus discessit e tribunali. qui vero proximi tribuno stabant, laudabant hominem, & ceteris qui se ad eos non aggregarent convitiabantur. Respondit ille, se solum ad tuendam tam justam causam sufficere. His dictis sequenti die inquam comparuit, nec sciri potuit quid illi accide-
 rit. Milites vero non amplius singuli propter metum, sed gregatim uno ore vociferabantur, missionem postulantes. Horum praefectus Caesar variis mollebat alloquiis: eis vero qui ad Phil-
 lippos & Mutinam meruerant: ut diuturniore militia defunctis missionem concessit: dimissof-
 que mox ablegavit ex insula, ne contagione seditionis ceteros corrumperent: hoc tantum ad Mutinensis belli veteranos effa-
 tus, quamvis sic dimissis, reddi-
 turum se tamen pollicita. Alios vero pro concione alloquens, testes faciebat perjuria discedentium, non dimissorum ex impe-

Ofilii tri-
 buni mili-
 tum ad
 Caesarem
 verba se-
 ditionis
 plena.

745

καὶ ἀπλαστῆν αὐτῆς. οἱ δ' ὅτι οὐκ ἔ-
 φασαν αὐδῆς στρατεύεσθαι, πρὶν τῷ
 σωτηριώτερον λαβεῖν γέρας τὸ ἐπιμαρ-
 τῆς. ὁ δὲ οὐκ ἔφη τὰς τιμὰς εἶδεν νῦν
 ἀνατίθεσθαι, πολλὰς δὲ δούς, αἰσθη-
 τῆς εὐφραντοῦς ἐπὶ τοῖς τέλεισιν
 ἄλλοις, καὶ λοχαγοῖς καὶ χιλιάρχοις
 αἰσθητοῦς ἰσότητος, & βουλδο-
 πικῶν ἐν ταῖς πεντηκονταετηρίαις
 ἐπὶ τῷ αὐτῷ τοιαύτῃ αἰσθητοῦς ἔ-
 πειρα, ὑπερφάνητος χιλιάρχου Ὀ-
 φίλιου, εὐφραντοῦς μὲν καὶ πορφυ-
 ροῦ ἐν ταῖς πεντηκονταετηρίαις, στρα-
 τῆς δὲ γέρας, χρυσὸν καὶ χρυσοῦς.
 & τῷ πλήθει ἐπιβουλοῦντος ὅτι ὄρ-
 θῆς λέγει, ὁ μὲν Καῖσαρ ἀπέστη τῷ
 βίματι δυσχεροῦναι οἱ δὲ ἀμφὶ
 τῷ χιλιάρχῳ, ἦσαν ἰπανοῦντις τῆς
 & τοῖς ἐπισημασμένοις αὐτῶν λοιδο-
 ροῦντο: ὁ δὲ ἔφη & μόνον ἀπο-
 σφῆν ἐπὶ ἅτοι δικαιοῖς: ἀλλ' ὁ μὲν τό-
 τε εἶπεν, ἐς τὴν ἐπιούσαν ἀφάνητος
 ἔσθαι, καὶ οὐδ' ὅτι ἡσθετο ἐργασασε-
 το. ὁ δὲ στρατὸς ἐκ ἐπιμὴν ὑπερὶ δέ-
 οῦς ἔδους καὶ ἕνα ἐφθάρητο, καί-
 νη δὲ ἔδους ἀνὰ μέρη σιωπῶντο, καί-
 ἀφελόμενος τῶν στρατιῶν. ὁ δὲ Καί-
 σαρ αὐτῶν τὸς μὲν ἀρχόντους ἐξ-
 μίλη περικίλως, τῷ δὲ ἐν Φιλίπ-
 ποις καὶ Μουτινῇ στρατοσαστῶν,
 ὡς ἡσθεσιώτερον ἀσθενῶντων, ἰδίδου
 τοῖς θελοῦσιν ἀντιστρατεύεσθαι, καὶ
 ἡσθεσιώτερον ἐστὶν ἐνδοῦς ἀπί-
 λως, & ἐξέτιμπε τὸ ἦσθαι καὶ ἀφ-
 θηροῦσιν ἐτίετος, τοσοῦτε τοῖς ἐν
 Μασπῆς μέθοις ἐπὶ τῶν, ὅτι σφι-
 σιν ἀποδοῦσθαι τῷ ἐπισημασμένῳ, καί-
 περ ἕτως ἀπολυθεῖσιν. ἐς τὸ τὸ ἀλ-
 λο πλῆθος ἐπέλθων, τὸς μὲν ἀπο-
 σφῆν ἐμμετῶντο τὸ ἐπισημασμένον, ὁ
 καὶ γινώσκων τὸ ἀυτοκράτορος τῆς
 στρατιῶς

πρατείας δ' ἀπολυθείς, τὰς δ' παρο-
 ντας ἔπηρει, καὶ ἐπὶ ἠλπίεν ἀπολυ-
 σθὲν μὲν ταχέως, ὅτε μηδενὶ μετα-
 νοήσῃ, κραταυλέειν δὲ ἀπολυῶν,
 καὶ νῦν ἐπιδίδουσι δραχμῶν πεντα-
 κησίας ἑκάστῳ. τοιαυτὰ εἰπὼν, Σι-
 κελίᾳ μὲν ἐπέβαλεν ἰσφορᾶν, χί-
 λια τετρακτὰ καὶ ἑξακτῶσα, στρατη-
 γῶν δ' ἀπέφαινε Λεύκης καὶ Σικελί-
 αίας, ἔσχατον ἐς ἑκατέρωθεν δῆρσι,
 καὶ τὰς ναῦς τὰς Ἀττικῶν διέπεμ-
 πει ἐς Τάραντα, ἔσχατον δ' ἑκατέρωθεν
 τὸ μὲν ἀστυπέμπευ ἐς τὴν Ἰταλίαν
 ἐπὶ νῆων, τὸ δ' ἐπαγόμενον αὐτὸς
 ἐκ τῆς νήσου διεπέμπευ.

Ἐρχομένη δ' ἡ τε βουλή πρὸς
 ἐψηφίστατο ἀμετροῦς, ὧν αὐτὸν ἐ-
 ποιοῦν κελτίω, ἢ πύπτως λαθεῖν,
 ἢ ὅσας δικιμῶσθε, καὶ ἰσχυρῶν ὅτι
 πορρωτάτω ἔσονται ἔο δὲ δὲ ἐπε-
 φαναιμῶν, ἔς τε τὰ ἰσφᾶ ἔσονται
 ἰερῶν ἐς τὴν οἰκίαν ἀπόσιον παρὲν
 πεμπον τὸ δ' ἐπίσης αὐτὸς ἐσο-
 ληγομένη τε ἔσονται ἐδημηγορήσῃ, τὰ ἔρ-
 γα καὶ τὴν πολιτείαν ἑαυτῶ τὴν ἀπ-
 ὄχρη ἐς τότε κρατέλων, ἔσονται ἐπὶ ἐ-
 ρημῶν συζητήσας, τὸ βιβλίον ἐξε-
 δυκε, κρατήσιν δὲ τε εἰρήνῃ ἔσονται
 ἰουμῶν ἐς τέλος τῶν ἐραυλίων ἀνη-
 ρημῶν, καὶ τὸ ἔσονται τὸς ἐπὶ ὀ-
 φειλόντας ἀπέλυε, ἔσονται τελευ-
 τας τε ἔσονται τὰς μισθώματα ἔχον-
 τας, ὧν ἐπὶ ὀφειλοῖεν ἐκ τῶν ἐ-
 ψηφισμένων ημεῶν ἐδέχετο πομ-
 πῶν, ἐτήσιον τε ἰσχυμῶν ἔσονται
 ἀς ἡμίσεως ὄνεια, καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ-
 ἀγῶν ἔσονται ἐσῶναι μὲν ἀχίμω-
 τῶν ὄσονται ἔχων ἐσῶναι, ὡς εἰκει-
 ῶν τὰς κίον νῆων ἐμβαλῶν, ἔσονται

raitoris sententia: ipsos verò lau-
 dabat, brevi secutura missionis
 spem faciens: foreque ut nec of-
 ficii quenquam poeniteat, & di-
 mittantur ditati: nunc addere se
 viritum quingenos festertios. Post
 concionem indixit tributum Sic-
 ilix m d c. talenta: designavit-
 que propatores Africa ac Sic-
 ilix divisio exercitu in utramque.
 Naves Antonii misit Tarentum:
 reliquum exercitus partim præ-
 misit in Italiam, partim secum
 duxit decedens ex insula.

Venientem ad Urbem senatus
 excepit immodicis honoribus, i-
 psi permitteps ut arbitrato suo
 vel omnes, vel quotquot place-
 rent, acciperet: itumque est ob-
 viam quàm longissimè à corona-
 tis tam senatoribus quàm cetero
 populo: à quibus ad templa pri-
 mum, deinde domum deductus
 est. Sequenti verò die tam apud
 senatum quàm pro concione o-
 rationem habuit, res à se gestas
 ordine recensens, administratio-
 nemque reipublicæ jam inde ex
 quo ad eam admotus est usque
 ad præsentem diem: quas ora-
 tiones à seipso conscriptas in vul-
 gus edidit multis exemplaribus:
 denuntiavitque pacem & tran-
 quillitatem post sublata bella ci-
 vilia, & tributa nondum reddita
 condonavit debitoribus: pariter-
 que publicanorum debita remi-
 sit, & mercedes nondum perfol-
 lutas pro locationibus publicis.

Ex honoribus autem per S. C.
 oblati accepit thensam in circensibus, & annua solennia diebus
 victoriæ, auratamque pro rostris statuam, quæ ad veram effi-
 giem

746

Statua Co-
sari posita.

giam expressa est, cum hoc titulo,
OB PACEM POST DIVTVR-
NA BELLA TERRA MARI-
QVE REDDITAM. Quin-
que populus pontificatum maxi-
mum à Lepido ad cum transferre

Pontifica-
tus nemini
vivo admi-
ni solitus.
Lepidum
Caesar ne-
cari non
vult & ejus
pontifica-
tum non
accipit.
Literæ Ca-
saris de
servis suis
dominis
restituen-
dis.

Servi ca-
pite mul-
ctati.

Sicilia la-
trocinis
infestata.

re vellet, nemini vivo more ma-
jorum adimi solitum, recusavit:
& quum Lepidum ut hostem ne-
cari juberent, non sustinuit. De-
inde ad omnes exercitus obli-
gnatas misit literas, cum man-
datis ut una die aperirentur om-
nes, móxque jussa perageren-
tur: ea pertinebant ad servos, qui
dissensionum intestinarum tem-
pore aufugerant in militiam: in
quibus poscente Pompeio senatus
ex foedere libertatem concesserat.
móxque una die comprehensos & in
urbem adductos Romanis Italisque do-
minis eorum Caesar restituit, aut
illorum haredibus: idem fecit in
Sicilia: si quos autem nemo in ser-
vitu-tem asserebat, capite multavit
in ipsi unde aufugerant civitati-
bus.

Hic tum bellorum finis visus
est, quum Caesar vigesimum o-
ctavum ætatis annum exegisset,
oppidatum inter deos tutelares
consecratus. Sed quum Urbs ipsa
Siciliáque palam infestaretur la-
trocinis, tanta perditorum au-
dacia, ut prædones potius quam
occulti latrones videri possent,
Sabinus ad id corrigendum ele-
ctus à Casare multos comprehen-
sos affectit suppliciis: anno tam-
en integro habuit opus dum
securam pacem redderet omni-

μὲν ἢ εἰκὼν ἐπιγραφὴν ἔχουσα, ὅτι,
ΤΗΝ ΕἰΡΗΝΗΝ ἘΣΤΑ-
ΣΙΑΣΜΕΝΗΝ ἘΚ ΠΟΛ-
ΛΟΥ ΣΥΝΕΣΤΗΣΕ ΚΑ-
ΤΑ ΤΕ ΓῆΝ ΚΑΙ ΘΑ-
ΛΑΣΣΑΝ. Ἐ δὲ ἄμεις τῶν με-
γίστην ἱερῶν αὐτῶν ἐκ Ἀσπί-
δου μεταφέρωντες, ἃ ἐν ἡμῶν
νομοισιν μέχρι τῶν αὐτῶν, ὅσα εἰ-
χετο, ἐκτείνειν τὸν Λέπιδον ὡς πο-
λίταις κελδοῦντων, ἐκ λυσιχίῳ εἰς
τὴν πρῶτην οὐκ ἔτι σπουδαίαν
ἐπέμψεν ἐπιστολὰς, ἐπιλομο-
ντες ἡμῶν μὴ πάντας ἀνεκλήσει-
ταις αὐταῖς ἐπιφέρειν τοῖς κελδο-
σμίνοις: καὶ τὴν ἐπισηλωθεῖσα π-
ρὸ τῶν θεῶν ἵκοντων, ὅσοι ἐν τῶν
στῆσιν ἀποδράσαντες ἐστρατιῶντι, καὶ
αὐτοῖς τῶν ἐλαθῶν ἡτῆκα Πομ-
πίου ἐν βουλῇ, ἐκ αἰσθητικῶν
δεδωκεῖται: οἱ δὲ μὴ ἡμέτερος πω-
ελαμῶντο, καὶ ἀχθίντας αὐτοῖς
ἐς Ρώμην ὁ Καίσαρ ἀπέδωκε αὐ-
τῶν τε Ρωμαίων καὶ Ἰταλῶν τοῖς
δεσποταῖς, ἢ Ἀδαχίου αὐτῶν
ἀπέδωκε ἢ ἐκ Σικελιώταις: ὅσους δὲ
ὅσα ἡμῶν ὁ λαφύροντες, ἐκτενε πα-
ρὰ τοῖς πόλεσιν αὐταῖς ἢ ἀπέ-
δρασαν.

Τῷ δὲ τῶνδε τότε στασιῶν εἶ-
κει τὴν ἑαυ, ἐκ τῶν Καίσαρ
ἐτῶν ἐς τότε ὅκτι ἐκ εἰσοχί, καὶ αὐ-
τὸν αἰ πόλεως τοῖς ἀφέντοις τοῖς
συνδρόμοις. λησδιομοῖς ἢ καὶ συστά-
σης δὲ τε Ρώμης αὐτῆς, καὶ τῆς
Σικελίας ἀεφάτοις, καὶ τῶν γηγο-
μένων ἀρπαγῆ καὶ τολμῆς, ἢ λη-
στία λαφύρονση μάλιστα εἰκίσται,
Σαβίνου ὑπὸ Καίσαρος ἀφέντοις
εἰς διορθῶσιν, παλῶν μὲν εἰργάσατο
φθόρον τῶν ἀλλοιομένων, ἐκκαυτῶν δὲ
ὁμοῖς εἰς εἰρήνην ἀφύλακτον ἀπαν-
τα

versante animo recenti exemplo. Labieni qui Asiam incurfaverat. His consiliis occupato nuntiatu Antonium redisse Alexandriam: proinde ad utrunque viam sibi muniens, per legationes offerebat se illi amicum & socium: revera hoc tantum agens ut res ejus exploratas haberet. interim ad Thraciae Pontique dynastas alios legatos clam mittebat, cogitans, si postulata non impetraret, per Pontum fugere in Armeniam: nam & ad Parthos misit, sperans ad bellum nondum confectum adversus Antonium libenter se duce ufuros Romano viro, eoque Magni filio, simulque naves parabat, & socios navales exercebat, metum à Caesare simulans, aut parari haec in usum Antonii. Sed ille quamprimum audivit de Pompeii conatibus, ducem adversus eum designavit Titium, ut classe ac exercitu accepto è Syria, Pompeio bellum molienti resisteret totis viribus: quod si in fidem Antonii mallet recipi, adduceret eum honorificè. Legatorum Pompeii haec fuit postulatio, Missi sumus à Pompeio, non quòd in Hispaniam, si bellum

Titius
contra
Pompeium ab
Antonio
dux designatus.

748

Legatio
Pompeii

πι, ἐσθ' ὁμοίως τε οἱ σινοχέως ἢ Λαβιανὸς ἔσθ' ἡ πόλις τῶν Ἀσίων ἐπιδορυμάν' ὡδὲ ἢ ἔχοντι ἀργυρίαν) Ἀντωνίου εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐπιπλευσαν, & τεχνάζων ἐπὶ ἐπ' ἀμφότερα, διαπερὶ ἑσθ' ὡς αὐτὸν ἐπιπέπων ἐκείνῳ, καὶ φίλον εἶναι διδοῦς & συμμέχον, ἔργῳ ἢ τῶ Ἀντωνίῳ κείῳ σκεπτόμενος' ἐς τὴν Θράκην καὶ ἐς τὸν Πόντον ἐπεμπεῖν ἐτίερος κρυφῶς ὡς τὴν ἐκείτην δύναστας, ἐπινοῶν, εἰ μὴ κρατῆ τῶν ἐσθ' ἡμιμυθῶν, ἀλλ' ἔσθ' Πόντου φερεῖν ἐς Ἀρμενίαν' ἐπεμπεῖν δὲ καὶ ἐς Παρθυαίους, ἐλπίσας ἐς τὰ λοιπὰ ἔσθ' πολέμου ἔσθ' Ἀντωνίον αὐτὴν δέξασθαι ὡς ὁμοίως στρατηγὸν, Ρωμαίων τε, & παῖδα Μαγνίου μεγίστου, τὰς τε ναῦς ἐσθ' ὡς, καὶ τὴν ἐσθ' αὐτῶν στρατὸν ἐγγυμνασῆν, ὑποκρινόμενον ἢ δεινὸν Καίσαρα, ἢ Ἀντωνίον τὰδε περιουσιάζειν. ὁ ἢ Ἀντωνίου πειθόμενον ἢ ἐν τῶν ἀμφὶ τὸν Πομπηίου, στρατηγὸν ἐπ' αὐτὸν Τίτιον ἤρητο, καὶ ναῦς καὶ στρατὸν ἐκ Συρίας λαοῦντα ἐκείλῳ, πολέμου τε μὴ τῶ Πομπηίου πολέμου καὶ κρατῶν, ἐπιπέποιθε δὲ αὐτὸν Ἀντωνίῳ, καὶ τιμὴν ἀγαθὴν ἐλδοῦσι ἢ τοῖς πείσοσιν ἐξελθόντων ἀργυρίων ἕως, ἢ μὴς Πομπηίου ἐπέμψεν ὥστε δοσῶν μὲν ἐς Ἰβηρίαν, εἰ πολέμῳ ἐσθ' ἡμίμυθῶν

Εἰδοῦσι δὲ τοῖς πρέσβυσιν ἐξελθόντων ἀργυρίων οὕτως.] Videri possint ambo interpretes, aliam lectionem sequuti. Pro his enim apud P. Candidum ista legimus, Legati à Pompeio venientes his verbis seruntur usi. Apud Gelenium autem haec, Legatorum Pompeii haec fuit postulatio. Ego tamen lectionem nostram esse germanam existimo, & mendo carere, si modò quis ἐξελθόντων in ἐξελθόντων mutet, quum nominativus Ἀντωνίου subaudiendus debeat. Quum autem (inquat) legati advenissent, Antonius cum in egi, ita lectionem suam exponenitibus.

11 γνάκει, ἀξιοπλεύουσα, φίλω δ-
 12 σιν αὐτὰ πατρῶθεν, & συλλα-
 13 βήσων ἐτι ὄντι νεωτεροῦ, καὶ κη-
 14 λῶσιν ἐπι τεύχεα καὶ νῦν ἀγροῦ-
 15 μβῶσι δὲ εἰρηνεύειν τε σὺ σοι,
 16 καὶ πολυεὶν εἰ δεήσῃεν ὑπὸ σοί·
 17 καὶ ταῦδε εἰ νῦν παρῶτον, ἀλλ' ἔ-
 18 τι κρηστῶν Σικελίας, καὶ τῶν Γ-
 19 ταλίων πορθῶν, ὅτε σοὶ τῶν σῆν
 20 μητρώων ἀπεισώσους ἐπέμπε, παρῶ-
 21 τῆς· εἰ εἰδεῖαι, ἔτ' ἂν ὁ Πορ-
 22 πηῶσι ἐξέπιπτε Σικελίας· (εἰ ἦδ'
 23 ἂν Καίσαρος τὰς νῆας κατ' αὐτὰς
 24 παρέχευε) ἔτ' ἂν σὺ ἤτησο εὖ
 25 Παρθουχοῖς, Καίσαρος σοι τὸν
 26 στρατὸν ἐπέμψαντος ὃν σωεί-
 27 ητο· οὐκ ἔστι δ' ἂν ἦδη παρῶ-
 28 οῖς εἶχες καὶ τῆς Γταλίας· εἰ δεξά-
 29 μβον δ' εἰσε ταῦτα, ἐν κερῶν τό-
 30 πτε μάλιστα αἰ σοι ἡκούσθαι, αἰ-
 31 ξιοὶ καὶ νῦν μὴ πολεμῶν ὑπὸ
 32 Καίσαρος· ἐνεδροῦθ' ἰδίᾳ λόγῳ
 33 τε καὶ τῶν ἡκουμένων κήδει, μνη-
 34 σθῆναι ὅτι Πομπηῶν τε κη-
 35 δεύων μὲν σωθήεις ἐπολέμησεν
 36 ἀνδρῶν παρῶσας, καὶ Λέπιδον
 37 κρηστών ὄντα τῶν δόχῃς τὸ μίση-
 38 σι ἀφείλετο, & εἰδέτεροι αὐτῶν ἐν-
 39 εἰμῶτό σοι, λοιπὸς δ' εἰς τῶν
 40 ἀπειπόδηθ' αὐτὰν μοναρχίαν σὺ
 41 νῦν καταλείπη· ἦδη γάρ σοι καὶ
 42 ἐν χερσὶν ἴω, εἰ μὴ Πομπηῶσι ἔ-
 43 τι ἴω ἐν μίση· & ταῦδε εἶχες ἴω
 44 & εἰ παρῶτον ἐπὶ σαυτοῦ παρῶ-
 45 φέρει δὲ σοι καὶ Πομπηῶσι ὑπὸ
 46 ἰνουλίας, ἀγροῦμβῶσι ἀνδρῶν ἀκα-
 47 κην καὶ μεγαλοφρονα ἀντὶ ὑπὸ
 48 λου τε καὶ δδλερωῦ & φιλοτέχνου·
 49 εἰ δ' ἐπιμύμφοται σοι τῶν δοσῶν
 50 τῶν κῆν ἀς ἐπ' αὐτὸν Καίσαρος
 51 ἔδωκας ὑπὸ ἀνάγκης, ἀντίλα-

placeret, non pateat cursus, pro- ad Anto-
 vinciam ei conjunctam paterna-
 nium.
 amicitia: quæ juniorem etiam
 tum favore profecuta, nunc
 quoque polliceatur operam: sed
 quia vel tecum frui pace mavult,
 vel tuis auspiciis (si res ita ferat)
 bellum gerere: quod consilium
 non novum est, sed jamdudum
 quum obtineret Siciliam, & po-
 pularetur Italiam, matre tibi ser-
 vata remissâque invitatus est ad
 amicitiam. Quam si admisisses,
 nec Pompeius ejectus esset è Si-
 cilia (non enim classem præbuis-
 ses contra eum) neque tu victus
 fuisses in Parthia, Cæsare non
 mittente exercitum ex foedere:
 imò etiam Italiam sub tuam
 potestatem redegisses. Attamen
 quantumvis neglectus opportuno
 tempore, nunc quoque po-
 stulat ne toties verbis & affini-
 tate illudi tibi patiaris & insidias
 fieri: memor Pompeium quo-
 que post sædus sine causâ bello
 appetitum à Cæsare, & Lepi-
 dum imperii consortem, portio-
 ne sua privatum, nec ad te quic-
 quam rediisse ex utraque illa vi-
 ctoria. Nunc solus obitas quo-
 minus potiatud dudum concu-
 pita monarchia: jam enim digla-
 diaremini si Pompeius non fuisset
 in medio. Hæc quum ipse
 providere debeas, tamen in ea
 qua te prosequitur benevolentia,
 mavult viri simplicis & magna-
 nimi amicitiam, quàm subdoli,
 fucati, versipellisque: nec iniquè
 fert naves ei commodatas à te
 necessitate coactò quum opus haberes contra Parthos exercitu:

sed

sed admonet quantum obfuerit non missus exercitus. Et ut compendio rem audias, Pompeius se in tuam fidem committit cum navibus quas adhuc habet, cumque fidissimo exercitu, qui ne fugientem quidem destituit: in pace allaturus tibi egregiam laudem, si Magni filium servaveris; quod si bellum, quod instare videtur, gerendum sit, futurus non aspernanda tuæ partis accessio.

749

Legati ad Parthos à Pompeio missi ab Antonio comprehenduntur.

Antonius his auditis, aperuit legatis mandata quæ dederat Titio: responditque, si ex animo hæc offerret Pompeius, venturum ipsum deducente Titio. Interea qui à Pompeio ad Parthos missi fuerant, comprehensi ab Antonianis ducibus, perducti sunt Alexandriam. Ex his ubi singula cognovit Antonius, accitis Pompeii legatis, captos illos eis ostendit, qui excusabant hominem juvenem in extrema calamitate constitutum, metuentem ne repulsam pateretur ab illo, coactum tentare vel infensissimarum pop. Rom. gentium animos. quod si compertam habuerit mentem Antonii, nihil opus fore aliis sollicitationibus &

ἔσιν στρατὸν ἐς Παρθυαίης δόματα
 ἢ, ἀλλ' ὑπομιμήσει, τὸν
 ἢ ἐπιμυθίατα στρατὸν ἀποφύσει, τὸν
 ἢ σωθῆσθαι δὲ εἰπὼν, Πομπηίου
 ἢ ἐαυτὸν ἐπιτρέψαι σοὶ καὶ τῶν ἡμῶν
 ἢ ἀς ἐπ' ἔχῃ, καὶ τῶν στρατῶν πρὸς
 ἢ ταύτην γὰρ ὄντων ἀντὶ, καὶ ἐδὲν
 ἢ τῇ φυγῇ καταλιπόντων, εἰρη-
 ἢ σῶσθαι μὲν μέγα κλίμα, εἰ τὸν
 ἢ Μάγνυ παιδῶν σωσάμενος, πο-
 ἢ λερωσάμενος δὲ μέγαν ἰσχυρὸν ἐς
 ἢ τὸν ἐσόμενον πόλεμον ὅσον ἔπω
 ἢ παρόντων.

Τοιαύτη τ' ἐπέσειεν εἰπόντων,
 ὁ Ἀντώνιος τὰς ἐπιτολάς αὐτοῖς ἐξέ-
 φερεν, ἀς ἐνεπίλετο Τίτιον, καὶ εἰ
 τῶ ὄντι ἔωτα φρονίῃ Πομπηίου,
 ἔξειεν αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ παραπομπόμε-
 νον ὑπὸ Τίτιου. ἄμω δὲ ἔωτα ἰ-
 γνήσιον, ἔοι ἐπιμυθίατα ἐς Παρ-
 θυαίους ὑπὸ τοῦ Πομπηίου, ἐλθ-
 ούσῃ ὑπὸ τῶ Ἀντωνίου σωτηρίῳ,
 καὶ ἐς Ἀλεξάνδρειαν ἤχρησται, καὶ ὁ
 Ἀντώνιος ἔκιστα μεθ' αὐτῶν, ἐκάλει
 τὸς τῶ Πομπηίου πέσειν, καὶ τὸς
 ληφθέντας αὐτοῖς ὑπεδεικνύει, οἱ δ'
 καὶ ὡς παρηγοῦντο νέοι ἄνδρες ἐν
 συμφοραῖς ἰσχυραῖς, ὑπὸ θεοῦ, εἰ
 ἄρα μὴ ἀποσπῆται Φιλίππος αὐτῶν ὁ
 Ἀντώνιος, ἀναγκασθέντα καὶ τῶ αἰεὶ
 Ρωμαίοις ἰσχυρῶν ἀποπαροῦσα,
 δηλώσῃ τ' αὐτὸν αὐτίκα ὅτι μέ-
 γιστοι τὰ Ἀντωνίου, μηδὲν ἐπ' ἐπίσης
 ἢ μη-

A' M' ὑπομιμήσει, τ' οὐ ἐπιμυθίατα στρατὸν ἀποφύσει.] Aliquid sibi permittit hic Gelenius, ultra hanc lectionem: quum vertit, sed admonet quantum obfuerit non missus exercitus. Sed multo plus circa hunc locum sibi alter interpres permittit, (neque enim aliam sequutum esse lectionem puto) & quidem hoc etiam, ut quæ hic de non missis exercitu dicuntur, cum sequenti periodo connectat: quum tamen sententiam omnino ab his separatam contineat.

Εἰς τ' ἐσόμενον πόλεμον ὅσον ἔπω παρόντων.] Particulam καὶ ante ὅσον εἰπω desiderari puto.

ἢ μηχανῆς ἐπέρας διάδρον· οἷς ὁ Ἀντωνίος ἐπιστάσαν, ὡν καὶ τὰ ἄλλα αἰεὶ τὸ φρονεῖν ἀπολοῦς ἢ μετὰς ἐ ἀνακτοῦ. ἐν ταῦτο ἦ Φύβιος ὁ τῆς Ἀσίας ἡγεμόνος Ἀντωνίῳ τῷ Πομπηίου ἐλθόντι μὲν ἔατρεμύωτα ἐδίχετο, ἔτε καλὸν ἀξιωμαχὸς ἀνὲς, ἔτε πῶ τῶ γνομίμῳ εἶδος τῶν Ἀντωνίου γυμνάζοντι ἦ τῷ στρατὸν ὀρῶν, κατελεγε πῆρας ἐκ τῶν ἰσηκῶσαν, ἢ Ἀνωβαρβὸν ἀρχηγνῆ γείτονα στρατῶ, ἢ Ἀμύνταν ἐτέρωθεν ἐκάλει ἢ ἀπεδίω σπουδάζοντων δὲ ὄξαιος ὁ Πομπηίου ἐμίμφοτο, εἰ πολέμιον ἠγροῦνται τὸν ἀπείσοφς ἐαυτὸν ἀπεσταλήσῃ, καὶ τὰ πρὸς ἐκείνῳ ἀεὶ μῆρονται. Ἐ τῶτο λέγων, Ἀνωβαρβὸν ὅμως ἐπινοεῖ σκαλεῖν ἐκ ἀεδοσίας Κερκῆ πῆρας τῶ ἀμφοῖ τῷ Ἀνωβαρβὸν, ἐλπίζων ἐς ἀντίδοσι αὐτῆς μεγάλῳ ἔξεν μοῖσαν Ἀνωβαρβόν. γνωσείσης οὐκ ἔα ἀεδοσίας, Κουρῶ μὲν ἐν τοῖς παρῶσι Γαυμαίων ἐλεγχθεῖς, ἀπειλάσῃ Πομπηίου δὲ Θεοδώρου ἐξελθῆτερον, ὅς μὲν οἱ σπουδαίει τὸ βάλωμῳ ὡς ἐξαιπύονται ἐντῆεν ἀσέπει δὲ τῶς ἀμφοῖ τὸν Φουρριαν ληστῆ ἐλπίσας, Λαμψακῆ ἐκ ἀεδοσίας κατέλαβεν, ἢ πολλοὺς εἶχεν Ἰταλοὺς ἐξ ἐποικίσεως Γαίου Καίσαρος, ἢ μιαιδοῖς μεγάλῳις ἐνδύς ἐσφάσῃ τῶς Ἰταλοὺς ἢδὲ ἦ ἔχον ἰππῶας τε ἀσφασίους, καὶ πῆρας τετατῆ, ἐπεχέρησε Κυζικῶ ἠγῶτα τε γῶν καὶ ἀσφλακῶς, οἱ δὲ αὐτὸν ἐκατέρωθεν ἀπεροῖσαντο· ἢ γὰρ πῆς μὲν ἐν τῇ Κυζικῶ σφασῶς ἔ πολλὺς Ἀντωνίῳ, φύλακας τῶν ἐκείνῳ περὶ φῶρον αὐτῶν κρομῶσαν ἐς τῷ Ἀχαιῶν λιμῶ αλεbantur custodientium. Reversus igitur in Achæorum portum,

artibus. Id ille credidit, ut homo minimè malitiosus, & ingenio simplex ac magnanimus. Interea Furnius ab Antonio præfectus Asiae Pompeium pacatè venientem excepit, nec ad arcendum validus, nec compertam habens Antonii sententiam: ubi verò vidit exerceri ejus milites, delectum habuit ex provincialibus, accivitque Ænobarbum ducem vicini exercitus, Amynta quoque properè vocato in auxilium. Qui ubi celeriter convenerunt, Pompeius querebatur, haberi se pro hoste, quum missis legatis responsum expectet ab Antonio: nihilominus volebat capere Ænobarbum, prodente ejus familiari Curio, sperans in eo magnum momentum, si incideret permutatio. Sed prodione detecta, Curius in Romanorum consistorio coargutus, dedit supplicium: Pompeius verò Theodorum libertum, solum ejus consilii conscium, quasi id effutisset, interfecit. Et quia desperabat à se falli posse Furnium, Lampfacum per prodicionem occupavit, ubi habitabant multi nominis Italici, in eam coloniam deducti à C. Cæsare, mòxque magnis stipendiis ad militiam pelliciebat Italos. Jamque ducentos equites & tres legiones habebat, quum Cyzicum terramarique aggressus, utrinque repulsus est: erat enim ibi quædam non magna manus Antonianorum militum, gladiatores qui ibi

Antonii ingenium.

Furnius.

Antonii exercitus.

Pompeius Ænobarbum capere vult.

Curius supplicio affectus.

Theodorus libertus à Pompeio interceptus.

750

Gggg frumen-

Pompeii
victoria.

Pompeius
equites
Antonio
missos au-
ro cor-
rumpere
nititur.

frumentabatur. Quumque Fur-
nius abstinens à pugna, semper
ei castra admoveret cum multis
equitibus, nec frumentari fi-
nens, nec urbes occupare, Pom-
peius castra ejus à fronte adortus
est, circummissis clam qui à tergo
idem facerent: quamobrem Fur-
nius in eum versus, captus à tergo
castris ejectus est. Fugientes
per Scamandrios campos Pom-
peius multos occidit: madebat
enim campus ad imbribus, qui
evaserunt, receperunt se in tu-
tum, impares instaurando præ-
lio: quumque supplementum
acciperent è Mysia, Propontide,
ceterisque locis, egeni homines
exhausti exactionibus libenter
mercede militabant Pompeio,
celebri propter partam ad Achæ-
orum portum victoriam. Sed
quum egeret equitatu, ac proin-
de male multaretur in pabulationi-
bus, audiyit alam equitum
Italicorum ad Antonium iter fac-
cere, missam ab Octavia hyc-
mante Athenis: mōxque missi
qui auro eos corrumpent: hos
præps ab Antonio Macedoniae
præfectus comprehendit, & au-
rum distribuit equitibus. Pom-
peius occupatis Nicæa Nicome-
diæque, pecunias luculentè col-
ligebat, magnis per omnia &
insperatis successibus. Ceterum
Furnio non longè ab eo castra
habenti, primæ è Sicilia vère in-
eunte venèrè naves septuagin-
ta, quæ solæ ex Antonii classe
Casari contra Pompeium com-
modata superferant: fini-

νά ἐπιπέλασαν, ἰστολόγη· Φουρτίου
ἢ ὅτι ἀρχόντῳ μὲν χειρῶν, αἰεὶ δὲ
αὐτῷ παρεσχετο ποδῶν ὄντῳ· οὐδὲ
ἰπῶν πολλαῖς, καὶ ἰστολογεῖν ἐκ
ἑαυτῶν, εὐδὲ ἀποσποισίαν τις πό-
λεις, ὁ Πομπηῖος ἰπῶνας ἐκ ἔχων,
ἐπεχέρισε τῷ Ἐ Φουρτίου στρατοπέ-
δῳ καὶ μέγιστον, καὶ ἐν ἀελοῶν
λαθῶν, ὅθεν ὁ Φέρμιος ἐς τὸ Πομ-
πήιον καὶ ἐπεσχεμείθη, ὑπὸ τῶν
ὀπισθεν ἐξεβλήθη Ἐ στρατοπέδῳ, Ἐ
φεύγοντας αὐτὸς Διὰ τὸ Σκαμαν-
δρίου πεδίου διώκων ὁ Πομπηῖος,
ἐκτενε πολλούς· Ἐ καὶ τὸ πῆλον
ὄργον ἐξ ἕμβραν' οἱ ἢ ἀσισιδέντες
τότε μὲν ὑπερῶρου ἐκ ὅτις ἀξί-
μοι. ἀποσχεχόμενοι δὲ δὴ τε
Μυσίας καὶ τὴν Προποντιδῶν καὶ ἐπέ-
ραθεν, οἱ πῆλον Διὰ τὴν σω-
χεῖς εἰσφορῆς, ἐμειδοφόρου ἀσρέ-
νωσ τῷ Πομπηῖῳ, καὶ δοῦσαν μέλι-
σαι τῷ ἐν Ἀχαιῶν λιμένι ἡρομένης
νίκης· ἰπῶντος δὲ δασῶν ὁ Πομ-
πήιος, Ἐ παρ' αὐτὸ βλαπτόμε-
νος ἐν τῆς ἀσισιδέντες, ἐπύδου
ἄλλω ἰπῶνας Ἰταλικῶν ἐς Ἀντωνίου
χαρῆν, ὑπὸ Ὀκταουίας χειμερ-
ζούσης ἐν Ἀθῆναις ἀπεσταλμένη,
καὶ ἐνθὺς ἐπεμπεῖ πῆλον ἐς Διὰ φθο-
ρῶν τῷ ἴλῳ μὲν χροσῆς· ἀλλὰ τῆς
δε μὲν ὁ τῷ Μακεδονίας ἡγεμόνῳ
Ἀντωνίου σενελάτῳ, καὶ τῷ χροσίον
τῆς ἰπῶντος δινεῖαθῳ· οἱ δὲ Πομ-
πήιος Νίκαμν τε Ἐ Νιγημειδῶν
καταλαβῶν, ἐρημοποίητο λαμ-
πῶντος, καὶ ἐς μέγιστον ταχῆος αὐτῷ
πάντα ἤνετο παρ' ἑλπίδα. Φουρ-
τίῳ δὲ ἢ μακρῶν παρεσχετο πο-
δῶντος, ἀπῶνται μὲν αὐτῷ ἦσαν ἐν Σι-
καλίας ἦρῳ δόχορδῶν τῆς ἐδορμη-
κορῆς, ὅσην ἀπῶνται ἡσῶν ἐξ ὅταν
Ἀντωνίου ἀνεχέθη καὶ Πομπηῖου
Καίσατος.

Κασσιος μὲν ἤ τὸ Σικελικὸν ἔρ-
 ζον, αὐτὰς ὁ Κασσιος ἀπέλευσεν. ἤ-
 κε δὲ καὶ ἐν Συρίας Τίτιος ἐστρατὸς
 ἐκείνου ἐκείνη ναυσι, ἔσφατό πολλ-
 λῶν, καὶ κατήσαν ἀπαντες εἰς Προ-
 κωνησον. διίους αὐτὸ Πομπηϊός,
 τῶς ναυσι ἐπέσχεσε, καὶ τῆς ἐστρατὸς
 ἀπολλισεν, ὡς ἀμείνονι οὐδὲ παρὶ
 καὶ τῶν γυναικῶν σπουδαίων. Κασ-
 σιος ἰὸ Παρμησιος, ἔ Νασιδιος,
 καὶ Σαβυρνίος, καὶ Θέρμος, ἔ Αν-
 τιτιος, ὅσοι τε αὐτοῖς ἔ ἀξιολόγων
 ἐπὶ Πομπηϊῶν πηροσαν φίλοι, καὶ ὁ
 πμυτικῶς αὐτῶ Φάνιος, καὶ ὁ κη-
 δεῖης αὐτῶ Πομπηϊοῦ Διῶων, ὡς
 εἶλον αὐτὸν, ἔτε Τίτιος παροντος,
 ὅσα τε αὐτῶ αὐτὸν Αντωνιος ἐπι-
 ηρεπῶ, πανοῖδρον τοῦ αὐτῶ ἔ ἀ-
 μένονα πολέμου, ἀπέγνωσαν αὐ-
 τῶ, ἔ περὶξαντες ὑπὲρ ἐαυτῶν πι-
 σιν, ἐς Αντωνίου μετήσαν. ὁ δὲ ἔ-
 ρημος ἂν ἦδη φίλων, ἐς τῶ μεσο-
 γεια τῶ Βιθυνιαῖς ἀνεγέρει, λεγῶ-
 κῆρος ἐς Ἀρμενίους ἐπειράσῃ, ἔ αὐ-
 τῶν νυκτὸς ἀναζευξάντα ἀφανῶς ἐ-
 διωκεν ὁ τε Φουρριος καὶ ὁ Τίτιος,
 ἔ ἐπὶ κείνοις Ἀμύντας σιωτοῖα
 ἰ ὄρωμα αὐτῶ ἐστρατὸν καταλαβόν-
 τες, ἐστρατὸν πεδύσαν ἐκείνος ἐφὲ
 αὐτῶ αὐτῶ λοφῶ τῶν αὐτῶ πεφρα-
 καὶ χείρας, ὡς αὐ ἐσπερος καὶ κη-
 πῶ. ἀδὲ ἰ αὐτοῖς ἔχουσιν ὁ Πομ-
 πηϊός νυκτὸς ἐπέδετο πελτικαῖς
 τειχαλίοις, ἔ πολλὰς ἐκτῆρεν ἐνα-
 ζήτους ἐπὶ κα ἀναπηδῶντας. αἰ ἰ
 καὶ γυναικῶν πμυτικῶν μεχρῶς ἐφθ-
 ζων. καὶ δοκεῖ τότε ὁ Πομπηϊός ἀ-
 πεινῶν τῶ ἐστρατὸν νυκτὸς ἐπιλθῶν,
 ἰ τῶς με τρωπῆς ὄμορμης ἐπιγυ-
 ζων, τῶς αὐ αὐτῶν ἐυτελῶς ἐπι-
 κεραιτηγῶν καὶ ὁ μὲν, καὶ τῶν πε-
 λτικῶν βλαπῶντων, ἔπερῶν, ἔ ἔ-

to enim bello Siculo Caesar
 eas dimisit. Venit & e Syria
 Titius cum aliis centum vigin-
 ti navibus, & copioso exercitu
 omnes appulerunt Proconne-
 sum. Territus igitur Pompeius
 naves suas incendit, remiges
 armavit, in terra majori ulul-
 futuros cum ceteris. At Cassius
 Parmensis, Nasidius, Satur-
 ninus, Thermus, Antifius, alii-
 que honorati amici Pompeii,
 & charissimus ei Fannius, & ip-
 se Libo focer, ut viderunt cum
 ne post adventum quidem Ti-
 tii, cui Antonius ipsum commiserat,
 desinere cum potentiore bellum gerere,
 desperarunt de eo, pactique sibi ipsis
 fidem, transierunt ad Antonium:
 ille ab amicis desertus, secessit in
 mediterranea Bithynia, petens,
 ut ferebatur, Armeniam. Eum
 castris noctu egressum clam persequebantur
 Furnius & Titius, & Amyntas
 cum eis: peractoque magna
 contentione itinere circa vesperam
 assecuti, singuli castrameta-
 ti sunt circa tumulum quandam
 absque fossa valloque, ut fero
 dici fessisque. In eo statu Pom-
 peius noctu immisissis cetratorum
 tribus millibus, eos invasit cubantes
 aut proslientes e cubilibus,
 qui omnino nudi fugerunt
 turpiter: potuitque Pompeius,
 si eadem nocte totis viribus eos
 invasisset, aut fugatos persecutus
 fuisset, absolvere victoriam:
 nunc ille quidem fortuna irata
 rem parum animadvertit, nihil

naves in-
cendit.

751

Amici
Pompeii ad
Antonium
transierunt.

Pompeius
victoria u-
ti nescit.

inde lucratus, nisi quod perrexit mediterranea petere. hostes verò conjuncti sequebantur, frumentantem impediendo, donec inopia pressus petiit colloquium Furnii, amici quondam Magni Pompeii, & dignitate praestantis, moribusque gravioris ceteris. Stans igitur in ripa interlabentis fluvii, ajebat se legatos misisse ad Antonium: interim quum alimentis opus haberet, nemine suppeditante, ausum esse talia: Vos autem, inquit, si ex Antonii sententia me bello persequimini, malè sibi ille consulit, immo nens bellum non prospiciens: quod si non expectato ejus jussu rem geritis, oro obtestorque expectetis dum legati mei ab illo redeant, aut acceptum me in fidem ducatis ad eum. Committam autem me tibi soli Furni, modò bona fide incoluementi sistas me Antonio. Hac ille, Antonio fretus ut natura bono, & tantum timens nequid in itinere sibi accideret. Ad quæ sic respondit Furnius, Si te Antonii fidei committere volebas, debueras illum accedere ab initio, aut Mytilenæ quietus responsum expectare: sed quia bellum maluisti, fecisti quæ ipse fecis, quorum si nunc poeniter, noli nos duces committere: Titii te crede fidei, cui Antonius mandavit tuum negotium, à quo licet tibi petere quæ petis à nobis: jussit enim ille, si hostis esse pergas, te interfici: sin te dedas, mitti ad se honorificè.

Pompeius colloquium petiit Furnii.

Pompeius Furnio se dedere vult.

Furnii verba ad Pompeium se dedere volentem.

752

,, πεκαρῆς, ἐρχομαι εἰς τὸν ποταμὸν ὅπως ἴδωμαι τὸν ἄνθρωπον.

δὲν ἐπ' ἔργῳ τινὶδε πάλιν, ἢ αὐτοῦ εἰς τὸ μεσόγειον ἐρχομαι. εἰ δὲ ἀλιθύντες εἴποντο, ἔσθ' ὁλοθρονῶντες ἡμῶν, εἰς κινδύνοιον ὑπὸ τῶν δούλων, ἤξωσιν ἐς λόγους ἐλθεῖν Φερῶν, φίλων τε Μαγνῆς γαλιουμένην, καὶ ἀξιώσῃ ἀσχυροῦ τῶ ἀδελφῶν, ἔβουλοτο ἔπειτα τὸν ποταμὸν εἰς μέση λατῶν, ἔλεγε μὲν ὅτι πρὸς σθένος αὐτοῦ ἄντωνιον, ἐπιτίδες δὲ ὅτι προφῶν ἐν τοσούτων δεινότητι, ἔμελε μένος ὑπὸ αὐτῶν παρὰ ἔργῳ γὰρ αὐτοῦ. Ἰκέει δὲ εἰ μὲν ἄντωνιος γνῶμη πολεμεῖτε μοι, κακῶς ὁ ἄντωνιος ὑπὲρ εἰνὸς βουλινεῖται τῶ ἔπιποντι πολεμῶν ἐς ἀσχυρῶν εἰ δὲ τῶ ἄντωνιος γνῶμη φθάνετε, μεμρῶσθε καὶ πεκαρῆς ἀπελθόντων ἐπὶ ἀσχυρῶν μοι τῶ ἐς ἄντωνιον ἀπεσταλμένῳ, ἢ λαθόντων ἀρῆν ἢ ἄσχυρῶν αὐτῶν, ἐπιπέψω δὲ ἑμαυτὸν ἐγὼ σοὶ μὲν Φούριε, ποσούτων ἐς πῆσιν ἀπῆστας, ὅτι με σῶσι ἀξίως ἐς ἄντωνιον. ὁ μὲν ἔστας ἔπειτα, ἄντωνιος τε θερρῶν ὡς ἀγαθῶν τῶν φίλων, ἔμολεν τε ἐν μέσῳ δεινότητος ὁ δὲ Φούριος αὐτῶν ἔστας ἠμείψατο, ἔπειτα εἰποντο μὲν ἡμῶν αὐτὸν ἄντωνιον χερσὶν ἐς αὐτὸν ἐξέρχῃς, ἢ ἀπελθόντων ἄσχυρῶν ἐν Μιτυλήνῃ τῶν δούλων πολεμῶντος δὲ, ἀπεποιήσας ἄπαντα, πῆ δὲ αὐτῶν δέει ἀσχυρῶν εἰδὸς ἴδωμαι εἰ δὲ νῦν μετέγχεσθε, μὴ συγκρῆσιν μὲ ἡμῶν τῶν στρατηγῶν ἐς ἀλλήλους. Τίτω δὲ σκευὸν ἐπιπέψω (Τίτω γὰρ ἐπιπέψω) τὴν ἀσχυρῶν σὲ ὑπὲρ ἄντωνιος καὶ πῆσιν ἢ ἀπῆστας περὶ ἡμῶν, ἐν σοὶ καὶ τί ποιν αὐτῶν κεκάλυψα δὲ ὑπὸ ἄντωνιος πολεμῶντα μὲν σε καὶ ἐς αὐτὸν ἐντίμως.

οἶ

ὁ δὲ Πομπήϊος Τίτιον μὲν ἀχα-
 ριστίας ἀρχίζετο, τὸ πολέμου τοῦδε
 κατ' ἐξουσίαν παλεμήσειεν ἄνευ
 τοῦ ἀλλοῦ γὰρ αὐτὸν ἀχρηστώτων
 ἀπεισοτικῶν ἐπι τῆ ὀργῆ, καὶ εἰ
 δεξείτο Πομπήϊος ἂν ἐπι Τίτιον γυρο-
 ῦσθαι, οὐκ ἐπιφανεί πάντων ἀνδρῶν, καὶ
 ὑπὸ πτόσει αὐτὸν ὡς ἔβόσσαν, ἐς
 τε τὸ τροπὸν ὑπονοῶν, καὶ ἵνα συγ-
 γινώσκων ἐς αὐτὸν ὕψην παλαιῶν
 αἰῶν ἐνεργησίας. Φουρνίος δὲ αὐτῶν
 αὐτὸν ἐπέτρεπε, καὶ δεξασθὲν περε-
 χύκει. ὡς δὲ οὐκ ἐπέσειεν, ὅδε καὶ Ἀ-
 μύντα ἐλοχθὲν αὐτὸν ἐπιτρέψειν. Ἐ-
 Φουρνίου δὲ Φησιπτοῦ δὲ Ἀμύν-
 ταν ἂν δεξασθὲν τοῦδε, ὕψην ἔχον ἐς τὸ
 εἰς Ἀιγῶν τὸ πᾶν ἐπιπτασθῆμενον,
 ἀπελευθέρων καὶ τοῖς μὲν ἀμφὶ τὸ Φέρ-
 νιον δεξῶν ἦν, ὅτι οὗ Πομπήϊος ἐξ ἀ-
 πορίας τὸ παρόντων αὐτὸν ἐς πᾶν
 ἐπίστατον ἡμέρῃσιν ἐνδύσθαι τῷ Τίτιῳ ὁ
 ἵκτικτος τὰ σωτηρία πύργῳ κραιβάται
 καὶ ἑλισπῶν, καὶ τὴν σὺλλοπιγκῶς ση-
 μαίνειν τῷ Ἀλασηρῶν τὸ νικητὸς ὡς
 περ ἦν ἐν τῷ, ἐλαθε μὲν τὸ ἐν ἑσπῶν
 ὑπέλαθῶν Ἐτρασπιδῶν, οἷς ἔδῃ αὐ-
 τοῖς αἰσείπειν οἱ χαρηστῶν ἐμελλεν ἔ-
 πεινοι δὲ ἐπὶ ἡλιασταν ἐλθῶν ἐμ-
 πῆστον τὸ τῷ Τίτιος ναυλικῶν, καὶ τὰ
 χαμῶν ἐδραξεν, ἐ μὴ Σκαυρῶν αὐ-
 τομολῆστας ἀπ' αὐτῶν, τὴν μὲν ἐξοδὸν
 ἐμῆστος καὶ τῶν ὁδῶν ἦν ἐφερετο, πᾶν
 δὲ ἰπτιοῖαν οὐκ ἦδει. τότε δὲ χηλικῶν
 καὶ πελῆστας ἰπτιοῖαν Ἀμύντας
 ἐδίωκε τὸ Πομπήϊον ἰπτιοῖαν οὐκ ἔ-
 χοντα, καὶ ἐς τὸ Ἀμύνταν οἱ τῷ Πομ-
 πῆϊος πηλοσάσιντα μετιχῶρῶν, οἱ μὲν
 ἀπεδιδύσαντες, οἱ δὲ καὶ Φανερωῶν.
 μολῶν δὲ ἂν οὗ Πομπήϊος, καὶ δε-
 διως πᾶν τὰ αἰκεία, αὐτὸν αὖτε
 ἀποδῶν ἐνεχέλασεν Ἀμύντα ὁ Τί-
 τος μὲν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν.

Iratus erat Titio Pompeius ut
 ingrato, quòd bellum hoc contra
 se suscepisset: captum enim ali-
 quando servaverat. Præterea vi-
 sum est indignum Pompeium in
 Titii potestate fieri, hominis non
 admodum nobilis, cujus susce-
 ptam fidem habebat, sive conje-
 cturam faciens ex moribus: sive
 quia conficius sibi erat veteris cu-
 jusdam injuriæ, qua ante benefi-
 cium eum affecerat: quapropter
 iterum se debebat Furnio, ro-
 gans ut acciperetur. Id quum non
 impetraret, petebat ut saltem ab
 Amynta acciperetur: illo verò
 negante Amyntam facturum id
 quod conjunctum sit cum Antoc-
 nianorum mandatorum execu-
 toris injuria, solum est collo-
 quium. Furniani putabant fore
 ut Pompeius inopia coactus se-
 quenti die se Titio dederet: ar ille
 noctu incensis ex castris more
 ignibus, & tubicinibus per signa
 vigiliarum noctem disflingenti-
 bus, clam cum expeditis e castris
 se subduxit, ne ipsis quidem præ-
 monitis quònam ituri essent: co-
 gitabat autem reverti ad mare,
 & Titii classem incendere: quod
 fortasse perpetrasset, ni Scaurus
 transfugiens, abitum ejus, &
 quam viam ingressus sit indicas-
 set, quamvis ignarus propositi.
 Tum Amyntas cum m. d. equiti-
 bus eum persecutus est earentem
 equitatu: ad quem appropin-
 quantem Pompeiani transferunt
 pars occulta fuga, pars propa-
 lam. Pompeius penè desolatus,
 & suos jam metuens Amyntæ si-
 ce Titii conditionibus se dedit, qui

Pompeius Titio se dedere non vult.

Pompeius in fidem Amyntæ se tradere vult.

Scaurus à Pompeio transfugit, ejus discesum prodiit.

753

Pompeius
Amyntae
se dedit.Pompeii
res gesta.Pompeii
interitus.Pompeius
Planci
mandato
interfe-
ctus.

Sic ille captus est reliquus Mag-
ni filius, in tenera aetate patre
orbatus, fratre vero jam adole-
scentulus: quibus sublatis diu
latuit, occultis latrociniiis ve-
xans Hispaniam: donec magno
confluxu ad se facto jam Pom-
peii se filium non dissimulans,
apertius praedatus est: occisoque
a conjuratis C. Caesare justum
bellum movit, fultus magnis co-
piis repentinis, occupatis navi-
bus, pecuniis publicis, & insulis.
Maris deinde occidentalis potitus
imperio, fame praesit Italiam, &
inimicos ad quas voluit pacis le-
ges compulit: &, quod praecipu-
um est, perniciose proscriptione
per Urbem grassante, multos op-
timates servavit, qui tum patria
fruebantur ipsius beneficio: sed
fortuna mentem adimente nun-
quam hostes aggressus est, negle-
ctis multis occasionibus, conten-
tus sua tueri. Talis fuerat Pom-
peius qui nunc captus est. Titius
exercitum ejus adegit sacramen-
tum Antonio dicere: ipsum an-
no aetatis ejus quadragesimo Mi-
leti interfecit: sive offensae vete-
ris memoria plus apud eum va-
luit quam secuti beneficii gratia,
sive id mandavit Antonius. Sunt
qui dicant Plancum, non Anto-
nium, id mandasse, qui Syriae
praeses solitus sit in majoris mo-
menti literis nomen ascribere
Antonii, & uti annulo ipsius si-
gnatorio. Hoc factum quidam
putant sciente Antonio, quum ip-
se revereretur nomen Pompeii,

Οὕτω μὲν ἄλλω Πομπηίῳ Σέξ-
50, ὁ λοιπὸς ἐπὶ πύσιν Πομπηίου
Μάγνου, νεώτερός μὲν ἦτορ ἢ πα-
τρὸς ἀπολεσθεῖς, ἔτι δὲ ἀδελ-
φοῦ μετρώκιον ἰδὼν· λαθὼν δὲ ἐπὶ
σκείνοις ἐς πηλὸν, ἔκρυψε ληστῶν
ἐν Ἰβηρίᾳ, μίχρη πολλῶν σιωπῶ-
μιστῶν εἰς αὐτὸν ἐπιγινώσκοντι ἐ-
νευ Πομπηίου παιδῶν, ἐλπίσθε τε
φανερωτέρον. καὶ μὲν Γαίον Καίσα-
ρα ἐπολεμήσεν ἐγκρατῶς, ἔσθη-
τὸν ἠγέρει πολλῶν, ἔκρυψε, καὶ χη-
ματεῖ, καὶ νηστὸς εἶλε, καὶ θαλασ-
σοκράτωρ τὸ ἀμφὶ πᾶς δῦοις θα-
λασσοῦς ἐγένετο, καὶ τὴν Ἰταλίαν
ἀσάλευσεν ἐς λιμῶν, καὶ τὰς ἐ-
κλήρας ἐς συμφοράς ἀς ἤθελε· τὸ δὲ
μεγιστὸν, ἐπίκουρός ἐν τοῖς ἀσθ-
γραφαῖς τῆς πόλεως πανάλαστον πε-
ρασοῦν ἤνωκός, ἀσάτωσαν ἀν-
δρας δροῖτους τε καὶ πολλὰς, οἱ τοῖς
δὲ αὐτὸν ἦσαν ἐν τῇ πατρειῶν ὁ-
πὸ δὲ θεοδραβείας αὐτὸς ἔπει ἐπ-
εχέρησε τοῖς πολεμίοις, πολλὰ δὲ
τύχης ἐνχειρῶν παρεχόμενος, ἀλλ' ἠ-
μεινέε μόνον. ἔ Πομπηίῳ μὲν τοῖς
δὲ ἤνωκός ἐαλάκει. Τίτιος δὲ τὸ
μὲν πρώτον αὐτῷ μετεσχετίσθησι Ἀν-
τωνίῳ αὐτὸν δὲ τὸ Πομπηίον ποσα-
ρακοῦν ἐτό βιοῦντε ἐν Μιλῆται
κατέκτανεν, εἴτε δὲ αὐτῷ, μηνίαν
ἀρετῆς ποτὲ ὕφρατος, ἔ ἀχάλατος
ἐς τὴν ἐπίτη ἐυεργεσίαν ἤνωκός,
εἴτε ἔ ἐπιστελλαντὸς Ἀντωνίου εἰ-
σι δὲ οἱ Πλάγκων ἐκ Ἀντωνίου λί-
γρατες ἐπιστελλαντὸς, ἔ νομίζουσαν ἀρ-
χοῦσι Σωφίας, καὶ τὰς ἐπιστολὰς
ἐπιπταγμένον ἐς τὰ ἐπὶ ἐργαῖα ἐπι-
γράφειν τὸ Ἀντωνίου, ἔ τῆ σφρα-
γίδι χεῖρα. ἔ Πλάγκων δὲ γραφῶν
νομίζουσαν οἱ μὲν σιωπῶντὸς Ἀντω-
νίου, καὶ ἀδουκῶν γραφῶν ἀπὸ ὀνομα τοῦ Πομπηίου, καὶ ἀπὸ Κλε-
πίτου

πατρὸν ἰνῶς ἔχουσαν τῆς Πομπηίας
 ἀφ' ἧς πατέρες Μάγνων' οἱ δ' αὐ-
 τὸν ἐφ' ἑαυτὴ Πλάγκῳ παθεῖ αὐτῆ
 συνιδέσθαι, & φυλαξάμενον μὴ τῆν
 αἰτίαν Ἀντωνίου ἢ Καίσαρος ἐς
 ἀκλήλους δίδῶ Πομπηίος, & Κλεο-
 πάτρας Πομπηίας σπυρρῶστα ἀνα-
 τρέψαμεν. ἀλλὰ Πομπηίος ἤ ἐπι-
 θήκει. Ἀντώνιος δὲ αὐτὸς ἐς Ἀρ-
 μηρίαν ἐστράτευσε, & ὁ Καίσαρ ἐπὶ
 Ἰλλυρίαν, οἱ τὴν Ἰταλίαν ἐλήστυον,
 οἱ μὲν ἐκ ἰσχυροῦσάντες πᾶσι Ρω-
 μαίων, οἱ δ' ἐν τοῖς ἐμφυλίοις ἀ-
 ποσάντες. καὶ μοι ἔδοξε τὰ Ἰλλυ-
 ρικὰ ἔτι ἀκριβοῶς ἠγγιζάμεν μοι
 γνώμεται, ἔτι σπουδαιότερα μνήσθαι
 ἰδίας συζητήσας, ἔτι χροῶν ἔχοντα
 ἐτέρωθεν λεχθῆναι τῶ χρόνῳ καὶ
 ἐν ἐλήσθησαν ἔδοξε δὲ συνάχοντος
 αὐτὰ ἐς τέλος εὐσεβαναζοῦσας, ἢ
 ὑποδείξαι αὐτὰ τῆ ὁμοῦ Μακε-
 δονικῆ.

vel propter Cleopatram fayen-
 tētem ei propter Magni memo-
 riam, alii Plancum ipsum iisdem
 causis per mortem putant, caventem
 simul ne Pompeius praberet
 aliquam occasionem disfidii
 Cæsari & Antonio, néve Cleo-
 patra favorem in Pompeium
 transferret. Quo defuncto rur-
 sum Antonium expeditionem sus-
 cepit in Armeniam, Cæsar verò
 contra Illyrios populatores Ita-
 liæ, qui aut nunquam paruerant
 Romano imperio, aut per bel-
 la civilia defecerant. Et quia res
 Illyricæ nec fatis mihi competere
 sunt, nec materiam præbere pos-
 sunt iusto volumini, nec alio
 tempore narrari possunt com-
 modè, visum est mihi eas in id
 tempus conferre, quo Romanis
 sunt subditæ, & in summam re-
 dacltas, Macedonicis finitimis subjungere.

754

APPIANI ALEXANDRINI
ROMANARUM HISTO-
RIARUM DE BELLIS
GALLICIS LIBER
(vel potius Epitome.)

Α Π Π Ι Α Ν Ο Τ
Α Λ Ε Ξ Α Ν Δ Ρ Ε Ω Σ
Ρ Ω Μ Α Ι Κ Ω Ν
Κ Ε Α Τ Ι Κ Η .

Roma à
Gallis in-
censa.

Galli à Ca-
millo Ro-
ma pulsi.

Boji Gal-
lorum fe-
rocissimi.

GALLI omnium pri-
mi populo Romano
arma intulerunt, Ur-
bémque captam in-
cenderunt, Capitolio tantùm in-
columi. Hos Camillus victos ex-
pulsit, & aliquanto pòst redinte-
grantes bellum profigavit ite-
rum, triumphùmque de eis re-
portavit, annos natus LXXX.
Tertiam quoque ejusdem gentis
in Italiam expeditionem Roma-
nus exercitus repressit, ductu
T. Quintii deletis hostibus. Post
hac Boji Gallorum omnium fe-
rocissimi, Romanas opes aggressi
sunt, quibus C. Sulpitius dicta-
tor duxit obviam, arte etiam usus
in prælio: jussit enim primores
manipulos emissis pilis pariter
subsiderere, donec secundi tertiiq;
& quarti mitterent, singulis post
jactum subsidentibus, atque ita
eludentibus tela ex adverso ve-
nientia: at ubi ultimi ejaculati ef-
fessent, tum verò universi coori-
tentur, sublatòque clamore celeriter manus conferrent: fore

ΚΕ Α Τ Ο Ι Γ αλλοῖς
ἐπεχειρήσαντες ἰσχυροῖς, καὶ
τῶν Ρωμαίων εἶδον αἰσθε-
σῆσαι Καπιτωλίαν, καὶ ἐμ-
πεπύκηνσαν. Καμῖλλος δὲ αὐτοὺς ἐν-
ήκησε, καὶ ἐξήλασεν, ὅτι μὲν ἡρώους
ἐπελθόντας αὐτοῖς εὐήκησε, ὅτι ἐπι-
αμείβεσθαι αὐτῶν, ὁδοδηγήσασθαι
ἡρώους ἔπει. καὶ τρίτη δὲ Κελτῶν στρα-
τὴ ἐπέσθληκεν εἰς τὴν Ἰταλίαν ὡς
καὶ αὐτῶν οἱ Ρωμαῖοι διεφάρμα-
σαν, ὃς ἡγεμόνι Τιταῖ Κόιντο. μὲν
δὲ τῶν Βοίων, Κελτικῶν ἔθνη ἠ-
λευθέρωσαν, ἐπήλθε Ρωμαῖοις καὶ
αὐτοῖς Γαίῳ Σουλπίκιῳ δικτά-
τωρ μὲν στρατῶς ἀπώλυται, ὅστις καὶ
σοφιστήριον τοῖς τῶν χρηστέων λέ-
γει: αἰελοῦσε γὰρ τὰς ἐπὶ τῆς μετ-
ώπου πεποιημένους ἐξακροτιούσων
ὄμοσθ, συγκαθίστη τὰς, μίχρη
βάλωσιν οἱ δόπερ, καὶ τρίτοι καὶ
τέταρτοι τὰς δὲ ἀφίοντες, αἱ
συνίξαι, ἵνα μὴ κατ' αὐτῶν ἐπι-
χθύναι τὰ δόρατα βυλόντων δὲ τῶν
ὑστέρων, ἀναπηδῶν πάντας ὄμοσθ,
καὶ σωβῶν τὰς εἰς χεῖρας ἵε-
ται.

νειή κρητιωτήξειν ἢ ὡς τὸς πο-
 λεμίους τοσάνδε δεσφῶν ἀφείν,
 κῆ ἐπ' αὐτῇ περὶ αὐτὴν ἐπιχέρησιν.
 τῆ δὲ δόρυται ἡ σὺν εὐκότῳ ἀ-
 κρητῆ, ἂ Ῥωμαῖοι κελῶσι νησούσ,
 ξύλου τετραγώνου, τὸ ἡμισυ, καὶ
 τὸ ἄλλο, σιδήρου τετραγώνου, καὶ
 τὸδε ἔ μιλανθῶ, χωρὶς γὰρ ἂ ἀρ-
 μῆς. καὶ οἱ Βοιοὶ οὐδ' ἔσπε Ῥω-
 μῶν τὸ τε ἐφθάρησαν παντοσεπεί-
 ἄλλους ἢ πάλιν Κελτῶς εὐίησ. Πο-
 πιλίου, κῆ μετ' ἐκείνου τῆς αὐ-
 τῆς Κάμιλλου ὁ τοῦ Καμίλλου ἡός.
 ἔσπε ἢ κῆ Κελτῶν ἔ Παύλου Αἰ-
 μιλιου προπαγα. αὐθ δὲ τῶν τοῦ
 Μαρίας ἰσαπέθων, πλεῖστους π καὶ
 μεχιμώτατον, τῆ τε ἡλικία μέλι-
 στα φοβερώτατον χεῖμα Κελτῶν εἰς
 τῶν Ἰταλιῶν ἔ τῆν Γαλατίαν εἰσ-
 ἔβαλε, καὶ πνύς ἰσαπέτους Ῥω-
 μῶν εὐίησ, κῆ στρατοπέδῳ κητέ-
 κηψεν. ἐφ' ἔς ὁ Μαρίας ἀποσε-
 λεις, ἂ πάντας διέφθερε. τελευ-
 τῶν δὲ κῆ μέγιστα ἔ εἰς Γαλατίας
 Ῥωμαῖοις πεπερσμένῳ ἐπὶ τὸ ἔσπε ὁ
 Γαίῳ Καίσαρι στρατηγῶν ἡσού-
 μῆρα. μετὰς τε ἢ ἀνδρῶν ἀ-
 κρησιν, ἐν τοῖς δέκῳ ἐπέειν, ἐν οἷς
 ἐστρηγήσεν, ἐς χίους ἦλθεν (εἶπε
 ἐφ' ἐν τὰ μέρη σαναγάρῳ) τετρα-
 κησίων πλεῖσιν. κῆ τῶν ἐκατῶν μὲ
 ἐζαρησαν, ἐκατῶν δ' ἐν τῆ πόνῳ
 κητέκῳ. ἔδιη δὲ τετρακῶσια, ἔ
 πόλεις ὑπερὶ ἀκρησίας, τὰ μὲ ἀφ-
 ἔσπε μῆρα σφῶν, τὰ δὲ ἔσπεσε π
 λαμδῶντες, ἐκρητιωτῶν. αὐθ ἢ
 ἔ Μαρίας ἔ Φάβιος Μάξιμος ὁ Αἰ-
 μιλιανὸς ὀλίγῳ κομίδῃ στρατῶν ἔ-
 κῳ ἐπολέμησε τοῖς Κελτοῖς, κῆ δῶ-
 δεκα μελιόδας αὐτῶν ἐν μίῳ κη-
 κῆ κητέκῳ, πεντηκίδεκα μῆρας
 ἔ ἰδιῶν ἀποβαλῶν. κῆ ἔσπε μῆρας

enim ut hostis perterreatur tot
 missilibus, consequente mox
 impetu cominus urgentium. Est
 autem pilum, telum jaculo dis-
 simile, videlicet hastile qua-
 drangulum, praefixum ferro item
 quadrangulo, paris longitudi-
 nis, cetera molli praeter cuspi-
 dem. Sicque Bojorum etiam totus
 exercitus a Romanis deletus
 est. Aliam rursus Gallorum ma-
 num vicit Popilius: & post illum
 eisdem Camillus Camilli filius.
 Quin & Aemilius Paulus de Gal-
 lis trophaea statuit. Sed ante
 Marii consulatus, numerosissi-
 mae bellicosissimaeque ac robore
 atatis formidandae copiae Gal-
 lorum irruerunt in Italiam &
 Narbonensem provinciam, a
 quibus aliquot Romani coss. vi-
 cti sunt castris amissis etiam; con-
 tra quos Marius missus omnes
 delevit. Omnium autem novis-
 simum & idem maximum bel-
 lum cum Gallis Romani gesserunt
 auspiciis C. Caesaris. Intra
 decennium enim, quo is impe-
 rator fuit, quadragies centena
 millia ferocium hostium in uni-
 versum debellata sunt: ex his de-
 cies c. m. virorum in acie capta
 sunt, caesi totidem: nationes
 cccc. civitates plusquam dccc.
 vel rebelles retractae sunt ad offi-
 cium, vel tum primum subjuga-
 tae. Ante Marium vero Fabius
 Maximus Aemilianus cum modico
 exercitu Gallos aggressus centum
 viginti millia eorum occidit
 uno praelio, amissis tantum quin-
 decim militibus: & id fecit gra-

Pilum quale teli genus.

Popilius, Camillus, Camilli filius, Aemilius Paulus.

755

C. Caesaris bella in Gallia.

Fabius Maximus Aemilianus.

vatus recenti vulnerē, ordines obeundo cohortandōque docendōque quomodo tractandi sint barbari in acie, nunc lectica circum latus, nunc pedibus sensim obambulans & sustentatus utrinque. Ceterum Cæsar ab Helvetiis & Tigurinis initio belli factō, profligavit eorum ducen-

Pisonis & Cassii exercitus à Tigurinis sub jugum missus.

Claudii Pauli annales. Ariovistus & Germani à Cæsare debellati.

ta millia, ex quibus Tigurini superiore tempore Pisonis exercitum & Cassii sub jugum miserant, ut Claudius Paulus prodidit in suis annalibus. Hos Labienus vicit legatus Cæsaris, ceteros verò Cæsar, ferentēque his opem Tricorios: deinde Ariovistum & Germanos, qui proceritate superabant vel procerissimos, immites moribus & animis ferocissimi, mortis quōque contemptores persuasionē futuri in vitam reditus, frigoris astūsque juxtā patientes, in egestate crudis herbis contenti, equos verò virgultis pascentes. Ceterum laborum in præliis non admodum tolerantes fuisse videntur & bella non tam ratione gessisse quàm belluino quodam impetu: quibus duabus rebus à Romanis vincebantur: nam illi vehementes impressiones faciendo totas legiones impellebant, Romani contra servatis ordinibus cedendo, arte illos superabant, & ad ultimum octoginta eorum milia prostraverunt. Post hæc Cæsar Belgas aggressus in fluvii cuiusdam transitu, tam multos interfecit ut usum pontis præberent congesta cadavera. Nervii

756

Belgarum interfectorum acervus.

ἔπραξε περὶ ἄλλοις τὰ δὲ πρῶτον ἀπογράψαι, καὶ τὰ πύργους ἐπιαν, καὶ παραφρούρων, καὶ διδάσκων ὅπως τοῖς βαρβάροις πολεμητέον, τὰ μὲν ἐπὶ ἀπίκῳ φερωμένῳ, πᾶσι δὲ καὶ βάλῳ χειραγωγούμενῳ. Καίσαρ δὲ πολεμήσας αὐτοῖς, πρῶτον μὲν Ἐλευτίους & Τιγυρίους ἀμφὶ τὰς εἰκασίαις μελαχρῶς ὄντας ἐνίκησε. οἱ Τιγυρίοι δὲ αὐτῶν χεῖρα ἔμαρτωσαν Πεισανοῦ καὶ Κασίου πρὸ στρατὸν ἐλόντες, ἵππῳ ζυγὸν ἐκπεπόμευσαν, ὡς ἐν χειρῶν αἰσιν υπαίξεσι δοκῆ Παύλου τῷ Κλαυδίου. τῶς μὲν οὖν Τιγυρίους ὑπεράσπασεν αὐτὸς Λαβιένιος ἐνίκησε, τῶς δὲ ἄλλοις ὁ Καίσαρ, καὶ Τεμενέου ἀμύωντας σφίσειν, ἔπειτα τῶς καὶ Ἀρειοβίστου Γερμανῶν, οἱ δὲ πᾶσι μεγέθη μέγιστος ἔμεγιστον ὑπέστη, & τὸ ἦθος ἀγροῖοι, & τὴν τέλειαν θρασυτέτοι, καὶ θανάτου κρατερῶς κατὰ δὲ ἐλπίδα ἀναβίωσιν, καὶ κρύος ὀκρίως ἔφερον θάλαττι, & πᾶσι ἐχρῶντο πᾶσι τὰς δασυῖας τρυφῆς, καὶ ὁ ἵππος ζυλοῖς ἦσαν ἢ ὡς εἰκὴν ἐφερέπονοι ἐν ταῖς μάχαις, ἐσθὲ λογομῶ ἐπιστήμη λην, ἀλλὰ θυμῶ χεράμμοι κρατύτερ θηρία διὰ & ὑπὸ τῷ Ρωμαίων ἐπιστήμης καὶ φερεπνίας ἦσαν. οἱ μὲν γὰρ καὶ ὄρμης βαρυτάτης ἐπεπῶσαν αὐτοῖς, καὶ ἄλλην ὄρμην τὴν φαλαγγα ἀνεσώσαν. Ρωμαῖοι δὲ ὑπέμεινον ἐν ταῖς, καὶ κρατερῶς αὐτὰς, καὶ ὀκταῖς μετέωρος αὐτῶν πελοπῶντες ἀπικτήσαν. καὶ τῶν οὖν Καίσαρ τῶς καλουμένων Βέλγαις ἐπῆσαν, πρῶτον πᾶσι περὶ, τῶν οὖν ἀπικτήσαν, ὡς τῷ πρῶτον γεφυρωθέντα τῶς σῶμασι περὶ, Νερβίῳ δὲ αὐτῶν

ἢ αὐτὸν ἐτρέψαντο, ἄρπ στρατόπεδον ἐξ ἰδρυπορίας κρητισουδάρον ἀϊφιδίως ἐπιπεσόντες, & περιπολλὰς ἐφονόσαν· τὴς ἢ παζιάρχας, & λοχαγὰς ἀπάντας, & αὐτὸν σκῆνον εἰς λόφον πνα μτῖ τῶν ὑπασισῶν πφόλυότα περιέχον κύκλω. ἰαὶ δὲ ἔ' δεξιῶν τῶν μετὰς αὐτοῦ ἐξόπιων ἐπιπεσόντες, ἐφάρησαν ἐξάκτις μύριοι ὄντες ἦσαν ἢ Κίμορον ἢ Τευτόνων δότινοι. ἐκρώτησε δὲ & Ἀποσείρησον ὁ Καῖσαρ. οἱ Συπετῶν δὲ ἢ Τανχαρῶν ποσαρῶντα μυριάδες στρατεύοι τε & ἀσπαστοῦσι συνέκοπτησαν. Σάκμοροι ἢ πενταχοσίους ἰσπύουσι τες πεντακισχίλις ἰσπύεις ἔ' Καίσαρος ἐτρέψαν, ἐξάκτις ἐπιπεσόντες, & δίκην ἔδωσαν ἠπληθέντες μτῖ ταῦτα. ἐπέροσε ἢ τὸν Ρ'ῶον ἀσπαστοῦ Ρ'ῶμοιαν ὁ Καῖσαρ, ἢ ἐς τὴν Βρετανίδα νήσον, ἠπίερον τε μείζονα ἔσαν μεγίστης, ἢ τοῖς τῆδε ἀνδράποισ ἀγνωστον ἔπ' ἐπέροσε δὲ ἢ ἢ κερῶν τ' ἀμπώτως. ἄρπ γδ τὸ πᾶσι ἢ ἠπλετο τῆς γαλάσσης, ἢ ὁ σολῶ ἰσαλευέτο, ἢ ῤεμο ἀσπαστοῦ, εἶπα ἔξυστερον, μίχρη σὺν βιγῶν τῶν δὲ ἀπελευσεν ὁ Καῖσαρ ἐς τὴν Βρετανίαν.

citatus, donec vehementi fluxu

verò cum profligarunt, ex itinere aciem adhuc struentem repente adorti, & magnam stragem ediderunt: ceciderunt in ea pugna omnes tribuni centurionique, ipse in tumultum quendam cum satellitibus compulsus & obsessus est: sed quum decima legio à tergo invasisset obsessores, interneccione delati sunt, quamvis essent non pauciores sexaginta millibus. Hi fuere Cimbrorum Teutonumque progenies. Idem Cæsar vicit & Allobrogas. Usipetum Tencterorumque cum armatorum tum inermium contrucidavit. Sicambri verò quingentis equitibus quinque millia Cæsarianorum equitum fugarunt, ex improviso eos aggressi: ejus audacia victi postea poenas dederunt. Rhenum quoque flumen primus Romanorum Cæsar transtulit, & in Britanniam insulam continenti ferè parem trajecit, ignotam ad eam atatem nostris hominibus: trajecit autem observato æstus tempore: hoc enim crescente classis undis sublata est, primò sensim, mox con-

Cæsaris clades, à Nervii accepta.

Nerviorum clades. Allobroges. Usipetæ. Tencteri. Sicambri.

Primus Romanorum Cæsar Rhenum transtulit & in Britanniam trajecit.